

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประภาส ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๐/๒๕๕๔

วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕

ตามคำร้องลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๔ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ซึ่งต่อไปในคำวินิจฉัยจะเรียกว่า “ผู้ร้อง”) ได้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดกรณีที่ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร (ซึ่งต่อไปในคำวินิจฉัยนี้จะเรียกว่า “ผู้ถูกร้อง”) จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕^{*}

คำร้องดังกล่าวมีใจความดังนี้

ข้อ ๑ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร รองนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลที่มีพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๓ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ยื่นบัญชี ฯ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

ครั้งที่ ๒ กรณีพ้นจากตำแหน่ง ยื่นบัญชี ฯ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐

ครั้งที่ ๓ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ยื่นบัญชี ฯ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

ข้อ ๒ ผู้ร้องได้ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องแล้ว ปรากฏผล ดังนี้

๒.๑ ผู้ร้องได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้วเสร็จ และได้ทำรายงานผลตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ แล้ว ปรากฏตามราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม ๑๑๖ ตอนพิเศษ ๕๑ ง วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๒

* นำส่งคำร้องโดยหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๖/๕ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๔

LIRT

๒.๒ ระหว่างการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลา ๑ ปี ปรากฏว่าในเดือนกันยายน ๒๕๕๓ สීමวลชนได้เสนอข่าวเกี่ยวกับการโอนหุ้นของผู้ถูกร้องให้แม่บ้าน คนรับใช้ คนขับรถ ยามรักษาความปลอดภัย และคนใกล้ชิดอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง และต่อมา ว่าที่ร้อยตรี เสี่ยงม บุษบาบาน อยู่บ้านเลขที่ ๑๑๘๑ โชคชัย ๔ ซอย ๖ แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๓ ขอให้ผู้ร้อง ตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง ซึ่งปรากฏเป็นข่าวว่าได้มีการโอนหุ้นในบริษัทต่างๆ ให้แม่บ้าน คนรับใช้ คนขับรถ ยามรักษาความปลอดภัย จำนวนมาก

ผู้ร้อง ได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๗๒/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๓ แล้ว มีมติรับทราบและให้นำเป็นข้อมูลจากการเสนอข่าวของสීමวลชนและคำร้องของว่าที่ร้อยตรี เสี่ยงม บุษบาบาน ประกอบการพิจารณาตรวจสอบต่อไป โดยมอบหมายให้คุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา กรรมการ ป.ป.ช. เสนอรายชื่อบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นคณะอนุกรรมการตรวจสอบและสรุปผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง ดังนี้

(๑) คุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา	ประธานอนุกรรมการ
(๒) นายวิรัตน์ วัฒนศิริธรรม	อนุกรรมการ
(๓) นายกล้านรงค์ จันทิก	อนุกรรมการ
(๔) นายวรวิทย์ สุขบุญ	อนุกรรมการ
(๕) นายสุรพงษ์ วิชญากิตติ	อนุกรรมการ
(๖) นายพิเศษ นาคะพันธ์	อนุกรรมการและเลขานุการ
(๗) นายธิตี เมฆาวิชย์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(๘) นายประสิทธิ์ ฟูใจ	ผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๓ จากผลการตรวจสอบและข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกร้องได้ยอมรับ ฟังข้อเท็จจริงได้ว่าผู้ถูกร้อง ไม่ได้แสดงทรัพย์สินที่อยู่ในนามของตนเอง คู่สมรส และอยู่ในนามของบุคคลอื่นในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อผู้ร้อง ซึ่งสามารถแยกประเด็นการพิจารณาเป็น ๒ ประเด็น คือ ทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของผู้ถูกร้อง ทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร คู่สมรส ประเด็นหนึ่ง และทรัพย์สินที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนอีกประเด็นหนึ่ง

LIRT

๓.๑ ททรัพย์สินที่อยู่ในชื่อผู้ถูกร้อง และในชื่อคุณหญิงพจมาน ชินวัตร

จากพยานหลักฐานข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในนามของตนเอง เป็นหุ้น ๒ บริษัท รวมมูลค่า ๖,๗๕๐ บาท ส่วนทรัพย์สินในนามของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร กลุ่มสมรส เป็นหุ้นในบริษัทต่างๆ ๓ บริษัท และตัวสัญญาใช้เงิน ๑ ฉบับ รวมมูลค่า ๖,๔๖๖,๗๕๕.๓๕ บาท

ผู้ร้องพิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ททรัพย์สินดังกล่าวมีมูลค่าเพียงเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าทรัพย์สินทั้งหมด และทรัพย์สินดังกล่าวยังคงมีชื่อของผู้ถูกร้อง และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร อยู่จริง เห็นว่าการไม่แสดงรายการทรัพย์สินดังกล่าวไม่ทำให้ผู้ถูกร้องได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์แต่อย่างใด จึงเห็นว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ไม่ได้จงใจปกปิดไม่แสดงรายการทรัพย์สินดังกล่าวในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องทั้ง ๓ ครั้ง

๓.๒ ททรัพย์สินที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน

จากพยานหลักฐานและคำรับของผู้ถูกร้องปรากฏว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินของตน และในส่วนกลุ่มสมรสที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น ดังนี้

ครั้งที่ ๑ การยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่นมูลค่าทั้งสิ้น ๒,๓๗๑,๗๒๖,๓๗๑ บาท

ครั้งที่ ๒ การยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ ไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่นมูลค่าทั้งสิ้น ๑,๕๒๓,๑๕๗,๖๕๗ บาท

ครั้งที่ ๓ การยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งครบ ๑ ปี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑ ไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่นมูลค่าทั้งสิ้น ๖๔๖,๕๘๔,๓๘๓ บาท

ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงว่า เมื่อปรากฏว่าในสื่อมวลชน เรื่องการไม่แจ้งทรัพย์สินที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนต่อผู้ร้อง จึงได้สอบถามผู้เกี่ยวข้องและได้ทราบถึงเหตุผลในการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนแทน โดยสรุป ๖ ประการ คือ

(๑) บางบริษัทเป็นบริษัทที่มีการซื้อหุ้นบางส่วนจากผู้ถือหุ้นเดิม ซึ่งได้รับความเดือดร้อนทางการเงินและมาขอความช่วยเหลือ และผู้ขอความช่วยเหลือยังไม่ประสงค์จะให้ปรากฏต่อสาธารณะว่ากรรยาได้ยื่นมือเข้าช่วยเหลือ

(๒) บางบริษัทเป็นบริษัทที่ร่วมทุนกับบุคคลภายนอก จึงเพิ่มจำนวนผู้ถือหุ้นให้มีเสียงข้างมากในการลงมติของผู้ถือหุ้น

LIRT

(๓) บางบริษัทจดทะเบียนจัดตั้งใหม่ เพื่อรองรับงานการว่าจ้างต่อจากบริษัทอื่น จึงเข้าไปซื้อหุ้นเพื่อช่วยเหลือผู้ถือหุ้นเดิมของบริษัทดังกล่าว

(๔) บางบริษัท กำลังจะหยุดดำเนินการ

(๕) บางบริษัท เพื่อให้มีผู้ถือหุ้นครบจำนวน ๗ คน ตามที่กฎหมายกำหนด

(๖) บางบริษัท เพื่อมิให้ตนและ/หรือคู่สมรส หรือบริษัทที่เข้าไปถือหุ้นเสียชื่อเสียงถ้าหากมี เช่น บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด

ทั้งยังชี้แจงว่าไม่ได้ตั้งใจไม่แสดงรายการทรัพย์สินดังกล่าวเพราะ

(๑) ไม่ทราบข้อเท็จจริงการถือหุ้นของบุคคลอื่นที่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นผู้ดำเนินการ

(๒) ทรัพย์สิน (หุ้น) ที่ไม่แสดงไว้ในบัญชี เมื่อเทียบกับทรัพย์สินที่ได้แสดงมาในบัญชีแต่ละครั้ง มีจำนวนน้อยมาก

(๓) ไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน และไม่ทราบรายละเอียดการบริหารจัดการธุรกิจของบริษัทต่าง ๆ ของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร

(๔) ตนเองและเลขานุการส่วนตัวไม่เข้าใจข้อกำหนดระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ช. และรายละเอียดการกรอกรายการทรัพย์สินในบัญชี

(๕) การที่จะแสดงหรือไม่แสดงทรัพย์สินดังกล่าว ก็ไม่เป็นเหตุให้ตนได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์แต่อย่างใด

คณะกรรมการ ฯ เห็นว่า การไม่แสดงรายการทรัพย์สินของตนและคู่สมรสในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินซึ่งยื่นต่อผู้ร้อง เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่เพื่อให้ทราบถึงเจตนาของผู้ยื่นบัญชี ฯ ว่าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือไม่ จะต้องตรวจสอบรายละเอียดของพยานหลักฐานเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงดังกล่าว ซึ่งมีประเด็นที่ต้องพิจารณาดังนี้

(๑) ได้มีการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนผู้ถูกร้องและ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ในบริษัทต่าง ๆ จริงหรือไม่

(๒) การใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ เป็นการถือหุ้นแทนคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ทั้งหมดหรือไม่

(๓) การที่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนนั้น ผู้ถูกร้องได้ทราบหรือควรทราบถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวหรือไม่

(๔) การจัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ยื่นต่อผู้ร้องโดยไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่เป็นของตนเอง และ/หรือคู่สมรสที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหุ้นแทน และอ้างว่ามอบหมายให้บุคคลอื่นเป็นผู้จัดทำและไม่รู้กฎหมายนั้น รับฟังได้หรือไม่

(๕) เหตุใดผู้ถูกร้องจึงไม่แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนและ/หรือคู่สมรสที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่นในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อผู้ร้อง

คณะกรรมการ ฯ พิจารณาแล้ว มีความเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ดังนี้
ประเด็นที่ (๑) ได้มีการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนผู้ถูกร้องและ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ในบริษัทต่างๆ จริงหรือไม่

จากพยานเอกสาร และคำให้การของนางคณีย์ บุรกลีกร นายวิชัย ช่างเหล็ก นายชัยรัตน์ เชียงพฤกษ์ นางดวงดา ประมูลเรือง (วงศ์ภักดี) นายพรทิพย์ เชียงพฤกษ์ น.ส.บุญชู เจริญประดับ นางกาญจนาภา หงษ์เหิน คุณหญิงพจมาน ชินวัตร และผู้ถูกร้อง ฟังข้อเท็จจริงได้ว่า ได้มีการใช้ชื่อนางคณีย์ บุรกลีกร นายวิชัย ช่างเหล็ก นายชัยรัตน์ เชียงพฤกษ์ นายพรทิพย์ เชียงพฤกษ์ นายวันชัย เชียงพฤกษ์ น.ส.ดวงดา วงศ์ภักดี (นางดวงดา ประมูลเรือง) น.ส.บุญชู เจริญประดับ น.ส.สุกัญญา แซ่เฮ้ง นายมานัส ใจยา และนายสวัสดิ์ ชิงรัมย์ ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับครอบครัวชินวัตร ถือหุ้นในบริษัทต่างๆ แทนจริง และบางคนได้ใช้ชื่อเป็นกรรมการในบริษัทต่างๆ ด้วย อาทิ นางคณีย์ บุรกลีกร มีชื่อเป็นกรรมการในบริษัท อุดมวรรณ จำกัด และบริษัท โอ เอ โอ พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด น.ส.บุญชู เจริญประดับ มีชื่อเป็นกรรมการในบริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด และบริษัท โอ เอ โอ พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด น.ส.ดวงดา วงศ์ภักดี มีชื่อเป็นกรรมการในบริษัท โอ เอ โอ พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (บริษัท เอฟ เอฟ พี จำกัด) และบริษัท เพจเจอร์ เซลส์ จำกัด โดยที่บุคคลเหล่านั้นไม่รู้รายละเอียดของการเป็นผู้มีชื่อถือหุ้น และเป็นกรรมการในบริษัทดังกล่าวแต่อย่างใด

โดยที่ปรากฏพยานเอกสารว่า มีการโอนหุ้นโดยตรงจากผู้ถูกร้องไปยังบุคคลทั้ง ๑๐ คน ดังกล่าวข้างต้น การที่จะฟังว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ถือหุ้นแทนคุณหญิงพจมาน ชินวัตร เพียงผู้เดียว จึงไม่อาจรับฟังเป็นยุติได้

ประเด็นที่ (๒) การใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นในบริษัทต่างๆ นั้น เป็นการถือหุ้นแทนคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ทั้งหมด หรือไม่

ผู้ถูกร้อง ชี้แจงว่า หุ้นที่อยู่ในชื่อของบุคคลต่างๆ จำนวน ๑๐ คน และไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ นั้น เป็นหุ้นของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ทั้งหมด และบุคคลที่มีชื่อถือหุ้นแทนต่างให้การว่า พวกตนได้รับการขอร้องจากคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ว่า จะขอใช้ชื่อถือหุ้นแทน

หลังจากนั้น นางกาญจนาภา หงษ์เหิน เลขานุการส่วนตัวของคุณหญิงพจมานได้นำเอกสารต่างๆ มาให้ตนลงชื่อ พวกตนไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการไปมีชื่อถือหุ้นในบริษัทต่างๆ เลย เพราะเพียงแต่ลงชื่อในเอกสารที่นางกาญจนาภา หงษ์เหิน นำมาให้ลงชื่อเท่านั้น ส่วนหุ้นดังกล่าวจะเป็นของใครอย่างไรพวกตนไม่ทราบ

อย่างไรก็ดี มีเอกสารที่ฟังได้ว่า มีการโอนหุ้นโดยตรงจาก พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ไปยังบุคคลดังกล่าวซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นแทน ดังจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) การโอนหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชันส์ จำกัด (มหาชน) ของบุคคลใกล้ชิดผู้ถูกร้อง

จากพยานหลักฐาน ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นบริษัทนี้ไปยังผู้มีชื่อถือหุ้นแทนโดยตรง ก่อนที่พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จะเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง กล่าวคือ เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้โอนหุ้นให้แก่ น.ส.ดวงดา วงศ์ภักดี น.ส.สุกัญญา แซ่เฮ้ง น.ส.บุญชู เจริญประดับ นายวิชัย ช่างเหล็ก นายมานัส ใจยา และ นายพรทิพย์ เชียงพฤกษ์ คนละ ๓๔๖,๕๐๐ หุ้น และนายชัยรัตน์ เชียงพฤกษ์ จำนวน ๓๔๖,๓๐๐ หุ้น รวมทั้งสิ้น ๒,๔๒๕,๓๐๐ หุ้น ซึ่งแสดงว่า บุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีชื่อถือหุ้นแทนผู้ถูกร้องอยู่ก่อน ที่ผู้ถูกร้องจะเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง และถือหุ้นในบริษัทดังกล่าวตลอดมา ทั้งในขณะที่ผู้ถูกร้องมีตำแหน่งเป็นผู้บริหารในบริษัทดังกล่าวด้วย แม้ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว บุคคลดังกล่าวก็ยังถือหุ้นในบริษัทนี้โดยตลอด กล่าวคือ น.ส.บุญชู เจริญประดับ นายชัยรัตน์ เชียงพฤกษ์ น.ส.ดวงดา วงศ์ภักดี และนายวิชัย ช่างเหล็ก ถือหุ้นอยู่จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๑ บางคนก็ถือหุ้นเพิ่มขึ้นจากเดิมด้วย กล่าวคือ ณ วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ น.ส.ดวงดา วงศ์ภักดี ถือหุ้นเพิ่มขึ้นเป็น ๓,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น น.ส.บุญชู เจริญประดับ ถือหุ้นเพิ่มขึ้นเป็น ๘๕๐,๐๐๐ หุ้น จนกระทั่งวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ปรากฏว่า น.ส.บุญชู เจริญประดับ ถือหุ้นจำนวน ๒,๘๔๑,๗๐๐ หุ้น นายชัยรัตน์ เชียงพฤกษ์ ถือหุ้นจำนวน ๑,๖๕๗,๖๐๐ หุ้น น.ส.ดวงดา วงศ์ภักดี ถือหุ้นจำนวน ๕,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น นายวิชัย ช่างเหล็ก ถือหุ้นจำนวน ๔๕,๗๖๓ หุ้น จึงฟังได้ว่าบุคคล ดังกล่าวเป็นผู้ถือหุ้นแทนผู้ถูกร้อง

(๒) การถือหุ้นบริษัท อินโฟลิ่งก์ จำกัด ของบุคคลใกล้ชิดผู้ถูกร้อง

ปรากฏพยานหลักฐานว่า เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๒ ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นของตนใน บริษัทนี้จำนวน ๕๐๓ หุ้น ให้ น.ส.บุญชู เจริญประดับ และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้โอนหุ้นให้

นายวิชัย ช่างเหล็ก จำนวน ๒ หุ้น ต่อมาวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๒ น.ส.บุญชู เจริญประดับ ก็โอนหุ้นจำนวน ๕๐๓ หุ้น ที่ได้รับโอนมาคืนให้ผู้ถูกร้อง และนายวิชัย ช่างเหล็ก ก็โอนหุ้นจำนวน ๒ หุ้นคืนให้แก่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร และเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๓ ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นจำนวน ๕๐๓ หุ้น ให้ น.ส.บุญชู เจริญประดับ อีกครั้งหนึ่ง และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้โอนหุ้นจำนวน ๒ หุ้น ให้นายวิชัย ช่างเหล็ก อีกครั้งหนึ่งเช่นเดียวกัน จึงฟังได้จากพยานหลักฐานดังกล่าวว่า ผู้ถูกร้องใช้ชื่อ น.ส.บุญชู เจริญประดับ เป็นผู้ถือหุ้นบริษัท อินโฟลิกส์ จำกัด แทนตน ส่วนคุณหญิงพจมาน คู่สมรสของผู้ถูกร้อง ได้ใช้ชื่อนายวิชัย ช่างเหล็ก เป็นผู้ถือหุ้นแทน ดังนั้น การใช้ชื่อบุคคลต่างๆ ถือหุ้นแทนในบริษัทดังกล่าวนี้ จึงมีทั้งที่เป็นการถือหุ้นแทนผู้ถูกร้องและคุณหญิงพจมาน ชินวัตร

ประเด็นที่ (๓) การที่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนนั้น ผู้ถูกร้องได้ทราบข้อเท็จจริงหรือไม่

คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องได้ทราบถึงการเอาชื่อบุคคลอื่นมาถือหุ้นแทนในบริษัทต่างๆ เพราะผู้ถูกร้องและคู่สมรสได้ใช้ชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทต่างๆ แทนเป็นเวลานานแล้ว ตั้งแต่เริ่มต้นทำธุรกิจ เช่น ได้โอนหุ้นบริษัท เทเลอินโฟมีเดีย จำกัด จำนวน ๒๐๖,๖๐๐ หุ้น ให้ น.ส.บุญชู เจริญประดับ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๓๕ และได้โอนหุ้นบริษัท เพจเจอร์ เซลส์ จำกัด จำนวน ๕,๕๕๓ หุ้น ให้ น.ส.ดวงตา วงศ์กักดี เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๗

ส่วนการที่ให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทนนั้น ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงว่า มีเหตุผลที่แตกต่างกันไปแต่ละกรณี เช่น เพื่อให้มีผู้ถือหุ้นตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด เพื่อช่วยเหลือผู้ถือหุ้นเดิม เพื่อให้มีเสียงข้างมากในบริษัท เป็นต้น แม้ต่อมาผู้ถูกร้องจะอ้างว่า ได้มอบหมายให้คุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องหุ้นต่างๆ ทั้งหมด แต่ก็มิพยานหลักฐานว่า หุ้นที่มีชื่อบุคคลอื่นถือแทนในบางบริษัทเป็นการโอนกันโดยตรงระหว่างผู้ถูกร้องกับบุคคลที่มีชื่อถือหุ้นเหล่านั้น เช่น หุ้นในบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชันส์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งปรากฏว่าผู้มีชื่อถือหุ้นแทนก็ถือหุ้นแทนมาตลอดระยะเวลาที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมือง หุ้นในบริษัท อินโฟลิกส์ จำกัด ก็ปรากฏว่ามีการโอนหุ้นกันไปมาระหว่างผู้ถูกร้องกับ น.ส.บุญชู เจริญประดับ หลังจากที่ผู้ถูกร้องเข้ามาทำงานการเมืองแล้ว นอกจากนี้ บุคคลผู้มีชื่อถือหุ้นแทนในบริษัทต่างๆ ก็ล้วนแต่เป็นบุคคลผู้ใกล้ชิด ซึ่งอาศัยและทำงานอยู่กับผู้ถูกร้อง อาทิ น.ส.บุญชู เจริญประดับ (แม่ครัว) น.ส.ดวงตา วงศ์กักดี (คนเลี้ยงบุตร) น.ส.สุกัญญา แซ่เฮ้ง (คนรับใช้) นายวิชัย ช่างเหล็ก (คนขับรถ) นายชัยรัตน์ เชิงพฤกษ์

(ยามรักษาความปลอดภัย) นายพรทิพย์ เชียงพุกข (พนักงานของบริษัทซึ่งช่วยทำสวนที่บ้านด้วย) นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องและ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นสามีภริยากัน ได้ร่วมกันดำเนินธุรกิจมาตั้งแต่ต้น เป็นเวลานาน และร่วมกันบริหารงานต่างๆ จึงเชื่อว่าบุคคลทั้งสองทราบและล่วงรู้ดีถึงการจัดทรัพย์สิน ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องปฏิเสธว่า ตนไม่รู้และไม่ทราบเกี่ยวกับการจัดทรัพย์สิน จึงไม่อาจรับฟังได้

ประเด็นที่ (๔) การจัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินยื่นต่อผู้ร้อง โดยไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่เป็นของตนและ/หรือคู่สมรสที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนและอ้างว่ามอบหมายให้ผู้อื่นจัดทำและไม่รู้กฎหมายรับฟังได้หรือไม่

คณะอนุกรรมการ ฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้ออ้างดังกล่าวไม่อาจรับฟังได้ เพราะโดยข้อกฎหมาย บุคคลใดจะกล่าวอ้างว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้ตนพ้นจากความรับผิดชอบไม่ได้ นอกจากนี้สำนักงาน ป.ป.ป. ซึ่งทำหน้าที่หน่วยงานธุรการให้ผู้ร้อง ในขณะที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง รองนายกรัฐมนตรี ได้จัดทำแบบฟอร์มคำอธิบายเผยแพร่ไปยังผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินว่า ทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นแสดงให้รวมถึงทรัพย์สินและหนี้สินที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น และในเวลาต่อมา ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินครั้งที่ ๓ กรณีพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีมาแล้วหนึ่งปี ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๑ ผู้ร้องยังได้ออกระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๕ ตอนที่ ๔๑ ก เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ระเบียบดังกล่าวได้อธิบายถึงการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้อย่างชัดเจนในข้อ ๑๑ ว่า ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงให้หมายความรวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศและที่มีได้อยู่ในความครอบครองของผู้ยื่น คู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย ทั้งภายหลังการออกระเบียบดังกล่าว ผู้ร้องได้มีประกาศให้มีผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีใช้แบบฟอร์มบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ได้จัดพิมพ์แบบฟอร์มพร้อมคำอธิบายและเย็บรวมเล่มแจกจ่ายให้แก่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินใช้เป็นการทั่วไป และผู้ถูกร้องก็ได้ใช้แบบฟอร์มดังกล่าวข้างต้นเป็นแบบฟอร์มในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง

สำหรับกรณีที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ในการจัดทำบัญชี ฯ ยื่นต่อผู้ร้องนั้น ตนได้มอบหมายให้นางกมลวัน โชติกะพุกกะณะ เลขานุการส่วนตัวเป็นผู้รวบรวมรายละเอียดของทรัพย์สินและหนี้สิน โดยทรัพย์สินและหนี้สินในส่วนของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ นางกาญจนาภา หงษ์เหิน เลขานุการส่วนตัวของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นผู้รวบรวมรายละเอียดนั้น นางกมลวัน โชติกะพุกกะณะให้การว่าได้อ่านและเข้าใจคำอธิบายแบบฟอร์มบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินว่า ทรัพย์สินให้หมายความ

รวมถึงทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นด้วย แต่โดยที่พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ไม่มีทรัพย์สินที่อยู่ในนามของบุคคลอื่น จึงไม่ยื่นแสดง ส่วนนางกาญจนาภา หงษ์เหิน ก็ให้การทำนองเดียวกันว่า เข้าใจความหมายและคำอธิบายตามแบบฟอร์ม แต่ให้เหตุผลว่า ที่ไม่แสดงรายการทรัพย์สินของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่นก็เนื่องจากว่า ในช่องแบบฟอร์มที่ให้กรอกรายการระบุเฉพาะของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น จึงกรอกเฉพาะตามแบบฟอร์มที่มีอยู่ จากคำให้การของบุคคลทั้งสองดังกล่าว เห็นได้ว่า ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รวบรวมรายละเอียดทรัพย์สินต่างได้อ่านคำอธิบายแบบฟอร์มบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเข้าใจความหมายดี

คณะอนุกรรมการ ฯ เห็นว่า การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งในกรณีนี้คือ ผู้ถูกร้องซึ่งดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ซึ่งจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน ดังนั้นการที่จะปฏิเสธไม่ทราบรายละเอียดข้อเท็จจริงกรณีให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทนแล้วไม่แสดงรายการทรัพย์สิน (หุ้น) ดังกล่าวไว้ในบัญชี ฯ โดยอ้างว่า มอบหมายให้เลขานุการเป็นผู้จัดทำ จึงไม่มีหน้าที่จะรับฟังได้

นอกจากนี้ ยังปรากฏพยานหลักฐานว่า การสั่งซื้อ สั่งขาย การโอนหุ้น การรับเงินปันผลที่อยู่ในชื่อบุคคลอื่นล้วนเป็นไปตามคำสั่งของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ทั้งสิ้น แม้แต่ในการรับเงินปันผลของหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ฯ ซึ่งบริษัทจะต้องส่งจ่ายเป็นเช็คระบุชื่อเข้าบัญชีผู้ซื้อถือหุ้นก็ตาม ก็มีการนำเช็คเงินปันผลดังกล่าวไปเข้าบัญชีเงินฝากของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ที่ธนาคารไทยพาณิชย์ ซึ่งการดำเนินการทั้งหมดดังกล่าว นางกาญจนาภา หงษ์เหิน เลขานุการส่วนตัวก็ได้รายงานให้คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ทราบโดยตลอด รวมทั้งได้มีการจัดทำเพิ่มทรัพย์สิน (หุ้น) ที่บุคคลอื่นถือหุ้นแทน แยกจัดเก็บไว้เป็นรายบุคคล สามารถตรวจสอบและรับทราบได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนการซื้อขายหุ้นบริษัท ชินคอปอเรชั่นส์ จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ปรากฏหลักฐานว่า นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ได้ซื้อหุ้นจาก น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี จำนวน ๔.๕ ล้านหุ้น มูลค่า ๗๓๘ ล้านบาท นั้น นายบรรณพจน์ ได้ให้การยอมรับว่าไม่ได้เป็นผู้ซื้อแต่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร แบ่งหุ้นให้ แต่การดำเนินการให้หุ้น ข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามคำให้การของนางกาญจนาภา หงษ์เหิน ว่า การโอนได้อาศัยระบบการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ทำการโอน ซึ่งเสียค่าธรรมเนียมรายหน้าในการซื้อและขายให้โบรกเกอร์ร้อยละ ๐.๕ รวมเป็นร้อยละ ๑ นอกจากนั้น การนำชื่อบุคคลอื่นมาถือหุ้นในบริษัทต่างๆ นั้น คุณหญิงพจมาน ชินวัตร และผู้ถูกร้องยังเป็นเจ้าของที่แท้จริงอยู่ เพราะได้มีการนำ

หลักฐานการโอนกรรมสิทธิ์หุ้นทุกหุ้นกลับคืนไว้เป็นการล่วงหน้า เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาในภายหลัง เช่น กรณีนายวันชัย เชียงพุกษ์ ผู้ถือหุ้นแทนคนหนึ่ง ซึ่งได้เสียชีวิตไปตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ แล้ว แต่ปรากฏว่ายังมีการเคลื่อนไหวของการโอนหุ้นในชื่อของนายวันชัย เชียงพุกษ์ ไปยังบุคคลภายนอกอีก ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าตนเองไม่ทราบรายละเอียดข้อเท็จจริงที่ไม่แสดงรายการทรัพย์สิน (หุ้น) ของตนและ/หรือคู่สมรสที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ถือแทน โดยอ้างว่ามอบหมายให้ผู้อื่นเป็นผู้จัดทำ และไม่รู้กฎหมายจึงรับฟังไม่ได้

ประเด็นที่ (๕) เหตุใดผู้ถูกร้อง จึงไม่แสดงรายการทรัพย์สินของตนและ/หรือคู่สมรส ที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่นในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินที่ยื่นต่อผู้ร้อง

คณะอนุกรรมการฯ ได้พิเคราะห์คำชี้แจงของผู้ถูกร้องแล้วเห็นว่า การดำเนินธุรกิจเพื่อแสวงหา กำไรสูงสุดนั้น ต้องพยายามดำเนินการเพื่อให้ได้เปรียบในเชิงการค้า โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ สนับสนุน จำนวนมาก อาทิ การเข้าไปครอบงำกิจการหรือ Take Over บริษัทต่างๆ รวมทั้งการทำธุรกรรม เชื่อมโยงระหว่างบริษัทในเครือของตนเอง บางครั้งไม่สามารถเปิดเผยชื่อของตนเอง และ/หรือคู่สมรส ได้ ซึ่งต้องใช้ชื่อบุคคลอื่นแทนเพื่อปิดบังอำพรางมิให้บุคคลภายนอกและสาธารณชนทราบ นอกจากนั้น การใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนยังเป็นผลให้ตนและ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ต้องกระทำการบางอย่าง ไม่ถูกต้องตามระเบียบวิธีปฏิบัติและข้อบังคับต่างๆ ที่วิญญูชนทั่วไปพึงปฏิบัติ เช่น การรับเงินปันผล ของผู้ถือหุ้นแทน ซึ่งนางกาญจนาภา หงษ์เหิน ให้การว่า เมื่อบริษัทจ่ายเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้นแทน บริษัทก็จะจ่ายเงินปันผลเป็นเช็คระบุชื่อผู้ถือและปิดครอบ A/C Payee Only ซึ่งกรณีเช่นนี้ ตามระเบียบ วิธีปฏิบัติต้องนำเช็كدังกล่าวไปเข้าบัญชีเงินฝากของผู้ที่ระบุชื่อในเช็คเท่านั้น แต่ด้วยเหตุของการใช้ชื่อบุคคล อื่นถือหุ้นแทน เป็นผลให้ต้องฝ่าฝืนกฎระเบียบดังกล่าวโดยความร่วมมือของธนาคารให้สามารถนำเช็كدังกล่าว เข้าบัญชีของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้

นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้อง และ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้ถือหุ้น ทั้งหมดของบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด (Take Over) เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๑ ในวงเงิน ๕๐๐ ล้านบาท แต่ให้บุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้ทำงานใกล้ชิดเป็นผู้ถือหุ้นแทน คือ

(๑) นายชัยรัตน์ เชียงพุกษ์ พนักงานรักษาความปลอดภัย อาคารชินวัตร ถนนพหลโยธิน ๘ ถือหุ้นแทนจำนวน ๒๔,๘๕๕,๕๘๗ หุ้น

(๒) นางสาวบุญชู เจริญประดับ แม่ครัว ถือหุ้นแทนจำนวน ๒๔,๘๕๕,๕๘๗ หุ้น

(๓) นายวิชัย ช่างเหล็ก พนักงานขับรถยนต์ ถือหุ้นแทนจำนวน ๒๔,๘๕๕,๕๘๖ หุ้น

ผู้ถูกร้อง คุณหญิงพจมาน ชินวัตร และนายสุรเชียร จักรธรานนท์ กรรมการผู้อำนวยการบริหารของกลุ่มบริษัท เอสซี แอสเสท ได้ให้การสอดคล้องกันฟังข้อเท็จจริงได้ว่าบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด เป็นผู้ค้าประกันหนี้ของบริษัท อัลไพน์ เรียวเอสเตท จำกัด ซึ่งเจ้าหนี้ของบริษัท อัลไพน์ เรียวเอสเตท จำกัด เป็นบริษัทที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการองค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) และอยู่ในกระบวนการที่จะมีการประมูลขายหนี้ การเข้าไปมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด จึงอาจมีผลกระทบต่อชื่อเสียงและเพื่อประโยชน์ในการประนอมหนี้โดยมิให้เจ้าหนี้มีอำนาจต่อรองเพิ่มมากขึ้น จึงจำเป็นต้องให้บุคคลทั้งสามดังกล่าวข้างต้น เป็นผู้ถือหุ้นแทน

คณะอนุกรรมการ ฯ เห็นว่า โดยที่การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง ในฐานะรองนายกรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๓ วรรคสอง บัญญัติให้ผู้ร้องต้องเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวต่อสาธารณชน ผู้ถูกร้องจึงไม่สามารถที่จะแจ้งรายการทรัพย์สิน (หุ้น) ที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่นที่เป็นของตนเอง และ/หรือของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินได้ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวข้างต้นการกระทำของผู้ถูกร้องดังกล่าว จึงเป็นการปกปิดข้อเท็จจริงไม่แสดงรายการทรัพย์สินดังกล่าว

นอกจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว การไม่แสดงรายการหุ้นที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่นในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะผู้ถูกร้อง น่าเชื่อได้ว่ามีมูลเหตุจูงใจอื่น ๆ อีกดังนี้

(๑) เพื่อมิให้ใครทราบ ว่า ตนและ/หรือกลุ่มสมรสได้หลีกเลี่ยงหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕

ตามนัยของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๖ มาตรา ๒๕๘ และมาตรา ๒๕๙ ผู้ถือหลักทรัพย์ต้องรายงานการถือหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นหรือลดลง ทุกร้อยละ ๕ ต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และห้ามการซื้อขายหลักทรัพย์ โดยใช้ข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ต่อตนเองหรือผู้อื่น และห้ามทำการซื้อขายหลักทรัพย์โดยอำพราง เพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิดตามมาตรา ๒๔๑ มาตรา ๒๔๓ และมาตรา ๒๕๔

จากพยานหลักฐาน ปรากฏว่า บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด ทะเบียนเลขที่ บมจ. ๕๘ เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ชินคอปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)) มีทุนจดทะเบียนชำระแล้วในช่วงที่ผู้ถูกร้องต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินจำนวน ๑๓๘,๖๐๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าที่ตราไว้หุ้นละ ๑๐ บาท คิดเป็นเงิน ๑,๓๘๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๐ และวันที่ ๓ ธันวาคม

๒๕๔๑ ซึ่งเป็นวันขึ้นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี กรณีพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี และกรณีพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีมาแล้ว ๑ ปี ตามลำดับ ปรากฏว่าผู้ถูกร้องมีหุ้นในนามของตนเอง คู่สมรส และที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นในบริษัท ดังกล่าว ดังนี้

หุ้น ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

๑. พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร (ผู้ถูกร้อง) ๓๒,๕๒๐,๐๐๐ หุ้น เท่ากับ ๒๓.๗๕% ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

๒. คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ๓๔,๖๕๐,๐๐๐ หุ้น เท่ากับ ๒๕% ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

๓. นายชัยรัตน์ เที่ยงพลฤกษ์ ๑,๖๕๗,๖๐๐ หุ้น เท่ากับ ๑.๑๕% ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

๔. น.ส.บุญชู เจริญประดับ ๒,๘๔๑,๗๐๐ หุ้น เท่ากับ ๒.๐๕% ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

๕. น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ๕,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น เท่ากับ ๓.๖% ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

๖. นายวิชัย ช่างเหล็ก ๔๕,๗๖๓ หุ้น เท่ากับ ๐.๐๓๕% ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด
รวม ๕๕.๖๒๕%

หุ้น ณ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐

๑. พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร (ผู้ถูกร้อง) ๓๒,๕๒๐,๐๐๐ หุ้น เท่ากับ ๒๓.๗๕% ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

๒. คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ๓๔,๖๕๐,๐๐๐ หุ้น เท่ากับ ๒๕% ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

๓. นายชัยรัตน์ เที่ยงพลฤกษ์ ๑,๖๕๗,๖๐๐ หุ้น เท่ากับ ๑.๑๕% ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

๔. น.ส.บุญชู เจริญประดับ ๒,๘๔๑,๗๐๐ หุ้น เท่ากับ ๒.๐๕% ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

๕. นายวิชัย ช่างเหล็ก ๔๕,๗๖๓ หุ้น เท่ากับ ๐.๐๓๕% ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด
รวม ๕๒.๐๒๕%

หุ้น ณ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

๑. พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร (ผู้ถูกร้อง) ๓๒,๘๒๐,๐๐๐ หุ้น เท่ากับ ๒๓.๗๕% ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

๒. คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ๓๔,๖๕๐,๐๐๐ หุ้น เท่ากับ ๒๕% ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

รวม ๔๘.๗๕%

เมื่อพิจารณาจำนวนหุ้นในบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ของผู้ถูกร้อง คู่สมรสและที่มีชื่อบุคคลอื่นถือแทนแล้ว จะเห็นว่า เฉพาะจำนวนหุ้นของผู้ซื้อถือแทน ซึ่งได้แก่ นายชัยรัตน์ เชียงพุกษ์ น.ส.บุญชู เจริญประดับ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี นายวิชัย ช่างเหล็ก จำนวนหุ้นดังกล่าวมีจำนวนถึงหรือเกินร้อยละ ๕ ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด แต่กลับไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่าได้มีการรายงานการได้มาหรือจำหน่ายหุ้นของบุคคลดังกล่าวต่อสำนักงาน ก.ล.ต. ตามมาตรา ๒๔๖ ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากเจ้าของหุ้นที่แท้จริงได้กระจายหุ้นของตนเองไปอยู่ในชื่อของบุคคลอื่นให้ไม่ถึงจำนวนร้อยละ ๕ ของจำนวนหุ้นของบริษัทที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด เพราะจากการตรวจสอบของสำนักงาน ก.ล.ต. ไม่ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องและ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ซึ่งถือหุ้นในบริษัทดังกล่าว ได้รายงานการได้มาหรือจำหน่ายหุ้นในบริษัทดังกล่าว เมื่อคิดรวมกับจำนวนหุ้นที่อยู่ในชื่อของ น.ส.บุญชู เจริญประดับ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี นายชัยรัตน์ เชียงพุกษ์ และนายวิชัย ช่างเหล็ก แต่อย่างใด ปรากฏเพียงการรายงานเฉพาะการจำหน่ายหุ้นทุกร้อยละ ๕ ตามมาตรา ๒๔๖ ของผู้ถูกร้อง ๓ ครั้ง เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๒ และวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๓ และของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ๑ ครั้ง เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๓ ซึ่งไม่ได้คิดรวมหุ้นที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน

การที่มีการใช้ชื่อบุคคลอื่นไปทำการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ให้การสอดคล้องต้องกันกับนางกาญจนาภา หงษ์เหิน ว่า เพื่อช่วยเหลือนายวันชัย หงษ์เหิน สามีนางกาญจนาภา ซึ่งทำงานอยู่ที่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ภัทรธนกิจ จำกัด ให้มีผลงาน

คณะอนุกรรมการ ฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นเหตุผลที่ไม่มีน้ำหนักน่ารับฟัง เพราะนางกาญจนาภา หงษ์เหิน ให้การว่า นายวันชัย หงษ์เหิน สามีนางทำงานเป็นพนักงานเทรดเดอร์ ทำหน้าที่เคาะกระดานหุ้น โดยเป็นผู้แนะนำแก่ลูกค้าว่า ควรจะเล่นหุ้นของบริษัทใด นอกจากนี้ ยังปรากฏพยานหลักฐานน่าเชื่อว่าการใช้ชื่อผู้ถือหุ้นแทนไปทำการซื้อขายหุ้นกันเอง อาทิ การซื้อหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์

แออนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ของ น.ส.บุญชู เจริญประดับ เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ หุ้นๆ ละ ๑๖๕ บาท มูลค่า ๘๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท (รวมค่าธรรมเนียมซื้อ ๐.๕%) ตรงกับจำนวนหุ้นที่ น.ส.ดวงดา วงศ์ภักดี ขายไปในวันที่ ๓ และ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

พฤติการณ์ของผู้ถูกร้อง และ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ดังกล่าวข้างต้น น่าเชื่อว่าเป็นการดำเนินการโดยไม่สุจริต เพราะหากดำเนินการโดยสุจริตก็ไม่มีเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน และน่าเชื่อว่าเป็นการปกปิดมิให้บุคคลอื่นทราบว่า หุ้นที่อยู่ในชื่อของบุคคลต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นเป็นของผู้ถูกร้อง และ/หรือกลุ่มสมรส และมีให้ใครล่วงรู้ถึงจำนวนหุ้นที่แท้จริงของตนและ/หรือกลุ่มสมรส และมีให้ใครล่วงรู้ถึงจำนวนหุ้นที่แท้จริงของตนและ/หรือกลุ่มสมรสในบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) จึงหลีกเลี่ยงการรายงานการได้มาหรือการจำหน่ายหลักทรัพย์ทุกร้อยละ ๕ ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่โปร่งใส นอกจากนั้น ยังน่าเชื่อว่า มีการใช้ชื่อผู้อื่นกระทำการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งน่าจะเข้าข่ายการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ห้ามมิให้ทำการซื้อขายหลักทรัพย์โดยอำพรางเพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิดว่า ขณะใดขณะหนึ่งหรือช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หลักทรัพย์นั้นได้มีการซื้อขายกันมากหรือราคาของหลักทรัพย์นั้นได้เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่มีการเปลี่ยนแปลงอันไม่ตรงต่อสภาพปกติของตลาดและเป็นการทำการซื้อขายหลักทรัพย์ซึ่งในที่สุดบุคคลที่ได้รับประโยชน์จากการซื้อขายหลักทรัพย์นั้นยังคงเป็นบุคคลเดียวกัน ทั้งเป็นการอาศัยข้อมูลภายในที่ตนรู้ใช้ในการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อันเป็นการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕

(๒) เพื่อมิให้บุคคลใดทราบว่าผู้ถูกร้อง และ/หรือกลุ่มสมรสมีพฤติกรรมก่อให้เกิดการหลีกเลี่ยงเสียภาษีเงินได้

กรมสรรพากรได้มีหนังสือ ลับ - ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๘๑๑/๖๓๒ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ซึ่งแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการชำระภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากรให้ผู้ร้องทราบ ซึ่งจากคำชี้แจงดังกล่าว อาจสรุปเฉพาะประเด็นภาษีเงินได้ที่จะนำมาพิจารณาได้ดังนี้

(๑) การซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์นั้น ผู้ขายหุ้นได้รับการยกเว้นไม่ต้องนำเงินได้จากการขายหุ้นไปคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และผู้ถือหุ้นในกรณีนี้ไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

(๒) กรณีบุคคลธรรมดาได้รับโอนหุ้นมาโดยเสนหา ถือเป็นเงินได้พึงประเมินที่ต้องนำมารวมคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งการคำนวณเงินได้พึงประเมินให้ถือตามราคาหรือค่าอันพึงมีในวันที่ได้รับโอนหุ้น ตามมาตรา ๕ ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร

LIRT

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันที่พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ได้สั่งซื้อหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ผ่านโบรกเกอร์ บริษัทหลักทรัพย์ ภัทรธนกิจ จำกัด จำนวน ๔,๕๐๐,๐๐๐ หุ้น ราคาหุ้นละ ๑๖๔ บาท เป็นเงิน ๗๓๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท และปรากฏว่า เป็นการซื้อจาก น.ส.ดวงดา วงศ์ภักดี ผู้มีชื่อถือหุ้น แทนผู้ถูกร้อง และ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ในเรื่องนี้ นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ให้การว่า ไม่ได้ซื้อหุ้นดังกล่าวแต่อย่างใด แต่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นคนแบ่งหุ้นให้ ซึ่งเมื่อพิจารณา ประกอบคำให้การของนางกาญจนาภา หงษ์เหิน ที่ให้การว่า การซื้อขายหุ้นในวันดังกล่าวเป็นการ ดำเนินการในระบบซื้อขาย โดยคุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นผู้สั่งให้คนดำเนินการซื้อขายผ่านบริษัท โบรกเกอร์ โดยขายหุ้นของ น.ส.ดวงดา วงศ์ภักดี จำนวน ๔.๕ ล้านหุ้น ให้แก่ นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ แต่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นผู้ชำระค่าหุ้นแทนนายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ เมื่อบริษัท โบรกเกอร์ได้รับค่าซื้อหุ้นแล้ว ก็ได้ออกเช็คชำระราคาหุ้นให้แก่นางสาวดวงดา วงศ์ภักดี ผู้มีชื่อเป็นผู้ถือหุ้น เป็นเช็คปิดพร้อม A/C payee Only ระบุชื่อนางสาวดวงดา วงศ์ภักดี แล้วตนก็ได้นำเช็คดังกล่าว ไปเข้าบัญชีคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ที่ธนาคารไทยพาณิชย์ การดำเนินการซื้อขายหุ้นดังกล่าวต้องเสีย ค่าธรรมเนียมนายหน้าในการซื้อและการขายให้โบรกเกอร์ร้อยละ ๐.๕ ของราคาที่ซื้อขาย รวมการซื้อขาย รายนี้ต้องเสียค่าธรรมเนียมนายหน้าร้อยละ ๑ ข้อเท็จจริงฟังได้ตามพยานหลักฐาน และคำให้การ ดังกล่าวได้ว่า การโอนหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ในวันดังกล่าวมิใช่เป็นการซื้อขาย แต่เป็นการให้โดยเสน่หา ซึ่งตามคำชี้แจงของกรมสรรพากรดังกล่าว ข้างต้น ผู้รับโอนหุ้นต้องนำราคาหุ้นที่ได้รับโอนมารวมคำนวณเงินได้พึงประเมินเพื่อเสียภาษีเงินได้ แต่จากการตรวจสอบการเสียภาษีเงินได้ของนายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ในปีภาษี ๒๕๕๑ ไม่ปรากฏว่า นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ได้นำราคาหุ้นดังกล่าวมารวมเป็นเงินได้เพื่อชำระภาษีเงินได้แต่อย่างใด

พฤติการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้ถูกร้องและ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้ใช้วิธีการของ ระบบการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งเสียค่าธรรมเนียมให้โบรกเกอร์ในการซื้อร้อยละ ๐.๕ และ เสียค่าธรรมเนียมในการขายอีกร้อยละ ๐.๕ โดยไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ ซึ่งหากเป็นการให้โดยเสน่หา ผู้ร้องจะต้องเสียภาษีเงินได้ของเงินส่วนที่เกิน ๔ ล้านบาท ในอัตราร้อยละ ๓๗ นอกจากนี้ การกระทำ ดังกล่าวก็น่าจะเข้าข่ายเป็นการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งห้ามมิให้ทำการ ซื้อขายหลักทรัพย์โดยอำพราง เพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิดว่าขณะใดขณะหนึ่งหรือช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หลักทรัพย์นั้นได้มีการซื้อขายกันมาก หรือราคาหลักทรัพย์นั้นได้เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่มีการเปลี่ยนแปลง

อันไม่ตรงต่อสภาพปกติของตลาด และเป็นการทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ซึ่งในที่สุดบุคคลที่ได้รับประโยชน์จากการซื้อขายหลักทรัพย์นั้น ยังคงเป็นบุคคลคนเดียวกัน ดังที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ด้วย

ผู้ร้องได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๘๘/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ แล้ว เห็นว่า การที่ผู้ถูกร้อง และ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือทรัพย์สินแทนนั้น น่าเชื่อว่าเป็นการดำเนินการโดยไม่สุจริต เพราะหากดำเนินการโดยสุจริตก็ไม่มีเหตุผลและความจำเป็นใดๆ ที่จะต้องใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน ดังนั้น การไม่แสดงรายการหุ้นของตนและ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ซึ่งอยู่ในชื่อของบุคคลอื่นนั้น จึงเป็นการกระทำโดยจงใจที่จะปกปิดรายการหุ้นดังกล่าวมิให้บุคคลภายนอกและสาธารณะทราบว่า หุ้นดังกล่าวเป็นของตน ทั้งนี้ เนื่องจากเหตุผลทางธุรกิจ กล่าวคือ เพื่อให้มีบุคคลครบตามกฎหมาย เพื่อให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้ขอความช่วยเหลือ เพื่อให้มีเสียงข้างมาก เพื่อให้มีเสียงซื้อเสียงกรณีบริษัทที่ไปลงทุนมีภาระหนี้สิน อีกทั้งการดำเนินธุรกิจเพื่อแสวงกำไรสูงสุดนั้น ต้องพยายามดำเนินการให้ได้เปรียบในเชิงการค้า ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนเป็นจำนวนมาก อาทิ การเข้าไปครอบงำกิจการ หรือ Take Over บริษัทต่างๆ รวมทั้งการทำธุรกรรมเชื่อมโยงระหว่างบริษัทในเครือของตนเองบางครั้งไม่สามารถเปิดเผยชื่อของตนเอง และ/หรือคู่สมรสได้ จึงต้องใช้ชื่อของบุคคลอื่นแทน นอกจากนั้น จากการตรวจสอบก็พบพยานหลักฐานน่าเชื่อว่า การที่ผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการหุ้นที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น น่าจะมีมูลเหตุจูงใจอีกประการหนึ่งคือ เพื่อให้ผู้ใดทราบว่าตนและ/หรือคู่สมรสได้หลีกเลี่ยงหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการรายงานการได้มาหรือจำหน่ายหลักทรัพย์ทุกร้อยละ ๕ กล่าวคือ เมื่อรวมจำนวนหุ้นของผู้มีชื่อถือหุ้นในบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) แทนแล้วมีจำนวนเกินร้อยละ ๕ ซึ่งต้องรายงานการได้มาหรือจำหน่ายหุ้นดังกล่าวต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ แต่ไม่ปรากฏหลักฐานการรายงานการได้มาหรือจำหน่ายหุ้นดังกล่าว อีกทั้งหลีกเลี่ยงการเสียภาษีเงินได้ เช่น การโอนหุ้นในบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จำนวน ๔.๕ ล้านหุ้น มูลค่า ๗๓๘ ล้านบาท ให้นายบรรณพงษ์ ดามาพงศ์ ซึ่งนายบรรณพงษ์ให้การว่า เป็นการยกให้โดยเสนหา ซึ่งตามหลักกฎหมายต้องเสียภาษีเงินได้ตามราคาหุ้นในวันที่รับโอนสำหรับส่วนที่เกิน ๔ ล้านบาท ในอัตราร้อยละ ๓๗ แต่การให้ทรัพย์สินดังกล่าวก็ทำโดยการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งได้รับการยกเว้นภาษี แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมให้โบรกเกอร์สำหรับการซื้อร้อยละ ๐.๕ และสำหรับการขายร้อยละ ๐.๕ ซึ่งน้อยกว่าอัตราภาษีเงินได้มาก

LIRT

ด้วยเหตุดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ร้องจึงไม่สามารถที่จะระบุหรือแสดงจำนวนหุ้นที่อยู่ในนามของบุคคลอื่นว่าเป็นของตนและ/หรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร คู่สมรสในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อผู้ร้องได้ เพราะบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว ต้องเปิดเผยให้สาธารณชนทราบตามมาตรา ๒๕๓ ของรัฐธรรมนูญ ฉะนั้น ผู้ร้องจึงมีมติด้วยคะแนนเสียง ๘ ต่อ ๑ เสียง เกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดว่า ผู้ร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า การเสนอเรื่องของผู้ร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ข้างต้นเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ จึงรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัยและให้แจ้งให้ผู้ร้องและผู้ถูกร้องทราบ และให้ผู้ถูกร้องทำคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญต่อไป

ผู้ร้องได้ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ * มีใจความดังต่อไปนี้

๑. ผู้ร้องไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน โดยมีเหตุผลดังต่อไปนี้

(๑) ขณะที่ผู้ร้องเข้าดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลที่มีพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ยังไม่ได้ประกาศใช้ การเข้าดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีครั้งนั้น เป็นการดำรงตำแหน่งภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวและบทกฎหมายอื่น ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น ไม่มีบทบัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เป็นรัฐมนตรี (แต่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภา) ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและเอกสารประกอบโดยมีบทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนแต่อย่างใด และในการขึ้นครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ เป็นเวลาก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งทำหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะออกระเบียบตามที่กำหนดไว้ในวรรคสอง ของมาตรา ๓๒๑

(๒) แม้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมิได้มีบทบัญญัติระบุว่า บทบัญญัติในหมวด ๑๐ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๑ การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน (มาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๖) จะมีผลบังคับตั้งแต่เมื่อใด แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๓๒๑ วรรคหนึ่ง

* คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๕

และวรรคสอง ซึ่งเป็นบทเฉพาะกาลแล้ว จะเห็นว่า ในวรรคหนึ่งได้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญทันทีที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ใช้บังคับ แต่จะปฏิบัติการทั้งปวงตามรัฐธรรมนูญใหม่ได้ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ได้บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. กำหนดระเบียบซึ่งจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ขึ้นมาเสียก่อน และเพื่อเป็นหลักประกันในความเที่ยงธรรมและความชอบด้วยรัฐธรรมนูญจึงบัญญัติให้ ต้องส่งร่างระเบียบดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนประกาศใช้ใน ราชกิจจานุเบกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ก่อนที่จะมีระเบียบเช่นนั้น การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญในส่วน ที่เกี่ยวกับคำร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยังเกิดขึ้นไม่ได้ เพราะยังไม่มีขั้นตอนของขบวนการและวิธีการรวมตลอดทั้งยังไม่ได้กำหนดว่า ใครบ้างจะต้องแสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สิน และจะยื่นแบบใด ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ป. เองก็ตระหนักดีว่า การปฏิบัติการ ตามรัฐธรรมนูญส่วนนี้จำเป็นต้องมีระเบียบที่จำเป็นมาใช้บังคับเสียก่อน ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ป. ออกระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป. เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๑ จึงได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในระเบียบข้อ ๓ ว่า ใครบ้างคือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่จะต้องแสดง รายการทรัพย์สิน ส่วน “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ก็กำหนดไว้ในข้อ ๑๐ ว่า “ให้ทำตามแบบและรายละเอียดที่คณะกรรมการประกาศกำหนด” ซึ่งย่อม เป็นที่เห็นได้ชัดแจ้งว่า ก่อนที่จะมีระเบียบดังกล่าว การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินย่อมเป็นไปไม่ได้ เพราะคณะกรรมการ ฯ ยังมิได้กำหนดแบบและรายละเอียด เมื่อยังมีได้กำหนดแบบและรายละเอียด จึงไม่มีใครผู้มารทาบได้ว่า ใครบ้างจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และต้องยื่น ตามแบบใด ดังนั้น ถ้ามีการกำหนดแบบและรายละเอียดเกี่ยวกับการยื่นก่อนที่จะมีระเบียบดังกล่าวออก ใช้บังคับ ย่อมมิใช่เป็นการกำหนดตามอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ เพราะรายละเอียดและวิธีปฏิบัติ ทั้งปวงจะใช้ได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๓๒๑ ของรัฐธรรมนูญ

(๓) ด้วยเหตุผลดังกล่าวใน (๒) และในข้อต่อไป การที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ ซึ่งเป็นการยื่นโดยผู้ถูกร้องไม่มีหน้าที่ยื่นตามบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เพราะ คณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งทำหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เพิ่งประกาศใช้ระเบียบดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นเวลาภายหลังที่ผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งทางการเมือง และได้ยื่นบัญชี ครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ ไปแล้ว ในทางกฎหมายจึงต้องถือว่าเป็นการยื่นด้วยความสมัครใจของผู้ถูกร้องเอง โดยผู้ถูกร้องมิได้มีหน้าที่ต้องยื่น ฉะนั้น หากบัญชีดังกล่าวมีความขาดตกบกพร่องประการใดบ้าง ย่อมมิใช่เป็นกรณีที่จะนำมาเป็นเหตุลงโทษผู้ถูกร้องให้ต้องได้รับโทษหรือเสียสิทธิใดๆ ได้

LIRT

(๔) ส่วนที่ผู้ร่อนนำหนังสือของนายก้านรงค์ จันทิก เลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ป. ที่กำหนด และส่งแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ให้กรอกรายการตามหนังสือสำนักงาน ป.ป.ป. ที่ นร. ๑๕๐๕/๑๘๓๖๕, ที่ นร. ๑๕๐๕/๑๘๓๗๐ และที่ นร. ๑๕๐๕/๑๘๔๓๑ - ๑๘๔๕๒ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ และที่ นร. ๑๕๐๕/๑๘๔๕๕ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ นั้น นายก้านรงค์กำหนดแบบขึ้นเองโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจแต่อย่างไรก็ตามก็ไม่ปรากฏว่าได้มีการส่งแบบดังกล่าวให้ผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกรอกรายการด้วย

(๕) สำหรับการยื่นบัญชีครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑ แม้จะเป็นการยื่นภายหลังจากที่ระเบียบตามมาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ออกใช้บังคับแล้ว (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑) ก็ตาม แต่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญว่าด้วยการแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน (มาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๖) จะมีผลใช้บังคับนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้ออกระเบียบตามมาตรา ๓๒๑ วรรคสองแล้ว ซึ่งตามข้อ ๓ ของระเบียบดังกล่าวได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชีตามกำหนดเวลาตามข้อ ๑๓ และข้อ ๒ ของระเบียบดังกล่าว กำหนดว่า “ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป” (วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑) จึงต้องหมายความว่า ผู้ที่จะถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามระเบียบนี้ อยู่ในวันที่ระเบียบใช้บังคับ นอกจากนี้ ระเบียบข้อ ๑๓ วรรคสอง ที่ว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้ง หรือภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย” นั้น คำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในข้อดังกล่าวก็ย่อมต้องหมายความว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในวันที่ประกาศดังกล่าว* ใช้บังคับด้วยเช่นกัน แต่เนื่องจากผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปก่อนหน้าที่ระเบียบดังกล่าวจะใช้บังคับ ผู้ถูกร้องจึงมิใช่ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ตามความหมายของระเบียบดังกล่าว ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เมื่อพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปีแต่อย่างใด การยื่นบัญชีที่ได้กระทำไปจึงมีลักษณะเป็นการยื่นไปโดยสมัครใจ มิได้อยู่ในข่ายถูกบังคับตามกฎหมายเช่นเดียวกับการยื่นบัญชีในครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒

* คำว่า “ประกาศดังกล่าว” คือประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง แบบแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๑

(๖) การที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาโดยตลอดไม่ว่าจะมีกฎหมายกำหนดให้ผู้ถูกร้องต้องยื่นหรือไม่ก็ตาม เพราะผู้ถูกร้องได้ตั้งปณิธานไว้ตั้งแต่เริ่มตัดสินใจเข้ามาทำงานการเมืองแล้วว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองก่อนหน้านี้ (ผู้ถูกร้องเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และรองนายกรัฐมนตรีมาก่อน) ขณะนั้นยังไม่มีกฎหมายบังคับว่า รัฐมนตรีและ/หรือนายกรัฐมนตรีต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน แต่ผู้ถูกร้องก็ได้จัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินประกาศเปิดเผยให้สาธารณชนตรวจสอบได้ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง เมื่อผู้ถูกร้องเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองครั้งที่ เป็นเรื่องพิชารณานี้ เมื่อมีการส่งแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาให้ผู้ถูกร้อง จึงไม่มีข้อขัดข้องใดที่จะไม่ดำเนินการแจ้งทรัพย์สินตามที่เคยปฏิบัติมา

๒. ถ้าผู้ร้องจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามรัฐธรรมนูญปัจจุบัน กรณีของผู้ถูกร้องก็ไม่อยู่ในข่ายบังคับของมาตรา ๒๕๕

(๑) ผู้ร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญตั้งแต่มาตรา ๒๕๑ จนถึงมาตรา ๒๕๖ แล้ว จะเห็นว่า มีถ้อยคำอยู่ ๒ คำ คือ คำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” คำหนึ่ง กับคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งพ้นจากตำแหน่ง” อีกคำหนึ่ง (ซึ่งปรากฏอยู่ในมาตรา ๒๕๒ วรรคสอง และมาตรา ๒๕๔) สำหรับ มาตรา ๒๕๕ อันเป็นบทลงโทษนั้น ได้บัญญัติให้ใช้เฉพาะกับ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” เท่านั้น และเมื่อเป็นบทลงโทษจึงต้องแปลความโดยเคร่งครัด ว่ามิได้หมายความว่า ขยายไปถึง “ผู้ที่พ้นจากตำแหน่ง” แล้วด้วย

(๒) จากถ้อยคำและสาระที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เห็นได้ชัดว่า เจตนารมณ์ของการบัญญัติมาตรา ๒๕๕ มิได้มุ่งหมายถึงบุคคลที่พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้ว โดยไม่มีตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เหลืออยู่ เพราะบทลงโทษที่กำหนดไว้คือการให้พ้นจากตำแหน่งเมื่อบุคคลนั้นมิได้ดำรงตำแหน่งใดๆ อีกแล้ว การให้พ้นจากตำแหน่งจึงย่อมเป็นไปไม่ได้ แม้จะมีบทลงโทษอีกประการหนึ่งคือ การห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีก็ตาม แต่ก็ยังเป็นบทลงโทษที่ต่อเนื่องจากโทษให้พ้นจากตำแหน่ง เพราะโทษตามที่ระบุในมาตรา ๒๕๕ กำหนดไว้ ๒ อย่างควบคู่กัน มิใช่ออย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว เพราะมาตรา ๒๕๕ ใช้ถ้อยคำว่า “ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ... และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่ง ... เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง” เมื่อผู้ถูกร้องมิได้ดำรงตำแหน่งใดๆ ทางการเมืองตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว การพ้นจากตำแหน่งอันเป็นโทษประการแรกจึงมิได้ และเมื่อโทษประการแรกมิได้ การกำหนดห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ

ต่อไปเป็นเวลาห้าปีให้เริ่มนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวอันเป็นโทษประการที่สองจึงเกิดขึ้นไม่ได้เช่นกัน แสดงให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญที่เป็นบทบัญญัติลงโทษตามมาตรา ๒๕๕ นี้ มิได้มุ่งหมายให้ใช้กับบุคคลที่พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปก่อนแล้ว

(๓) ต่อมามีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๔ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีข้อความเดียวกับที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนขึ้น ซึ่งมีข้อความดังนี้ “..... เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่” อันแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์โดยชัดแจ้งว่า บทลงโทษดังกล่าวเป็นบทลงโทษที่กำหนดไว้เฉพาะกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในขณะนั้นเท่านั้น เพราะได้ใช้คำว่า “ที่ดำรงอยู่ ... ฯลฯ” อันแสดงถึงเจตนารมณ์โดยชัดแจ้งว่า บทลงโทษดังกล่าวที่กำหนดไว้เป็นบทลงโทษที่กำหนดไว้เฉพาะกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่ในขณะนั้นเพราะได้ใช้คำว่า “ที่ดำรงอยู่” ประกอบกับคำว่า “ให้พ้นจากตำแหน่ง” และเมื่อพิจารณาประกอบบทกำหนดโทษทางอาญาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๑๑๕ อันเป็นบทลงโทษตามมาตรา ๓๔ ด้วยแล้วยังเห็นได้ชัดเจนนัยขึ้นว่า แม้แต่โทษในทางอาญา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ก็มีได้มุ่งหมายที่จะลงโทษแก่บุคคลซึ่งมิได้เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กล่าวคือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๑๑๕ บัญญัติว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชี หรือจงใจ ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน” เมื่อกฎหมายบัญญัติลงโทษเจาะจงกับผู้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งไว้โดยเฉพาะเช่น “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” บุคคลอื่นที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ (แม้ว่าจะเคยเป็นมาก่อนก็ตาม) ก็จะไม่อยู่ในข่ายที่จะถูกลงโทษตามกฎหมายเช่นนั้น (มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้ความหมายของคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ว่าหมายความถึง “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ดังนั้น กรณีดังกล่าวจึงนำมาใช้กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ด้วย)

(๔) นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตราอื่นๆ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกอบด้วยแล้ว ก็ยังเห็นได้ชัดเจนนัยขึ้นว่า ณ ที่ใดที่กฎหมายประสงค์จะให้รวมถึงบุคคลซึ่งพ้นจากตำแหน่งไปแล้วด้วย ก็จะบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่า “เคยเป็น” หรือ “ผู้ซึ่งพ้นจากการเป็น” เช่น ตามมาตรา ๑๐๐ ซึ่งบัญญัติห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กำหนดไว้ แต่เพื่อให้ครอบคลุมถึงบุคคลที่เคย

เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่พ้นจากตำแหน่งไปแล้วด้วย จึงได้บัญญัติไว้เป็นการขัดแย้งในมาตรา ๑๐๑ ว่า “ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ มาใช้บังคับกับการดำเนินกิจการของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีโดยอนุโลม” หรือในมาตรา ๑๐๓ ที่ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคล แต่จะให้ครอบคลุมถึงบุคคลที่เคยเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและพ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้วด้วย จึงได้บัญญัติไว้เป็นวรรคสองของมาตรา ๑๐๓ ว่า “บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม”

(๕) ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่าไม่ว่าจะเป็นบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ต่างก็ไม่อาจนำมาใช้กับกรณีของผู้ถูกร้องได้ เพราะผู้ถูกร้องมิได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้วในวันที่ผู้ร้องได้ดำเนินการตรวจสอบการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องที่ถูกกล่าวหาเป็นเรื่องพิจณานี้ กรณีของผู้ถูกร้องเป็นเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ เพราะเหตุที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้ว จึงอาจต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๔ กล่าวคือ ให้คณะกรรมการผู้ร้องตรวจสอบบัญชีที่ยื่นหลังจากพ้นตำแหน่งถึงความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สิน หากพบว่าผู้ถูกร้องร้ายวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ผู้ร้องได้แต่จะดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๔ วรรคสอง คือ ส่งเอกสารทั้งหมดที่มีอยู่พร้อมทั้งรายงานผลการตรวจสอบไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญา ให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดินต่อไปเท่านั้น ผู้ร้องไม่อาจดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กับผู้ถูกร้องได้

๓. มติของผู้ร้องที่ว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะมีบุคคลที่พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว เข้าร่วมประชุมและมีมติด้วย ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจนำมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นมาร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย โดยชี้แจงเหตุผลดังต่อไปนี้

(๑) ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคสาม ประกอบกับมาตรา ๒๕๘ วรรคสอง บัญญัติว่า ผู้ใดซึ่งดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไร หรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด หากได้รับเลือกจากวุฒิสภาโดยได้รับความยินยอมของบุคคลนั้นแล้ว จะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเมื่อได้ลาออกจากตำแหน่งกรรมการหรือจาก

การเป็นลูกจ้างดังกล่าวภายใน ๑๕ วันนับแต่วันได้รับเลือก ถ้าผู้นั้นมิได้ลาออกให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยรับเลือกให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. ในขณะเดียวกัน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๑๑ วรรคสอง ประกอบกับมาตรา ๑๑ (๓) ก็ได้บัญญัติมีความทำนองเดียวกัน

(๒) ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๒๖๐ (๕) และ มาตรา ๒๕๘ (๓) ซึ่งบัญญัติให้กรรมการ ป.ป.ช. พ้นจากตำแหน่งเมื่อไปดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัทหรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๑๓ (๕) ประกอบกับมาตรา ๑๑ (๓) ซึ่งมีบทบัญญัติสอดคล้องกันกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้น

(๓) ปรากฏข้อเท็จจริงว่ากรรมการ ป.ป.ช. ท่านหนึ่ง คือ คุณหญิงปรีดา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ซึ่งนอกจากจะดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด แล้ว ยังเป็นกรรมการบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด และเป็นลูกจ้างผู้จัดทำบัญชีของบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด อีกด้วย โดยยังคงดำรงตำแหน่งและคงเป็นลูกจ้างอยู่ในวันที่ได้รับเลือก และหลังวันที่ได้รับโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ก็ยังคงดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัทและเป็นลูกจ้างตลอดมา จนถึงวันที่ลาออกจากกรรมการ ป.ป.ช. สำหรับตำแหน่งกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด นั้น คุณหญิงปรีดาเพิ่งจะลาออกเมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๔ โดยอ้างเหตุที่ไม่ได้ลาออกว่าลืม การดำรงตำแหน่งของคุณหญิงปรีดา จึงไม่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติ ป.ป.ช. และต้องพ้นจากตำแหน่งไปตามที่ได้กล่าวข้างต้น

(๔) ส่วนปัญหาที่ว่า คุณหญิงปรีดาต้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตั้งแต่เมื่อใดนั้น ผู้ถูกร้องมีความเห็นดังนี้

ก. ในขณะที่นำชื่อคุณหญิงปรีดาขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งนั้น นอกจากคุณหญิงปรีดาจะดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด และบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด แล้ว คุณหญิงปรีดายังคงสภาพความเป็นลูกจ้างผู้ทำบัญชีของบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด มาโดยตลอดด้วย ดังนั้น การดำเนินการนำชื่อคุณหญิงปรีดาขึ้นทูลเกล้า ฯ เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งจึงเป็นการไม่ชอบ แต่โดยที่การแต่งตั้งนั้นเป็นไปตามพระบรมราชโองการ ดังนั้น ในทันทีที่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งแล้ว คุณหญิงปรีดาก็ต้องลาออก เมื่อคุณหญิงปรีดาไม่ลาออก คุณหญิงปรีดาก็ต้องพ้นจากตำแหน่งตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่อ้างถึงข้างต้น

ข. แม้ขณะที่ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง คุณหญิงปรียาอาจไม่ทราบว่าคุณยังคงดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัทหรือเป็นลูกจ้างของบริษัทเพราะลืมหืมตาม แต่เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓ อันเป็นวันหลังจากได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งแล้ว และอยู่ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น คุณหญิงปรียาได้ลงชื่อในแบบนำเสนอข้อมูลและบัญชีกำไรขาดทุน (แบบ ส.บช. ๓) และงบดุล งบกำไรขาดทุนและกำไรสะสม ในฐานะเป็นผู้ทำบัญชีและในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัท เกษมวรรณมัย จำกัด คุณหญิงปรียา จึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าตนลืมหืมหรือไม่รู้ว่ายังมีตำแหน่งกรรมการและเป็นลูกจ้างของบริษัท เกษมวรรณมัย จำกัด ได้อีกต่อไป ดังนั้น หากจะถือเอาวันที่คุณหญิงปรียาารู้ถึงเหตุที่ทำให้ตนต้องพ้นจากตำแหน่ง คุณหญิงปรียา ก็ต้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตั้งแต่วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เป็นต้นมา

ค. นอกจากคุณหญิงปรียาจะรู้เหตุที่ทำให้ตนพ้นจากตำแหน่งแล้ว คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทั้งคณะก็รู้ถึงเหตุที่ทำให้คุณหญิงปรียาต้องพ้นจากตำแหน่ง เพราะในเช้าวันที่คณะกรรมการผู้ร้องมีการประชุมเพื่อพิจารณารายงานผลการตรวจสอบการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีของผู้ถูกร้องในวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ ได้มีประชาชนเข้ายื่นหนังสือต่อประธานกรรมการผู้ร้อง เพื่อแจ้งให้ทราบถึงการดำรงตำแหน่งดังกล่าวของคุณหญิงปรียา ดังนั้น ก่อนที่คณะกรรมการผู้ร้องจะเริ่มประชุมและมีมติกรณีของผู้ถูกร้อง คณะกรรมการผู้ร้องทั้งคณะจึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าไม่ทราบข้อเท็จจริงดังกล่าว

(๕) ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กรณีจึงต้องถือว่าคุณหญิงปรียาได้พ้นจากตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ไม่ว่าจะพ้นไปก่อนหน้าที่จะมีการหยิบยกเรื่องของผู้ถูกร้องขึ้นพิจารณา หรือพ้นในภายหลัง แต่ก่อนที่จะมีการพิจารณากรณีของผู้ถูกร้องก็ตาม ซึ่งก็จะมีผลดังนี้

ก. ในกรณีที่ถือว่าคุณหญิงปรียาไม่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. มาแต่ต้น การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งปวงจึงเสียไป เพราะมีจำนวนกรรมการไม่ครบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกอบด้วยประธานหนึ่งคนและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอีก ๘ คน) ทั้งนี้ตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒๐/๒๕๕๓

ข. ในกรณีที่ถือว่าคุณหญิงปรียาพ้นจากตำแหน่งในภายหลัง นับแต่วันที่คุณหญิงปรียาพ้นจากตำแหน่ง คุณหญิงปรียาย่อมไม่มีสิทธิ์หรืออำนาจที่จะเข้าประชุมหรือกระทำการใดในฐานะเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ การใดที่ได้ทำไปแล้วย่อมเป็นอันใช้ไม่ได้

และมติของคณะกรรมการผู้ร้องที่คุณหญิงปรียาได้เข้าประชุม หรือมีส่วนกระทำการหรือแสดงความคิดเห็นด้วย
ยอมใช้ไม่ได้ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมติของคณะกรรมการผู้ร้องที่แต่งตั้งคณะกรรมการ
ให้ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องซึ่งมีคุณหญิงปรียาเป็นประธาน รวมตลอดทั้ง
การดำเนินการตรวจสอบโดยคณะกรรมการที่มีคุณหญิงปรียาเป็นประธานหรือเข้าร่วมประชุมด้วย
ยอมเสียไปทั้งหมด ไม่สามารถนำมาใช้ในการพิจารณาของคณะกรรมการผู้ร้องได้ และท้ายที่สุดมติของ
คณะกรรมการผู้ร้องเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ ซึ่งมีคุณหญิงปรียาเป็นผู้รายงานผลการสอบสวน
และร่วมประชุมอยู่ด้วย จนเป็นผลให้คณะกรรมการผู้ร้องมีมติว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความ
อันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรบอกให้แจ้ง จึงเป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ ตามแนว
คำพิพากษาศาลฎีกาดังต่อไปนี้

(ก) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๓๔ - ๖๓๕/๒๕๔๒ คดีระหว่าง นายเชิยะกัญ แซ่ตั้ง
โจทก์ พลตำรวจโท พระรามอินทรา อดีตปลัดกระทรวงมหาดไทย กับพวก จำเลย

(ข) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕/๒๕๐๔ คดีระหว่าง พนักงานอัยการจังหวัด
นครสวรรค์ โจทก์ นายเก็งพงษ์ แซ่ห่าน จำเลย

(๖) เมื่อมติของคณะกรรมการผู้ร้องไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงเท่ากับคณะกรรมการผู้ร้อง
ยังไม่เคยมีมติว่าผู้ถูกร้องมีการกระทำความผิด อันแสดงว่าจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน
ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และโดยผลเช่นนั้น ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจ
ที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

(๗) ผู้ถูกร้องเห็นว่า การพ้นจากตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ของคุณหญิงปรียาเป็นกรณีที่ไม่ต้องด้วยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕
มาตรา ๑๕ ที่บัญญัติว่า “ถ้าปรากฏภายหลังว่าเจ้าหน้าที่หรือกรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจ
พิจารณาทางปกครองใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือการแต่งตั้งไม่ชอบด้วยกฎหมาย
อันเป็นเหตุให้ผู้นั้นต้องพ้นจากตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งเช่นว่านี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้น
ได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่” ที่จะนำมาอ้างเพื่อทำให้การดำเนินงานหรือการมีมติของคณะกรรมการ
ป.ป.ช. ที่มีคุณหญิงปรียาร่วมด้วย เป็นอันใช้ได้ เพราะพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ ว่า “พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่ ฯลฯ (๒) องค์การที่ใช้
อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ ฯลฯ” ในฐานะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงานคณะกรรมการ
ป.ป.ช. เป็นองค์การที่จัดตั้งและใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ คณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน
คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายดังกล่าว และไม่อาจนำมาตรา ๑๕ ของ
กฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับกับกรณีนี้ได้

๔. ผู้ร้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรีบร้อน ไม่ให้โอกาสตามสมควรแก่ผู้ถูกร้องในการชี้แจง จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องได้รับการพิจารณาอย่างไม่เที่ยงธรรม และผู้ร้องก็ได้ปฏิบัติตามระเบียบของผู้ร้อง ดังจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) เหตุที่ผู้ร้องดำเนินการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง ก็สืบเนื่องมาจากเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ผู้ถูกร้องและผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีประสบการณ์ทางราชการ ทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ จำนวนหนึ่งได้ร่วมกันก่อตั้งพรรคการเมือง ชื่อ “พรรคไทยรักไทย” ขึ้นเพื่อจะร่วมกันทำงานการเมืองตามแนวทางการปฏิรูปการเมืองตามรัฐธรรมนูญ โดยผู้ถูกร้องเป็นหัวหน้าพรรค และพรรคไทยรักไทยจะส่งสมาชิกของพรรคสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งทั่วไปหลังจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้นจะครบอายุในเดือน พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ต่อมาพรรคไทยรักไทยได้ประกาศนโยบายของพรรคให้สาธารณชนทราบแล้ว ประชาชนส่วนมากให้ความสนใจและจะสนับสนุนผู้สมัครสังกัดพรรคไทยรักไทยเป็นจำนวนมากและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ คาดกันว่าจะมีจำนวนมากพอที่พรรคไทยรักไทยจะเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลชุดต่อไป จากกระแสดังกล่าวจึงเกิดการแข่งขันกันทางการเมืองอย่างสูงระหว่างพรรคไทยรักไทยกับพรรคการเมืองที่มีหัวหน้าพรรคเป็นนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น และยิ่งใกล้จะครบอายุของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การแข่งขันยิ่งเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น

(๒) ด้วยเหตุดังกล่าว จึงมีการพยายามดำเนินการต่างๆ ทุกวิถีทางเพื่อขัดขวางและกีดกันไม่ให้ผู้สมัครสังกัดพรรคไทยรักไทยได้รับเลือกเป็นจำนวนมากจนสามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ และเพื่อไม่ให้ผู้ถูกร้องเป็นนายกรัฐมนตรี แต่ไม่สามารถดำเนินการตามวิถีทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้ตามปกติ จึงมีการเสนอข่าวทางสื่อมวลชนว่าผู้ถูกร้องปิดบังซ่อนเร้นหุ้น และการอ้างในเวลาต่อมาว่าที่ร้อยตรี เสี่ยงม บุษบาบาน ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๓ ร้องขอให้ประธานกรรมการผู้ร้องตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง ซึ่งขณะนั้นคาดว่าจะเลือกตั้งในปลายเดือนธันวาคม ๒๕๔๓ หรือต้นเดือนมกราคม ๒๕๔๔

(๓) เมื่อมีการร้องขอดังกล่าว คณะกรรมการผู้ร้องได้ปฏิบัติตัวไม่เป็นกลาง ไม่เป็นธรรม และเลือกปฏิบัติด้วยการนำเรื่องที่ผู้ถูกร้องถูกร้องเรียนเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบอย่างเร่งด่วนผิดปกติ กล่าวคือ นายโอกาส อรุณินท์ ประธานกรรมการผู้ร้องได้รับให้คณะกรรมการผู้ร้องลงมติรับเรื่องไว้ตรวจสอบทันทีในวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๓ และหลังจากนั้นเพียง ๒ วัน ก็แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและสรุปผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินรายผู้ถูกร้อง ทั้งๆ ที่ก่อนหน้านี้ในระหว่างการอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๕

ธันวาคม ๒๕๔๒ ได้มีการอภิปรายเรียกร้องให้ผู้ร้องดำเนินการกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง สังกัดพรรคร่วมรัฐบาล ที่ปิดบังซ่อนเร้นหนีไปให้คนขายไก่ย่างถือแทน และต่อมาในปลายปี ๒๕๔๓ ก็มีการร้องขอให้คณะกรรมการผู้ร้องตรวจสอบรัฐมนตรีผู้ที่ไม่แจ้งรายการทรัพย์สินซึ่งเป็นหุ้นบริษัท เดอะ คอรัล รีฟ คาบาน่า จำกัด จำนวน ๖ ล้านบาท แต่ผู้ร้องกลับไม่สนใจ และปล่อยให้เรื่องเงียบหายไป จนกระทั่งบัดนี้ นอกจากนั้นก่อนหน้านี้ว่าที่ร้อยตรี เสี่ยงม จะมีหนังสือร้องเรียนผู้ร้องดังกล่าว ก็มีประชาชนกว่า ๑๖๐,๐๐๐ คน ได้ใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๔ เข้าชื่อร้องขอต่อประธาน วุฒิสภาให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๓๐๗ ถอดถอนนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีและนายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยกล่าวหาว่ามีพฤติการณ์ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ ขัดกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และประธานวุฒิสภาได้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๕ ซึ่งประธานกรรมการผู้ร้องได้รับเรื่องไว้ตั้งแต่วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นเวลา ก่อนที่จะได้รับหนังสือของว่าที่ร้อยตรี เสี่ยงม แต่ประธานกรรมการผู้ร้องกลับปล่อยเวลาให้ล่วงเลย มานานถึง ๑ เดือนเศษ จึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๓ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวน ข้อเท็จจริง และเพิกออกคำสั่งแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ เมื่อนับตั้งแต่วันที่ประธาน กรรมการผู้ร้องรับเรื่อง (ที่ประชาชน ๑๖๐,๐๐๐ คน ร้องขอ) ถึงวันที่ออกคำสั่งแต่งตั้งเป็นเวลานาน ถึง ๕๘ วัน แต่หลังจากแต่งตั้งแล้วก็ไม่ปรากฏความคืบหน้าของการไต่สวนแต่อย่างใด จนกระทั่งบุคคล ที่จะถูกถอดถอนจากตำแหน่งพ้นจากตำแหน่งไปเอง ต่างกับกรณีของผู้ถูกร้องซึ่งใช้เวลาเพียง ๗ วัน เท่านั้นก็เริ่มตรวจสอบ และมีการแถลงข่าวความคืบหน้าเกือบทุกวัน จนสื่อมวลชนขนานนามว่า “ป.ป.ช. รายวัน” ทั้งนี้เพื่อให้สื่อมวลชนและสาธารณชนคล้อยตามว่าผู้ถูกร้องกระทำความผิดตาม ข้อร้องเรียนแล้ว โดยชี้นำต่างๆ นานา เช่นว่า แม้จะลิ้มแสดงรายการทรัพย์สินเพียงบางรายการก็แก้ตัว ไม่ได้ หรือผู้ถูกร้องและคู่สมรสเป็นบุคคลคนเดียวกันจะอ้างว่าไม่ทราบถึงการกระทำของคู่สมรสไม่ได้ หรือผู้ถูกร้องจะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายไม่ได้ หรือผู้ถูกร้องได้ประโยชน์ทางด้านเลี้ยงกฎหมาย ก.ล.ด. และ หลีกเลี่ยงการเสียภาษี ถือว่าจงใจ เป็นต้น ทั้งๆ ที่ขณะนั้นคณะอนุกรรมการยังตรวจสอบไม่เสร็จ

(๔) ในช่วงเวลาเดียวกันนั้น มีผู้ร้องเรียนต่อผู้ร้องว่ามีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สังกัดพรรคการเมืองที่เป็นแกนนำในรัฐบาลขณะนั้น ๒ คน คือ นายชวน หลีกภัย ซึ่งขณะนั้นดำรง ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และนายบัญญัติ บรรทัดฐาน ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีและ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก็ไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินซึ่งเป็นหุ้นเช่นเดียวกับผู้ถูกร้อง คณะกรรมการผู้ร้องจึงนำเรื่องการตรวจสอบการแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของหัวหน้าพรรค กับรองหัวหน้าพรรคคู่แข่งของพรรคไทยรักไทยรวมอยู่ด้วยในคราวเดียวกันเพื่อสร้างภาพให้ประชาชน

เข้าใจว่าคณะกรรมการผู้ร้องมิได้เลือกปฏิบัติ แต่เมื่อผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ๒ คนนั้นรับว่าไม่ได้ยื่นแสดงหุ่นในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินจริงแต่เป็นเพราะหลงลืม ผู้ร้องก็เปลี่ยนท่าทีการตรวจสอบใหม่ โดยชี้แจงต่อสาธารณชนล่วงหน้าก่อนลงมติว่า ถ้าเหตุที่ไม่แจ้งเป็นเพราะหลงลืมไม่เป็นความผิด ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสองคนนั้น แล้วเปลี่ยนแนวการตรวจสอบ ผู้ถูกร้องใหม่กับผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินที่เป็นหน้าที่ให้ผู้อื่นถือแทนเป็นความผิด

(๕) เมื่อแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบแล้ว ผู้ร้องก็ไม่ได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบหรือให้ชี้แจงกรณีที่ไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินที่เป็นหน้าที่ให้ผู้อื่นถือแทนแต่อย่างใด ผู้ถูกร้องได้ทราบจากหนังสือพิมพ์ และเมื่อทราบ ผู้ถูกร้องก็ได้แจ้งไปยังประธานกรรมการผู้ร้องเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ว่าจะไปชี้แจงข้อเท็จจริงพร้อมแสดงหลักฐาน ประธานอนุกรรมการ ๑ จึงได้ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเรื่องหุ่นของ ๑๗ บริษัท กับให้ผู้ถูกร้องไปพบในวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ และแจ้งด้วยว่า ถ้าผู้ถูกร้องมีเหตุขัดข้องประการใดก็ให้แจ้งประธานอนุกรรมการทราบ แต่ผู้ร้องกลับให้ข่าวสาธารณชนชี้ให้เห็นว่าผู้ถูกร้องมีพฤติการณ์ประวิงเวลา ทำให้ผู้ถูกร้องถูกสาธารณชนและสื่อมวลชนมองว่าเป็นผู้ผิดตั้งแต่คณะกรรมการผู้ร้องยังไม่ได้พิจารณาลงมติ ซึ่งผู้ถูกร้องก็ได้ทำหนังสือชี้แจงไปบางส่วนเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ โดยแจ้งความจำนงค์ว่าจะไปชี้แจงด้วยตนเองหลังจากเสร็จภารกิจเลือกตั้ง คือหลังวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๔ แต่คณะกรรมการ ๑ และผู้ร้องกลับไม่ยอม และต้องการรวบรัดการตรวจสอบ ผู้ถูกร้องจึงได้ชี้แจงเพิ่มเติมเป็นลายลักษณ์อักษรอีก ๒ ครั้ง เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ และวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ หลังจากนั้นผู้ถูกร้องและคู่สมรสก็ได้ไปให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการ ๑ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ และขอให้เรียกเอกสารจากบุคคลภายนอกมาประกอบการตรวจสอบเพิ่มเติม แต่ในระหว่างที่รอบุคคลภายนอกส่งเอกสารนั้น คณะอนุกรรมการ ๑ กลับรับสรุปผลการตรวจสอบ โดยไม่รอเอกสารที่ผู้ถูกร้องได้ขอให้เรียกจากบุคคลภายนอกมาประกอบการตรวจสอบ จากนั้นได้จัดทำรายงานผลการตรวจสอบในวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ เมื่อเวลาประมาณ ๒๐.๐๐ นาฬิกา แล้วรีบส่งเฉพาะรายงานการตรวจสอบซึ่งมีจำนวน ๖๖ หน้าให้ประธานกรรมการผู้ร้องทันทีในเช้าวันรุ่งขึ้น เวลา ๕.๐๐ น. ส่วนเอกสารประกอบอื่นอีกกว่า ๗,๐๐๐ แผ่น คณะอนุกรรมการ ๑ ไม่จัดส่งให้คณะกรรมการผู้ร้องเพื่อประกอบการพิจารณาแต่อย่างใด

(๖) หลังจากคณะกรรมการ ๑ ส่งรายงานผลการตรวจสอบให้ประธานกรรมการผู้ร้องแล้ว นายโอภาสประธานกรรมการผู้ร้องก็สั่งการในวันเดียวกันนั้นเองให้นำรายงานการตรวจสอบเข้าพิจารณาในการประชุมคณะกรรมการผู้ร้อง ครั้งที่ ๕๓/๒๕๕๓ วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ โดยกำหนดนัดประชุมเพื่อลงมติผลการตรวจสอบในการประชุมครั้งที่ ๕๔/๒๕๕๓ ในวันที่ ๒๖ ธันวาคม

๒๕๕๓ และในการประชุมครั้งที่ ๕๕/๒๕๕๓ ในวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ เวลา ๙.๐๐ น. โดยเพิ่งจัดส่งสำเนารายงานการตรวจสอบของคณะอนุกรรมการ ฯ ให้กรรมการแต่ละคนในวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ ทั้งที่เคยให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนเมื่อประมาณวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๓ ว่า เมื่อคณะกรรมการผู้ร้องได้รับเรื่องสรุปจากคณะอนุกรรมการแล้วจะใช้เวลาพิจารณานานประมาณ ๑ เดือน โดยจะใช้เวลาประชุมประมาณ ๓ ครั้ง และเมื่อประมาณวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๓ ผู้ร้องก็ให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนอีกว่าจะพิจารณากรณีรายผู้ถูกร้องเสร็จในต้นปี ๒๕๕๔ ซึ่งถ้าเป็นไปเช่นนั้นจริงย่อมสมเหตุสมผล เพราะในการตรวจสอบของคณะอนุกรรมการมีรายงานและเอกสารพยานหลักฐานจำนวนกว่า ๗,๐๐๐ แผ่น ย่อมเป็นไปได้ที่กรรมการผู้ร้องแต่ละท่านที่มีได้อยู่ในคณะอนุกรรมการจะได้ตรวจสอบหรืออ่านเอกสารเหล่านั้นให้แล้วเสร็จด้วยความรอบคอบภายในเวลาเพียงไม่กี่วัน ซึ่งตามข้อเท็จจริงก็ปรากฏว่ากรรมการแต่ละท่านที่ลงมติในวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ ได้มีโอกาสอ่านแต่เฉพาะรายงานสรุปผลการตรวจสอบของคณะอนุกรรมการเท่านั้น การพิจารณาจึงเป็นไปตามผลสรุปของคณะอนุกรรมการโดยคณะกรรมการผู้ร้องทั้งคณะไม่อาจตรวจสอบและใช้ดุลพินิจของตนเองได้แต่อย่างใด ทั้งๆ ที่มีการสรุปข้อเท็จจริงผิดพลาดไปจากพยานหลักฐานที่มีอยู่ และสรุปด้วยการสันนิษฐานโดยไม่ตรงต่อความเป็นจริงหลายประการ ดังที่ผู้ถูกร้องจะได้กราบเรียนต่อศาลต่อไป และคณะกรรมการผู้ร้องจึงมีมติจากข้อเท็จจริงที่ผิดพลาดนั้น

(๗) ครั้นถึงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ เวลา ๑๐.๓๐ น. ซึ่งเป็นวันประชุมคณะกรรมการผู้ร้อง นายโอกาสประธานกรรมการผู้ร้องได้สั่งเลื่อนวาระพิจารณารายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินรายผู้ถูกร้องซึ่งเดิมกำหนดไว้ในลำดับท้ายๆ ตามหนังสือนัดประชุมครั้งที่ ๕๘/๒๕๕๓ ขึ้นมาพิจารณาเป็นลำดับต้น คือ วาระที่ ๖ อันดับที่ ๖.๒ ก่อนระเบียบวาระอื่นๆ อย่างมีพิรุณ ทั้งๆ ที่ไม่มีความจำเป็นเร่งด่วน หรือมีเหตุผลสมควรที่จะต้องเร่งรีบพิจารณาให้เสร็จในวันดังกล่าวและกรรมการผู้ร้องก็ควรจะได้อ่านรายงานตรวจสอบของคณะอนุกรรมการ ฯ จำนวน ๖๖ หน้า กับเอกสารประกอบการตรวจสอบอีก จำนวน ๗,๐๐๐ แผ่น โดยละเอียดถี่ถ้วนก่อนการพิจารณาและลงมติ แต่กรรมการผู้ร้องหลายคนไม่ได้รับโอกาสเช่นนั้น ตามรายงานการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. (ฉบับสมบูรณ์) ครั้งที่ ๕๘/๒๕๕๓ ซึ่งต่อมาได้มีการประชุมรับรองในการประชุมครั้งที่ ๕๙/๒๕๕๓ และมีการแก้ไขในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๔

(๘) ในวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ ระหว่างเวลา ๙.๕๐ น. ถึง ๑๐.๒๕ น. ก่อนคณะกรรมการผู้ร้องจะเริ่มประชุม ได้มีประชาชนจำนวนมากได้ร้องเรียนต่อประธานกรรมการผู้ร้องว่ามีกรรมการของผู้ร้อง ๓ คน คือ คุณหญิงปรีดา เกษมสันต์ ณ อยุธยา พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์

และนายเกริกเกียรติ พิพัฒน์เสริมธรรม เป็นกรรมการในบริษัทจำกัดและเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่กรรมการ ป.ป.ช. ได้ คุณหญิงปรียาซึ่งทราบว่าตนเองยังเป็นลูกจ้างและเป็นกรรมการในบริษัทจำกัดอยู่ คือ เป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด กับเป็นลูกจ้างและเป็นกรรมการบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด ไม่สามารถจะปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการ ป.ป.ช. ได้ และอาจถูกวุฒิสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เพราะจงใจฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย จึงได้แจ้งต่อประธานกรรมการผู้ร้องในวันนั้น ขอลาออกจากการเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ก่อนที่คณะกรรมการผู้ร้องจะประชุมเพื่อพิจารณาและลงมติ แต่แทนที่ประธานกรรมการผู้ร้องจะชะลอการพิจารณาและการลงมติไว้ก่อน แล้วดำเนินการตรวจสอบว่ากรรมการของผู้ร้อง ๓ คน นั้น ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทและหุ้นส่วนจำกัดในห้างหุ้นส่วนหลังจากได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. แล้วหรือยัง ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง แต่ประธานกรรมการผู้ร้องก็หาได้ดำเนินการไม่ กลับรีบรวบรัดให้มีการดำเนินการประชุมเพื่อพิจารณาและลงมติทันที โดยประธานกรรมการผู้ร้องอ้างว่าจะนำเรื่องคุณสมบัติของกรรมการ ป.ป.ช. ๓ คน ดังกล่าวนั้นไปพิจารณาในการประชุมครั้งถัดไป คือ การประชุมครั้งที่ ๕๕/๒๕๕๓ วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๓

(๕) การที่ประธานกรรมการผู้ร้องได้เร่งรัดการดำเนินการเรื่องนี้มาโดยลำดับดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น ทั้งในระหว่างนั้นได้มีการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนเป็นระยะๆ ในลักษณะที่มีคำวินิจฉัยในเรื่องนี้ล่วงหน้าอยู่แล้วก่อนที่จะคณะอนุกรรมการจะได้ดำเนินการตรวจสอบแล้วเสร็จ และในท้ายที่สุดได้สั่งเลื่อนระเบียบวาระพิจารณารายงานการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องขึ้นพิจารณาก่อนระเบียบวาระอื่นทั้งๆ ที่ไม่มีความจำเป็นเร่งด่วน เป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นโดยชัดแจ้งว่ามุ่งหวังให้เกิดผลในทางการเมืองในการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในวันที่ ๒๕ - ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ อันเป็นวันจัดให้มีการเลือกตั้งล่วงหน้า และวันเลือกตั้งทั่วไปซึ่งจัดให้มีขึ้นในวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๔ เพราะประธานกรรมการ ผู้ร้องน่าจะทราบดีถึงการแข่งขันกันอย่างรุนแรงในการหาเสียงเลือกตั้ง เพราะอีกเพียง ๑๒ วันก็จะถึงวันเลือกตั้งทั่วไปแล้ว ทั้งๆ ที่ผู้ถูกร้องได้พยายามร้องขอเวลาเพื่อรอเอกสารจากบุคคลอื่นเพื่อนำมาชี้แจงแสดงความบริสุทธิ์ แต่ผู้ร้องก็หาได้ให้โอกาสตามควรแก่กรณีไม่ กลับเร่งรัดให้มีการจัดทำรายงานและส่งให้คณะกรรมการผู้ร้องพิจารณาจนเลยเวลาราชการ อันมีลักษณะเป็นการผิดปกติที่จะพึงทำ ดูเหมือนหนึ่งว่าจงใจที่จะวินิจฉัยเรื่องนี้ให้แล้วเสร็จก่อนการเลือกตั้ง โดยวินิจฉัยไปในทางเป็นผลร้ายต่อผู้ถูกร้อง เพื่อให้พรรคการเมืองที่เป็นคู่แข่งนำไปใช้โฆษณาทำลายความนิยมของประชาชนที่มีอยู่ต่อพรรคไทยรักไทยและผู้ถูกร้อง และข้อเท็จจริงก็ปรากฏว่าพรรคคู่แข่งได้นำมติของคณะกรรมการผู้ร้องไปโฆษณาหาเสียงเพื่อลดความเชื่อถือและทำลายความนิยมที่ประชาชน

มีอยู่ต่อผู้ถูกร้องและพรรคไทยรักไทยที่ผู้ถูกร้องเป็นหัวหน้าพรรค การกระทำของประธานกรรมการผู้ร้องดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เที่ยงธรรม เลือกปฏิบัติและมีได้ให้ความเป็นธรรมอย่างเพียงพอแก่ผู้ถูกร้อง

(๑๐) นอกจากนายโอกาส ประธานกรรมการผู้ร้องจะปฏิบัติตัวไม่เป็นกลางแล้ว ยังมีกรรมการของผู้ร้องอีกคนหนึ่ง คือ นายวิรัตน์ วัฒนศิริธรรม (ได้รับแต่งตั้งให้เป็นอนุกรรมการ ๑ ด้วย) ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลที่เป็นแกนนำของพรรคการเมืองคู่แข่งพรรคไทยรักไทย และเคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ถูกร้องมาก่อน กล่าวคือ เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ในระหว่างที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีในสมัยพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีให้กำกับดูแลสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งขณะนั้นนายวิรัตน์เป็นเลขาธิการ ได้เกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงกับผู้ถูกร้องเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จนถึงขั้นไม่สามารถทำงานร่วมกันได้ ดังเป็นที่ทราบกันดีในวงราชการ ซึ่งนายวิรัตน์ก็โกรธเคืองผู้ถูกร้องตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

(๑๑) คณะกรรมการผู้ร้องใช้มาตรฐานการพิจารณารายงานผลการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องแตกต่างไปจากมาตรฐานที่ใช้พิจารณารายงานผลการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลที่เป็นแกนนำพรรคร่วมรัฐบาล ๒ คน กล่าวคือ ก่อนพิจารณาและลงมติตามรายงานผลการตรวจสอบการถือหุ้นและรายงานผลการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของนายชวน หลีกภัย และนายบัญญัติ บรรทัดฐาน คณะกรรมการผู้ร้องได้มีมติให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมให้ชัดเจนอีกครั้งก่อน รวมทั้งให้ตรวจสอบเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นว่ามีลักษณะเดียวกันหรือไม่ แต่การพิจารณารายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องซึ่งมีประเด็นอย่างเดียวกัน ทั้งที่ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายยุ่งยากซับซ้อนมากกว่า คณะกรรมการผู้ร้องกลับไม่ให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานให้ชัดเจนเสียก่อน แต่รีบพิจารณาและลงมติให้เป็นโทษแก่ผู้ถูกร้องในการพิจารณาเพียงครั้งเดียวเท่านั้น

(๑๒) การตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องครั้งนี้ ผู้ร้องอ้างว่าเป็นการตรวจสอบตามที่สื่อมวลชนเสนอ และตามคำร้องของว่าที่ร้อยตรี เสี่ยม บุญบาน ซึ่งเป็นการตรวจสอบตามข้อ ๒๑ ของระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยระเบียบดังกล่าวข้อ ๒๑ กำหนดว่า

LIRT

“ข้อ ๒๑ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัย หรือมีผู้กล่าวหาร้องเรียนโดยมีหลักฐานหรือข้อเท็จจริงอันควรเชื่อว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้คณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวโดยเร็ว

การตรวจสอบข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการจะมอบหมายให้ประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ หรือเจ้าพนักงาน เป็นผู้ดำเนินการ แล้วจัดทำรายงานพร้อมทั้งความเห็นเสนอคณะกรรมการพิจารณาก็ได้

ก่อนที่คณะกรรมการจะมีมติว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ คณะกรรมการต้องให้โอกาสผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้นั้นชี้แจงต่อคณะกรรมการด้วย”

แต่ปรากฏว่า หลังจากอนุกรรมการได้จัดทำรายงานตรวจสอบข้อเท็จจริงพร้อมความเห็นเสนอคณะกรรมการผู้ร้องแล้ว แทนที่คณะกรรมการผู้ร้องจะให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงต่อคณะกรรมการก่อนที่จะพิจารณาลงมติ การพิจารณาของคณะกรรมการผู้ร้องเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๓ กลับกระทำกันอย่างเร่งรีบ และไม่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องไปชี้แจงต่อคณะกรรมการผู้ร้อง โดยคงรับฟังแต่เฉพาะรายงานและคำชี้แจงของคณะอนุกรรมการ ฯ แต่เพียงฝ่ายเดียว แล้วรีบลงมติให้เป็นโทษแก่ผู้ถูกร้อง ในวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๓ นั้นเอง ทั้งที่ก่อนหน้านี้กำหนดว่าจะลงมติในวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๓ การพิจารณาลงมติของผู้ร้องจึงเป็นการฝ่าฝืนต่อระเบียบดังกล่าว ทำให้มติของคณะกรรมการที่ออกมาโดยฝ่าฝืนระเบียบดังกล่าว จึงเป็นมติที่ไม่ชอบ

๕. คำร้องของผู้ร้องที่อ้างว่าผู้ถูกร้องแสดงรายการทรัพย์สินเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบเป็นคำกล่าวอ้างลอยๆ ไม่สามารถแยกแยะให้เห็นได้ว่ากรณีใดเป็นการแจ้งเท็จ และกรณีใดเป็นการปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ทำให้ผู้ถูกร้องไม่สามารถชี้แจงได้ถูกต้อง ทั้งคำร้องของผู้ร้องก็ไม่ปรากฏ ณ ที่ใด ว่าผู้ถูกร้องได้แจ้งรายการทรัพย์สินอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ แต่คณะกรรมการผู้ร้องกลับวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องแสดงรายการทรัพย์สินอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยอธิบายขยายความ ดังนี้

(๑) ผู้ร้องอ้างว่า บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกับเอกสารประกอบที่ผู้ถูกร้องยื่นไว้เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐, เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ และเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ เป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบแต่ผู้ร้องก็ไม่ได้ระบุเฉพาะเจาะจงว่าบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกับเอกสารประกอบฉบับใดมีข้อความอันเป็นเท็จ และที่ว่าเป็นเท็จ เป็นเท็จอย่างไร

ความจริงเป็นอย่างไร และที่คณะกรรมการผู้ร้องอ้างว่าผู้ถูกร้องปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ผู้ร้องก็ไม่ได้ระบุว่าบัญชีแสดงรายการฉบับใดที่ผู้ถูกร้องได้ทำการปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และข้อเท็จจริงใดที่ผู้ถูกร้องควรแจ้ง แต่ปกปิดไว้ ผู้ร้องอ้างแต่เพียงว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง และ/หรือคู่สมรส ที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น โดยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ถูกร้องยื่นไว้เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงจำนวน ๒,๓๗๑,๗๒๖,๓๗๑ บาท ที่ยื่นไว้เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ จำนวน ๑,๕๒๓,๑๕๗,๖๗๕ บาท และที่ยื่นไว้เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ จำนวน ๖๔๖,๕๘๔,๓๘๓ บาท แต่ผู้ร้องไม่ได้ระบุว่าทรัพย์สินที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงไว้ในแต่ละบัญชีนั้นเป็นทรัพย์สินอะไร อยู่ในชื่อของใคร ผู้ร้องอ้างแต่เพียงว่ามีพยานเอกสารระบุว่า มีการโอนหุ้นโดยตรงจากผู้ถูกร้องไปยังบุคคลอื่นรวม ๑๐ คน แล้วผู้ร้องก็อนุมานหรือคาดเดาเอาเองว่า บุคคลดังกล่าวถือหุ้นแทนผู้ถูกร้อง

(๒) ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า หลังจากรัฐธรรมนูญประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมเอกสารประกอบรวม ๓ ครั้ง ดังนี้

ก. ครั้งแรกยื่นเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ เป็นการยื่นในกรณีที่ผู้ถูกร้องเข้าดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีในสมัยพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี โดยดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ ก่อนรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ ต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งทำหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้นำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ถูกร้องยื่นดังกล่าวไปเปิดเผยให้สาธารณชนทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสอง เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๐ และได้ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องแล้วแต่ก็ไม่ได้ทักท้วงว่าผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบอันมีข้อความเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความอันเป็นเท็จ ทั้งไม่ได้ให้ผู้ถูกร้องยื่นรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติมแต่อย่างใด

ข. ครั้งที่สองยื่นเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ เป็นการยื่นในกรณีที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ซึ่งเมื่อผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบดังกล่าวครั้งนี้แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน หลังจากตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินที่เป็นบัญชีเงินฝากธนาคาร อัญมณี และยานพาหนะของผู้ถูกร้อง ของคุณหญิงพจมานคู่สมรส และของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะไม่ครบถ้วน จึงให้ผู้ถูกร้องชี้แจง ซึ่งผู้ถูกร้องก็ได้ชี้แจงและขอระบุเพิ่มเติมตามหนังสือของผู้ถูกร้องลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๑ และลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ หลังจากชี้แจงแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ป.

ซึ่งทำหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ไม่ได้ทักท้วง แต่ได้ตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง โดยเปรียบเทียบกับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ที่ผู้ถูกร้องยื่นไว้เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ผลการตรวจสอบไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ จึงได้ประกาศให้ทราบทั่วกันในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนพิเศษ ๕๑ ง วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๒

ก. ครั้งที่สามยื่นเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ เป็นการยื่นในกรณีที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีครบ ๑ ปี เมื่อผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมเอกสารประกอบแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสอง และวรรคสาม คือ นำไปเปิดเผยให้สาธารณชนทราบเมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๑ และต้องดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงโดยเร็ว แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็หาได้ดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสามดังกล่าวไม่ และแม้ต่อมาจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๒ แต่คณะกรรมการผู้ร้องก็ยังไม่ดำเนินการตรวจสอบ

(๓) ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมเอกสารประกอบที่ผู้ถูกร้องยื่นไว้ทั้ง ๓ ครั้งข้างต้น มิได้มีข้อความส่วนหนึ่งส่วนใดเป็นเท็จ ทั้งผู้ถูกร้องก็ได้เจตนาหรือจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบแต่อย่างใด ส่วนที่ผู้ร้องอ้างถึงการถือหุ้นบริษัท ชินวัตรคอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน), บริษัท อินโฟลิ่งค์ จำกัด, บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด และบริษัทอื่นๆ นั้น ผู้ถูกร้องจะขอแยกชี้แจงในข้อ ๘, ข้อ ๙ ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑

๖. กรณีจะต้องด้วยมาตรา ๒๕๕ แห่งรัฐธรรมนูญ จะต้องปรากฏว่า “มีความจงใจ” และ “ความจงใจ” จะเกิดขึ้นได้ผู้กระทำความผิดต้องรู้ถึงข้อเท็จจริงนั้นๆ

(๑) กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะต้องรับโทษตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ไม่ว่าจะเป็นการไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบภายในเวลาที่กำหนดก็ดี หรือยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จก็ดี หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบก็ดี จะต้องเป็นเรื่องที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นจงใจไม่ยื่น หรือจงใจยื่นเป็นเท็จ หรือจงใจปกปิด แล้วแต่กรณี

(๒) เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๑๐ ส่วนที่ ๑ ที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทำหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง

หรือพ้นจากตำแหน่งก็เพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอาศัยอำนาจในตำแหน่งหน้าที่กระทำการโดยทุจริตหรือแสวงหาประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยจงใจแจ้งทรัพย์สินให้เป็นเท็จหรือจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรบอกให้ทราบ เพื่อเตรียมการสำหรับการรองรับการที่จะกระทำการทุจริตหรือแสวงหาประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมาย เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงจากการสอบสวนของผู้ร้องเองว่าทรัพย์สินทั้งปวงของผู้ถูกร้องคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะนั้นมืออยู่จริง และส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดเป็นของคู่สมรสของผู้ถูกร้องซึ่งมีอยู่โดยชอบด้วยกฎหมาย และมีอยู่ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีจึงไม่อาจถือได้ว่ามีความ “จงใจ” ปกปิดข้อเท็จจริงเพื่อผลใด ๆ อันเกี่ยวกับการอาศัยอำนาจในตำแหน่งหน้าที่กระทำการโดยทุจริตหรือแสวงหาประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมาย

(๓) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน คำว่า “จงใจ” หมายความว่า “ตั้งใจ หมายใจ, เจตนา” ซึ่งตามความหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงว่า ผู้กระทำจะต้องรู้ถึงข้อเท็จจริงที่มีอยู่จึงจะเป็นการ “ตั้งใจปกปิด หรือเจตนาปกปิด” ได้ กล่าวคือผู้ยื่นบัญชีจะต้องรู้ในขณะยื่นบัญชีว่ารายการทรัพย์สินและหนี้สินที่แสดงไว้ในบัญชีนั้นเป็นเท็จ หรือรู้ว่ามิใช่ข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ แต่ปกปิดไว้ ดังนั้น ถ้าผู้ถูกร้องมิได้รู้ถึงความมีอยู่แห่งทรัพย์สินที่จะต้องแจ้ง ย่อมไม่อาจถือได้ว่าผู้ถูกร้อง “จงใจ” แจ้งทรัพย์สินเป็นเท็จ หรือปกปิดทรัพย์สินนั้น แม้ว่าความไม่รู้นั้นจะเกิดขึ้นจากความประมาทเลินเล่อ ไม่ได้ตรวจสอบให้รอบคอบก็ตาม เพราะมาตรา ๒๕๕ แห่งรัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดให้ต้องรับผิดชอบแม้ได้กระทำโดยประมาท

(๔) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑, มาตรา ๒๕๒ และมาตรา ๒๕๕ ไม่ได้บังคับคู่สมรสของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน แต่บังคับเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้เป็นผู้มีหน้าที่ยื่น โดยให้ยื่นแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทั้งส่วนที่เป็นของตนกับส่วนที่เป็นของคู่สมรสและส่วนที่เป็นของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย ดังนั้น การจะพิจารณาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีนั้นจงใจหรือไม่จงใจยื่นบัญชีในส่วนของทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรส ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นจะต้องรู้ด้วยว่าคู่สมรสมีทรัพย์สินหรือหนี้สินอะไรบ้าง มิใช่เพียงแค่ “ควรจะรู้” ถ้าหากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ยื่นบัญชีไม่รู้ว่าคู่สมรสมีทรัพย์สินหรือหนี้สินอะไรบ้างเพราะคู่สมรสไม่บอก หรือบอกแต่ไม่ถูกต้องครบถ้วนหรือปกปิดไว้ ดังนั้นก็ต้องถือว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ยื่นบัญชีนั้น “ไม่รู้” ซึ่งเมื่อไม่รู้ ก็จะถือว่าจงใจยื่นบัญชีด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบไม่ได้

(๕) การที่ประธานกรรมการผู้ร้องได้แสดงความเห็นต่อสาธารณชนและสื่อมวลชนว่าทรัพย์สินของสามีภรรยาย่อมถือเป็นของบุคคลคนเดียวเท่านั้น ผู้ถูกร้องไม่เห็นด้วย เพราะเป็นการ

สรุปเอาโดยไม่มีฐานรองรับทางกฎหมาย เพราะทรัพย์สินของใครย่อมเป็นของคนนั้น แม้ว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องจะมีความสัมพันธ์เป็นสามีภรรยา หรือบิดามารดาก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามีภรรยาที่ต่างประกอบธุรกิจส่วนของตน ต่างย่อมมีกิจการ มีทรัพย์สิน และมีวิธีจัดการทรัพย์สินของตนเอง ยิ่งถ้าเป็นกิจการที่ใหญ่โต การจะทราบเข้าไปในรายละเอียดทางธุรกิจของกันและกันในทุกเรื่องนั้น ย่อมเป็นไปได้ นอกจากนั้น จากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญก็ดี บทบัญญัติแห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ก็ดี แม้จะได้บังคับให้ผู้สมรสของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องกระทำการบางอย่างหรืองดเว้นการกระทำการบางอย่าง แต่ก็ไม่ได้มีบทกำหนดโทษสำหรับการที่ผู้สมรสของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นไม่กระทำหรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายไม่ ดังที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๑๐๐ วรรคสาม และมาตรา ๑๐๑ ประกอบมาตรา ๑๒๒

๗. ผู้ร้องไม่มีพยานหลักฐานอันจะแสดงให้เห็นได้ว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) ที่คณะกรรมการผู้รอลงมติว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบนั้นเป็นการลงมติโดยไม่ปรากฏว่ามีพยานหลักฐานใดยืนยันว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบทั้งไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้ใช้หรือจะใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งทางการเมืองกระทำการทุจริตแสวงหาประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพื่อผู้ถูกร้องหรือเพื่อบุคคลอื่นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องดังกล่าว

(๒) ผู้ถูกร้องตัดสินใจเข้ามาทำงานการเมืองเมื่อประมาณกลางปี พ.ศ. ๒๕๓๕ เพราะเห็นว่าธุรกิจของผู้ถูกร้องและครอบครัวมีความมั่นคงและมีนักบริหารมืออาชีพที่มีความรู้และประสบการณ์มาบริหารจนสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ต่อมา ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ผู้ถูกร้องได้ประกาศให้สาธารณชนทราบถึงเจตจำนงของผู้ถูกร้องดังกล่าว

(๓) ตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ เป็นต้นมา ผู้ถูกร้องได้เริ่มทยอยโอนหุ้นที่ผู้ถูกร้องถืออยู่ในบริษัทต่าง ๆ ให้แก่คุณหญิงพจมาน คู่สมรสไปดำเนินการ วิธีการโอนหุ้นเป็นการโอนแบบโอนลอย กล่าวคือ ในกรณีที่หุ้นที่ไม่ได้เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน ผู้ถูกร้องก็ลงชื่อเป็นผู้โอนในแบบฟอร์มตราสารการโอนหุ้นโดยไม่ระบุวันที่ ไม่ระบุชื่อผู้รับโอน และไม่ระบุจำนวนหุ้นที่จะโอน ในกรณีที่หุ้นซึ่งได้จดทะเบียนเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนแล้ว ผู้ถูกร้องก็ลงชื่อผู้โอนในด้านหลังของใบหุ้น หลังจากนั้นผู้ถูกร้องก็มอบใบหุ้นและตราสารการโอนหุ้นดังกล่าวให้คุณหญิงพจมานคู่สมรสของผู้ถูกร้องไปดำเนินการ

(๔) ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองครั้งแรกโดยเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๓๗ ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นกรรมการในบริษัทต่างๆ รวมทั้งได้โอนหุ้นในบริษัทที่ผู้ถูกร้องถืออยู่ให้คุณหญิงพจมานคู่สมรสในลักษณะโอนลอยดังกล่าวเพิ่มเติม และเมื่อผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศแล้ว ผู้ถูกร้องก็ได้ให้เจ้าหน้าที่จัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน (รวมทั้งหุ้นในบริษัทต่างๆ ซึ่งมีจำนวนมาก) ของผู้ถูกร้องของคู่สมรส และของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ แล้วนำไปปิดประกาศแสดงอย่างเปิดเผยต่อสาธารณะ ณ ที่หน้าที่ทำการพรรคพลังธรรมที่ผู้ถูกร้องสังกัดอยู่ในขณะนั้น เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๗

(๕) ต่อมาเมื่อผู้ถูกร้องได้เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยเป็นรองนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๓๘ ผู้ถูกร้องได้ให้เจ้าหน้าที่จัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง ของคู่สมรส และของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ปิดประกาศให้สาธารณชนตรวจสอบไว้ที่หน้าที่ทำการพรรคพลังธรรมซึ่งผู้ถูกร้องสังกัดอยู่ในขณะนั้น เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๘ เหมือนกับการเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองครั้งแรก

(๖) เหตุที่ผู้ถูกร้องได้นำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินปิดประกาศให้สาธารณชนทราบและตรวจสอบทุกครั้ง ทั้งๆ ที่ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวไม่มีกฎหมายกำหนดหรือบังคับให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินแต่อย่างใด ก็เพราะผู้ถูกร้องได้แสดงเจตจำนงมาตั้งแต่ก่อนที่จะเข้าเริ่มทำงานทางการเมืองว่า จะต้องทำให้ตนเองโปร่งใสให้สาธารณชนได้ทราบความจริง และสามารถตรวจสอบได้ว่าผู้ถูกร้องมีทรัพย์สินมากน้อยเพียงใด ทั้งยังเพื่อให้ประชาชนสามารถติดตามตรวจสอบต่อไปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้อาศัยอำนาจหน้าที่ในตำแหน่งทางการเมืองกระทำการโดยทุจริตหรือแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้เป็นของผู้ถูกร้อง หรือคู่สมรส หรือของบุตร เมื่อเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือไม่ด้วย

๘. กรณีหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) หรือบริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

(๑) ที่ผู้ร้องอ้างว่า ที่มีชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) เป็นการถือไว้แทนทั้งผู้ถูกร้องและแทนคุณหญิงพจมาน โดยผู้ร้องพิจารณาจากเอกสารโอนหุ้นว่า เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ผู้ถูกร้องโอนหุ้นให้นางสาวดวงดาว วงศ์ภักดี, นางสาวสุกัญญา แซ่เฮ้ง, นางสาวบุญชู เจริญประดับ, นายวิชัย ช่างเหล็ก, นายมานัส ใจยา และนายพรทิพย์ เชียงพุกย์ และนายชัยรัตน์ เชียงพุกย์ รวม ๒,๔๒๕,๓๐๐ หุ้น และเมื่อผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว บุคคลดังกล่าวก็ยังถือหุ้นในบริษัทดังกล่าวต่อมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๑

โดยบางคนถือหุ้นเพิ่มขึ้นจากเดิมนั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า หลังจากผู้ถูกร้องวางมือทางธุรกิจไปทำงานการเมือง ผู้ถูกร้องก็เริ่มทยอยโอนหุ้นให้คุณหญิงพจมานकुสมรสตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้นมา ดังกล่าวข้างต้น คุณหญิงพจมานได้นำเอกสารโอนหุ้น (ลอย) ดังกล่าวไปโอนหุ้นที่ผู้ถูกร้องตั้งใจโอนให้คุณหญิงพจมานส่วนหนึ่งไปใส่ชื่อคนใกล้ชิดเป็นผู้ถือแทนคุณหญิงพจมาน เหลือให้มีชื่อผู้ถูกร้องไว้จำนวนเพียง ๓๒,๕๒๐,๐๐๐ หุ้น ส่วนหุ้นของคุณหญิงพจมานที่มีอยู่เดิม ผู้ถูกร้องก็ทราบในภายหลังว่าคุณหญิงพจมานก็โอนไปให้คนใกล้ชิดถือไว้แทนคุณหญิงพจมานบางส่วนเช่นกัน คงเหลือที่มีชื่อคุณหญิงพจมานเป็นผู้ถืออยู่จำนวน ๓๔,๖๕๐,๐๐๐ หุ้น และผู้ถูกร้องก็ได้แสดงจำนวนหุ้นที่มีชื่อผู้ถูกร้องและकुสมรสตามจำนวนที่มีชื่อในทะเบียนผู้ถือหุ้นดังกล่าวในแบบแสดงรายการทรัพย์สินที่ผู้ถูกร้องยื่นไว้ทั้ง ๓ ครั้ง

(๒) หุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ที่ผู้ถูกร้องโอน (ลอย) ให้คุณหญิงพจมานकुสมรส และคุณหญิงพจมานได้นำไปใส่ชื่อผู้ใกล้ชิดถือแทนเมื่อปี ๒๕๓๕ นั้น ผู้ถูกร้องทราบในภายหลังว่า ต่อมาคุณหญิงพจมานได้สั่งให้ผู้ถือหุ้นแทนคุณหญิงพจมานขายหุ้นที่ให้ถือแทนในปี ๒๕๓๕ รวมทั้งหุ้นที่คุณหญิงพจมานได้สั่งซื้อมาเพิ่มเติมในนามของผู้ถือหุ้นแทนคุณหญิงพจมานไปแล้วทั้งหมดเมื่อปี ๒๕๔๐ - ๒๕๔๑ (ก่อนยื่นบัญชีครั้งที่ ๓) และเงินที่ได้จากการขายหุ้นดังกล่าวก็ได้นำเข้าฝากในบัญชีของคุณหญิงพจมานकुสมรสที่ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สำนัก支行อิน (สำนักงานใหญ่) คือบัญชีกระแสรายวันเลขที่ ๘๐๐-๐-๐๕๖๑๗-๒ และต่อมาเปลี่ยนเป็นบัญชีกระแสรายวันเลขที่ ๑๑๑-๓๐๒-๐๓๐๑ และบัญชีเงินฝากประเภทออมทรัพย์เลขที่ ๑๑๑-๘๐๐๕๖๑๖๔ ซึ่งบัญชีเงินฝากทั้ง ๒ บัญชีของคุณหญิงพจมานकुสมรสดังกล่าวนี้ ผู้ถูกร้องก็ได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในส่วนของकुสมรสของผู้ถูกร้องตลอดมา ส่วนที่ปรากฏมีชื่อผู้เคยถือหุ้นแทนคุณหญิงพจมานถือหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ณ วันที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ นั้น เป็นหุ้นที่คุณหญิงพจมานकुสมรสเป็นผู้ซื้อมาในระหว่างปี ๒๕๓๕ ถึงปี ๒๕๔๐ โดยบางส่วนซื้อในตลาดหลักทรัพย์ บางส่วนซื้อจากการเพิ่มทุนของบริษัทและหุ้นที่คุณหญิงพจมานซื้อมาดังกล่าวนี้ คุณหญิงพจมานก็ให้ผู้ใกล้ชิดถือไว้แทน ส่วนการชำระค่าซื้อหุ้นคุณหญิงพจมานก็ชำระจากเงินในบัญชีเงินฝาก ๒ บัญชีของคุณหญิงพจมานดังกล่าวข้างต้น การซื้อและการขายหุ้นบริษัทดังกล่าว คุณหญิงพจมานได้ดำเนินการเองตามลำพัง โดยผู้ถูกร้องไม่ได้เกี่ยวข้องและไม่ทราบมาก่อน

(๓) ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่า ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ ที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ มีหุ้นบริษัทดังกล่าวที่ นายชัยรัตน์ เชียงพุกษ์, นางสาวดวงตา วงศ์ภักดี, นางสาวบุญชู เจริญประดับ และนายวิชัย ช่างเหล็ก ถือหุ้นไว้แทน แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินนั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่าเมื่อผู้ถูกร้อง ไม่ได้จัดการให้บุคคลดังกล่าวเข้ามาถือหุ้นแทนและบุคคลดังกล่าวไม่ได้ถือหุ้นแทนผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้อง จึงไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนหุ้นดังกล่าวในขณะยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

๕. กรณีหุ้น บริษัท อินโฟลิ้งค์ จำกัด

(๑) ผู้ร้องอ้างว่า เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกร้องโอนหุ้นบริษัท อินโฟลิ้งค์ จำกัด ให้ นางสาวบุญชู เจริญประดับ จำนวน ๕๐๓ หุ้น และคุณหญิงพจมานโอนให้นายวิชัย ช่างเหล็ก จำนวน ๒ หุ้น และต่อมาได้มีการโอนกลับไปกลับมาอีก ๒ ครั้ง เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๑ และวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๓ นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า เดิมผู้ถูกร้องถือหุ้นบริษัทดังกล่าวอยู่ ๕๐๓ หุ้น คุณหญิงพจมานคู่สมรสของผู้ถูกร้องถืออยู่ ๒ หุ้น ซึ่งผู้ถูกร้องก็ได้แสดงการถือหุ้นดังกล่าว ไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการผู้ร้องทั้งสามครั้งตลอดมา ส่วนที่มีการโอนกันในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ก็เป็นการโอนหลังจากที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมือง มาแล้วเกิน ๑ ปี ผู้ถูกร้องไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ผู้ร้อง นอกจากนั้น ในชั้นตรวจสอบของคณะอนุกรรมการ ฯ คณะอนุกรรมการ ฯ ก็ไม่ได้สอบถาม ข้อเท็จจริงหรือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงการถือหุ้นบริษัทนี้ แต่คณะกรรมการผู้ร้องกลับหยิบยกขึ้นมาเป็น ข้อสนับสนุนในการลงมติให้เป็นโทษแก่ผู้ถูกร้อง ซึ่งไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้อง ดังนั้นผู้ร้องจะยกเหตุ การโอนหุ้นในช่วงเวลาดังกล่าวมาสนับสนุนข้ออ้างว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ หนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบไม่ได้

(๒) แต่อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริงที่ผู้ร้องนำมากล่าวอ้างก็มีข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง เพราะ ที่ปรากฏหลักฐานว่าผู้ถูกร้องและคุณหญิงพจมานโอนหุ้นเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๒ ก็สืบเนื่อง มาจากผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของบริษัท อินโฟลิ้งค์ จำกัด มีนโยบายจะหยุดประกอบธุรกิจ ดังนั้นคุณหญิงพจมานจึงดำเนินการนำเอกสารโอนหุ้นलयที่ผู้ถูกร้องลงนามและมอบให้คุณหญิง พจมานไว้ไปโอนหุ้นในส่วนที่ผู้ถูกร้องถืออยู่ให้นางสาวบุญชู และหุ้นที่เป็นของคุณหญิงพจมาน เองก็โอนให้นายวิชัย หลังจากนั้นก็ไม่มีการโอนกลับคืนมาให้ผู้ถูกร้องและ/หรือคุณหญิงพจมาน แต่อย่างใดอีกเลย เหตุที่ในสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นเมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๒ ปรากฏชื่อ ผู้ถูกร้องและคุณหญิงพจมานกลับเป็นผู้ถือหุ้นตามเดิม ผู้ถูกร้องได้สอบถามกรรมการบริษัท อินโฟลิ้งค์

จำกัด หลังจากทีคณะกรรมการผู้ร้องได้ลงมติ (เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓) ก็ได้ความว่า เจ้าหน้าที่พิมพ์สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นฉบับวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๒ และฉบับวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๒ ผิดพลาดไปโดยนำข้อมูลต่างๆ ในสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นฉบับก่อนฉบับลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๒ (ซึ่งมีชื่อผู้ถูกร้องและคุณหญิงพจมานเป็นผู้ถือหุ้นอยู่) มาเป็นข้อมูลในการพิมพ์สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นฉบับวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๒ และฉบับวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๒ โดยจะเห็นได้จากสำเนารายชื่อผู้ถือหุ้นฉบับวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๒ ในช่วงการเข้าถือหุ้นในบริษัทนี้ระบุว่า นางสาวบุญชู และนายวิชัย เข้ามาถือหุ้นตั้งแต่วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นวันเดียวกับวันที่ผู้ถูกร้องและคุณหญิงพจมานเข้ามาเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทนี้ และจากสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นฉบับลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๒ ที่พิมพ์ผิดพลาดก็เห็นได้ชัดเจนว่าในช่องหมายเลขใบหุ้นก็ดี และในช่องวันลงทะเบียนเป็นผู้ถือหุ้นของผู้ถูกร้องและคุณหญิงพจมานก็ดี ต่างก็เป็นข้อมูลที่มีอยู่ในสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นก่อนฉบับวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๒ ทั้งสิ้น เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้จัดทำสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นพบความผิดพลาดดังกล่าว ในวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๓ จึงได้ทำสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นใหม่โดยแก้ไขให้ถูกต้องโดยระบุนางสาวบุญชู และนายวิชัยเป็นผู้ถือหุ้นตามเดิม และปัจจุบันกรรมการบริษัท อินโฟลิกส์ จำกัด ได้แจ้งข้อมูลที่ผิดพลาดในสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นฉบับวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๒ และฉบับวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๒ ต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานครเพื่อทราบแล้ว

๑๐. กรณีหุ้นบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด

(๑) ที่ผู้ร้องอ้างว่าผู้ถูกร้องและคุณหญิงพจมานคู่สมรสของผู้ถูกร้องถือหุ้นทั้งหมดของบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๑ โดยให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทน ซึ่งผู้ถูกร้องต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและต้องเปิดเผยบัญชีแสดงต่อสาธารณะ แต่ผู้ถูกร้องไม่แจ้งหุ้นที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่นว่าเป็นของผู้ถูกร้อง และ/หรือของคุณหญิงพจมาน จึงเป็นการจงใจปกปิดข้อเท็จจริงไม่แสดงรายการทรัพย์สินนั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่าการถือหุ้นบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด ไม่ได้มีการปิดบังซ่อนเร้นแต่ประการใด เพราะมีข่าวการซื้อหุ้นดังกล่าวมาตั้งแต่ก่อนผู้ถูกร้องจะยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินครั้งสุดท้ายซึ่งสาธารณชนก็รู้ แต่ที่มีบุคคลอื่นถือแทนก็ดังเหตุผลที่ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงต่อคณะกรรมการฯ ว่า ผู้ถูกร้องทราบว่าคุณหญิงพจมานได้มอบหมายให้นายสุรเชียร จักรธรานนท์ ซึ่งเป็นกรรมการผู้อำนวยการกลุ่มบริษัท แอสเสท (Asset) (คือกลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์) ของคุณหญิงพจมานไปเจรจากับผู้บริหารของบริษัท อัลไพน์ เรีลเอสเตท จำกัด และได้มีการตกลงทำบันทึกข้อตกลงจะซื้อ

จะขายหุ้นพร้อมทรัพย์สินระหว่างบริษัท อัลไพน์ เรียวเอสเตท จำกัด (ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด) กับบริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๑ และผู้ถูกร้องเข้าใจตลอดมาแต่เพียงว่า ในการซื้อขายหุ้นและทรัพย์สินของบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด เป็นการดำเนินการของบริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด ผู้ถูกร้องไม่ทราบรายละเอียดข้อเท็จจริง แต่ต่อมาพบว่าบริษัท อัลไพน์ เรียวเอสเตท จำกัด มีภาระหนี้สินค้างชำระกับสถาบันการเงินอยู่หลายแห่ง เช่น บริษัทเงินทุนนครนกิจ จำกัด (มหาชน), บริษัทเงินทุนเอเชียไฟแนนซ์ จำกัด (มหาชน), บริษัทเงินทุนเอกธนกิจ จำกัด (มหาชน), บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ เอกพัฒน์ จำกัด (มหาชน) โดยบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด เป็นผู้ค้ำประกันหนี้ที่บริษัท อัลไพน์ เรียวเอสเตท จำกัด มีอยู่กับสถาบันการเงินดังกล่าวด้วย ซึ่งสถาบันการเงินเจ้าหนี้เหล่านั้นส่วนใหญ่ถูกรัฐบาลสั่งปิดกิจการอย่างถาวรแล้ว และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการองค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) และ ปรส. กำลังดำเนินการแยกหนี้ออกไปบริหารและ/หรือประมูลขาย ซึ่งนายสุรเชียร กรรมการผู้อำนวยการบริหารกลุ่มบริษัท แอสเสท พิจารณาแล้วเห็นว่าถ้าให้บริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด ซื้อหุ้นหรือกิจการของบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด โดยตรงการเจรจาประนีประนอมเกี่ยวกับหนี้สินที่ค้างชำระอยู่กับเจ้าหนี้สถาบันการเงินจะทำได้ยาก คณะผู้บริหารของกลุ่มบริษัทแอสเสทจึงแนะนำให้คุณหญิงพจมานซื้อหุ้นและกิจการไว้แทนบริษัท โดยให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวในช่วงเวลาขณะนั้นผู้ถูกร้องไม่ทราบมาก่อน

(๒) เหตุที่ต้องเปลี่ยนตัวผู้ถือหุ้นที่บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด จากบริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด เป็นคุณหญิงพจมานโดยให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทนในภายหลังนั้น ผู้ถูกร้องก็เพิ่งมาทราบเมื่อถูกตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินครั้งนี้ และเหตุที่ไม่ได้แสดงรายการหุ้นบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินก็เป็นเพราะผู้ที่รวบรวมรายการทรัพย์สิน (รวมทั้งหุ้นบริษัทต่าง ๆ) ของคุณหญิงพจมาน คู่สมรสของผู้ถูกร้องเข้าใจว่าหุ้นบริษัทที่ให้บุคคลอื่นถือแทนคู่สมรสของผู้ถูกร้องไม่ต้องแสดงในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินจึงไม่ได้แจ้งให้ผู้กรอกรายการในบัญชีแสดงรายการ ฯ ของผู้ถูกร้องทราบ (ดังจะได้กล่าวในข้อต่อไป) ดังนั้น จึงไม่ปรากฏรายการทรัพย์สินส่วนที่เป็นหุ้นบริษัทดังกล่าวในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฉบับลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ โดยผู้ถูกร้องมิได้ตั้งใจปกปิดทรัพย์สินและหนี้สินแต่อย่างใด

(๓) ส่วนที่ผู้ถูกร้องเคยให้สัมภาษณ์นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง เป็นทำนองว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นบริษัทดังกล่าวจากนายเสนาะ เทียนทอง นั้น ผู้ถูกร้องหมายถึงบริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด ที่ภริยาผู้ถูกร้องและพี่ชายเป็นเจ้าของและดำเนินกิจการ ซึ่งเป็นไปตามบันทึกข้อตกลงจะซื้อขายหุ้นและทรัพย์สินเดิม แต่เมื่อมีการเปลี่ยนตัวผู้ซื้อใหม่ ผู้ถูกร้องก็ไม่ทราบรายละเอียดของการซื้อขายดังกล่าว

(๔) การที่ผู้ถูกร้องได้ให้สัมภาษณ์แก่ทั้งผู้สื่อข่าววิทยุ โทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ อย่างเปิดเผยเพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบการเข้าลงทุนซื้อหุ้นและกิจการของบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด ดังกล่าว ย่อมเป็นข้อพิสูจน์ถึงเจตนาบริสุทธิ์ของผู้ถูกร้อง ได้เป็นอย่างดีว่า หากผู้ถูกร้องจงใจจะยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ อันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ผู้ถูกร้องคงไม่ให้สัมภาษณ์อย่างเปิดเผยต่อสาธารณชน ภายหลังยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน -

๑๑. กรณีหุ้นบริษัทอื่นๆ

(๑) ที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องทราบเรื่องที่ถูกคนอื่นถือหุ้นในบริษัทต่างๆ แทนเพราะผู้ถูกร้องและคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ใช้ชื่อบุคคลใกล้ชิดถือหุ้นบริษัทต่างๆ แทนเป็นเวลานาน ตั้งแต่เริ่มธุรกิจ เช่น ผู้ถูกร้องโอนหุ้นบริษัท เทเลอินโฟรมีเดีย จำกัด ให้นางสาวบุญชู เจริญประดับ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๓๕, โอนหุ้น บริษัท เพจเจอร์ เซลส์ จำกัด ให้นางสาวดวงตา วงศ์กักดี เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๗ นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า หลังจากที่ผู้ถูกร้องได้ประกาศต่อสาธารณะว่าผู้ถูกร้องจะวางมือจากการดำเนินธุรกิจและจะมาทำงานการเมือง ผู้ถูกร้องก็ได้โอนหุ้นที่ถืออยู่ในบริษัทต่างๆ ให้คุณหญิงพจมานโดยผู้ถูกร้องได้ลงชื่อโอนหุ้น (ลอย) ในเอกสารโอนหุ้นให้คุณหญิงพจมานไปดังได้กล่าวแล้วข้างต้น แต่คุณหญิงพจมานจะนำเอกสารโอนหุ้น (ลอย) ไปใส่ชื่อให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทนเมื่อใด และให้ใครถือแทนบ้าง ผู้ถูกร้องไม่ทราบ เพราะไม่ได้เป็นการถือหุ้นแทนผู้ถูกร้อง แต่เป็นการถือแทนคุณหญิงพจมานคู่สมรส

(๒) ที่ผู้ร้องอ้างว่า การใช้ชื่อบุคคลต่างๆ ข้างต้นถือหุ้นแทนนั้น เป็นการถือแทนผู้ถูกร้องและคุณหญิงพจมานคู่สมรสของผู้ถูกร้องนั้น เป็นข้ออ้างที่ไม่มีบทกฎหมายใดสนับสนุนเพราะการถือแทนกันจะต้องระบุว่าถือแทนใคร ถือแทนผู้ถูกร้อง หรือถือแทนคู่สมรสของผู้ถูกร้องเพราะผู้ถูกร้องและคู่สมรสได้ถือหุ้นแยกจากกันเป็นสัดส่วนโดยเด็ดขาด แม้ในแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่กรรมการผู้ร้องเป็นผู้กำหนด ผู้ร้องก็ได้แยกไว้อย่างชัดเจนเป็นช่องๆ ว่าช่องใดเป็นช่องสำหรับกรอกรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง ช่องใดเป็นช่องสำหรับกรอกรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรสของผู้ถูกร้อง และช่องใดเป็นช่องสำหรับกรอกรายการทรัพย์สินและหนี้สินของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ถ้าจะให้ถือว่าทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องเป็นของคู่สมรสด้วย ผู้ร้องก็ไม่จำเป็นต้องกำหนดแบบโดยแยกช่องต่างหากจากกัน ดังนั้นที่ผู้ร้องอ้างว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ถือหุ้นแทนทั้งผู้ถูกร้องและคู่สมรสของผู้ถูกร้องจึงไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่มีเหตุผล

LIRT

(๓) ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่าผู้ถูกร้องกับคุณหญิงพจมานเป็นสามีภรรยาและร่วมธุรกิจมาแต่ต้นเป็นเวลานาน ผู้ถูกร้องน่าจะทราบและล่วงรู้ถึงการจัดการทรัพย์สินนั้น ผู้ถูกร้องเห็นว่าเป็นการล้นเกินฐานเอาเองว่าผู้ถูกร้อง “ทราบ” หรือ “ล่วงรู้” ซึ่งไม่เป็นจริงเสมอไปตามข้ออ้างของผู้ร้อง การเป็นสามีภรรยากันมิได้หมายความว่า สามีจะต้องรู้กิจการของภรรยา และภรรยาจะต้องรู้กิจการของสามีทุกเรื่องเสมอไป นอกจากนั้น สังคมไทยปัจจุบันมีสามีภรรยาทั้งจดทะเบียนสมรสและไม่จดทะเบียนสมรส หรือแยกทรัพย์สินโดยการจดทะเบียนหย่ากันภายหลังก็ดีเป็นจำนวนมากที่แยกกันประกอบธุรกิจแต่ยังคงความเป็นสามีภรรยากันอยู่ ซึ่งในกรณีดังกล่าวสามีและภร่ายาก็ไม่อาจจะทราบรายละเอียดของกิจการของอีกฝ่ายในทุกเรื่องหรือทุกสิ่งทุกอย่างได้ แม้การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (รวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง) รายอื่นๆ ผู้ร้องก็ทราบว่ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐ (รวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง) จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ (ซึ่งในจำนวนนั้นก็มีกรรมการของผู้ร้องอยู่ด้วย) ยื่นแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไม่ถูกต้องครบถ้วน ซึ่งส่วนมากอ้างว่าจำไม่ได้ว่ามีทรัพย์สินอะไรอยู่ที่ไหนบ้าง คู่สมรสไม่ให้ความร่วมมือในการให้รายละเอียดบ้าง ซึ่งผู้ร้องก็อนุญาตให้ยื่นแบบบัญชีแสดงรายการ ฯ เพิ่มเติมได้ตลอดมา

(๔) การที่คุณหญิงพจมานคู่สมรสของผู้ถูกร้องให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทน ไม่ใช่การกระทำที่ผิดกฎหมาย และมีใช้เพื่งจะดำเนินการเมื่อผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง และหลังจากผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว คุณหญิงพจมานคู่สมรสของผู้ถูกร้องก็ยังให้บุคคลอื่นถือหุ้นต่อมา ซึ่งการใส่ชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหุ้นแทนดังกล่าวเป็นเรื่องปกติของการดำเนินธุรกิจ และก็ต้องให้บุคคลใกล้ชิดเป็นผู้แทนทั้งนี้เป็นเรื่องการไว้เนื้อเชื่อใจกันมากกว่า คงไม่มีใครให้ผู้ที่ไม่วางเนื้อเชื่อใจถือหุ้นแทนจำนวนมากเป็นแนวการที่คุณหญิงพจมานให้คนใกล้ชิดถือหุ้นแทนมิใช่เป็นการปกปิดซ่อนเร้นเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบทางการเมืองแต่อย่างใดทั้งสิ้น แต่โดยที่หลังจากผู้ถูกร้องเริ่มมาทำงานการเมือง ผู้ถูกร้องได้ให้คุณหญิงพจมานคู่สมรสของผู้ถูกร้องดำเนินการตามลำพัง ซึ่งผู้ร้องก็รับในคำร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่าคุณหญิงพจมานเป็นคนสั่งการเองทั้งหมด และรับข้อเท็จจริงที่ว่าเมื่อได้รับเงินปันผลหรือเงินจากการขายหุ้นเป็นเช็คจากหุ้นที่บุคคลถือแทนได้ถูกนำเข้าเรียกเก็บเงินในบัญชีส่วนตัวของคู่สมรสของผู้ถูกร้องทั้งสิ้น เมื่อผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับธุรกิจดังกล่าว ผู้ถูกร้องจึงไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินของคุณหญิงพจมานคู่สมรสโดยเฉพาะการให้ผู้อื่นถือหุ้นแทน

๑๒. การสั่งซื้อสังขายและการโอนหุ้นที่ผู้อื่นถือแทน กับการรับเงินปันผล

(๑) ที่ผู้ร้องอ้างว่าการสั่งซื้อ สังขาย และการโอนหุ้น ที่อยู่ในชื่อบุคคลอื่นล้วนเป็นไปตามคำสั่งของคุณหญิงพจมาน แม้แต่การรับเงินปันผลที่เป็นเช็คระบุชื่อเข้าบัญชีผู้ถือหุ้นก็นำเข้าบัญชีของคุณหญิงพจมานนั้น ข้ออ้างของผู้ร้องดังกล่าวเท่ากับผู้ร้องเองก็รับว่าหุ้นที่มีผู้อื่นถือแทนนั้นเป็นการถือแทนคุณหญิงพจมาน ไม่ใช่หุ้นของผู้ถูกร้องที่ให้ผู้อื่นถือแทน ถ้าเป็นหุ้นของผู้ถูกร้องก็นำเช็คปันผลเข้าบัญชีของผู้ถูกร้อง

(๒) เมื่อเป็นหุ้นของคุณหญิงพจมานที่ให้อีกคนอื่นถือหุ้นแทน เวลาจะขายหรือโอนหุ้นหรือรับเงินปันผล คุณหญิงพจมานก็ต้องเป็นผู้สั่งการจึงเป็นเรื่องปกติวิสัยธรรมดาของผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงจะพึงทำเช่นนั้น ส่วนการนำเช็คเงินปันผลที่ขีดคร่อมเข้าบัญชีผู้ถือหุ้นเข้าบัญชีของคุณหญิงพจมาน ก็เป็นเรื่องข้อตกลงระหว่างธนาคารกับคุณหญิงพจมาน และธนาคารได้ให้บริการโดยนำเงินปันผลเข้าบัญชีของคุณหญิงพจมานตามข้อตกลง

(๓) ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่าการซื้อขายหุ้นบริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ จำนวน ๔.๕ ล้านหุ้น มูลค่า ๗๓๘ ล้านบาท ระหว่างนางสาวดวงดาววงศ์ภักดี กับนายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ความจริงนายบรรณพจน์ไม่ได้ซื้อ แต่คุณหญิงพจมานแบ่งให้นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ณ วันที่ผู้ร้องอ้างว่ามีการโอนหุ้นดังกล่าว ผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองแล้ว และหุ้นดังกล่าวก็เป็นหุ้นของคุณหญิงพจมานที่ให้นางสาวดวงดาวถือแทน คุณหญิงพจมานจึงมีสิทธิจะแบ่งโอนให้นายบรรณพจน์พี่ชายโดยนายบรรณพจน์กับคุณหญิงพจมานจะตกลงกันเองในเรื่องการจ่ายเงินค่าหุ้นหรือไม่อย่างไร และเมื่อใดก็ได้ นอกจากนั้นหุ้นจำนวนดังกล่าวก็เป็นหุ้นของคุณหญิงพจมาน ที่คุณหญิงพจมานโอนหุ้นให้นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ อย่างเปิดเผยไม่ได้กระทำโดยปิดบังซ่อนเร้นแต่อย่างใด กล่าวคือ เป็นการซื้อขายผ่านตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเมื่อนายบรรณพจน์ได้รับโอนหุ้นจำนวนดังกล่าวแล้ว นายบรรณพจน์ก็ได้รายงานการได้มาของหุ้นนั้นต่อสำนักงานคณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ตามกฎหมายทันที ในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

๑๓. ผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินธุรกิจโดยผิดกฎหมายหรือปิดบังอำพราง

(๑) ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ที่ผู้ร้องอ้างว่าการดำเนินธุรกิจเพื่อแสวงหากำไรสูงสุดต้องพยายามดำเนินการเพื่อให้ได้เปรียบในเชิงการค้าโดยอาศัยปัจจัยต่างๆ สนับสนุนจำนวนมาก เช่น การเข้าไปครอบงำกิจการหรือเทคโอเวอร์บริษัทต่างๆ รวมทั้งทำธุรกรรมเชื่อมโยงระหว่างบริษัทในเครือที่ไม่สามารถเปิดเผยชื่อของตนเองหรือคู่สมรสได้ ผู้ถูกร้องจึงต้องใช้ชื่อบุคคลอื่นเพื่อปิดบังอำพรางไม่ให้

บุคคลภายนอกและสาธารณชนทราบนั้น การอ้างเช่นนั้น ไม่ทราบว่าผู้ร้องได้ข้อมูลมาจากที่ใด มีพยานคนใดที่ยืนยันข้อเท็จจริงดังกล่าว หรือผู้ร้องคิดเอาเอง ถ้าคิดเอง ผู้ร้องเอาสมมติฐานมาจากอะไร ผู้ร้องเข้าใจความหมายของคำว่าเทคโนโลยีหรือครอบงำกิจการหรือธุรกรรมเชื่อมโยงระหว่างบริษัทในเครืออย่างไร ที่อ้างว่าผู้ถูกร้องดำเนินธุรกิจเพื่อให้ได้เปรียบในเชิงการค้า นั้น ผู้ร้องไม่ได้ระบุว่าได้เปรียบใคร หรือใครเสียเปรียบ การแสวงหากำไรให้ได้สูงสุดไม่จำเป็นจะต้องเอาเปรียบคนอื่น การทำกำไรสูงสุดอาจจะทำได้โดยการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ลดค่าใช้จ่าย วางแผนการตลาดที่ดี หรือผลิตสินค้าที่มีคุณภาพด้วยต้นทุนต่ำ โดยไม่จำเป็นต้องเอาเปรียบคนอื่น ในการดำเนินการทางธุรกิจสามารถทำได้ตามวิธีการต่าง ๆ ตามความรู้ความสามารถของผู้ประกอบธุรกิจของแต่ละคน ถ้าการดำเนินการนั้นไม่ผิดกฎหมาย การดำเนินการทางธุรกิจของผู้ถูกร้องและคู่สมรสในอดีตตั้งแต่ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะมาทำงานทางการเมืองและดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ถูกร้องได้กระทำการอย่างเปิดเผย ไม่ได้ปิดบังอำพรางแต่อย่างใด ทั้งก็ไม่เคยกระทำการใดอันเป็นความผิดต่อกฎหมาย และไม่ได้ทำให้ใครเสียเปรียบหรือเสียหายจากการดำเนินธุรกิจของผู้ถูกร้อง ทั้งผู้ถูกร้องก็ไม่เคยเข้าครอบงำกิจการของผู้อื่นโดยผิดกฎหมายแต่อย่างใดด้วย และอย่างไรก็ตามไม่มีบทกฎหมายใดที่บัญญัติว่าการทำธุรกิจเพื่อแสวงหากำไรก็ดี การเทคโนโลยีหรือการครอบงำกิจการก็ดี การทำธุรกรรมเชื่อมโยงระหว่างบริษัทก็ดี ถือเป็นการกระทำความผิด ผู้ร้องจะกล่าวหาโดยแสดงให้เห็นว่านักธุรกิจเป็นผู้กระทำความผิดกฎหมาย เพราะต้องทำธุรกิจเพื่อแสวงหากำไรสูงสุดนั้น จึงเป็นการไม่ชอบด้วยเหตุผล ขัดกับความจริงทางธุรกิจ อีกทั้งบริษัทที่คุณหญิงพจมานใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนบางบริษัทก็ประกอบการขาดทุนจากการดำเนินธุรกิจเป็นเงินหลายล้านบาท ดังนั้นการที่คุณหญิงพจมานใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนจึงมิใช่เพื่อแสวงหากำไรสูงสุดหรือเพื่อให้ได้เปรียบในเชิงการค้าตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง

๑๔. ความสับสนของรายการทรัพย์สินที่ต้องแจ้ง ไม่ใช่ไม่รู้กฎหมาย

(๑) ที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องจะอ้างเหตุที่ไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่เป็นของผู้ถูกร้อง และ/หรือคู่สมรสที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนเพราะไม่รู้กฎหมายเพื่อให้ตนเองพ้นจากความรับผิดชอบไม่ได้ นั้น ผู้ถูกร้องเห็นว่า หลักกฎหมายที่ว่าผู้ใดจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นความรับผิดชอบไม่ได้เป็น หลักกฎหมายอาญาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๔ แต่การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเป็นการยื่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ - ๒๕๓ ไม่ใช่บทบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางอาญา แต่อย่างไรก็ตาม ความจริงผู้ถูกร้องก็ไม่เคยอ้างว่าไม่รู้กฎหมาย ผู้ถูกร้องเคยชี้แจงแต่เพียงว่าผู้รวบรวมรายการทรัพย์สินของคุณหญิงพจมานคู่สมรสของผู้ถูกร้อง “ไม่เข้าใจกฎหมาย”

เท่านั้น ดังนั้น ที่ผู้ร้องอ้างว่าผู้ใดจะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายไม่ได้ จึงเป็นการกล่าวอ้างที่ไม่ถูกต้อง เพราะ “ความไม่รู้กฎหมาย” กับ “การไม่เข้าใจกฎหมาย” และ “การตีความกฎหมาย” มีความหมายแตกต่างกัน บุคคลจำนวนมากรวมทั้งนักกฎหมายเองก็อาจตีความถ้อยคำในคัวบทกฎหมายต่างกันได้

(๒) นอกจากนั้น แบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและคำอธิบายการกรอกรายการก็มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเช่นกัน แม้ในแบบเดียวกันถ้าพิมพ์คนละครั้ง คำอธิบายยังไม่เหมือนกันก็มี ซึ่งในคำอธิบายการกรอกรายการที่ผู้ร้องจัดทำขึ้น ผู้ร้องก็ใช้ถ้อยคำหลายคำที่ทำให้ผู้มีหน้าที่กรอกข้อความเกิดความสับสนและเข้าใจกันไปต่างๆ นานา ซึ่งอาจไม่ตรงกับความหมายที่ผู้ร้องตั้งใจว่าจะให้หมายถึงก็ได้

(๓) สำหรับคำที่มีปัญหาในเรื่องที่พิจารณานี้ คำแรกคือคำว่า “ทรัพย์สิน” ที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชีแสดงรายการมีความหมายครอบคลุมเพียงใด ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติแต่เพียงว่าให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง “มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง” โดยไม่ได้อธิบาย หรือให้นิยามคำว่า “ทรัพย์สิน” ที่จะต้องแสดงไว้ว่าเป็นทรัพย์สินอะไร และอยู่ที่ใดบ้าง

(๔) แบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ถูกร้องใช้ยื่นเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ มีคำอธิบายรวม ๗ ข้อ โดยอธิบายคำว่า “ทรัพย์สิน” ที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะต้องกรอกรายการไว้ในข้อ ๑ ว่า “ให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองของผู้ยื่นแบบ คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะที่อยู่ภายในและภายนอกราชอาณาจักร และทั้งที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นด้วย” ซึ่งเป็นการขยายความเพิ่มเติมไปจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ ซึ่งใช้แต่เพียงคำว่า “ทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ” เท่านั้น ดังนั้น จึงมีปัญหาคำว่า “ที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น” มีความหมายครอบคลุมเพียงใด ซึ่งคำนี้ได้มีผู้รู้และนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำอธิบายความหมายของคำว่า “ครอบครอง” ต่างกัน เช่น

ก. หนังสือ อักษราภิธานศัพท์ (Dictionary of the Siamese Language) โดย Dr. Br. Bradley ได้ให้คำอธิบายคำว่า “ครอบครอง” ไว้ในหน้า ๑๑๑ ว่าเป็น “การที่ป้องกันรักษาไว้, เหมือนอย่างมหากระษัตริย์, ได้เสวยราชสมบัติ เป็นต้นนั้น.”

ข. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้คำอธิบายคำว่า “ครอบครอง” ไว้ในหน้า ๒๒๖ ว่าเป็นคำกริยา หมายถึง “ปกครอง, รักษา, ดูแล, มีสิทธิปกครอง”

ก. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ให้คำจำกัดความคำว่า “ครอบครอง” ไว้ในหน้า ๑๖๘ ว่าเป็นคำกริยา หมายถึง “ยึดถือไว้, มีสิทธิถือเอาเป็นเจ้าของ มีสิทธิปกครอง”

ง. คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค ๒ ตอน ๒ และภาค ๓ โดยศาสตราจารย์ จิตติ ดิงศภัทย์ จัดพิมพ์โดยสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา พิมพ์ครั้งที่ ๕ เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้อธิบายคำว่า “ครอบครอง” ไว้ในหน้า ๒๖๒๖ ว่า “อย่างไรเป็นครอบครองทรัพย์สิน ต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๖๗ คือ ไม่แต่เพียงยึดถือ แต่ต้องมีเจตนาเพื่อตนด้วย”

(๕) เมื่อคำว่า “ครอบครอง” คำเดียวกัน แต่มีการอธิบายความหมายแตกต่างกัน ผู้รวบรวมรายการทรัพย์สินของกลุ่มสมรสของผู้ร้อง จึงเข้าใจตามที่ตนคิด ซึ่งเมื่อ ณ วันยื่นแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ ไม่มีทรัพย์สินที่เป็นชื่อของกลุ่มสมรสของผู้ร้องที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น คงมีแต่ที่มีชื่อผู้อื่นเป็นผู้ถือ (หุ้น) ในใบหุ้น (ซึ่งเป็นการถือแทนกลุ่มสมรสของผู้ร้อง) และใบหุ้นนั้นก็อยู่ในความครอบครองของกลุ่มสมรสอยู่แล้ว และในแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินก็ไม่มีช่องสำหรับให้กรอกในกรณีบุคคลอื่นถือหุ้นหรือทรัพย์สินแทน ประกอบกับคำอธิบายการกรอกรายการต่างก็ไม่ได้กำหนดว่าต้องแสดงรายการทรัพย์สินในส่วนที่บุคคลอื่นถือแทนไว้ด้วย ผู้รวบรวมรายการทรัพย์สินจึงเข้าใจว่าเมื่อ (ใบ) หุ้นไม่ได้อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นและแบบก็ไม่มีช่องสำหรับให้กรอกรายการทรัพย์สินให้บุคคลอื่นถือแทน จึงไม่ได้แจ้งผู้กรอกรายการในแบบแสดงรายการฯ ผู้กรอกรายการจึงไม่ได้แสดงรายการไว้เช่นกัน

(๖) ต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ออกระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๔๑ ให้มีผลใช้บังคับในวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๑ โดยข้อ ๑๑ ของระเบียบดังกล่าว ได้ให้ความหมายของคำว่า “ทรัพย์สิน” ที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กลุ่มสมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องแสดงแตกต่างไปจากที่อธิบายไว้เดิมโดย “ให้รวมถึงทรัพย์สินในต่างประเทศและที่มีได้อยู่ในความครอบครองของบุคคลดังกล่าวด้วย จึงทำให้เกิดความสับสนว่าคำว่า “ทรัพย์สิน” ในคำอธิบายการกรอกรายการเดิมที่ว่า “ทั้งที่อยู่ในความครอบครองของผู้อื่นด้วย” กับคำอธิบายตามระเบียบลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๔๑ ที่ว่า “ที่มีได้อยู่ในความครอบครองของบุคคลดังกล่าวด้วย” มีความหมายเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ต่อมาเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๑ ประธานคณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ประกาศกำหนดแบบและรายละเอียดของบัญชี

แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองขึ้นใหม่อีกครั้ง ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยได้กำหนดแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินขึ้นใหม่ และได้จัดทำคำอธิบายการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและการกรอกรายการของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองขึ้นใหม่ จำนวน ๑๒ ข้อ ซึ่งคำอธิบายใหม่นี้ได้อธิบายคำว่า “ทรัพย์สิน” ไว้ในข้อ ๕ ขยายความเพิ่มเติมแตกต่างไปจากที่เคยอธิบายไว้เดิม ๒ ครั้งดังกล่าวข้างต้น คืออธิบายว่า “ให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองของผู้ยื่นบัญชี คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะที่อยู่ภายในและภายนอกราชอาณาจักรหรือที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น หรือบุคคลอื่นถือสิทธิแทนด้วย” ซึ่งคำอธิบายครั้งใหม่นี้ได้กลับไปใช้ข้อความเดิมในคำอธิบายครั้งแรกคือคำว่า “ที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น” แต่ได้เพิ่มข้อความใหม่โดยได้ขยายความให้รวมถึง “บุคคลอื่นถือสิทธิแทน” ด้วย จะเห็นได้ว่าคำอธิบายคำว่า “ทรัพย์สิน” รวมตลอดทั้งคำขยายความต่างๆ ได้กลับไปกลับมาและขยายความออกไปทุกครั้งที่มีการประกาศใหม่ จนยากที่ผู้ปฏิบัติจะเข้าใจหรือปฏิบัติได้ถูกต้อง ซึ่งน่าจะเป็นไปได้ว่าเพราะมีผู้ปฏิบัติไม่สอดคล้องกับความตั้งใจของผู้ร่างเป็นจำนวนมาก ผู้ร่างจึงได้พยายามอธิบายขยายความในคำอธิบายการกรอกรายการเพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น การที่บุคคลเข้าใจความหมายไม่ตรงกันกับที่ผู้ร่างประสงค์จะให้ป็นจึงมิใช่เป็นเรื่องผิดปกติ หรือจะแสดงได้ว่ามีความจงใจที่จะปกปิดรายการต่างๆ ที่จะต้องแจ้ง นอกจากนั้นการประกาศใช้แบบในครั้งดังกล่าว ผู้ร่างก็มิได้นำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา แม้จะได้มีการพิมพ์คำอธิบายการยื่นบัญชีไว้ต่อท้ายแบบ แต่คนทั่วไปซึ่งคุ้นเคยกับแบบที่มีอยู่เดิม ย่อมอาจเกิดความบกพร่องเนื่องจากไม่ได้อ่านคำชี้แจงอีกได้ เพราะเข้าใจไปว่าเป็นแบบหรือคำอธิบายที่มีหรือเคยใช้อยู่เดิม

(๓) แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ดังกล่าวไม่ได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้ทราบกันโดยทั่วไป ดังนั้นทั้งแบบบัญชีแสดงรายการ ฯ และคำอธิบายการยื่นบัญชีดังกล่าวที่กำหนดขึ้นโดยประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ จึงไม่อาจนำมาเป็นเกณฑ์เพื่อใช้ตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรวมทั้งผู้ถูกร้องได้

(๔) ผู้ถูกร้องเห็นว่าคำอธิบายความหมายของคำว่า “ทรัพย์สิน” ที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะต้องแสดงรายการตามที่ผู้ร้องได้ให้คำอธิบายไว้แต่ละครั้ง ยังหาความชัดเจนไม่ได้ว่ามีความหมายครอบคลุมแค่ไหน เพียงใด ในทางปฏิบัติจึงทำให้เกิดความสับสนเกิดความเข้าใจผิดและความเข้าใจไม่ตรงกันของผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดมา แม้คณะกรรมการผู้ร้องได้ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลง

คำอธิบายหลายครั้งก็ตาม ก็ยังไม่แน่ว่าผู้กรอกแบบหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะเข้าใจความหมายแท้จริงมากนักน้อยเพียงใด และจะตรงกับที่ผู้ร้องเข้าใจหรือไม่ ซึ่งผู้ร้องเองก็เข้าใจปัญหาดังกล่าวเป็นอย่างดี ดังนั้นต่อมาเมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ผู้ร้องก็ได้ประกาศกำหนดแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินใหม่ขึ้นอีก โดยได้เปลี่ยนชื่อจาก “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” เป็น “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ” ทั้งได้จัดทำคำอธิบายการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและการกรอกรายการขึ้นใหม่จำนวน ๑๓ ข้อ และผู้ร้องได้จัดสัมมนาระหว่างผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐกับคณะกรรมการผู้ร้องขึ้นเมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ โดยผู้ร้องได้ใช้แบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกับคำอธิบายการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และการกรอกรายการที่ผู้ร้องกำหนดขึ้นใหม่มาใช้ประกอบการสัมมนาด้วย แต่หลังจากสัมมนาแล้ว ผู้ร้องกลับแก้ไขคำอธิบายการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และการกรอกรายการขึ้นใหม่โดยเปลี่ยนแปลงไปจากที่สัมมนากันไว้ โดยเพิ่มเป็น ๑๔ ข้อ และเมื่อต่อมามีสมาชิกวุฒิสภาเข้าใหม่ เมื่อปลายเดือนมีนาคม ๒๕๕๓ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งกำลังจะพ้นตำแหน่งเมื่อปลายปี ๒๕๕๓ ซึ่งทั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน แต่สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเหล่านั้นต่างก็มีความสับสนในการกรอกแบบบัญชีแสดงรายการ ผู้ร้องจึงได้จัดสัมมนาเพื่อชี้แจงอีกถึง ๒ ครั้ง

(๕) แม้จะมีการปรับปรุงแบบบัญชีแสดงรายการ ฯ และคำอธิบายหลายครั้งแล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงมีปัญหากับการกรอกแบบอยู่ เป็นต้นว่า ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเช่าบ้านบุคคลอื่นอยู่หรือบุคคลอื่นให้บ้านอยู่หรืออาศัยโดยไม่คิดค่าเช่า สิทธิที่จะได้อยู่อาศัยในบ้านนั้นซึ่งถือเป็น “สิทธิครอบครอง” มีปัญหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เช่าหรืออาศัยอยู่ในบ้านของบุคคลอื่นจะต้องแสดงรายการสิทธิครอบครองในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินหรือไม่ ถ้าไม่แสดง จะมีความผิดหรือไม่ และที่ผ่านมามีใครแสดงไว้หรือไม่ อย่างไร นอกจากนั้นความหมายของคำว่า “ทรัพย์สินอื่น” ที่ระบุไว้ในข้อ ๗ ของคำอธิบายแนบท้ายแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามประกาศของประธานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ได้กำหนดประเภททรัพย์สินที่เป็นสัตว์เลื้อย เช่น สุนัข แมว ม้า นก ไร้ด้วย จึงมีปัญหว่า ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีสัตว์เลื้อยประเภทดังกล่าว แต่ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินที่ได้ยื่นไว้ก่อนวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ไม่แสดงสัตว์เลื้อยเหล่านั้นไว้ในบัญชี จะถือว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคนนั้นมีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่ และที่ผ่านมามีผู้ยื่นรายใดแสดงทรัพย์สินประเภทสิทธิครอบครองจากการเช่าทรัพย์สินและสัตว์เลื้อยไว้หรือไม่ อย่างไร

๑๕. ผู้ร้องเคยตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของผู้ถูกร้องแล้ว แต่ไม่เคย
ทักท้วงว่าไม่ถูกต้อง

ผู้ถูกร้องขอชี้แจงว่า บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องยื่นครั้งแรกเมื่อ
วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และครั้งที่สองเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ ที่ไม่ได้แสดงรายการหุ้น
ที่มีผู้อื่นถือหุ้นแทนคุณหญิงพจมานคู่สมรสของผู้ถูกร้องนั้น คณะกรรมการผู้ร้องได้ตรวจสอบความ
ถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินแล้ว ได้ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเพิ่มเติมเฉพาะเงินฝากในธนาคาร
และยานพาหนะของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้ถูกร้องที่ไม่ได้แสดงไว้ใน
แบบบัญชีแสดงรายการฯ ผู้ร้องไม่ได้ให้ชี้แจงหรือสอบถามเรื่องการให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทนแต่อย่างใด
และเมื่อผู้ถูกร้องได้ชี้แจงเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ และวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ แล้ว
ผู้ร้องก็ไม่เคยทักท้วงหรือให้ผู้ถูกร้องแสดงรายการเพิ่มเติมอีก หลังจากนั้นอีกเพียง ๕ วัน ผู้ถูกร้อง
พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองครบ ๑ ปี โดยผู้รวบรวมรายการทรัพย์สินและผู้กรอกรายการในบัญชีแสดง
รายการฯ ของผู้ถูกร้อง ได้นำข้อมูลเดิมในบัญชีแสดงรายการฉบับที่ยื่นเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐
และที่ได้ชี้แจงเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ และวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ เป็นหลัก
โดยทำการปรับปรุงแก้ไขจำนวนทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบันเท่านั้น

๑๖. เหตุที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินที่ผู้อื่นถือแทนคู่สมรสของผู้ถูกร้อง

(๑) ที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินของคู่สมรสที่มีชื่อบุคคลอื่นถือแทนใน
บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐, เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม
๒๕๕๐ และเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑ ก็เพราะผู้รวบรวมรายการทรัพย์สินของคุณหญิงพจมาน
คู่สมรสของผู้ถูกร้องเข้าใจว่าถ้าหลักฐานการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินหรือหุ้นไม่ปรากฏชื่อ
ผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ แต่ปรากฏเป็นชื่อบุคคลอื่น
ก็ไม่ต้องแสดงรายการ เพราะจะขัดกับเอกสารที่ระบุชื่อบุคคลอื่นเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ทั้งในแบบ
บัญชีที่ยื่นเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ ก็ไม่มีคำอธิบายว่าทรัพย์สิน
ที่จะต้องแสดงให้รวมถึงทรัพย์สินที่บุคคลอื่นถือสิทธิแทนด้วย ผู้รวบรวมรายการทรัพย์สินของคุณหญิง
พจมานจึงไม่ได้แจ้งให้ผู้กรอกรายการของผู้ถูกร้องทราบ ผู้กรอกรายการจึงไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีแสดง
รายการฯ ของผู้ถูกร้อง ซึ่งในการตรวจสอบของคณะอนุกรรมการการตรวจสอบและสรุปผลการตรวจสอบ
ทรัพย์สินและหนี้สินรายผู้ถูกร้องก็ได้ความจริงดังกล่าว กล่าวคือ คณะอนุกรรมการฯ ได้เรียกนางกมลวัน
โชติกะพุกกะณะ ผู้กรอกรายการบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องทั้ง ๓ ครั้งไปให้การ
นางกมลวันได้ให้การยืนยันต่อคณะอนุกรรมการฯ ว่า ตนเองเป็นผู้รวบรวมรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

เฉพาะของผู้ถูกร้อง แต่โดยที่ผู้ถูกร้องไม่มีทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น นางกมลวันจึงไม่ได้แสดงไว้ ส่วนทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้ถูกร้อง นางกาญจนาภา หงษ์เหิน เป็นผู้รวบรวม ซึ่งนางกาญจนาภา ก็ได้ไปให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการ ฯ เช่นกันว่า เหตุที่ไม่ได้รวบรวม รายการทรัพย์สินของคุณหญิงพจมานที่อยู่ในชื่อบุคคลอื่นส่งให้นางกมลวันเพื่อกรอกในบัญชีแสดงรายการ ด้วยก็เพราะดูจากคำอธิบายในแบบบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินและคำอธิบายการกรอกรายการที่ได้รับ มาครั้งแรกและครั้งที่สอง ซึ่งยื่นเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ นั้น มีช่องที่จะกรอกเฉพาะทรัพย์สินของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น ไม่มีช่องที่จะกรอกรายการทรัพย์สินที่ให้ผู้อื่นถือแทนอีกทั้งคำอธิบายการกรอกรายการก็ไม่ได้ให้กรอก รายการ ในส่วนทรัพย์สินที่ให้ผู้อื่นถือแทนด้วย จึงเข้าใจว่าไม่ต้องแสดงรายการทรัพย์สินของคู่สมรสของผู้ถูกร้อง ที่ผู้อื่นถือแทน

(๒) แม้ต่อมา คำอธิบายการกรอกรายการในบัญชีแสดงรายการ ฯ ที่กำหนดขึ้นใหม่ ตามประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ จะมีคำอธิบายว่าให้แสดง รายการทรัพย์สินที่ให้ผู้อื่นถือแทนด้วยก็ตาม แต่นางกาญจนาภา หงษ์เหิน ผู้รวบรวมรายการทรัพย์สิน ของคุณหญิงพจมานก็ไม่ได้อ่านคำอธิบายนั้นเพราะเข้าใจว่าคงเหมือนคำอธิบายฉบับที่ยื่นไว้เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ ซึ่งไม่ได้ระบุว่าต้องแสดงรายการทรัพย์สิน ที่ให้ผู้อื่นถือสิทธิแทน จึงไม่ได้รวบรวมหุ้นของคุณหญิงพจมานที่ให้ผู้อื่นถือแทนให้นางกมลวัน ผู้กรอกรายการในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง เมื่อนางกาญจนาภาไม่ได้รวบรวมรายการ ทรัพย์สินของคุณหญิงพจมานที่บุคคลอื่นถือแทนส่งให้นางกมลวันด้วยความเข้าใจว่าไม่ต้องแสดง นางกมลวันจึงไม่นำรายการหุ้นของคุณหญิงพจมานที่บุคคลอื่นถือแทนไปแสดงในบัญชีแสดงรายการ ฯ

(๓) ผู้ถูกร้องเพิกมาทราบภายหลังว่า หุ้นของคุณหญิงพจมานที่ให้บุคคลอื่นถือแทน และไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้น มิใช่มีเฉพาะที่ผู้ร้องระบุในคำร้องขอให้ พิจารณาวินิจฉัยเท่านั้น ยังมีหุ้นของคุณหญิงพจมานในบริษัทอื่นๆ ที่ไม่ได้ระบุในคำร้องอีกหลายบริษัท ที่ให้บุคคลอื่นถือแทนไม่ว่าจะเป็นจำนวนเล็กน้อยเพียงใด นางกาญจนาภา ก็ไม่ได้แจ้งนางกมลวันทราบ อีกเช่นกัน นางกมลวันจึงไม่มีข้อมูลของหุ้นในส่วนที่บุคคลอื่นถือแทนไปแสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการ ฯ ข้อเท็จจริงนี้เป็นข้อพิพาทเจตนาของบุคคลทั้งสองซึ่งเป็นผู้รวบรวมรายการทรัพย์สินและผู้กรอก แบบบัญชีแสดงรายการ ฯ ได้เป็นอย่างดีว่าเป็นการเข้าใจว่าไม่ต้องกรอกหรือไม่ต้องแสดง ไม่ใช่กรณี จงใจไม่กรอก หรือจงใจไม่แสดงตามข้อกล่าวหาของผู้ร้อง

(๔) เมื่อนางกมลวันจัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเสร็จและนำมาให้ผู้ถูกร้องลงนาม ผู้ถูกร้องก็ลงนามไปโดยเข้าใจว่านางกมลวันกรอรายการทรัพย์สินไว้ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ผู้ถูกร้องจึงไม่ได้ตรวจสอบด้วยตนเองทั้งหมดอีกครั้งหนึ่ง เพราะไม่ทราบรายละเอียดของทรัพย์สินเนื่องจากมีอยู่เป็นจำนวนมาก สดวีสัยที่ผู้ถูกร้องจะทราบได้ทุกชิ้นทุกรายการด้วยตนเองและไว้วางใจผู้ดำเนินการดังกล่าว และผู้ถูกร้องก็ไม่ได้เข้าไปดูแลในรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง เพราะมีการกิจการทางการเมืองมากมาย และโดยเฉพาะในส่วนทรัพย์สินของคุณหญิงพจมานด้วยแล้ว ผู้ถูกร้องยังไม่มีโอกาสจะทราบรายละเอียดได้เลย เพราะหลังจากโอนหุ้น (ลอย) ให้คุณหญิงพจมานไปแล้ว ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ติดตามว่าคุณหญิงพจมานจะนำหุ้นที่ได้รับโอนไปนั้นไปดำเนินการอย่างไร เพราะถือว่าโอนเสร็จเด็ดขาดไปแล้ว

(๕) ที่ผู้ร้องอ้างว่า การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ เป็นหน้าที่ของผู้ถูกร้องต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน ผู้ถูกร้องจะปฏิเสธว่าไม่ทราบรายละเอียดเรื่องให้ผู้อื่นถือหุ้นแทนและไม่ได้แสดงรายการเพราะได้มอบหมายให้เลขานุการเป็นผู้จัดทำไม่ได้นั้น ผู้ถูกร้องเห็นว่า ในส่วนของผู้ถูกร้องนั้น ผู้ถูกร้องไม่ได้ให้ผู้อื่นถือหุ้นแทน ดังนั้น ที่นางกมลวันไม่ได้แสดงรายการว่ามีทรัพย์สินที่เป็นหุ้นของผู้ถูกร้องที่ให้ผู้อื่นถือแทนจึงถูกต้องแล้ว แต่ในส่วนหุ้นของคุณหญิงพจมานที่ให้กับบุคคลอื่นถือแทน นางกมลวันไม่ทราบเพราะเป็นหน้าที่ของนางกาญจนาภา แต่นางกาญจนาภา ก็เข้าใจว่าหุ้นของคุณหญิงพจมานส่วนที่ให้กับบุคคลอื่นถือแทนไม่ต้องแสดงดังที่ได้ชี้แจงไว้ข้างต้น จึงไม่ได้แจ้งให้นางกมลวันทราบ นางกมลวันจึงไม่ได้แสดงรายการว่ามีทรัพย์สินเป็นหุ้นของคุณหญิงพจมานที่ให้อื่นถือแทน กรณีจึงไม่มีพฤติการณ์ใดๆ อันสื่อให้เห็นไปได้ว่าผู้ถูกร้องจงใจแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ใดๆ โดยมีชอบด้วยกฎหมายในโอกาสที่ผู้ถูกร้องได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแต่อย่างใด

(๖) แต่อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการผู้ร้องก็ได้ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงในบัญชีแสดงรายการที่ยื่นไว้เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ แล้วเห็นว่าถูกต้องจึงได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนพิเศษ ๕๑ ง วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๒ ดังนั้น จึงถือว่าบัญชีแสดงรายการ ฯ ทั้งสองครั้งดังกล่าวเป็นอันยุติ คงมีปัญหาเฉพาะบัญชีแสดงรายการ ฯ ที่ยื่นเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ ซึ่งในคำร้องให้พิจารณาวินิจฉัยอ้างว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินที่เป็นของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และ

บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะแต่ให้ผู้อื่นถือแทนมีจำนวนรวม ๖๕๖,๕๘๔,๓๘๔ บาท แต่ผู้ร้องไม่ได้ระบุว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินอะไร และให้ใครถือแทน ผู้ถูกร้องเห็นว่า เมื่อเทียบกับจำนวนทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะที่แสดงไว้ ซึ่งมีจำนวนรวม ๒๔,๘๕๔,๕๕๐,๐๐๐ บาท กับจำนวนที่ผู้ร้องอ้างว่าให้บุคคลอื่นถือแทนแต่ไม่ได้แสดงไว้ จำนวน ๖๕๖,๕๘๔,๓๘๔ บาท จำนวนที่ผู้ร้องอ้างว่าให้บุคคลอื่นถือแทนและไม่ได้แสดงไว้มีจำนวนเพียงเล็กน้อยคือเพียง ร้อยละ ๒.๕ ของทรัพย์สินที่แสดงไว้ทั้งหมดเท่านั้น จึงไม่มีเหตุผลหรือมูลเหตุจูงใจที่ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

(๗) ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องและลงมติเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ ผู้ร้องได้ตรวจสอบและลงมติพร้อมกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรายอื่นอยู่ด้วย คือ นายบัญญัติ บรรทัดฐาน ซึ่งเป็นนักการเมืองสังกัดพรรคประชาธิปัตย์คู่แข่งของพรรคไทยรักไทย นายบัญญัติ ได้แสดงบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินว่ามีเงินในบัญชีธนาคารเป็น จำนวน ๑,๗๐๐,๐๐๐ บาท แต่ปรากฏข้อเท็จจริงว่านายบัญญัติได้ออกเช็คสั่งจ่ายเงินชำระค่าหุ้นบริษัท ศรีสุบรรณเทรดดิ้ง จำกัด เป็นเงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๒๕.๔ ของจำนวนเงินที่มีอยู่ในบัญชีธนาคารทั้งหมด แต่นายบัญญัติไม่ได้ยื่นแสดงรายการทรัพย์สินส่วนที่เป็นหุ้นในบริษัท ศรีสุบรรณ เเทรดดิ้ง จำกัด ที่ซื้อไว้ดังกล่าวโดยอ้างในภายหลังว่าหลงลืม ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนของทรัพย์สินที่ผู้ร้องอ้างว่าผู้ถูกร้องให้บุคคลอื่นถือแทนแล้ว จะเห็นได้ชัดแจ้งว่าทรัพย์สินของนายบัญญัติที่ไม่ได้ยื่นแสดงรายการทรัพย์สินมีจำนวนมากกว่าหลายเท่า แต่ผู้ร้องกลับวินิจฉัยว่า ที่นายบัญญัติชี้แจงว่าลืมเป็นเหตุผลที่รับฟังได้ ไม่มีเจตนาหรือจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรให้ทราบ ทั้งๆ ที่ก่อนหน้านี้ นายโอกาสประธานกรรมการผู้ร้องและนายก้านรงค์ เลขาธิการคณะกรรมการผู้ร้องได้ให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนตลอดมาว่าผู้ยื่นจะอ้างว่าลืมมาแก้ตัวไม่ได้

(๘) นอกจากนั้นยังมีนักการเมืองสังกัดพรรคร่วมรัฐบาลอีกคนหนึ่ง คือ นายสุทัศน์ เงินหมื่น ก็ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินซึ่งมีอยู่จริงและมีจำนวนมากกว่าจำนวนทรัพย์สินที่ยื่นบัญชีแสดงรายการไว้ เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจพบและเสนอให้ประธานคณะกรรมการผู้ร้องดำเนินการตรวจสอบ แต่แทนที่ประธานกรรมการผู้ร้องจะแต่งตั้งอนุกรรมการ ฯ ดำเนินการตรวจสอบ กลับให้นายสุทัศน์ยื่นแสดงรายการทรัพย์สินเพิ่มเติมได้

(๙) แต่กรณีของผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการทรัพย์สินของคู่สมรสที่บุคคลอื่นถือแทน ซึ่งก็เป็นหุ้นซึ่งมีเพียงไม่กี่รายการและมีมูลค่าเพียงประมาณร้อยละ ๒.๕ ของจำนวนทรัพย์สินทั้งหมด ซึ่งมีจำนวนมากกว่าสองหมื่นล้านบาท และเหตุที่ไม่ได้แสดงก็เพราะผู้ดำเนินการแทนเข้าใจว่าไม่ต้องแสดง และส่วนที่ไม่ได้แสดงนั้นก็ไม่ได้ทำให้ผู้ถูกร้องได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์แต่อย่างใด

แต่เมื่อผู้ร้องอ้างว่าในกรณีที่ให้ผู้อื่นถือหุ้นแทนก็ต้องแสดงด้วย ผู้ถูกร้องก็ได้ขอแสดงเพิ่มเติมถึงสามครั้ง ตามหนังสือชี้แจงฉบับวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓, วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ และวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ แต่ผู้ร้องได้พิจารณาและมีมติว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีรายการ ฯ เป็นเท็จโดยไม่พิจารณาวินิจฉัยว่าจะอนุญาตให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีทรัพย์สินเพิ่มเติมหรือไม่ และผู้ร้องกลับนำรายการทรัพย์สินที่ผู้ถูกร้องขอยื่นเพิ่มเติมมาวินิจฉัยให้เป็นโทษต่อผู้ถูกร้อง ซึ่งผู้ถูกร้องเห็นว่าเป็นการเลือกปฏิบัติอย่างชัดเจน กล่าวคือ ถ้าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสังกัดพรรคคู่แข่งกับพรรคไทยรักไทย ที่ผู้ถูกร้องเป็นหัวหน้าจะใช้มาตรฐานหนึ่ง แต่ตัวผู้ถูกร้องกลับใช้มาตรฐานอีกมาตรฐานหนึ่ง จึงไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้องเป็นอย่างยิ่ง

๑๗. ผู้ร้องไม่มีอำนาจกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องกระทำความผิดกฎหมายหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และ/หรือหลีกเลี่ยงการเสียภาษีเงินได้

(๑) ที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องมีเจตนาหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และมีพฤติการณ์ก่อให้เกิดการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีเงินได้นั้น ผู้ถูกร้องเห็นว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ ว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๑ การแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กับพระราชบัญญัติ ป.ป.ช. ก็คือการป้องปรามการฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือเพื่อมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอาศัยอำนาจในตำแหน่งหน้าที่กระทำการโดยทุจริตหรือแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย จึงได้กำหนดมาตรการแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ประพฤติดมิชอบหรือกระทำการทุจริตหรือแสวงหาผลประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเป็นเหตุให้มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติระหว่างดำรงตำแหน่งหรือเมื่อพ้นจากตำแหน่ง หรือไม่

(๒) รัฐธรรมนูญ หมวดที่ ๑๐ ส่วนที่ ๑ มิได้มีเจตนารมณ์เพื่อจะให้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (คณะกรรมการ ก.ล.ต.) เพื่อตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่าหลีกเลี่ยงหรือฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ (ต่อไปจะเรียกว่า “พระราชบัญญัติหลักทรัพย์”) และก็ได้ให้อำนาจคณะกรรมการผู้ร้องเป็นเจ้าของงานประเมินภาษีเพื่อตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่าหลีกเลี่ยงการเสียภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากรหรือไม่ แต่อย่างไร เพราะกรณีดังกล่าวมีกฎหมายเฉพาะเจาะจงกำหนดองค์กรและคณะบุคคลให้อำนาจหน้าที่ตรวจสอบแยกต่างหากเป็นอิสระอยู่แล้ว ดังนั้น ที่คณะกรรมการผู้ร้องอาศัยอำนาจที่ตนเองไม่มีอยู่ตามกฎหมายขึ้นมาพิจารณาและลงมติโดยฝ่าฝืนเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญให้เป็นโทษแก่ผู้ถูกร้อง มติของคณะกรรมการผู้ร้องจึงไม่ชอบด้วยเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ทำได้เท่าที่จำเป็นและจะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งสิทธิไม่ได้

๑๘. ผู้ถูกร้องและคู่สมรสของผู้ถูกร้องไม่ได้กระทำความผิดกฎหมายหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(๑) ที่ผู้ร้องอ้างว่ามีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าผู้ถูกร้องและคุณหญิงพจมานดำเนินการโดยไม่สุจริตในการถือหุ้นบริษัทจำกัด แต่ผู้ร้องก็ไม่ได้ให้เหตุผลว่าไม่สุจริตอย่างไร ความจริงผู้ถูกร้องได้แสดงจำนวนหุ้นบริษัทต่างๆ รวมทั้งหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) (หรือบริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)) ตามจำนวนที่มีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นในทะเบียนผู้ถือหุ้นอย่างถูกต้องครบถ้วนในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการผู้ร้องมาตลอด

(๒) ที่ผู้ร้องอ้างว่า เมื่อรวมหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด ที่นายชัยรัตน์ เชียงพุกภัย, นางสาวบุญชู เจริญประดับ นางสาวดวงตา วงศ์ภักดี และนายวิชัย ช่างเหล็ก ถือแทนจะมีจำนวนถึงหรือเกินร้อยละ ๕ แต่ผู้ถูกร้องและ/หรือคู่สมรสของผู้ถูกร้องไม่ได้รายงานการได้มาซึ่งหุ้นดังกล่าวต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ด.) เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ ๑ มาตรา ๒๔๖, มาตรา ๒๕๘ และมาตรา ๒๕๙ นั้น ผู้ร้องไม่ได้ระบุวันเวลาที่มีการถือหุ้นจนมีจำนวนถึงหรือเกินร้อยละ ๕ ที่จะต้องรายงานการได้มาต่อ ก.ล.ด. ผู้ร้องเพียงแต่กล่าวอ้างลอยๆ โดยไม่มีข้อสนับสนุนทางกฎหมาย หรือข้อเท็จจริงประกอบ ในการพิจารณาและลงมติของคณะกรรมการผู้ร้อง กองอาศัยข้อสันนิษฐานและอนุমানหรือคาดเดาของกรรมการผู้ร้องบางคนที่มีเจตนาไม่สุจริตเพื่อจะกลั่นแกล้งผู้ถูกร้องโดยไม่เป็นธรรม แต่อย่างไรก็ตาม หุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ในส่วนที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า มีบุคคลอื่นถือแทนนั้น ผู้ถูกร้องเพิ่งมาทราบภายหลังว่าเป็นหุ้นที่คุณหญิงพจมานซื้อมาในภายหลังและให้บุคคลอื่นถือแทนโดยขณะซื้อมาและให้ผู้อื่นถือแทน ผู้ถูกร้องไม่ทราบว่าซื้อมาเมื่อใด จำนวนเท่าใด ผู้ถูกร้องจึงไม่สามารถทราบได้ว่าเมื่อรวมกับหุ้นที่ผู้ถูกร้องกับคุณหญิงพจมานคู่สมรสถืออยู่เดิมจะมีจำนวนถึงร้อยละห้าของจำนวนหุ้นที่บริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดหรือไม่ ผู้ถูกร้องจึงไม่ได้รายงานต่อสำนักงาน ก.ล.ด.

(๓) ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่า นางสาวบุญชู เจริญประดับ ได้ซื้อหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ หุ้น ซึ่งตรงกับจำนวนหุ้นที่นางสาวดวงตา วงศ์ภักดี ขายไปเมื่อวันที่ ๓ และ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ น่าจะเข้าข่ายเป็นการกระทำความผิดอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์โดยใช้ข้อมูลภายในอันเป็นความผิดตามมาตรา ๒๔๑ และซื้อขายโดยอำพรางเพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิดอันเป็นความผิดตามพระราช

บัญญัติหลักทรัพย์ ๑ มาตรา ๒๔๓ และมาตรา ๒๔๔ นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า การซื้อและการขายหุ้นดังกล่าว ผู้ถูกร้องไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการและไม่ทราบรายละเอียด ผู้ถูกร้องเพิ่งทราบภายหลังเมื่อมีการกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ แต่อย่างไรก็ตาม ในการซื้อขายหุ้นดังกล่าวก็ไม่ปรากฏว่าเป็นการซื้อขายโดยใช้ข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ของใครในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบต่อบุคคลภายนอกโดยอาศัยข้อเท็จจริงเป็นสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงราคาของหุ้นที่ยังไม่ได้เปิดเผยต่อประชาชน อันจะเป็นความผิดตามมาตรา ๒๔๑ และก็ไม่ปรากฏว่าการซื้อขายหุ้นครั้งนั้นเป็นการซื้อขายโดยอำพรางเพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิด หรือซื้อขายในลักษณะต่อเนื่องอันเป็นผลทำให้การซื้อขายหุ้นนั้นผิดไปจากสภาพปกติของตลาด อันจะเป็นความผิดตามมาตรา ๒๔๓ ทั้งกรณีก็ไม่ต้องด้วยข้อสันนิษฐานที่จะถือว่าเป็นการอำพรางเพื่อให้บุคคลทั่วไปหลงผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๔ แต่อย่างใดด้วยเช่นกัน

(๔) การที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือคู่สมรส หรือบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะได้มาหรือขายซึ่งหุ้นที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ก็ไม่มีบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ว่าต้องแสดงในแบบแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและให้อำนาจคณะกรรมการผู้ร้องตรวจสอบว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ ๑ หรือไม่ ซึ่งตามกฎหมายเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ก.ล.ต. ไม่ใช่อำนาจของผู้ร้อง ผู้ถูกร้องจึงเห็นว่าที่ผู้ร้องอ้างในเรื่องดังกล่าวประกอบการพิจารณาลงมติจึงเป็นการก้าวล่วงอำนาจขององค์กรอื่น และเป็นการล่วงล้ำเข้าไปในสิทธิส่วนบุคคลของผู้ถูกร้องอันเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญอีกด้วย

๑๕. ผู้ถูกร้องและคู่สมรสไม่ได้หลีกเลี่ยงการเสียภาษีเงินได้

(๑) ที่ผู้ร้องอ้างว่าผู้ถูกร้องและ/หรือคู่สมรสมีพฤติกรรมก่อให้เกิดการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีเงินได้โดยอ้างเหตุที่นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ได้หุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔,๕๐๐,๐๐๐ หุ้น ในราคาหุ้นละ ๑๖๔ บาท เป็นเงิน ๗๓๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท จากคุณหญิงพจมานโดยเสนหา โดยนายบรรณพจน์ต้องนำราคาหุ้นที่รับโอนมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ แต่นายบรรณพจน์ไม่ได้นำราคาหุ้นดังกล่าวมารวมเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษีเงินได้นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องทราบในภายหลังว่าที่มีการโอนหุ้นจำนวนดังกล่าวจากนางสาวดวงตา ซึ่งถือแทนคุณหญิงพจมานไปยังนายบรรณพจน์ตามความประสงค์ของคุณหญิงพจมาน ซึ่งถ้าจะต้องเสียภาษีเงินได้หรือไม่ก็เป็นเรื่องที่นายบรรณพจน์มีหน้าที่เสียตามกฎหมายไม่เกี่ยวกับเรื่องที่คุณถูกร้องหรือคู่สมรสผู้ถูกร้องจะต้องแสดงในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแต่อย่างใด

(๒) ในการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์นั้น ถ้าบุคคลธรรมดาเป็นผู้ซื้อหรือผู้ขาย ผู้ขายได้รับยกเว้นไม่ต้องนำเงินได้จากการขายไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและผู้ซื้อก็ไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่อย่างใดเช่นกัน ส่วนกรณีบุคคลธรรมดาได้รับโอนหุ้นมาโดยเสน่หา แม้กฎหมายจะถือเป็นเงินได้พึงประเมินที่ต้องนำมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาก็ตาม แต่ถ้าได้รับการอุปการะโดยหน้าที่ธรรมจรรยา จากการรับมรดกหรือเนื่องในพิธีหรือตามโอกาสแห่งขนบธรรมเนียมประเพณี ผู้ที่ได้รับโอนหุ้นมาโดยเสน่หาก็กได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็ยังไม่ปรากฏว่าเจ้าพนักงานประเมินได้ตรวจสอบและประเมินให้มีการเสียภาษีเงินได้จากการโอนหุ้นดังกล่าวแต่อย่างใด

ด้วยเหตุดังกล่าวมาข้างต้น ผู้ถูกร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยยกคำร้องของผู้ร้อง

ศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องให้ผู้ร้องทราบและแจ้งให้คุณหญิงปรีญา ฯ ทราบคำชี้แจงของผู้ถูกร้องที่อ้างว่า คุณหญิงปรีญา ฯ ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ กรรมการบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ และเป็นผู้ทำบัญชีของบริษัทนี้

กรรมการ ป.ป.ช. ที่ถูกผู้ถูกร้องพาดพิงในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ได้ยื่นคำแถลงต่อศาลรัฐธรรมนูญชี้แจงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ดังนี้

(๑) นายโอกาส อรุณินท์ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำแถลงเป็นหนังสือลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๔ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงกรณีที่ผู้ถูกร้องกล่าวว่า ผู้ทำคำแถลงปฏิบัติไม่เป็นกลางไม่เป็นธรรม เลือกลงปฏิบัติ ด้วยการนำเรื่องของผู้ถูกร้องเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบอย่างเร่งด่วนผิดปกติ ชี้นำสาธารณชนล่วงหน้าก่อนลงมติ และดำเนินการให้มีการลงมติเรื่องของผู้ถูกร้อง ทั้งๆ ที่รู้อยู่แล้วว่ามีกรรมการ ป.ป.ช. ๓ คน ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่กรรมการได้ มติของผู้ร้องจึงไม่ชอบสรุปค่าแถลงได้ดังนี้

ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ร้องดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่เหมือนกันทุกราย ตามหลักเกณฑ์ที่ผู้ร้องกำหนดตามมติ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๐

ผู้ร้องดำเนินการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ของผู้ถูกร้อง ตามแนวทางและหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น โดยตรวจสอบบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งแล้วเสร็จ และประกาศผลการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สิน ในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม ๑๑๖ ตอนพิเศษ ๕๑ ง วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๒

ส่วนบัญชี ๑ กรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี อยู่ในระหว่างการตรวจสอบ ยังไม่แล้วเสร็จ ในเดือนกันยายน ๒๕๕๓ สื่อมวลชนเสนอข่าวเกี่ยวกับการที่ผู้ถูกร้องไม่แสดงทรัพย์สิน (หุ้น) จำนวนมากที่อยู่ในชื่อของแม่บ้าน คนรับใช้ คนขับรถ และยามรักษาความปลอดภัยของผู้ถูกร้อง ในบัญชี ๑ ที่ยื่นต่อผู้ร้อง และว่าที่ร้อยตรี เสี่ยงยม ๑ ยื่นคำร้องขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวด้วย ผู้ร้องจึงแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ๑ ดำเนินการจนกระทั่งแล้วเสร็จ และเสนอผู้ร้องพิจารณา รวมระยะเวลาดำเนินการเฉพาะในส่วนของการคณะกรรมการตรวจสอบ ๑ ประมาณสามเดือน

ในการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ๑ ได้ปฏิบัติไปตามบทบัญญัติของกฎหมายและมติของผู้ร้อง โดยไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ เนื่องจากระเบียบดังกล่าวถูกยกเลิก เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ แล้ว ทั้งนี้ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง

หลังจากที่คณะกรรมการตรวจสอบ ๑ ส่งรายงานผลการตรวจสอบแล้ว ผู้แถลงนำเรื่องดังกล่าวเข้าหารือในที่ประชุมผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ ว่า สมควรนำรายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องมาพิจารณาเป็นการเฉพาะ โดยนัดประชุมพิเศษเพิ่มเติมหรือไม่ ที่ประชุมมีมติให้นำเรื่องไปพิจารณาในวาระอื่นๆ ในวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ รวมกับรายงานผลการตรวจสอบบัญชี ๑ ของนายบัญญัติ ๑ และนายชวน ๑ เพื่อพิจารณาในคราวเดียวกัน โดยฝ่ายเลขานุการได้จัดส่งสำเนารายงานการตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบ ๑ ในเรื่องของผู้ถูกร้องให้แก่กรรมการ ป.ป.ช. ทุกคน ตั้งแต่วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ ไม่ใช่วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ ตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้าง ในวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ ผู้ร้องกำหนดให้มีการประชุมตั้งแต่เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา เป็นต้นไป ปรากฏว่า มีบุคคลจำนวนมากมาชุมนุมกันรอบบริเวณใกล้อาคารสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งจะเป็นที่ประชุมของผู้ร้อง และพยายามขัดขวาง รวมทั้งดำเนินการต่างๆ ไม่ให้ผู้ร้องประชุมในวันดังกล่าว ผู้ร้องรวมทั้งผู้บริหารสำนักงาน ป.ป.ช. ต้องเจรจากับกลุ่มผู้ชุมนุมและสามารถประชุมพิจารณาเรื่องตามระเบียบวาระได้ เมื่อเวลาประมาณ ๑๑ นาฬิกา โดยระเบียบวาระใดที่ผู้ร้องเห็นว่า เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาในรายละเอียด ที่ประชุมก็มีมติให้เลื่อนการพิจารณาออกไปก่อน มิใช่ผู้แถลงเป็นผู้สั่งให้เลื่อน จนกระทั่งถึงวาระพิจารณารายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง ผู้ร้องพิจารณาจนแล้วเสร็จและมีมติด้วยคะแนนเสียง ๘ ต่อ ๑ ให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ในการประชุมของผู้ร้องในวันดังกล่าวเป็นการปฏิบัติปกติที่ผู้ร้องกระทำมาตลอด และมีได้ดำเนินการโดยเร่งรีบดังที่ผู้ถูกร้องกล่าวหา

ส่วนกรณีที่มีผู้ร้องเรียนว่า มีการรวมการ ป.ป.ช. ๓ คน คือ คุณหญิงปรีญา ๑ พลโท สวัสดิ์ ๑ และนายเกริกเกียรติ ๑ เป็นกรรมการบริษัทและเป็นหุ้นส่วนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่กรรมการ ป.ป.ช. ได้ นั้น ปัญหาเรื่องคุณสมบัติของกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าว เป็นเรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัย ผู้แถลงและผู้ร้องไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย และผู้แถลงไม่มีอำนาจห้ามกรรมการ ป.ป.ช. คนหนึ่งคนใด เข้าร่วมในการประชุมของผู้ร้อง นอกจากนั้น คุณหญิงปรีญา ๑ ไม่ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ก่อนการประชุมผู้ร้องในวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ ตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวหา แต่ได้ลาออก ในวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๓

ระหว่างการตรวจสอบเรื่องของผู้ถูกร้อง ผู้แถลงไม่เคยให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนในลักษณะ มีคำวินิจฉัยล่วงหน้าแต่อย่างใด และไม่เคยจัดแถลงข่าวก่อนผู้ร้องมีคำวินิจฉัย แต่โดยเหตุที่ในช่วงเวลา ดังกล่าวจะมีนักข่าวทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มาหาข่าว ที่สำนักงาน ป.ป.ช. จำนวนมาก ทุกวัน และประตูเข้า - ออก สำนักงาน ป.ป.ช. มีเพียงประตูเดียว เมื่อผู้แถลงเข้ามาทำงานและจะกลับบ้าน จะมีนักข่าวสอบถามเรื่องต่างๆ รวมทั้งความคืบหน้าในการตรวจสอบทรัพย์สินผู้ถูกร้องอยู่เสมอ จึงได้พูดคุย กับนักข่าวไปบ้างตามที่ปรากฏเป็นข่าว

ผู้ทำคำแถลงยืนยันว่า ในการพิจารณาเรื่องต่างๆ ตนและผู้ร้องได้กระทำตามอำนาจ หน้าที่ตามกฎหมายด้วยความเป็นกลาง โดยบริสุทธิ์ ยุติธรรม โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ผู้แถลงไม่เคยมีอคติกับบุคคลหนึ่งบุคคลใดรวมทั้งผู้ถูกร้อง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ร้องเป็นมาตรฐาน เดียวกันทุกเรื่อง

(๒) คุณหญิงปรีญา ๑ ทำคำแถลงเป็นหนังสือลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงกรณีที่ถูกผู้ถูกร้องกล่าวอ้างถึงตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยขอให้ถือเอาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ฉบับลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔ ของคุณหญิงปรีญา ๑ ในเรื่องที่ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ที่ยื่นต่อศาลไว้แล้วเป็นคำแถลงเพื่อประกอบการพิจารณา ของศาลในเรื่อง สรุปคำแถลงได้ดังนี้

เมื่อวุฒิสภามีมติเลือกให้ผู้แถลงดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. ผู้แถลงเป็นกรรมการ บริษัท อมรเกษม ๑ บริษัท เกษมวนารมย์ ๑ และบริษัท วงศ์อมร ๑ และได้เขียนหนังสือลาออกจากการ เป็นกรรมการบริษัททั้งสามในวันเดียวกัน โดยนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานครรับจดทะเบียน แก้ไขเพิ่มเติมรายการในทะเบียน ดอนชื้อตนอกจากการเป็นกรรมการบริษัท อมรเกษม ๑ และบริษัท เกษมวนารมย์ ๑ และออกหนังสือรับรองให้เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๑ ซึ่งอยู่ภายในระยะเวลา สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมวุฒิสภา

ส่วนกรณีลงลายมือชื่อในฐานะผู้ทำบัญชีในแบบนำส่งงบดุล และบัญชีกำไร ขาดทุน และในฐานะกรรมการบริษัทในงบดุล และบัญชีกำไรขาดทุน ของบริษัท เกษมวารมย์ ฯ ในปี ๒๕๕๒ นั้น เป็นการรับรองงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนในรอบปีตามแบบซึ่งได้ลงลายมือชื่อมาหลายปีแล้ว ผู้ทำบัญชีบริษัทนำงบดุลปี ๒๕๕๒ ซึ่งอยู่ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๒ มาให้ลงลายมือชื่อเช่นเดิม โดยชี้แจงว่าเป็นช่วงเวลาคาบเกี่ยวกัน เพราะเป็นกรรมการบริษัทระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนเมษายน ๒๕๕๒ อยู่ในงบดุลปี ๒๕๕๒ ซึ่งสามารถรับรองงบดุลได้จึงลงลายมือชื่อไป การลงลายมือชื่อดังกล่าวมิได้ทำให้ตนกลับมาเป็นกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ ฯ เพราะมีการจดทะเบียนถอนชื่อออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ ฯ ตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๒ แล้ว

สำหรับบริษัท วงศ์อมร ฯ นั้น คนยื่นหนังสือพร้อมแจ้งด้วยวาจาต่อคุณหญิงวนิดา พุนศิริวงศ์ กรรมการบริษัทผู้มีอำนาจว่า ขอลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท แต่ด้วยเหตุที่กิจการของบริษัท วงศ์อมร ฯ เป็นเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินของคุณหญิงวนิดา ฯ แต่เพียงผู้เดียวจึงไม่ได้ติดตามว่า คุณหญิงวนิดา ฯ ดำเนินการทางทะเบียนถอนชื่อผู้แถลงออกจากการเป็นกรรมการบริษัทแล้วหรือไม่ จนกระทั่งมีข่าวทางหนังสือพิมพ์เมื่อปลายเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ ว่ายังมีชื่อตนเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ อยู่ จึงสอบถามคุณหญิงวนิดา ฯ ซึ่งได้รับการยืนยันว่าหลังจากได้รับแจ้งด้วยหนังสือและวาจาเรื่องการลาออกตั้งแต่ต้นเดือนเมษายน ๒๕๕๒ ให้คนไปถอนชื่อแต่ไม่ได้ติดตามเรื่อง และรับว่า จะไปติดตามเรื่องให้ ผู้ทำคำแถลงเห็นว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๖๗ ประกอบมาตรา ๘๒๖ มาตรา ๘๒๗ และมาตรา ๓๘๖ นั้น การลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท สามารถกระทำได้โดยแสดงเจตนาเป็นหนังสือ หรือด้วยวาจาต่อผู้มีอำนาจของบริษัท ฯ และกฎหมายไม่ได้บัญญัติให้ผู้ประสงค์จะลาออกต้องนำความไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทเพื่อถอนชื่อตัวเองออกจากทะเบียน ดังนั้น การที่ตนบอกเลิกการเป็นกรรมการบริษัทด้วยการแสดงเจตนาลาออกทั้งด้วยหนังสือและวาจาต่อคุณหญิงวนิดา ฯ กรรมการผู้มีอำนาจของบริษัท ฯ ย่อมมีผลทำให้การเป็นกรรมการบริษัทของตนสิ้นไปทันที โดยผู้แถลงไม่จำเป็นต้องไปดำเนินการให้มีการเปลี่ยนแปลงหลักฐานทางทะเบียนที่กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ทั้งนี้ ตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

ผู้ทำคำแถลงอ้างหนังสือของคุณหญิงวนิดา ฯ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔ เป็นพยานประกอบคำแถลง โดยคุณหญิงวนิดา ฯ รับรองว่า ผู้แถลงลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ ตั้งแต่เมื่อประมาณวันที่ ๑ - ๓ เมษายน ๒๕๕๒ แต่หลังล้มไม่ได้จดทะเบียนแก้ไขทางทะเบียนในเวลานั้น ปัจจุบันจดทะเบียนแก้ไขแล้ว ปรากฏรายละเอียดตามสำเนาหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร ซึ่งออกให้ ณ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๔

ในส่วนของบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ นั้น คุณหญิงวนิดา ฯ เป็นผู้ถือหุ้นและเป็นกรรมการบริษัทผู้หนึ่ง ยืนยันว่า ผู้ทำคำแถลง ไม่เคยเป็นลูกจ้างของบริษัท ฯ ไม่เคยได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนใดๆ การที่ผู้ทำคำแถลงลงลายมือชื่อในแบบนำเสนอบุคคล ฯ และในงบดุล ฯ ปี ๒๕๕๒ ในฐานะผู้ทำบัญชีและกรรมการบริษัท นั้น เป็นการลงลายมือชื่อเช่นที่ผู้ทำบัญชีนำมาให้ลงลายมือชื่อตามที่เคยปฏิบัติมาในปีก่อนๆ โดยเข้าใจว่า สามารถลงลายมือชื่อได้ เพราะเป็นกรรมการบริษัทอยู่ช่วงเวลาหนึ่ง คือ ระหว่างเดือนมกราคมถึงเมษายน ๒๕๕๒

นอกจากนี้ ผู้ทำคำแถลงเห็นว่า การสรรหาและการเลือกกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคสามให้นำรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ และมาตรา ๒๕๘ มาใช้บังคับ โดยอนุโลมเป็นขั้นตอนก่อนมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง สำหรับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดนี้ ประธานวุฒิสภาได้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งเรียบร้อยแล้ว บุคคลทั้งเก้าคนจึงเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ครบองค์ประกอบตามมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง โดยสมบูรณ์ และโดยชอบด้วยกฎหมาย หากต่อมา กรรมการ ป.ป.ช. คนหนึ่งคนใดต้องพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคสาม เพราะกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๘ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๐ วรรคสอง ก็บัญญัติให้กรรมการ ป.ป.ช. ที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ คราบใดที่ศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจชี้ขาดยังไม่ได้วินิจฉัยว่า กรรมการ ป.ป.ช. ผู้นั้นกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๘ ผู้นั้นก็ยังคงเป็นกรรมการ ป.ป.ช. อยู่ต่อไป จนกว่าจะพ้นจากตำแหน่ง โดยผลของกฎหมายเนื่องจากเหตุอื่น

สำหรับการพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕๘ จะมีผลเมื่อใดนั้น หลักของกฎหมายมหาชนยืนยันโดยชัดเจนว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้ผ่านกระบวนการแต่งตั้งโดยชอบ และดำรงตำแหน่งที่ต้องปฏิบัติภารกิจอย่างใดย่อมมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามภารกิจที่กฎหมายกำหนดสำหรับตำแหน่งนั้นอยู่โดยสมบูรณ์ แม้จะมีการโต้แย้งจากผู้ที่เกี่ยวข้องว่า คุณสมบัติไม่ครบถ้วนหรือมีลักษณะต้องห้ามก็ตาม จนกว่าจะได้มีการวินิจฉัยชี้ขาดถึงที่สุดขององค์กรที่กฎหมายกำหนดให้เป็นผู้นิจฉัยชี้ขาด ทั้งนี้เพื่อให้บริการสาธารณะสามารถดำเนินการต่อไปได้ และประโยชน์สาธารณะได้รับความคุ้มครอง หากปรากฏในภายหลังว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามจริงดังที่มีคำคัดค้าน รัฐซึ่งเป็นผู้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณะก็ชอบที่จะต้องคุ้มครองประโยชน์ของปัจเจกชนแต่ละคนและประโยชน์สาธารณะที่อาจได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ไปก่อนที่จะมีการวินิจฉัยชี้ขาดในเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น ซึ่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๕ บัญญัติรับรองหลักการนี้ไว้ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๗ นำหลักการดังกล่าวมาใช้กับ

การพ้นจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาด้วย และขยายหลักการในเรื่องการไม่มีผลย้อนหลังในการพ้นจากตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐไปถึงองค์กรตรวจสอบที่กำหนดไว้ให้รัฐธรรมนูญ โดยบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๒ ให้นำมาตรา ๕๗ มาใช้กับการขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม หรือกระทำการอันต้องห้ามของคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย

ผู้ทำคำแถลง (คุณหญิงปรีญา ฯ) เห็นว่า ผู้ร้องเป็นองค์กรของรัฐที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย มีอำนาจปฏิบัติหน้าที่ในฐานะองค์กรควบคุมตรวจสอบในภาคมหาชน ซึ่งต้องอยู่ภายใต้หลักการไม่มีส่วนได้เสียของเจ้าหน้าที่ และหลักความต่อเนื่องสม่ำเสมอของบริการสาธารณะ อันเป็นหลักการพื้นฐานทางกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และขององค์กรที่ปฏิบัติหน้าที่ในภาคมหาชนทุกองค์กร ดังนั้น หากศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยว่า กรรมการ ป.ป.ช. คนใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่ง คำวินิจฉัยดังกล่าวย่อมจะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ร้องที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นมาแล้วก่อนการวินิจฉัยดังกล่าว

(๓) นายวิรัตน์ วัฒนศิริธรรม กรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำแถลงเป็นหนังสือลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๔ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงกรณีผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ทำคำแถลงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลที่เป็นแกนนำของพรรคการเมืองคู่แข่งพรรคไทยรักไทย และเคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ถูกร้องมาก่อน สรุปได้ว่า ก่อนได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. ผู้แถลงเคยดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ต้องทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการระดับนโยบาย เกือบทุกคณะ รวมแล้ว ๓ ช่วงรัฐบาล ซึ่งมีนายบรรหาร ศิลปอาชา พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ และนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี จึงใกล้ชิดกับนักการเมืองที่อยู่ในคณะรัฐมนตรีทุกพรรค ไม่เคยโกรธเคืองหรือมีความขัดแย้งอย่างรุนแรงกับผู้ถูกร้อง แต่ไม่แน่ใจว่า ผู้ถูกร้องโกรธเคืองตนหรือไม่ เนื่องจากขณะผู้ถูกร้องเป็นรองนายกรัฐมนตรี ระหว่างวันที่ ๑๘ สิงหาคม ถึง ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ รวมสองเดือนเศษ ผู้ถูกร้องได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในช่วงเดือนสิงหาคม ๒๕๔๐ มีนักข่าวหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจมาถามผู้ทำคำแถลงว่า “รองนายกรัฐมนตรีจะสั่งให้รื้อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ มีความเห็นอย่างไร” จึงย้อนถามนักข่าวไปว่า “รองนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จะรื้อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ จริงหรือ ท่านไม่ได้ร่วมทำด้วย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ นั้น มีกระบวนการจัดทำโดยมีส่วนร่วมของประชาชนหลายหมู่เหล่า จะสั่งรื้อได้ง่ายๆ ได้อย่างไร” รุ่งขึ้นหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๐ ลงข่าวในทำนองว่า “นายวิรัตน์ ดอกทักซิณไม่รู้เรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” ผู้ถูกร้องให้เจ้าหน้าที่โทรศัพท์

มาบอกว่า “เป็นผู้ใหญ่แล้วให้สัมภาษณ์อย่างนี้ได้อย่างไร” ผู้แถลงเรียนชี้แจงไปว่า ไม่ได้ให้สัมภาษณ์ตามที่เข่าว แต่มีนักข่าวมาเข้าชี้ถามก็อาจจะย้อนถามไปเท่านั้นเอง ไม่ได้ตั้งใจให้สัมภาษณ์ จากนั้นเรื่องก็เงียบไป ผู้ถูกร้องคิดอย่างไร คนไม่ทราบ ผู้ถูกร้องอาจจะโกรธเคืองตน คงไม่ใช่ตนโกรธเคืองผู้ถูกร้อง

ต่อมา เมื่อผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ผู้ทำคำแถลงได้พาผู้บริหารระดับสูงในสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมาณ ๑๐ คน ไปอลาผู้ถูกร้องที่ตึกชินวัตร ถนนพหลโยธิน ผู้ทำคำแถลงได้กล่าวกับผู้ถูกร้องตอนหนึ่งว่า “หากมีอะไรที่ผมทำให้ท่านไม่สบายใจ ต้องขอภัยด้วย เพราะในอนาคตเจ้าหน้าที่สภาพัฒน์ ฯ โดยเฉพาะระดับสูงอาจจะต้องทำงานร่วมกับท่านอีก” และในโอกาสดังกล่าว ผู้ถูกร้องยังให้ของที่ระลึกเป็นปากกาหยีห่อดูปองท์แก่ตนและมอบของที่ระลึกให้ผู้บริหารทุกคนด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญได้ออกนั่งพิจารณาในวันที่ ๓, ๔ และ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๔ วันที่ ๔, ๒๒, ๒๕ และ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กรณีแถลง นำพยานมาเบิกความยืนยันเอกสารและพยานหลักฐานประกอบการพิจารณาอย่างเต็มที่ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานนำพยานมาเบิกความ ให้ผู้กรณีอีกฝ่ายหนึ่งซักค้าน และให้ฝ่ายที่อ้างพยานถามโต้ได้

ผู้ร้องมอบอำนาจให้นายก้านรงค์ จันทิก เลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคณะเจ้าหน้าที่มาแถลงต่อศาล และในระหว่างพิจารณา ผู้ร้องอ้างส่งพยานเอกสารรวม ๓๕ รายการ ศาลหมาย จ. ๑ ถึง จ. ๓๕

ผู้ถูกร้องมอบอำนาจให้ทนายความผู้รับมอบอำนาจรวม ๖ คน มาแถลงต่อศาลและนำพยานพยานบุคคล เอกสาร และหลักฐานเข้าสืบในชั้นพิจารณา ดังนี้

๑) ขอนำพยานบุคคลเข้าสืบรวม ๒๐ คน แต่ในวันนัดพิจารณานำพยานมาเบิกความเพียง ๑ คน คือ นายประสิทธิ์ ดำรงชัย กรรมการ ป.ป.ช. และส่งคำให้การเป็นหนังสือของพยานรวม ๑๐ คน คือ ผู้ถูกร้อง คู่สมรสผู้ถูกร้อง นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ นางกาญจนาภา หงษ์เหิน นางกมลวัน โชติกะพุกกะณะ นายสุรเชียร จักรธรานนท์ นายศักรินทร์ ร่วมรังษี นายวิโรจน์ นวลแจ นายสุวิทย์ มาไพศาลสิน และนายสุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ ทั้งนี้ ศาลสั่งให้ผู้ถูกร้องนำพยานบุคคลที่ยื่นคำให้การเป็นหนังสือมาศาลเพื่อให้ผู้ร้องซักค้านตามที่ผู้ร้องขอ รวม ๖ คน คือ คู่สมรสผู้ถูกร้อง นายบรรณพจน์ ฯ นายศักรินทร์ ฯ นายวิโรจน์ ฯ นายสุวิทย์ ฯ และนายสุรศักดิ์ ฯ ผู้ถูกร้องนำนายสุรศักดิ์ ฯ มาศาลให้ผู้ร้องซักค้านเพียงคนเดียว ส่วนพยานบุคคลที่เหลือไม่นำมาโดยอ้างว่า พยานชี้แจงเป็นหนังสือชัดเจนทุกประเด็นแล้ว ศาลจึงได้บันทึกไว้ในรายการพิจารณาว่า พยานนั้นๆ ไม่มาศาลเพื่อให้ผู้ร้องซักค้าน

๒) อ่างพยานเอกสารที่ขอให้ศาลเรียกจากผู้ร้อง สำนักงาน ป.ป.ช. และกรมทะเบียนการค้ามาประกอบการพิจารณารวม ๒๓ รายการ

๓) อ่างพยานวัตถุที่ขอให้ศาลเรียกจากผู้ร้อง และหรือสำนักงาน ป.ป.ช. ๑ รายการ คือ เทปบันทึกเสียงการประชุมครั้งที่ ๕๘/๒๕๔๓ วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๓ ของผู้ร้อง ซึ่งศาลเห็นว่าพยานวัตถุดังกล่าวเป็นเรื่องภายในของผู้ร้อง ศาลจึงไม่เรียกให้

๔) อ่างส่งพยานวัตถุ ๗ รายการ และพยานเอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ๒๒๕ รายการ

๕) ในระหว่างพิจารณา ผู้ถูกร้องได้อ้างส่งเอกสารรวม ๕๒ รายการ ศาลหมาย ล. ๑ ถึง ล. ๕๒ และพยานวัตถุรวม ๗ รายการ ศาลหมาย วล.๑ ถึง วล.๗

คำแถลง คำเบิกความ การซักค้าน และถามติง ในการออกนั่งพิจารณา สรุปดังนี้
ผู้ร้อง โดยผู้รับมอบอำนาจแถลงยืนยันข้อเท็จจริงตามคำร้อง และตอบการซักค้านของ ทนายความผู้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกร้อง สรุปได้ว่า

(๑) ผู้ถูกร้องเข้าดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ เป็นการดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งแม้จะไม่มีบทบัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ แต่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติความหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐหมายถึงข้าราชการ รวมทั้งข้าราชการประจำและข้าราชการการเมือง ซึ่งรัฐมนตรีเป็นข้าราชการการเมือง จึงอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

(๒) เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ประกาศใช้บังคับ ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ต้องยื่นบัญชี ฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งทำหน้าที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ โดยสำนักงาน ป.ป.ป. ซึ่งทำหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. ได้จัดส่งแบบแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ พร้อมทั้งคำอธิบายกรอกแบบรายการให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วย เพราะรัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดแบบดังกล่าวไว้ แต่แบบที่จัดส่งนั้น จะมีข้อความตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ แบบดังกล่าวมีการปรับปรุงและเพิ่มเติมคำอธิบายการกรอกแบบอีกสองครั้ง โดยระบุว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลใช้บังคับวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๑ ซึ่งผู้ถูกร้องใช้ในการยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ และโดยแบบท้ายประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

เรื่องแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นแบบที่ผู้ถูกร้องใช้ในการยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๓ การปรับปรุงและเพิ่มเติมแบบและคำอธิบายดังกล่าวนั้น ไม่มีความแตกต่างกันในสาระสำคัญเป็นเพียงการอธิบายความหมายของคำว่า “ทรัพย์สิน” ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

(๓) การที่ผู้ร้องมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ กรณีของผู้ถูกร้องนั้น เป็นการแต่งตั้งโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๑๒) เพื่อให้ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินตามหมวด ๓ การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน จึงไม่ต้องแจ้งให้ผู้ถูกร้องมาชี้แจงต่อคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ เพราะการตรวจสอบทรัพย์สินอาจจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ถูกตรวจสอบเลยก็ได้ คณะกรรมการตรวจสอบ ฯ ชุดนี้มีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ถ้าดำเนินการแล้วพบว่า มีข้อความเป็นเท็จ ก็จะแจ้งให้ผู้ถูกตรวจสอบมาชี้แจง และถ้าตรวจสอบพบว่า ยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความเป็นเท็จ หรือมีการจงใจปกปิดข้อเท็จจริงก็จะรายงานผู้ร้องถ้าผู้ร้องมีมติเห็นด้วยต้องส่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป กรณีดังกล่าวมิใช่กระบวนการตั้งคณะกรรมการตามหมวด ๔ การไต่สวนข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นการไต่สวนการทุจริตและร่ำรวยผิดปกติที่ต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบและชี้แจง ซึ่งในที่สุดกระบวนการจะไปสู่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๔) การตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ ไม่ได้ตรวจสอบการกระทำ ความผิดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพราะผู้ร้องไม่มีอำนาจในเรื่องนี้ การตรวจสอบเป็นเพียงเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาหาเหตุจงใจในการปกปิด ไม่แสดงรายการทรัพย์สิน ฯ เท่านั้น และในการพิจารณาคดีของผู้ถูกร้อง คณะกรรมการตรวจสอบ ฯ ถือคำรับของผู้ถูกร้องเป็นยุติว่า มีข้อเท็จจริงที่รับกันแล้ว จะพิจารณาข้อกฎหมายว่าเหตุผลที่ผู้ถูกร้องอ้างนั้น รับฟังได้หรือไม่ การทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ และผู้ร้องจึงรวดเร็ว เพราะไม่ต้องหาหลักฐานอื่นอีก

(๕) การตรวจสอบบัญชี ฯ ของผู้ถูกร้อง ไม่แยกกรณีแจ้งเท็จ กับกรณีปกปิดออกจากกัน เพราะเป็นกรณีที่มีความเกี่ยวพันกันได้ คือ ถ้าผู้ร้องตรวจพบว่า เป็นการยื่นบัญชี ฯ ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง อาจเป็นการยื่นเท็จ หรืออาจเป็นการปกปิด หรืออาจเป็นทั้งแจ้งเท็จและปกปิดก็ได้

(๖) กรณีการโอนหุ้นของบริษัท อินโฟลิกส์ ฯ คณะกรรมการตรวจสอบ ฯ ได้นำมาพิจารณา เป็นเพียงตัวอย่างให้เห็นว่า มีการโอนหุ้นไปมาระหว่างผู้ถูกร้องและคู่สมรสกับผู้ถือหุ้นแทน เพราะการโอนนั้นไม่อยู่ในช่วงของการตรวจสอบ ซึ่งเมื่อผู้ถูกร้องตรวจพบว่า เอกสารของบริษัท ฯ ผิดพลาด และมีการแก้ไขที่กรมทะเบียนการค้าหลังจากที่ส่งเรื่องมาศาลรัฐธรรมนูญแล้วผู้ร้องก็ไม่ได้ใส่ใจเรื่องนี้

(๓) การตรวจสอบการโอนหุ้นของบริษัทต่างๆ นั้น ไม่มีการเรียกผู้บริหารบริษัททุกบริษัท มาสอบถาม จะเรียกมาสอบถามเฉพาะกรณีที่คณะกรรมการตรวจสอบ ๑ ดำเนินการตรวจสอบแล้ว ได้ข้อเท็จจริงไม่ตรงกับบัญชี ๑ ที่ยื่น

(๔) กรณีบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ ๑ นั้น คณะกรรมการตรวจสอบ ๑ พิจารณา จากคำให้การของคู่สมรสผู้ถูกร้องที่ให้ไว้กับคณะกรรมการตรวจสอบ ๑ ว่า ได้มอบให้ นายสุรเชียร ๑ กรรมการผู้อำนวยการของบริษัท เอสซี แอสเสท ๑ ไปติดต่อขอซื้อหุ้นของบริษัท ๑ เมื่อปลายปี ๒๕๔๐ แต่ไม่ตกลง เพราะราคาแพงมาก ต่อมาผู้ถูกร้องพบกับนายเสนาะ เทียนทอง และได้พูดคุยกัน นายเสนาะ ๑ บอกให้ไปเจรจากับบริษัทเอง พยานจึงให้นายสุรเชียร ๑ ไปเจรจาต่อรองเหลือ ๕๐๐ ล้านบาท แต่เนื่องจาก ทราบว่า เจ้าของเดิมของบริษัทมีปัญหาหนี้สินกับ ประส. จึงใช้เงินส่วนตัวของคู่สมรสผู้ถูกร้องซื้อ และ ใช้ชื่อนายชัยรัตน์ ๑ นางสาวบุญชู ๑ และนายวิชัย ๑ เป็นผู้ถือหุ้นตามที่ผู้ถูกร้องให้สัมภาษณ์นายเจิมศักดิ์ ๑ เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๔๒ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องจ่ายเงินค่าซื้อสนามกอล์ฟของบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ ๑ เป็นเงิน ๕๐๐ ล้านบาท คณะกรรมการตรวจสอบ ๑ พิจารณาว่า การซื้อหุ้นบริษัทนี้ ดำเนินการ เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๔๑ ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ๑ เดือนธันวาคม ๒๕๔๑ ให้สัมภาษณ์นายเจิมศักดิ์ ๑ เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๔๒ แสดงว่า ผู้ถูกร้องรู้อยู่ตลอดเวลาว่า หุ้นบริษัทนี้จะต้องแสดงไว้ในบัญชี ๑ ที่ยื่น

(๕) คำว่า “โอนลอย” ตามความเข้าใจของผู้ร้อง คือ การที่เจ้าของหุ้นลงลายมือชื่อ สลักหลังหุ้นไว้สำหรับโอนให้บุคคลอื่น อาจมีได้ ๓ กรณี คือ

กรณีที่ ๑ เป็นกรณีที่ขายหุ้นให้ผู้ซื้อซึ่งชำระเงินแล้ว ผู้ขายก็สลักหลังใบหุ้น เพื่อให้ผู้ซื้อไปโอนหุ้นเป็นชื่อของผู้ซื้อเอง

กรณีที่ ๒ อาจเป็นกรณีที่เจ้าของหุ้นจะไม่อยู่เป็นเวลานาน แล้วได้โอนลอยให้ บุคคลอื่นเพื่อขายหุ้นให้ในระหว่างที่ตนไม่อยู่

กรณีที่ ๓ เป็นการโอนหุ้นให้บุคคลอื่นถือหุ้นไว้แทน ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่า ต้องให้ บุคคลเหล่านั้นลงลายมือชื่อโอนลอยกลับมา เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการโกงกันในภายหลังได้ กรณีนี้ แม้ผู้ถือ หุ้นแทนตายแล้ว ก็ยังมีการโอนกันได้

(๑๐) การตรวจสอบบัญชีธนาคารของคู่สมรสผู้ถูกร้อง ผู้ร้องไม่ตรวจสอบทางเข้าออก ของเงินในบัญชี แต่จะตรวจสอบว่า ณ วันที่ยื่น มีทรัพย์สินตรงหรือไม่ ประเด็นจึงไม่ได้อยู่ที่ว่า เมื่อมีการขายหุ้นที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือไว้แทน แล้วเอาเงินมาเข้าบัญชีคู่สมรสของผู้ถูกร้องเป็นการแสดงถึง ความบริสุทธิ์แต่ประเด็นอยู่ที่ว่า ทำไมจึงไม่แสดงหุ้นของตัวเองให้ชัดเจน แต่กลับเอาไปฝากไว้ใน ชื่อของบุคคลอื่น

(๑๑) ผู้ร้องยื่นหนังสือ Who's Who ฉบับวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ เพื่อประกอบการพิจารณาของศาล หนังสือนี้ระบุชื่อนายชัยรัตน์ ฯ นางสาวดวงตา ฯ และนางสาวบุญชู ฯ เป็น ๑ ใน ๒๐๐ อันดับของเศรษฐีไทยในตลาดหุ้นไทย จึงเป็นไปได้ว่าผู้ถูกร้องไม่ทราบถึงการที่บุคคลทั้ง ๓ คน ซึ่งเป็นบุคคลในบ้านตนเองถือหุ้นไว้แทนคู่สมรสผู้ถูกร้อง ศาลหมายเอกสารเป็น จ.๓๒ ซึ่งผู้ถูกร้องแถลงศาลว่า เป็นเอกสารที่อยู่นอกสำนวน จึงไม่ชักค้ำน

นายสุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ พยานฝ่ายผู้ถูกร้องยื่นคำให้การเป็นหนังสือต่อศาล ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๔ สรุปได้ว่า การโอนลอยหุ้น เป็นการโอนหุ้นโดยที่ผู้โอนลงลายมือชื่อของตนในใบโอนหุ้นแต่เพียงฝ่ายเดียว แล้วมอบใบโอนหุ้นนั้นให้แก่ผู้รับโอนลอย โดยให้อิสระแก่ผู้รับโอนลอยที่จะระบุชื่อของผู้รับโอนในภายหลังตามที่ผู้รับโอนหุ้นจากการโอนลอยเห็นสมควรโดยผู้โอนจะถือว่าหลังจากที่ตนได้สลักหลังโอนลอยให้แก่ผู้รับโอนลอยแล้ว ได้สละสิทธิในความเป็นเจ้าของหุ้นที่โอนลอยไปแล้ว

การโอนลอยหุ้น ซึ่งเป็นหุ้นที่ออกโดยบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด ไม่ว่าจะเป็นบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ ฯ หรือไม่ มีการทำกันเป็นครั้งคราวในการประกอบธุรกิจของนักธุรกิจ เพราะการโอนลอยให้ความสะดวกและความยืดหยุ่นคล่องตัวแก่ผู้รับโอนลอยในแง่ที่ผู้รับโอนยังไม่ต้องใส่ชื่อตนเองในโอนหุ้น ในขณะที่ผู้โอนลงลายมือชื่อโอนลอยโดยผู้รับโอนสามารถกำหนดตัวบุคคลที่ตนประสงค์จะโอนหุ้นในภายหลังตามกำหนดเวลาและจำนวนที่ตนเห็นสมควรได้ และหากผู้รับโอนลอยหุ้นไม่ประสงค์จะรับโอนหุ้นใส่ชื่อมาเป็นของตนเองก่อน ก็จะส่งผลให้ปรากฏชื่อของผู้โอนที่ลงลายมือชื่อโอนลอยกับชื่อผู้รับโอนที่ผู้รับโอนลอยหุ้นกำหนดให้ใส่ ลงลายมือชื่อเป็นผู้รับโอนหุ้นเท่านั้น

ผู้ถูกร้องโดยทนายความผู้รับมอบอำนาจมา นายสุรศักดิ์ ฯ มาศาล เพื่อให้ผู้ร้องชักค้ำน ตอบการชักค้ำนและการถามถึง สรุปได้ว่า พยานมาให้การในฐานะถูกร้องขอให้เป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องการโอนลอย และมาให้ความเห็นในฐานะส่วนตัว ไม่รู้จักคู่กรณีทั้งสองฝ่ายมาก่อน

พยานให้การว่ามีคำพิพากษากฎีกาที่ ๕๒/๒๕๔๐ และที่ ๖๖๕๒/๒๕๔๐ อธิบายเรื่องการโอนลอยหุ้นว่า อาจกระทำได้ทั้งกรณีซื้อขาย แลกเปลี่ยน และให้ การโอนลอย คือ การสลักหลังโอนโดยผู้รับโอนยังไม่ระบุชื่อ แต่ถ้าโอนเสร็จเด็ดขาด คือ เจตนาใส่ชื่อผู้รับโอน นิติกรรมโอนลอยเป็นการซื้อขายสังหาริมทรัพย์ประเภทหนึ่ง แต่รูปแบบของการโอนลอยเป็นอีกเรื่องหนึ่ง การโอนลอยหุ้นมี ๓ แบบ คือ บริษัทจำกัด มีแบบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๒๕ บริษัทมหาชนจำกัด มีแบบตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕๘ และบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์ ฯ มีแบบตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ ฯ มาตรา ๕๑ ประกอบมาตรา ๑๕๕ การโอนลอยใช้บังคับกันได้ระหว่างคู่กรณี และถ้าเป็นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ใช้บังคับ

กันได้ระหว่างผู้โอนกับผู้รับโอน แต่จะขายันบริษัทได้ต่อเมื่อได้จดทะเบียนการโอนแล้ว การใช้ชื่อบุคคลอื่น ถือหุ้นแทนนั้น กระทำกันทั่วไปในตลาดหลักทรัพย์ ฯ และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในหมู่ผู้ค้าหลักทรัพย์ การโอนลอยหุ้นมิได้เฉพาะโอนลอยหุ้นระบุชื่อ ส่วนหุ้นผู้ถือ การโอนใช้วิธีการส่งมอบ จึงไม่จำเป็นต้องมีการโอนลอยโดยการสลักหลังลงในใบหุ้นดังเช่นหุ้นระบุชื่อ และหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ฯ นั้น จะต้องเป็นหุ้นของบริษัทมหาชนจำกัดเท่านั้น แต่หุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ฯ มีทั้งหุ้นระบุชื่อ และหุ้นไม่ระบุชื่อ การโอนลอยใช้เฉพาะหุ้นระบุชื่อ ซึ่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ มาตรา ๕๑ ประกอบมาตรา ๑๕๕ บัญญัติไว้ชัดเจนว่า การโอนลอยจะสมบูรณ์เมื่อผู้โอนสลักหลังใบหุ้นและมอบให้ไป

นายประสิทธิ์ ดำรงชัย กรรมการ ป.ป.ช. เปิดความต่อศาลในฐานะพยานที่ผู้ถูกร้อง อ้างสรุปได้ว่า พยานมีหลักการในการปฏิบัติหน้าที่ ๔ ประการ คือ (๑) ให้ทุกฝ่ายได้รับความเป็นธรรมจากการสอบสวนเท่ากัน โดยรับฟังความเห็นและเหตุผลของทุกฝ่าย (๒) ในระหว่างการไต่สวนหรือตรวจสอบ ต้องถือว่าผู้ถูกกล่าวหายังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ (๓) ต้องหาข้อมูลและพยานหลักฐานให้ได้ข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์ที่สุด และ (๔) ต้องมีความกล้าหาญในการวินิจฉัยไปตามข้อมูลและพยานหลักฐานที่ได้มา

พยานเห็นว่า ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของส่วนราชการ ต้องเน้นการที่จะทำให้ผู้ใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริตพ้นออกไปจากหน้าที่ ไม่ให้มีโอกาสใช้อำนาจหน้าที่จนร้ายแรงผิดปกติและทำความเสียหายให้แก่บ้านเมืองอีกต่อไป รัฐธรรมนูญได้กำหนดกลไกการตรวจสอบไว้หลายประการ การให้แสดงบัญชี ฯ เป็นกลไกอย่างหนึ่ง เพราะนำมาเป็นพื้นฐานในการตรวจว่ามีการเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินและหนี้สินระหว่างการดำรงตำแหน่งจนมีความผิดปกติเกิดขึ้นหรือไม่ นอกจากนี้ ถ้ามีการไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือยื่นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ต้องพิจารณาว่า ผู้นั้นมีเหตุจงใจอย่างไรในการกระทำเช่นนั้น เพื่อจะวินิจฉัยได้ว่า ผู้นั้นตั้งใจจะทุจริต โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่หรือไม่

คำว่า “จงใจ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ต้องพิจารณาเหตุจงใจว่า จงใจไม่ยื่น หรือจงใจยื่นเท็จหรือปกปิด เพื่อจะทำให้การตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินและหนี้สิน ไม่สามารถดำเนินการได้ การตรวจสอบตามมาตรา ๒๕๕ มีกระบวนการต้องพิจารณาว่า ผู้ยื่นบัญชี ฯ มีทรัพย์สินและหนี้สินต้องยื่นเป็นจำนวนเท่าใด ผู้นั้นยอมรับหรือไม่ว่า ทรัพย์สินและหนี้สินนั้นเป็นของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผลการตรวจสอบปรากฏว่า มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือไม่ และยื่นบัญชี ฯ หรือไม่ยื่นบัญชี ฯ โดยจงใจ หรือยื่นเป็นเท็จ โดยจงใจหรือไม่หรือมีการปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือไม่

สำหรับกรณีของผู้ถูกร้อง ตามรายงานผลการตรวจสอบ ฯ ของคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ ที่ผู้ร้องแต่งตั้งขึ้น ไม่ปรากฏว่า มีการตรวจสอบว่า ทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตร มีอยู่เท่าไร

การตรวจสอบจะเน้นเฉพาะหุ้นเท่านั้น ผู้ถูกร้องยอมรับว่า หุ้นเหล่านั้นเป็นของกลุ่มสมรส และผลการตรวจสอบไม่ปรากฏว่า มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ส่วนการพิจารณาว่าจงใจไม่ยื่นหรือไม่ มีการยื่นทั้ง ๓ ครั้ง แต่ไม่มีปรากฏในรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ๔ ว่า ข้อความส่วนใดเป็นเท็จ ส่วนการปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่คณะกรรมการตรวจสอบ ๔ และผู้ร้องนำมาวินิจฉัยเรื่องการปกปิดหุ้น นั้น พยานมีความเห็นไว้ในรายงานการประชุมผู้ร้อง ครั้งที่ ๕๘/๒๕๕๓ วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ร้องโดยเสียงข้างมากมีมติกรณีของผู้ถูกร้อง สรุปความเห็นของพยานได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่จงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เพราะหุ้นที่อยู่ในชื่อบุคคลอื่นเป็นของกลุ่มสมรสทั้งหมด เนื่องจากผู้ถูกร้องได้โอนลอยให้กลุ่มสมรสแล้ว การไม่แจ้งทรัพย์สินดังกล่าวเป็นเรื่องของความเข้าใจความหมายของคำว่า “ทรัพย์สิน” คลาดเคลื่อน โดยเข้าใจว่า ไม่ต้องแจ้งหุ้นที่โอนไปใช้ชื่อบุคคลอื่น เมื่อผู้ถูกร้องทราบว่า มีหุ้นของกลุ่มสมรสที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นที่ต้องแจ้งในรายการทรัพย์สินด้วย ก็รีบแจ้งเพิ่มเติม ที่ผู้ร้องอ้างเหตุจงใจต่างๆ มาชี้ให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจปกปิดหุ้นที่ต้องแสดงนั้น เป็นเพียงข้อสันนิษฐาน ไม่มีน้ำหนักเพียงพอ

พยานเห็นว่า ในระหว่างการไต่สวนหรือตรวจสอบจะต้องถือว่า ผู้ถูกกล่าวหายังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ ต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกกล่าวหา นั้น จึงเป็นที่มาของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๐ ที่ว่า ผู้ใดเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยไม่ได้รับมอบหมายจากผู้ร้อง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ บทบัญญัติมาตรานี้คุ้มครองทั้งผู้กล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหา และพยานต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และเป็นบทบัญญัติของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๒๕ สำหรับกรณีของผู้ถูกร้องนั้น พยานเห็นว่า เพื่อความโปร่งใสจะนำแถบบันทึกเสียงการประชุมผู้ร้อง ครั้งที่ ๕๘/๒๕๕๓ วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ เข้ามาเป็นหลักฐานทางคดี นอกจากนี้ยังมีการให้สัมภาษณ์ของผู้ร้องและอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องบางคน ทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นกระทำความผิดไปก่อนที่การวินิจฉัยจะเสร็จสิ้น อีกทั้ง ได้มีการเร่งรัดพิจารณากรณีของผู้ถูกร้อง ในวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ และรับรองรายงานการประชุมในวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ ซึ่งไม่ใช่การปฏิบัติโดยปกติของการรับรองรายงานผลการประชุมของผู้ร้อง

พยานตอบการซักถามของทนายความฝ่ายผู้ถูกร้องเกี่ยวกับการใช้บทกฎหมาย ในการทำงานของผู้ร้องว่า ปัจจุบันยังนำระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาใช้อยู่ เพราะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ บัญญัติไว้ว่า ในระหว่างยังไม่มีระเบียบที่ออกใช้บังคับกับเรื่อง การตรวจสอบทรัพย์สิน ก็อนุโลมใช้ระเบียบที่มีอยู่มาใช้ก่อน ซึ่งตามระเบียบนี้การตรวจสอบกับการไต่สวนแตกต่างกัน แยกกันคนละหมวด

พยานตอบการซักค้านของผู้ร้อง โดยนายก้านรงค์ ฯ ผู้รับมอบอำนาจ สรุปได้ว่า

(๑) พยานมาศาลเพราะทนายฝ่ายผู้ถูกร้องขอให้ศาลเรียกมาในฐานะพยานคนกลางแต่ศาลไม่เรียกให้ ทนายความฝ่ายผู้ถูกร้องจึงเป็นฝ่ายนำพยานมา

(๒) แถบบันทึกเสียงในการประชุมผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ มีข้อมูลที่ครบถ้วน สมบูรณ์กว่าที่เป็นรายงานการประชุม แต่เหตุที่พยานไม่ขอให้แก้ไขรายงานการประชุมให้สมบูรณ์ เพราะเห็นว่า ได้มีบันทึกไว้ในแถบบันทึกเสียงแล้ว

ผู้ถูกร้อง อ้างตนเองเป็นพยาน โดยยื่นคำให้การเป็นหนังสือลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ต่อศาล สรุปได้ว่า

ประมาณปี ๒๕๓๕ ก่อนจะเข้ามาทำงานการเมือง ผู้ถูกร้องทยอยโอนหุ้นที่ถืออยู่ในบริษัท ต่างๆ ให้คู่สมรส โดยวิธีการโอนลอย และส่งมอบใบหุ้นให้ไป トラบไคที่ยังไม่มีการลงลายมือชื่อผู้รับโอน และนำไปเปลี่ยนชื่อผู้ถือหุ้นในสมุดทะเบียนหุ้น ยังปรากฏชื่อผู้ถูกร้องอยู่ในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น ต่อมา เมื่อผู้รับโอนคนใดประสงค์จะจดทะเบียนผู้ถือหุ้น ก็จะปรากฏหลักฐานว่า ผู้รับโอนดังกล่าว เป็นผู้รับโอนจากผู้ถูกร้อง ฉะนั้น ตามหลักฐานทางทะเบียนจึงดูเหมือนว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้โอนให้ผู้รับโอน คนสุดท้าย ซึ่งความจริงแล้ว ผู้ถูกร้องโอนหุ้นให้เป็นสิทธิเสร็จเด็ดขาดให้แก่คู่สมรสไปแล้ว ส่วนคู่สมรส จะไปดำเนินการอย่างไร ผู้ถูกร้องไม่ทราบ

ผู้ถูกร้องมอบหมายให้เลขานุการส่วนตัว คือ นางกมลวัน ฯ เป็นผู้รวบรวมทรัพย์สินในส่วน ของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ นางกมลวัน ฯ ได้ประสานงานกับนางกาญจนาภา ฯ เลขานุการส่วนตัวของคู่สมรสเพื่อรวบรวมกับรายการทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง แล้วกรอกลงในแบบบัญชี ฯ ทุกครั้ง เมื่อนางกมลวัน ฯ จัดทำบัญชี ฯ เสร็จ และนำมาให้ผู้ถูกร้องลงลายมือชื่อ ผู้ถูกร้องสอบถาม นางกมลวัน ฯ เมื่อนางกมลวัน ฯ รับว่า ถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อโดยไม่ได้ตรวจสอบอีก

การยื่นบัญชี ฯ ที่ผู้ถูกร้องถูกกล่าวหาครั้งที่ ๑ เป็นการยื่นในวันเดียวกันกับที่ผู้ถูกร้อง พ้นจากตำแหน่ง คือวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เพราะคณะรัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งเนื่องจาก นายกรัฐมนตรีลาออก จึงไม่มีเหตุหรือประโยชน์ใดๆ ที่ผู้ถูกร้องจะต้องปกปิดหรือมีเหตุสงสัยว่า ผู้ถูกร้องมุ่งหวังทำการทุจริตหรือคิดไม่ชอบ แสวงหาผลประโยชน์ใดๆ จากการดำรงตำแหน่งเพราะพ้น จากตำแหน่งทางการเมืองแล้ว

การจงใจปกปิดข้อเท็จจริงนั้น ผู้จงใจจะต้องรู้ถึงข้อมูล หรือข้อเท็จจริงที่ตนจะปกปิดแต่กรณีของผู้ถูกร้องนั้น ทรรศนะที่ถูกกล่าวหาว่า จงใจปกปิดเป็นของกลุ่มสมรส และผู้ถูกร้องไม่ทราบ และไม่มีเหตุอันควรทราบว่า กลุ่มสมรสมีทรัพย์สินใดบ้าง จึงไม่เป็นการจงใจปกปิดข้อเท็จจริง

ผู้ถูกร้องมีความเห็นโดยสุจริตใจว่า การจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ควรจะต้องมีส่วนสัมพันธ์กับมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ คือเป็นการปกปิดเพื่อนำไปใช้เป็นหลักฐานในการอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการที่จะแสวงหาประโยชน์ในทางมิชอบ หรือเพื่อหลบเลี่ยงหรือเพื่อเตรียมการไว้ใช้ชี้แจงเหตุผลถึงความร้ายแรงผิดปกติกติหรือการทุจริตที่จะเกิดขึ้นในภายหลัง ส่วนกรณีของผู้ถูกร้องนี้ ทรรศนะที่เป็นปัญหา ก็เป็นทรรศนะของผู้ถูกร้องและกลุ่มสมรสที่มีอยู่ก่อนที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง แม้บางรายการจะได้มาภายหลังที่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ก็ได้มาในช่วงที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองแล้ว และเป็นทรรศนะที่ได้มาจากการประกอบธุรกิจโดยสุจริตทั้งสิ้น จึงไม่มีเหตุที่จะต้องปกปิดหรือซ่อนเร้น และเมื่อทราบว่า มีทรัพย์สินบางรายการของกลุ่มสมรสที่ไม่ได้แจ้งไว้ ก็รีบขออนุญาตส่งเพิ่มเติมก่อนที่จะคณะอนุกรรมการตรวจสอบ ๑ จะตรวจสอบเสร็จ และแจ้งรวมถึงทรัพย์สินที่คณะอนุกรรมการตรวจสอบ ๑ มิได้ให้ชี้แจงด้วย แต่ผู้ร้องไม่นำคำขอของผู้ถูกร้องไปพิจารณา และยังรับสรุปว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องชี้แจงก่อนลงมติ ซึ่งเข้าใจว่า ผู้ร้องรับสรุปให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไปที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งล่วงหน้า ในวันที่ ๒๘ ถึง ๒๙ ธันวาคม ๒๕๔๓

ส่วนกรณีหุ้นบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ ๑ ที่เคยให้สัมภาษณ์นายเจิมศักดิ์ ๑ ว่า ซื้อจากนายเสนาะ ๑ นั้น ในขณะนั้น ผู้ถูกร้องทราบจากกลุ่มสมรสเพียงว่า นายสุรเชียร ๑ กรรมการผู้อำนวยการบริษัท เอสซี แอสเสท ๑ เป็นผู้เจรจาซื้อในนามบริษัท ๑ จึงเข้าใจว่า บริษัท เอสซี แอสเสท ๑ ที่ครอบครองของผู้ถูกร้องและครอบครองของนายบรรณพจน์ ๑ เป็นเจ้าของกิจการอยู่เป็นผู้ซื้อ แต่ภายหลังทราบว่า นายสุรเชียร ๑ แนะนำให้กลุ่มสมรสผู้ถูกร้องซื้อเองโดยให้ใช้ชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหุ้นแทน

คุณหญิงพจมาน ชินวัตร กลุ่มสมรสผู้ถูกร้อง พยานฝ่ายผู้ถูกร้อง ยื่นคำให้การเป็นหนังสือซึ่งผู้ร้องประสงค์จะให้พยานมาศาล เพื่อซักค้าน แต่พยานไม่มาศาล คำให้การดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

ก่อนดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ผู้ถูกร้องโอนหุ้นส่วนใหญ่ที่ผู้ถูกร้องถือในกิจการของครอบครัวให้พยานดำเนินการ โดยวิธีการโอนลอยหุ้น ซึ่งเป็นผลให้สิทธิในหุ้นเหล่านั้นโอนมาเป็นของพยาน กรณียื่นรายการทรัพย์สินไม่ครบถ้วนในส่วนที่เป็นทรัพย์สินของพยานนั้น เกิดจากพยานนำหุ้นที่ผู้ถูกร้องโอนลอยให้ไปใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน โดยไม่เคยแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบรายละเอียด และผู้ถูกร้องไม่เคยสอบถามถึงการดำเนินการเกี่ยวกับหุ้นเลย เพราะไม่ใช้หุ้นของผู้ถูกร้องแล้ว

เหตุที่ไม่มีรายการหุ้นของพยานที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนในบัญชี ๑ ของผู้ถูกร้องไม่ได้เกิดจากการจงใจของผู้ถูกร้องหรือพยาน เป็นเพราะการจัดทำบัญชี ๑ ทุกครั้ง จะมอบให้เลขานุการของพยาน คือ นางกาญจนาภา ๑ ประสานงานกับเลขานุการของผู้ถูกร้อง คือ นางกมลวัน ๑ เป็นผู้ร่วมกันทำ และนางกาญจนาภา ๑ เข้าใจผิดในการกรอกแบบบัญชี ๑ ว่า ไม่ต้องแสดงทรัพย์สินของพยานที่ใช้ชื่อบุคคลอื่น แต่เมื่อพยานทราบ ก็รีบรวบรวมส่งมอบให้นางกมลวัน ๑ เลขานุการของผู้ถูกร้องดำเนินการต่อไป อีกทั้งการยื่นบัญชี ๑ ทั้ง ๓ ครั้ง เป็นการยื่นในระยะเวลาที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งแล้ว พยานจึงไม่ได้ใส่ใจต่อการยื่นบัญชี ๑ คงปล่อยให้ผ่านไปตามที่เลขานุการดำเนินการ

การที่ผู้ร้องให้เหตุผลในการวินิจฉัยว่า พยานกับผู้ถูกร้องเป็นสามีภรรยา กัน ถือเป็นคนเดียวกันตามกฎหมาย ผู้ถูกร้องจะอ้างว่า ไม่รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับหุ้นของพยานที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนไม่ได้ นั้น พยานเห็นว่า ประเด็นนี้เป็นการวินิจฉัยข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องจงใจปกปิดทรัพย์สินของพยานที่ควรแจ้งให้ทราบ หรือไม่ จะนำข้อกฎหมายมาตีความหักล้างข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกร้องไม่รู้ให้เป็นต้องรู้ โดยข้อกฎหมาย เป็นการวินิจฉัยที่ไม่เป็นธรรม

กรณีบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ ๑ พยานมอบหมายให้นายสุรเชียร ๑ กรรมการผู้อำนวยการของกลุ่มบริษัท แอสเสท ๑ ที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ของพยาน ไปเจรจากับผู้บริหารของบริษัท อัลไพน์ เรยลเอสเตท ๑ ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นที่แท้จริง แต่ตกลงกันไม่ได้ ต่อมาผู้ถูกร้องบอกพยานว่าได้พบนายเสนาะ ๑ ทราบว่า ผู้ขายยอมลดราคาลงแล้ว จึงมอบให้นายสุรเชียร ๑ ไปเจรจาอีกครั้งหนึ่ง และตกลงกันทำเป็นบันทึกข้อตกลงจะซื้อขายระหว่างบริษัท เอสซี แอสเสท ๑ ซึ่งพยานเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ร่วมกับนายบรรณพจน์ ๑ กับบริษัท อัลไพน์ เรยลเอสเตท ๑ ซึ่งพยานบอกผู้ถูกร้องว่า บริษัท เอสซี แอสเสท ๑ เป็นผู้ซื้อแต่ต่อมาเนื่องจากบริษัท อัลไพน์ เรยลเอสเตท ๑ มีหนี้ค้างชำระกับสถาบันการเงินอยู่หลายแห่ง ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ป.ร.ส. โดยมีบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ ๑ เป็นผู้ค้ำประกันหนี้ ซึ่งผู้ขายจะต้องปลดภาระติดพันใดๆ ในทรัพย์สินของบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ ๑ ในฐานะที่เป็นเจ้าของสนามกอล์ฟ อัลไพน์ให้ผู้ซื้อด้วย ดังนั้น เพื่อให้การเจรจาประนีประนอมนี้เป็นไปโดยเรียบร้อยและรวดเร็ว นายสุรเชียร ๑ จึงแนะนำให้พยานเป็นผู้ซื้อเองแทนบริษัทคู่สัญญาเดิม แล้วให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทนพยาน ผู้ถูกร้องไม่ทราบความเปลี่ยนแปลง และการซื้อขายสนามกอล์ฟรายนี้ ซึ่งเกิดขึ้นก่อนวันครบหนึ่งปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งเพียงสองเดือนเศษ มิได้มีเจตนาจะแอบแฝง หรือมีความประสงค์จะปกปิดแต่อย่างใด และเป็นการซื้อหลังจากที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองมาแล้วเกือบหนึ่งปี

กรณีบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ ๑ บริษัท เทเลอินโฟมีเดีย ๑ และบริษัท เพจเจอร์ เซลส์ ๑ พยานนำหุ้นที่ผู้ถูกร้องโอนลอยให้พยานใส่ชื่อบุคคลดังกล่าว ซึ่งผู้ถูกร้องไม่ได้รับรู้ เพราะเป็นการ

นำหุ้นเหล่านั้นไปขายในตลาดหลักทรัพย์ ฯ บ้าง โอนโดยใช้ชื่อบุคคลอื่นถือไว้แทนบ้าง เป็นการที่พยานทำไปตามสิทธิในฐานะที่พยานเป็นเจ้าของหุ้น ทั้งผู้ถูกร้องและพยานไม่เคยคิดหลีกเลี่ยงหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ ฯ ส่วนการที่พยานโอนหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ ฯ ที่ใช้ชื่อนางสาวดวงตา ฯ มีชื่อถือไว้แทนให้กับนายบรรณพจน์ ฯ พี่ชาย ๔.๕ ล้านหุ้น ตามหลักเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์ ฯ ซึ่งได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ ไม่ได้มีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงภาษีเงินได้ซึ่งสำนักงานตรวจสอบภาษี กรมสรรพากร แจ้งผลการตรวจสอบว่า การกระทำดังกล่าวไม่มีผลต่อภาระภาษีของพยาน และกรมสรรพากรได้มีหนังสือตอบข้อหารือของพยานตามหนังสือที่ กค ๐๘๑๑/๔๕๗๖ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ สรุปได้ว่า การที่พยานให้ตัวแทนซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ ฯ ไม่ขัดต่อประมวลรัษฎากร และพยานหรือตัวแทนมีสิทธิได้รับเครดิตในการคำนวณภาษี และก่อนที่จะดำเนินการในเรื่องนี้ พยานเข้าใจโดยสุจริตว่า การซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ ฯ เป็นกรณีที่ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ ทั้งกรณีนี้เป็นการแบ่งให้ตามธรรมจรรยา อย่างไรก็ตาม หากปรากฏในภายหลังว่าเป็นความเข้าใจผิด เป็นภาระของนายบรรณพจน์ ฯ ในฐานะผู้มีเงินได้ที่จะต้องไปดำเนินการให้ถูกต้องต่อไป

พยานไม่มีเจตนาหรือจงใจปกปิดรายการหุ้นที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน ซึ่งสามารถตรวจสอบหลักฐานทางบัญชีเงินฝากของพยานได้ว่า เงินที่ใช้ในการซื้อหรือขายหุ้น รวมทั้งเงินปันผล จะนำเข้าบัญชีเงินฝากของพยานที่ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สำนักงานสาขารัชโยธิน โดยเลขานุการของพยานแสดงบัญชีเงินฝากนี้ไว้ในบัญชี ฯ ของผู้ถูกร้องทุกครั้ง เป็นการแสดงถึงความสุจริตใจและไม่มีความเจตนา หรือจงใจปกปิดรายการทรัพย์สินที่เป็นหุ้นของพยานในส่วนที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน

นอกจากนี้ เมื่อพยานให้เลขานุการรวบรวมทรัพย์สินของพยานในส่วนที่เป็นหุ้นที่บุคคลอื่นมีชื่อถือไว้แทน และผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงพร้อมทั้งขอแก้ไขโดยยื่นบัญชี ฯ เพิ่มเติมในส่วนของพยานโดยยื่นก่อนที่คณะกรรมการตรวจสอบ ฯ และผู้ร้องมีคำวินิจฉัย ซึ่งสามารถยื่นได้ตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๓/๒๕๕๓* แต่ผู้ร้องไม่พิจารณาการยื่นเพิ่มเติมแต่อย่างใดทั้งที่ขณะนั้นเป็นการตรวจสอบทรัพย์สินในขั้นตอนปกติไม่ได้แจ้งข้อกล่าวหาต่อผู้ถูกร้อง

นางกาญจนาภา หงษ์เหิน เลขานุการส่วนตัวของคู่สมรสผู้ถูกร้อง พยานยื่นคำให้การเป็นหนังสือในฐานะพยานของผู้ถูกร้อง โดยผู้ร้องไม่ประสงค์จะซักค้านคำให้การดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

* ตามนัยของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๓/๒๕๕๓ ผู้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สามารถขอแก้ไขบัญชีดังกล่าวได้ หากผู้นั้นกระทำการโดยสุจริต

ก่อนผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง พยานได้รับมอบหมายให้นำเอกสารการโอนหุ้นให้ผู้ถูกร้องลงลายมือชื่อโอนหุ้นในลักษณะโอนลอย เพื่อเป็นประโยชน์ในการที่ผู้รับโอนหุ้นจะโอนหุ้นต่อไปให้บุคคลอื่นในอันที่จะระบุชื่อผู้รับโอนและวันที่ที่จะโอนต่อไป อันเป็นการปฏิบัติทั่วไปในการซื้อขายหุ้นหรือโอนหุ้น เมื่อผู้ถูกร้องลงลายมือชื่อแล้ว ก็มอบเอกสารใบหุ้นให้พยานเพื่อมอบให้แก่คู่สมรสผู้ถูกร้อง โดยพยานเป็นผู้เก็บรักษาเอกสารไว้ และตั้งแต่โอนลอยแล้ว พยานไม่เคยเห็นผู้ถูกร้องเข้ามาเกี่ยวข้องหรือรับรู้การดำเนินการเกี่ยวกับหุ้นดังกล่าวเลย

พยานได้รับมอบหมายให้รวบรวมทรัพย์สินและหนี้สินในส่วนของคู่สมรสของผู้ถูกร้องและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ส่งให้แก่นางกมลวัน ๑ เลขานุการส่วนตัวของผู้ถูกร้องเพื่อทำบัญชี ๑ ของผู้ถูกร้องยื่นต่อผู้ร้องมาโดยตลอด ตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ รวมทั้งการยื่นกรณีผู้ถูกร้องรับตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ ด้วย โดยนางกมลวัน ๑ ส่งแบบบัญชี ๑ มาให้ พยานดูแล้ว พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมโดยเพิ่มช่องสำหรับคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะแตกต่างหากจากผู้ยื่นส่วนคำอธิบายในการกรอกแบบยังคงเป็นทำนองเดียวกับแบบเดิม การยื่นบัญชี ๑ ในปี ๒๕๔๐ นี้ ยื่น ๒ ครั้ง ห่างกันประมาณหนึ่งเดือน คือ กรณีเข้ารับตำแหน่งยื่นเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และกรณีพ้นจากตำแหน่ง ยื่นเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ โดยใช้แบบอย่างเดียวกัน ต่อมาในปี ๒๕๔๑ นางกมลวัน ๑ ได้ขอให้พยานรวบรวมรายการอีกครั้งหนึ่งโดยส่งแบบบัญชี ๑ มาให้พยานดูแล้วเห็นว่า เป็นแบบเหมือนเดิม จึงรวบรวมข้อมูลกรอกรายการให้โดยไม่ได้อ่านคำอธิบายการกรอกแบบ ก่อนหน้าที่จะยื่นแบบครั้งที่ ๓ นี้ เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. แจ้งว่า มีรายการขาดตกบกพร่องของบัญชี ๑ ที่ยื่นไปแล้ว จึงรีบตรวจสอบ แล้วแจ้งนางกมลวัน ๑ ทราบเพื่อนำไปกรอกรายการเพิ่มเติม รวม ๒ ครั้ง คือ วันที่ ๒๕ ตุลาคม และ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ รายการที่ได้รับแจ้งว่า ขาดตกบกพร่องไม่มีรายการหุ้นที่ใช้ชื่อบุคคลอื่น พยานจึงมั่นใจว่าบัญชี ๑ ที่แจ้งไปนั้นถูกต้องแล้วจึงใช้บัญชี ๑ นั้นเป็นหลักในการกรอกรายการของการยื่นบัญชี ๑ ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

พยานเพ็ชรพบว่า คำอธิบายการกรอกแบบแสดงรายการทรัพย์สิน ๑ ที่ยื่นครั้งที่ ๓ แตกต่างจากเดิม โดยอธิบายความหมายคำว่า “ทรัพย์สิน” เพิ่มมากขึ้นว่า ให้รวมถึงทรัพย์สินที่ให้บุคคลอื่นถือสิทธิแทนด้วย พยานจึงไม่กรอกข้อมูลของหุ้นที่ใช้ชื่อผู้อื่นถือแทน พยานรู้สึกเสียใจที่ความไม่รอบคอบของพยานทำให้ผู้ถูกร้องและคู่สมรสของผู้ถูกร้องได้รับความเดือดร้อน

ในปี ๒๕๓๕ พยานเคยขอร้องคู่สมรสผู้ถูกร้องให้ช่วยเหลือนายวันชัย หงษ์เหิน สามีน้องพยานซึ่งทำงานอยู่ที่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ทรนกิจ ๑ ในการหาลูกค้า โดยขอให้เปิดบัญชีในชื่อบุคคลอื่นหลายคน เพื่อเป็นผลงานของสามีน้องพยานในการแนะนำลูกค้า บัญชีเหล่านี้มีการซื้อขายหลักทรัพย์

เป็นการทั่วไป และกระทำโดยสุจริต ไม่ได้ซ่อนเร้นอำพราง เพราะเมื่อซื้อขายแล้วก็นำเงินมาเข้าบัญชี
คู่สมรสผู้ถูกร้อง และแจ้งจำนวนเงินในบัญชีดังกล่าวไว้ในแบบแสดงรายการทรัพย์สิน ๑ ของผู้ถูกร้อง
ด้วยแล้ว

กรณีซื้อขายหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ ๑ นั้น เดิมนางสาวดวงตา ๑ ถือหุ้นแทน ๕ ล้านหุ้น
และจะลาออกไปแต่งงาน ประกอบกับคู่สมรสผู้ถูกร้องมีความประสงค์จะแบ่งหุ้นให้แก่นายบรรณพจน์ ๑
ซึ่งเป็นพี่ชาย ซึ่งร่วมก่อตั้งและบริหารบริษัทมาด้วยกัน เป็นการให้ตามสิทธิและธรรมเนียมจรรยา จึงให้
นางสาวดวงตา ๑ โอนหุ้น ๔.๕ ล้านหุ้น เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ โดยวิธีซื้อขายใน
ตลาดหลักทรัพย์ ๑ ให้นายบรรณพจน์ ๑ และนายบรรณพจน์ ๑ รายงานการได้หุ้นมาตามระเบียบของ
ตลาดหลักทรัพย์ ๑ ทันทีในวันนั้น ซึ่งสามารถกระทำได้ และไม่กระทบราคาตลาดในขณะนั้นแต่อย่างใด

นางกมลวัน โชติกะพุกกะณะ เลขานุการส่วนตัวของผู้ถูกร้องยื่นคำให้การเป็นหนังสือ
ในฐานะพยานของผู้ถูกร้อง โดยผู้ร้องไม่ประสงค์จะซักค้าน คำให้การดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

เมื่อพยานเข้ามาทำหน้าที่เลขานุการส่วนตัวของผู้ถูกร้อง ทราบว่า ผู้ถูกร้องกำลังมีความตั้งใจ
ที่จะเข้าสู่วงการเมือง และโอนหุ้นส่วนใหญ่ในลักษณะโอนลอยให้แก่คู่สมรส และก่อนผู้ถูกร้องจะ
เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๓๗ ผู้ถูกร้องลาออกจากการเป็นผู้บริหารบริษัทต่าง ๆ
ในเครือชินวัตร และเมื่อดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ผู้ถูกร้องไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหาร
กิจการของบริษัทต่าง ๆ เหล่านั้น อีกเลยจนถึงปัจจุบัน

พยานได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๑ ของผู้ถูกร้องมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๗
ซึ่งยังไม่มีกฎหมายกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นแบบแสดงรายการทรัพย์สิน ๑ จนกระทั่ง
การยื่นแบบตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และในการกรอกรายการในแบบสำหรับทรัพย์สินของคู่สมรส
ผู้ถูกร้อง พยานประสานกับนางกาญจนาภา ๑ เลขานุการส่วนตัวของคู่สมรสผู้ถูกร้องทุกครั้งพยานไม่เคย
ทราบ ว่า คู่สมรสผู้ถูกร้องมีหุ้นที่ใช้ชื่อของบุคคลอื่น เพิ่งทราบเมื่อมีข่าวทางสื่อมวลชน

พยานยืนยันว่า ตามเอกสารหลักฐานที่พยานเก็บรักษาไว้ ผู้ถูกร้องไม่มีหุ้นที่ใช้ชื่อบุคคลอื่น
และผู้ถูกร้องตั้งใจแสดงฐานะทางทรัพย์สินของผู้ถูกร้องและครอบครัวให้ปรากฏแก่สาธารณชนอย่างครบถ้วน
ปัญหาในครั้งนี้เกิดจากความบกพร่องของนางกาญจนาภา ๑ ที่มีความเข้าใจคลาดเคลื่อน และพยาน
รู้สึกเสียใจที่ความไม่รอบคอบของพยานและความเข้าใจผิดของนางกาญจนาภา ๑ นำความยุ่งยากมาให้
ผู้ถูกร้องอย่างร้ายแรง

นายสุรเชียร จักรธรานนท์ กรรมการผู้อำนวยการของกลุ่มบริษัท แอสเสท ยื่นคำให้การเป็นหนังสือ
ในฐานะพยานของผู้ถูกร้อง โดยผู้ร้องมีความประสงค์จะให้พยานมาศาลเพื่อซักค้านแต่พยานไม่มาศาล
คำให้การดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

พยานในฐานะผู้บริหารของกลุ่มบริษัท แอสเสท เป็นผู้เจรจาต่อรองซื้อสนามกอล์ฟอัลไพน์ และตกลงทำบันทึกข้อตกลงจะซื้อจะขายหุ้นพร้อมทรัพย์สินของบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ ๑ ระหว่างบริษัท เอสซี แอสเสท ๑ กับบริษัท อัลไพน์ เรียวลเอสเตท ๑ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๑ โดยผู้ถูกร้องไม่รู้เห็นการเจรจาต่อรองนี้ การตัดสินใจซื้อในขั้นสุดท้าย พยานขอความเห็นชอบจากคู่สมรสผู้ถูกร้องเพียงผู้เดียว

ในการซื้อหุ้นและทรัพย์สินของบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ ๑ เพื่อฟื้นฟูสนามกอล์ฟ อัลไพน์นั้น เงื่อนไขที่หนึ่งในบันทึกข้อตกลงจะซื้อจะขาย ๑ เป็นการชำระเงินคืนเจ้าหนี้ คือ สถาบันการเงิน และเงื่อนไขลำดับที่สอง คือ การชำระภาษีที่ค้างจ่ายทั้งหมดสำหรับการประណหมนี้ที่ติดอยู่กับ ปรส. นั้น ผลของการประណหมนี้ ไม่ว่าจะได้รับความสำเร็จมากน้อยเพียงไร บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ ๑ และผู้ถือหุ้นรายใหม่ จะไม่ได้รับประโยชน์หรือต้องเสียประโยชน์ทั้งสิ้นกล่าวคือ หากมีส่วนลดจากการประណหมนี้ ผู้ซื้อหุ้นจะไม่ได้รับส่วนลดดังกล่าว ในทำนองเดียวกันหากมีการเพิ่มเติมจากการประណหมนี้ ภาระดังกล่าวจะไม่ตกไปถึงผู้ซื้อรายใหม่ เนื่องจากราคาที่ตกลงซื้อขายกันนั้น เป็นราคาสุทธิที่แน่นอนตายตัว เป็นราคาที่ปราศจากภาระหนี้และค่าประกัน ดังนั้น หากการซื้อขายปรากฏชื่อของบริษัท เอสซี แอสเสท ๑ ว่า เป็นผู้ซื้อหุ้นและกลายเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ ๑ บุคคลภายนอกทั่วไปอาจเข้าใจผิดได้ว่า บริษัท เอสซี แอสเสท ๑ มีหนี้เสียที่ค้างชำระอันจะทำให้เกิดความเสื่อมเสียแก่เกียรติคุณของบริษัทได้ พยานจึงแนะนำคู่สมรสผู้ถูกร้องให้เข้าซื้อหุ้นโดยใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน อันจะทำให้ทั้งบริษัท เอสซี แอสเสท ๑ และคู่สมรสผู้ถูกร้องไม่มีชื่อเข้าไปเกี่ยวข้องกับหนี้สินที่ค้างชำระหรือกลายเป็นคู่เจรจาในการประណหมนี้ด้วย เพราะไม่ว่าผลการเจรจาจะเป็นอย่างไร ทั้งบริษัท เอสซี แอสเสท ๑ หรือคู่สมรสผู้ถูกร้องไม่มีส่วนได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ด้วย

การใช้ชื่อบุคคลอื่นเข้าเป็นผู้ถือหุ้นแทนรายนี้ เกิดจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น อันเป็นนโยบายในทางธุรกิจโดยแท้ โดยผู้ถูกร้องมิได้รู้เห็นด้วย เป็นหน้าที่ของพยานที่จะต้องแนะนำเพื่อปกป้องชื่อเสียงของบริษัท ๑ และคู่สมรสผู้ถูกร้องเท่านั้น มิได้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีเจตนาที่จะนำไปสู่การปกปิดในการแจ้งบัญชี ๑ หากพยานรู้ว่า คำแนะนำดังกล่าวจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อผู้ถูกร้องเช่นนี้ พยานคงไม่แนะนำเช่นนั้น เพราะประโยชน์จะได้ไม่คุ้มเสีย

นายศักรินทร์ วัฒนรังษี หัวหน้าฝ่ายกฎหมายตลาดหลักทรัพย์ ๑ ยื่นคำให้การเป็นหนังสือในฐานะพยานของผู้ถูกร้อง ซึ่งผู้ร้องมีความประสงค์จะให้พยานมาศาลเพื่อซักค้าน แต่พยานไม่มาศาล คำให้การดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

คำว่า “การโอนลอยหุ้น” มิได้มีกำหนดไว้ในกฎหมายหรือข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ ๑ แต่ในทางปฏิบัติใช้เรียกวิธีการโอนหุ้นที่เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ๑ และมีการปฏิบัติเป็นปกติทั่วไปในการโอนหุ้นที่เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ๑ โดยมีวิธีการปฏิบัติ

คือ ผู้มีชื่อแสดงว่า เป็นเจ้าของหุ้นลงลายมือชื่อหลังใบหุ้นโดยระบุว่า เป็นผู้โอนและส่งมอบใบหุ้นดังกล่าวให้แก่ผู้รับโอน ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ มาตรา ๕๑ ประกอบกับ มาตรา ๑๕๕ การโอนลอยหุ้นตามวิธีที่กล่าว ถือว่า เป็นวิธีการที่ชอบด้วยกฎหมาย

หากหลักฐานที่ปรากฏในใบหุ้นชั้นตอนสุดท้ายพบว่า ผู้ถูกร้องโอนหุ้นให้กับบุคคลหนึ่ง คือ นาย ก. และถ้ามีข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องโอนลอยหุ้นนั้นให้กับบุคคลอื่นไว้ก่อน และบุคคลอื่นจึงไปโอนให้นาย ก. ยังไม่อาจสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องรู้ว่า นาย ก. เป็นผู้ถือหุ้นที่ตนโอนลอยไว้หรือไม่ ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมแต่ละกรณี เช่น ผู้ถูกร้องได้รับรู้ถึงการโอนหุ้นต่อให้นาย ก. หรือไม่ เป็นต้น

นายวิโรจน์ นวลแข นายกสมาคมบริหารหลักทรัพย์ ยื่นคำให้การเป็นหนังสือในฐานะพยานของผู้ถูกร้อง ซึ่งผู้ร้องมีความประสงค์จะให้พยานมาศาลเพื่อซักค้าน แต่พยานไม่มาศาล คำให้การดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

ในอดีต เมื่อมีการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ฯ การชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ (หุ้น) เป็นการส่งมอบโดยใช้ใบหุ้นจริง ๆ ผู้ได้รับใบหุ้นจากการซื้อหุ้นที่มีการโอนลอย เมื่อผู้ซื้อและถือใบหุ้นโอนลอยซื้อขายหุ้น จะส่งมอบใบหุ้นโอนลอยต่อไปยังผู้ซื้อคนถัดไป ปัจจุบันการพัฒนาของตลาดหลักทรัพย์ฯ เปลี่ยนไป โดยมีการจัดตั้งศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ฯ จะมีการลงลายมือชื่อโอนลอย โดยเจ้าของหุ้นลงลายมือชื่อในใบหุ้นของผู้โอนไว้ และจะต้องนำส่งพร้อมสำเนาบัตรประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้าน ซึ่งมีการลงนามรับรองสำเนา ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ฯ จึงจะรับหุ้นเก็บไว้ให้

อย่างไรก็ตาม ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ฯ จะรับฝากเฉพาะหุ้นที่ศูนย์เป็นนายทะเบียนหุ้น แต่หลักทรัพย์ที่ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ฯ ไม่ได้เป็นนายทะเบียน มักจะเป็นหลักทรัพย์ที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ การซื้อขายยังใช้วิธีส่งมอบใบหุ้นที่มีการโอนลอยจากเจ้าของเดิมให้กับผู้ซื้อ ผู้ซื้อจะนำหุ้นไปจดทะเบียนเป็นชื่อตัวเองทันทีก็ได้ หรืออาจจะถือหุ้นที่โอนลอยนั้นไว้ก่อน เมื่อมีการขายต่อก็สามารถส่งมอบใบหุ้นที่โอนลอยไว้ให้กับผู้ซื้อรายต่อไปได้ทันที

ความเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ของบริษัท และมีการซื้อขายหุ้นบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ฯ ไม่อาจสรุปได้ว่า เป็นการใช้ข้อมูลภายใน โดยทั่วไปผู้ถือหุ้นไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานประจำวัน ถ้าจะให้เข้าข่ายการใช้ข้อมูลภายใน จำเป็นต้องมีข้อเท็จจริงว่า ผู้ถือหุ้นนั้นๆ ได้รับข้อมูลภายใน และนำไปใช้ในการซื้อขายหุ้นบริษัทนั้น

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ ไม่มีข้อห้ามการใช้ข้อมูลคนอื่นซื้อขายหรือถือหุ้นความผิดตามพระราชบัญญัติจะเกิดขึ้นเมื่อได้ร่วมกันสร้างราคาหุ้นให้ผู้อื่นหลงผิด หรือใช้ข้อมูลภายในซื้อขายหุ้น หรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมายที่ว่าด้วยการเข้าถึงหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ

ดังนั้น ข้อเท็จจริงเพียงว่า มีการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้น จึงไม่สามารถสรุปว่าจงใจจะหลีกเลียงพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ ฯ

นายสุวิทย์ มาไพศาลสิน กรรมการผู้จัดการบริษัทหลักทรัพย์ เมอร์ริลลินช์ ภัทร จำกัด ยื่นคำให้การเป็นหนังสือในฐานะพยานของผู้ถูกร้อง ซึ่งผู้ร้องมีความประสงค์จะให้พยานมาศาล เพื่อชก้านแต่พยานไม่มาศาล คำให้การดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

พยานเป็นผู้ดูแลบัญชีของนายชัยรัตน์ ฯ นางสาวดวงดา ฯ และนางสาวบุญชู ฯ ที่ได้เปิดบัญชีไว้ตั้งแต่ยังเป็นบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ภัทรธนกิจ ฯ เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๓๖ เมษายน ๒๕๓๗ และกุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ ตามลำดับ โดยมีนายวันชัย หงษ์เหิน พนักงานผู้ได้บังคับบัญชาของพยานเป็นผู้ติดต่อและประสานงาน ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๐ บริษัทหลักทรัพย์ภัทร จำกัด ได้แยกตัวออกจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ภัทรธนกิจ ฯ โดยรับโอนบัญชีทั้งสามมาด้วย ในการเปิดบัญชีตลอดจนการติดต่อสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ (หุ้น) ของบัญชีทั้งสามราย พยานได้ติดต่อผ่านนางกาญจนาภา ฯ

พยานไม่เคยติดต่อหรือมอบให้พนักงานติดต่อกับผู้ถูกร้อง เกี่ยวกับบัญชีทั้งสามรายและผู้ถูกร้อง ไม่เคยติดต่อพยาน หรือบริษัทของพยาน

ตลอดระยะเวลาการติดต่อและซื้อขายหลักทรัพย์ พยานไม่เคยได้รับคำสั่งในลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงการใช้บัญชีทั้งสามราย สร้างราคา หรือทำให้ราคาหลักทรัพย์เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งโดยเฉพาะ อีกทั้งในการซื้อขายก็ไม่เห็นเหตุอันควรสงสัยว่ามีการใช้ข้อมูลภายใน เพื่อเป็นประโยชน์ในการซื้อขายแต่อย่างใด โดยพยานจะให้ข้อมูลและภาวะทางตลาดและให้คำแนะนำในการซื้อขายเป็นปกติเช่นเดียวกับลูกค้ารายอื่น ๆ การชำระราคาก็เป็นไปตามระเบียบตลาดหลักทรัพย์ ฯ คือบริษัทชำระเงิน (กรณีขาย) แก่บัญชีทั้งสามเป็นการชำระโดยเช็คเข้าบัญชีโดยเฉพาะส่งจ่ายเจ้าของบัญชี

การซื้อขายหลักทรัพย์ (หุ้น) บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ ฯ จากบัญชีนางสาวดวงดา ฯ ๕ ล้านหุ้น ให้กับนายบรรณพจน์ ฯ ๔.๕ ล้านหุ้น และนางสาวบุญชู ฯ ๕๐๐,๐๐๐ หุ้น ในช่วงวันที่ ๖ และ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ เป็นการซื้อขายหุ้นตามรายการที่กล่าวในกระดานซื้อขายหลักทรัพย์รายใหญ่ของตลาดหลักทรัพย์ ฯ ทั้งนี้ ตามระเบียบของตลาดหลักทรัพย์ ฯ ในขณะนั้นการซื้อขายหลักทรัพย์รายใหญ่ มูลค่าตั้งแต่สิบล้านบาทขึ้นไป สมาชิกตัวแทนผู้ซื้อและผู้ขาย จะต้องขออนุญาตทำรายการต่อตลาดหลักทรัพย์ ฯ โดยแจ้งชื่อผู้ซื้อและผู้ขาย จำนวนหุ้นและราคาที่ตกลงกันต่อตลาดหลักทรัพย์ ฯ เพื่อให้ตลาดหลักทรัพย์ ฯ พิจารณานุมัติรายการดังกล่าว จึงจะซื้อขายกันได้

ราคาหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ ฯ ที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ ฯ ในช่วงวันที่ ๖ และ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เคลื่อนไหวอยู่ในช่วงราคาระหว่าง ๑๕๕ บาท ถึง ๑๗๐ บาท และหลังจากนั้นก็เคลื่อนไหวในช่วงแคบๆ ตลอดเวลา ปริมาณการซื้อขายไม่ผิดไปจากการซื้อขายโดยปกติ จึงกล่าวได้ว่ารายการดังกล่าวไม่ได้เป็นการสร้างราคา เพื่อให้เกิดความเข้าใจผิด หรือทำให้ผู้อื่นหลงผิด

ศาลรัฐธรรมนูญได้ออกนั่งพิจารณาเพื่อฟังคำแถลงการณ์ปิดคดีด้วยวาจาของผู้ร้องและผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๔ และอนุญาตให้คู่กรณีส่งคำแถลงการณ์ปิดคดีเป็นหนังสือต่อศาลภายในวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๔

ผู้ร้องแถลงการณ์ปิดคดี สรุปได้ว่า

(๑) คำว่า “จงใจ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หมายความว่า ผู้นั้นรู้หรือไม่ว่าตนเอง หรือคู่สมรสมีทรัพย์สินหรือหนี้สินที่ยังไม่ได้แจ้งต่อผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญ ถ้ารู้และไม่แจ้งก็ถือว่า จงใจ โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาถึงความประสงค์ต่อผล เล็งเห็นผล หรือเหตุผลอื่น และกรณีตามมาตรา ๒๕๕ นี้ ไม่เกี่ยวกับการได้ทรัพย์สินมาโดยสุจริต หรือไม่

(๒) การยื่นและการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ไม่ใช่การตรวจสอบที่มาของทรัพย์สินว่าสุจริตหรือไม่ แต่เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้บุคคลที่ตัดสินใจจะเข้ามาสู่ตำแหน่งต่างๆ ไม่เฉพาะนักการเมือง แต่รวมถึงข้าราชการระดับสูง ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น ที่จะต้องถูกตรวจสอบความโปร่งใส โดยยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินที่มีอยู่จริงของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้อง เพื่อตรวจสอบตามระยะเวลาต่างๆ หากผู้ยื่นบัญชี ฯ ปกปิดข้อเท็จจริง ไม่ยอมแจ้งทั้งหมดหรือบางส่วน การตรวจสอบความเคลื่อนไหวของการเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินซึ่งเป็นขบวนการตรวจสอบตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ก็ไม่อาจดำเนินการได้ รัฐธรรมนูญจึงกำหนดโทษของการไม่ยื่นบัญชี ฯ ยื่นบัญชี ฯ เท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงไว้ โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัย

(๓) การที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินต่อผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ รวม ๓ ครั้ง ผู้ร้องตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของบัญชี ฯ ครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ และจัดทำรายงานผลการตรวจสอบไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วนั้น เป็นการตรวจสอบเฉพาะรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่อยู่ในชื่อของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ และเป็นการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๔ ผู้ร้องไม่ได้ประกาศรับรองว่ารายการดังกล่าวของผู้ถูกร้องถูกต้องและมีอยู่จริง นอกจากนี้ ไม่มีบทบัญญัติห้ามมิให้ผู้ร้องสอบทรัพย์สิน ฯ ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรายใดเพิ่มเติม แม้ว่าจะทำรายงานผลการตรวจสอบ ฯ และส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

(๔) ผู้ร้องแถลงว่า ผู้ถูกร้องนำพยานบุคคลเข้าเบิกความ ๑ ปาก และยื่นคำให้การเป็นพยานของบุคคลฝ่ายผู้ถูกร้อง รวม ๕ ปาก ซึ่งผู้ร้องขออนุญาตศาลให้ผู้ถูกร้องนำพยานบุคคลดังกล่าวมาให้ผู้ร้องซักค้าน รวม ๖ ปาก ศาลอนุญาต แต่ผู้ถูกร้องนำพยานมาให้ซักค้านเพียงปากเดียว คือ นายสุรศักดิ์ ๑ ส่วนพยานที่เหลืออีก ๕ ปาก ขอให้ผู้ร้องซักค้านเป็นหนังสือ ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า การซักค้านและตอบการซักค้านเป็นหนังสือ ไม่อาจเชื่อได้ว่า จะได้คำตอบจากพยานอย่างแท้จริง และการซักค้านและตอบคำถามค้านเป็นหนังสือ ไม่เคยปรากฏมาก่อนในกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับพยานที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า เป็นคนกลาง คือ นายวิโรจน์ ๑ นั้น ในช่วงเวลาที่ผ่านมาพยานเป็นประธานกรรมการบริษัทหลักทรัพย์ภัทร จำกัด และเป็นกรรมการในคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เป็นผู้ที่มีความสนิทสนมกับนายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง สังกัดพรรคไทยรักไทย ซึ่งต่อมา นายวิโรจน์ ๑ ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้จัดการใหญ่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) หากผู้ถูกร้องยอมนำพยานปากนี้มาให้ซักค้าน ผู้ร้องจะซักค้านเพื่อให้ยืนยันถึงกรณีการอำพรางตลาดหลักทรัพย์ ๑ เรื่องการซื้อขายหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ ๑ ระหว่างนางสาวดวงตา ๑ กับนายบรรณพจน์ ๑ จำนวน ๔.๕ ล้านหุ้น เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และระหว่างนางสาวดวงตา ๑ กับนางสาวบุญชู ๑ ๕๐๐,๐๐๐ หุ้น เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ด้วย การที่ผู้ถูกร้องไม่นำพยานฝ่ายผู้ถูกร้องมาให้ผู้ร้องซักค้าน ถือได้ว่า ผู้ถูกร้องจำนนต่อพยานหลักฐาน ส่วนพยานรายนายสุรศักดิ์ ๑ ซึ่งอ้างเทปบันทึกการสนทนาว่า เรื่อง ตลาดหลักทรัพย์ แหล่งระดมทุนนักธุรกิจไทย หรือเงื้อมมือของต่างชาติ ทางทีวีช่อง ๗ ออกอากาศเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ เป็นส่วนหนึ่งของคำให้การเป็นหนังสือนั้น ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องอ้างนายสุรศักดิ์ ๑ เป็นพยานต่อศาลตามคำร้องขอระบุพยานเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๔ และผู้จัดรายการดังกล่าว คือ นายนพดล อินนา ซึ่งเป็นผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อ พรรคไทยรักไทย พยานจึงไม่ใช่พยานคนกลางอย่างแท้จริง และการจัดรายการนี้แผ่นดินดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้ถูกร้องนำมาเป็นพยานหลักฐานในคดีนี้โดยเฉพาะ

นอกจากนี้ ผู้ร้องได้แถลงชี้แจงประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้ถูกร้องยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ทั้งปัญหาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติให้รัฐมนตรีต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๑ โดยให้ถือว่า เป็นหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวและกำหนดองค์กรผู้รับผิดชอบ คือ ผู้ร้อง และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๗ วรรคหนึ่ง

ให้รัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีที่ได้รับแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิมยังคงเป็นรัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญต่อไป ส่วนการดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญนี้ จะต้องถือวันที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ประกาศใช้ คือวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นวันที่เริ่มเข้ารับตำแหน่ง ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน จึงมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๑ ต่อผู้ร้อง และผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ๑ ต่อผู้ร้อง รวม ๓ ครั้ง ตามกำหนดเวลาที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ กำหนดเวลา เท่ากับผู้ถูกร้องยอมรับว่า ตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีดังกล่าว

ประเด็นที่ ๒ ศาลรัฐธรรมนูญมีมติเป็นเอกฉันท์ให้รับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาตาม มาตรา ๒๕๕ แล้ว จึงไม่มีเหตุที่จะต้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องอยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ บัญญัติให้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๑ ครั้ง การยื่นบัญชี ครั้งที่ ๒ และครั้งที่ ๓ นั้น เป็นการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๑ ในขณะที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว แต่ยังคงให้ผู้ร้องตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน ที่ยื่นบัญชีทั้ง ๓ ครั้ง ตามมาตรา ๒๕๓ หากผลการตรวจสอบปรากฏว่า เป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ หรือจงใจยื่นบัญชี ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จะมีบทลงโทษ ๒ ประการ คือ ประการที่ ๑ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันครบกำหนดต้องยื่นหรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกระทำความดังกล่าว และประการที่ ๒ ผู้นั้นถูกต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ถ้าเป็นกรณีที่ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว โทษก็จะมีผลบังคับในประการที่ ๒ คือ ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี

ประเด็นที่ ๓ ผู้ถูกร้องอ้างว่า มติของผู้ร้อง เป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะมีบุคคล ที่พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว คือ คุณหญิงปรีญา ๑ เข้าร่วมประชุมและมีมติด้วย ผู้ร้อง จึงไม่มีอำนาจนำมตินั้นมาร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ผู้ร้องชี้แจงตามคำแถลงของคุณหญิงปรีญา-๑ ที่ยื่นต่อศาลไว้แล้ว และชี้แจงเพิ่มเติมว่า ผู้ถูกร้อง ไม่มีอำนาจเสนอกรณีตามประเด็นที่ ๓ นี้ต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นการขอให้พิจารณาเกี่ยวกับ อำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรนั้น หรือประธานรัฐสภาเท่านั้นที่จะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้

ประเด็นที่ ๔ ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ร้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรีบร้อน ไม่ให้อาสาตามสมควร แก่ผู้ถูกร้องในการชี้แจง การดำเนินการของผู้ร้องไม่เป็นไปตามระเบียบขั้นตอน เร่งรัดไม่ให้ความ เป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้อง นั้น

ผู้ร้องมิได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรีบร้อนแต่อย่างใด เพราะข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติ ตามพยานหลักฐานที่ผู้ร้องตรวจพบ และคำรับของผู้ถูกร้องเองว่า ได้มีการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ่นแทนและไม่ได้แสดงรายการหุ่นนั้นไว้ในบัญชี ฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้อง

ส่วนการที่นายประสิทธิ์ ฯ กรรมการ ป.ป.ช. เบิกความว่า ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังมีผลใช้บังคับอยู่นั้น เป็นการเบิกความที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ทั้งๆ ที่รู้อยู่แล้วว่า ระเบียบนั้นไม่อาจนำมาใช้ปฏิบัติได้ ผู้ร้องประชุมครั้งที่ ๔๓/๒๕๔๒ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ พิจารณาเรื่องที่นายประสิทธิ์ ฯ ในฐานะผู้รับผิดชอบการไต่สวนกรณีขอให้ถอดถอนนายสุเทพ เทือกสุบรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ออกจากตำแหน่ง ขอให้ที่ประชุมนำผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นมาดำเนินการไต่สวนต่อไป ซึ่งที่ประชุมพิจารณาแล้ว มีมติว่า การตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นที่ได้ดำเนินการมาแล้วนี้ เป็นขั้นตอนที่หนึ่งของการไต่สวนข้อเท็จจริงตามระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งผู้ร้องมีมติให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลม ในขณะที่ยังไม่มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ออกใช้บังคับ แต่ในขณะนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ระเบียบดังกล่าวจึงไม่อาจนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อีกต่อไป ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง การไต่สวนข้อเท็จจริงตามคำร้องขอให้ถอดถอนนายสุเทพ ฯ จึงต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ ซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่า ระเบียบนั้นได้ถูกยกเลิกไปโดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ถ้าจะดำเนินการตามขั้นตอนที่ระเบียบดังกล่าวเคยบัญญัติไว้ และไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ แล้วการกระทำดังกล่าวถือว่า ทำได้ ไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ เพราะขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว แต่มิได้หมายความว่า ระเบียบนั้นจะใช้บังคับอยู่และจะต้องปฏิบัติตามระเบียบ นั้น

สำหรับกรณีที่กล่าวหาว่า ผู้ร้องไม่ให้โอกาสตามสมควรแก่ผู้ถูกร้องในการชี้แจงจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องได้รับการพิจารณาอย่างไม่เที่ยงธรรม นั้น ผู้ร้องมีหนังสือลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๓ ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงครั้งแรกตามหนังสือลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ต่อมาผู้ร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารเพิ่มเติม ผู้ถูกร้องก็ชี้แจงอีก ๒ ครั้ง ตามหนังสือลงวันที่ ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ทั้งได้ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ อีกเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม

๒๕๕๓ นอกจากนั้น เมื่อผู้ถูกร้องกล่าวอ้างพยานบุคคลเพิ่มเติม ผู้ร้องก็สอบปากคำพยานบุคคลที่กล่าวอ้างให้ทุกราย ถือว่าผู้ร้องเปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องชี้แจงและนำพยานบุคคลมาให้ผู้ร้องสอบปากคำตามความประสงค์ของผู้ถูกร้องทุกประการ และเป็นการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้องเช่นเดียวกับคดีอื่นๆ แล้ว

ประเด็นที่ ๕ ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า คำร้องของผู้ร้องไม่แยกว่า กรณีใดเป็นการแจ้งเท็จและกรณีใดเป็นการปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบนั้น กรณีของผู้ถูกร้องเป็นทั้งกรณีที่ยื่นบัญชี ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ เพราะเป็นการยื่นบัญชี ๑ ไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง และเป็นกรณีปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบด้วย และคำว่า “จงใจ” มีความหมายเพียงว่า ผู้ยื่นบัญชี ๑ รู้หรือไม่ว่าตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ มีทรัพย์สินและหนี้สินที่ไม่ได้แจ้งต่อผู้ร้อง ถ้ารู้และไม่แจ้ง ถือว่าจงใจแล้ว โดยไม่ต้องพิจารณาถึงเหตุผลแห่งการกระทำ และไม่เกี่ยวกับการได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตหรือไม่ ซึ่งผู้ถูกร้องยอมรับในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔ ว่า เข้าใจความหมายดังกล่าวเป็นอย่างดี

ประเด็นที่ ๖ ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า รายการทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อบุคคลอื่น เป็นของคู่สมรสไม่ใช่ทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง เพราะผู้ถูกร้องได้ออนลอยทรัพย์สินให้คู่สมรสตั้งแต่ประมาณปี ๒๕๓๕ แล้ว นั้น

จากการตรวจสอบหลักฐานต่างๆ เกี่ยวกับการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนในบริษัทต่างๆ รวม ๕ บริษัท คือ บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ ๑ บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์เซอร์วิส ๑ บริษัท เพจเจอร์ เซลล์ ๑ บริษัท เทเลอินโฟมีเดีย ๑ บริษัท เอสซี แอสเสท ๑ บริษัท อินโฟร์เซลเทลคอม ๑ บริษัท ชินแซทเทลไลท์ ๑ บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สपोर्टคลับ ๑ และ บริษัท อินโฟลิงค์ ๑ พบว่า ผู้ถูกร้อง และ/หรือคู่สมรสใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนมาเป็นเวลานาน ก่อนดำรงตำแหน่งทางการเมือง บางบริษัทเป็นเวลานานถึงสิบปี เช่น บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ ๑ ส่วนที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ได้โอนลอยหุ้นให้คู่สมรสตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ นั้น การโอนลอยตามคำเบิกความของนายสุรศักดิ์ ๑ พยานของผู้ถูกร้อง สรุปได้ว่าเป็นการโอนหุ้นที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ ๑ เป็นการลงทุนระยะสั้นเพื่อเก็งกำไร แต่กรณีของผู้ถูกร้องเป็นการทำหลักฐานการโอนโดยใช้ชื่อบุคคลอื่นแทนเป็นการอำพรางเพื่อไม่ให้บุคคลอื่นรู้ว่าหุ้นทั้งหมดยังเป็นของผู้ถูกร้อง และ/หรือคู่สมรส เพราะได้ให้บุคคลที่มีชื่อถือหุ้นแทนลงลายมือชื่อโอนลอยในใบหุ้น และฝ่ายผู้ถูกร้อง และ/หรือคู่สมรสเก็บใบหุ้นไว้เอง

ส่วนหุ้นนอกตลาดหลักทรัพย์ ๑ นั้น นายสุรศักดิ์ ๑ เบิกความว่า การโอนหุ้นดังกล่าวต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๒๕ ซึ่งต้องทำหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนกับผู้รับโอน มีพยานหนึ่งคนเป็นอย่าน้อยลงลายมือชื่อรับรอง ดังนั้น ทั้งผู้ถูกร้องและคู่สมรสจะต้องรู้ว่า ตนเองโอนให้ใคร

ประเด็นที่ ๗ กรณีผู้ถูกร้องใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนนั้น เป็นการกระทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ต้องการให้ผู้รู้ว่า ตนเป็นเจ้าของหุ้นที่แท้จริง ตนมีหุ้นในบริษัทจำนวนเท่าใด ทั้งนี้ เพื่อที่จะซื้อขายหุ้นดังกล่าวได้ง่ายและถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นเกี่ยวกับการถือหุ้นในบริษัทจะไม่กระทบต่อชื่อเสียงของตน

ประเด็นที่ ๘ คำว่าทรัพย์สิน “ของตน” ตามรัฐธรรมนูญ มีความชัดเจนว่า หมายถึง ทรัพย์สินที่เป็นของตน ไม่ว่าจะใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน หรือจําหน่ายไว้ ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับการศึกษาของผู้ถูกร้องกับคู่สมรสแล้ว เชื่อว่า ผู้ถูกร้องกับคู่สมรสย่อมเข้าใจความหมายของคำว่า ทรัพย์สินของตนได้ดี นอกจากนี้ คำอธิบายคำว่า “ทรัพย์สิน” ในแบบการยื่นบัญชี ฯ ได้ระบุชัดเจนว่า หมายถึงทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อบุคคลอื่นด้วย แต่เหตุที่ผู้ร้องไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือไว้แทนก็เพราะมีเจตนาปกปิดมิให้ผู้ใคร่ด้วยเหตุผลต่างๆ ดังที่กล่าวไว้ในประเด็นที่ ๗ ทั้งนี้ หากผู้ถูกร้องแสดงรายการทรัพย์สินนั้นไว้ในการยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องแล้ว บัญชี ฯ นั้น ก็จะต้องถูกเปิดเผยตามรัฐธรรมนูญ ทำให้บุคคลทั่วไปรู้ถึงพฤติกรรมอันไม่โปร่งใสและไม่สุจริตของผู้ถูกร้อง และ/หรือคู่สมรส การกระทำของผู้ถูกร้องจึงเป็นการจงใจฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ส่วนที่ ๑ การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ผู้ถูกร้องแถลงการณ์ปิดคดี สรุปได้ว่า

(๑) ผู้ถูกร้องไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เพราะเข้าดำรงตำแหน่งก่อนวันที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ แม้จะมีบทเฉพาะกาลให้ผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีก่อนวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปตามรัฐธรรมนูญนี้ แต่มิได้มีบทบัญญัติให้ต้องยื่นบัญชี ฯ สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ได้เข้ามาดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ทั้งนี้ หากจะวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญผู้ถูกร้องก็พ้นจากตำแหน่งก่อนที่จะครบกำหนดต้องยื่นบัญชี ฯ คือ ก่อนครบสามสิบวัน นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ

(๒) รัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ โดยเฉพาะในส่วนที่ ๑ ว่าด้วยการแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จะใช้บังคับได้ต้องมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และรายละเอียดในการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้ที่ต้องถูกบังคับได้ทราบถึงแนวทางในการปฏิบัติก่อน ทั้งนี้ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ที่ให้ผู้ร้องกำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยต้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อน และประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว จึงใช้บังคับได้ ซึ่งประธานกรรมการ ป.ป.ช. เพิ่งประกาศใช้ระเบียบโดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ หลังจากผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้ว การยื่นบัญชี ฯ ของผู้ถูกร้องจึงเป็นการยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิม

LI RT

(๓) ผู้ร้องไม่มีอำนาจร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้วินิจฉัยกรณีของผู้ถูกร้อง เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ มีเจตนารมณ์จะใช้กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่เท่านั้น เพราะนอกจากจะใช้คำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” แล้ว ยังกำหนดให้ “พ้นจากตำแหน่ง” และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง จึงเป็นบทบัญญัติที่เป็นองค์ประกอบของกันและกัน คือ ให้พ้นจากตำแหน่งแล้ว จึงห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้ว การห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองจึงมีอาจใช้บังคับกับกรณีของผู้ถูกร้องได้

นอกจากนี้ มาตรา ๒๕๕ มีไว้เพื่อควบคุมมิให้ผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ แสดงรายการทรัพย์สิน โดยบิดเบือนเพื่อเตรียมการใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริตหรือปกปิดทรัพย์สินที่ได้มาจากการใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริต ดังนั้น การยื่นบัญชี ๑ โดยมีรายการไม่ครบถ้วนด้วยความเข้าใจผิดหรือผิดพลาด จึงเป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการให้มีการแก้ไขเสียให้ถูกต้อง ไม่ใช่เป็นเหตุที่จะให้สรุปว่า มีความ “จงใจ” ไม่ยื่นบัญชี ๑ หรือ “จงใจ” ยื่นบัญชี ๑ โดยมีข้อความอันเป็นเท็จหรือ “จงใจ” ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เพราะการยื่นบัญชีดังกล่าว อาจเกิดขึ้นจากเหตุใดๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำเพื่อเตรียมการทุจริตหรือเพื่อปกปิดประโยชน์ที่ตนได้มาโดยทุจริต มิให้ปรากฏต่อสาธารณะก็ได้ มาตรา ๒๕๕ เป็นบทบัญญัติที่ “กำกวม” ในทางการเมืองอันเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชน ซึ่งรุนแรงกว่าการ “จำกัดสิทธิ” การใช้บทบัญญัติมาตรา ๒๕๕ จึงต้องคำนึงถึงหลักนิติธรรมและเจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติดังกล่าวอย่างเคร่งครัด ด้วยเหตุนี้คำว่า “จงใจ” ในมาตรา ๒๕๕ จึงมิใช่ “เจตนา” ธรรมดา หากแต่ต้องมีเจตนาพิเศษที่จะเป็นมูลเหตุให้นำไปสู่การถอดถอนผู้หนึ่งผู้ใดจากตำแหน่งทางการเมืองตามส่วนที่ ๓ และดำเนินคดีอาญาตามส่วนที่ ๔ การจะพิจารณาวินิจฉัยว่าผู้ใดจงใจหรือไม่ จึงต้องมีความชัดเจน โดยมีหลักเกณฑ์ว่าเป็นการกระทำเพื่อให้ได้ประโยชน์หรือเตรียมเพื่อจะให้ได้ประโยชน์อันมิชอบ บทบัญญัติในหมวด ๑๐ ของรัฐธรรมนูญมุ่งป้องกันมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหาประโยชน์โดยมิชอบจากตำแหน่งหน้าที่ และต้องหมายความว่า การจงใจของ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” โดยตรง ไม่ใช่การ “จงใจ” ของบุคคลอีกคนหนึ่งซึ่งแม้จะเป็นคู่สมรส มาสันนิษฐานว่า เป็นการจงใจของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชี ๑ ในเรื่องนี้เมื่อข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติว่า รายการทรัพย์สินที่บกพร่องในการยื่นบัญชี ๑ เป็นของคู่สมรสของผู้ถูกร้อง หากผู้ร้องจะสันนิษฐานว่า คู่สมรสของผู้ถูกร้องจงใจปกปิด การจงใจนั้นก็ไมอาจนำมาอนุมานว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ “จงใจ” ตามมาตรา ๒๕๕ ได้

(๔) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสาม บัญญัติให้ผู้ร้องตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สิน ๑ ที่มีผู้ยื่นบัญชี ๑ ไว้โดยเร็ว เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบต่อไป สิ่งที่ผู้ร้อง

พึงต้องการอย่างแท้จริง คือ ความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ยื่นบัญชี ฯ เมื่อผู้ถูกร้องทราบว่าไม่ได้แสดงทรัพย์สินบางรายการด้วยความเข้าใจผิดที่รีบร้อนแก้ไข แต่ผู้ร้องไม่สนใจรับ หรือให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นเพิ่มเติม กลับรีบเร่งดำเนินการ เมื่อมีการเสนอสรุปความเห็นของคณะกรรมการ ตรวจสอบ ฯ ต่อผู้ร้อง ผู้ร้องรับลงมติโดยฝ่าฝืนระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๑ โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องชี้แจง ต่อผู้ร้องก่อน

การที่ผู้ร้องยืนยันว่า การไม่ปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว เพราะระเบียบนั้นถูกยกเลิกโดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง เนื่องจากมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ใช้บังคับแล้วนั้น ผู้ถูกร้องเห็นว่า มติของผู้ร้องในการประชุมครั้งที่ ๑๑/๒๕๕๓ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ที่ว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการได้ส่วนที่ได้ดำเนินการมาแล้วก็ดี หรือที่กำลังจะดำเนินการต่อไปก็ดี หากเป็นการ ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและ ประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ และไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ แล้ว ย่อมเป็นการ ดำเนินการที่ชอบและมีผลตามกฎหมาย” และบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๓๐ ที่บัญญัติให้บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เป็นผลให้ระเบียบดังกล่าวใช้บังคับได้ต่อไป และมาตรา ๑๓๐ ไม่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง เนื่องจากมาตรา ๓๒๑ วรรคสอง กำหนดระยะเวลาการใช้ ระเบียบไว้ แต่ก็ไม่ได้ห้ามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ที่จะบัญญัติให้ระเบียบดังกล่าวมีผลใช้บังคับต่อไป

นอกจากนี้ กรรมการผู้ร้องบางคนพยายามปกปิดเหตุการณ์ที่ไม่ถูกต้องที่เกิดขึ้นในขั้นตอน การพิจารณาเรื่องของผู้ถูกร้อง โดยร่วมกันลงมติมิให้นายประสิทธิ์ ฯ เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการ ต่างๆ ของผู้ร้องในการพิจารณาเรื่องของผู้ถูกร้อง ต่อศาลรัฐธรรมนูญในฐานะที่ผู้ถูกร้องเชิญมาให้การเป็น พยาน อีกทั้งวิธีพิจารณาเอกสารพยานหลักฐานของผู้ร้องก็มิได้มีมาตรฐานที่ยึดถือได้ คือ กรณีมี

ข้อสงสัยว่า คุณหญิงปรียา ฯ ยังเป็นกรรมการบริษัท โดยมีหลักฐานเป็นสำเนาเอกสารของนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท แต่ผู้ร้องกลับให้เหตุผลว่า ต้องสอบถามข้อเท็จจริงจากบริษัทกับผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่กรณีของผู้ถูกร้องเกี่ยวกับบริษัท อินโฟลิกส์ ฯ เมื่อผู้ร้องมีเอกสารจากนายทะเบียนแสดงว่า มีการโอนหุ้นกลับไปมาระหว่างผู้ถูกร้องและคู่สมรสไปยังบุคคลอื่น ผู้ร้องกลับรีบด่วนสรุปว่า ผู้ถูกร้องโอนหุ้นดังกล่าวให้บุคคลใกล้ชิด โดยมีได้สอบถามความจริงจากบริษัทหรือผู้ถูกร้องก่อน ทั้งๆ ที่ถ้าพิจารณาเอกสารให้ละเอียดแล้ว จะพบว่าเอกสารผิดพลาดซึ่งผู้ร้องเองก็ยอมรับในภายหลัง

ดังนั้น มติของผู้ร้องที่เกิดจากความไม่เที่ยงธรรมในการดำเนินการกรณีของผู้ถูกร้อง จึงไม่อาจนำมาใช้บังคับกับผู้ถูกร้องหรือนำมาร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๕๕ ได้

(๕) มีหลักฐานทางทะเบียนว่า คุณหญิงปรียา ฯ ยังเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ และลงลายมือชื่อในฐานะกรรมการรับรองบุคคลและงบกำไรขาดทุนของบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ ในช่วงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓ ด้วย เป็นเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่งก่อนที่จะเริ่มพิจารณาคดีของผู้ถูกร้อง การพิจารณาใดๆ ที่คุณหญิงปรียา ฯ กระทำไปในฐานะประธานอนุกรรมการตรวจสอบ ฯ ย่อมใช้ไม่ได้ และการพิจารณาของผู้ร้องที่มีคุณหญิงปรียา ฯ ร่วมพิจารณาอยู่ด้วย จึงเป็นโมฆะและไร้ผลไม่อาจนำมาใช้กับผู้ถูกร้องได้

ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องมิได้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้คุณหญิงปรียา ฯ พ้นจากตำแหน่ง หากเป็นการหยิบยกข้อกฎหมายที่เกิดขึ้นกับคุณหญิงปรียา ฯ ก่อนที่จะพิจารณาคดีของผู้ถูกร้อง คือเมื่อคุณหญิงปรียา ฯ ต้องพ้นจากตำแหน่งตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ อันเป็นการพ้นไปโดยผลของกฎหมาย คุณหญิงปรียา ฯ จึงไม่มีสิทธิหรืออำนาจในการกระทำการในฐานะกรรมการ ป.ป.ช. อีกต่อไป เมื่อมีการฝ่าฝืน ย่อมเป็นผลให้การกระทำทั้งปวงของผู้ร้องในกรณีของผู้ถูกร้องต้องเป็นโมฆะและไร้ผลไปด้วย

(๖) การที่ผู้ร้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งเป็นหุ้นของบริษัทต่างๆ นั้นไม่เป็นความจริง เพราะผู้ถูกร้องไม่ได้เป็นเจ้าของหุ้นดังกล่าว โดยได้โอนลอยให้ผู้สมรสตั้งแต่ประมาณปี ๒๕๓๕ ก่อนที่จะเข้าทำงานการเมือง การโอนลอยนี้ หากผู้รับโอนลอยนำตราสารการโอนหุ้นไปให้ผู้อื่นที่มีชื่อเป็นผู้รับโอนหุ้น ทางทะเบียนหุ้นจะปรากฏชื่อของผู้ถือหุ้นเดิม แล้วข้ามไปเป็นผู้ถือหุ้นโดยไม่ปรากฏชื่อผู้รับโอนหุ้นจากการโอนลอยหุ้น ผู้ร้องไม่มีพยานหลักฐานมานำสืบเป็นอย่างอื่น เพียงแต่อ้างพยานเอกสารที่ปรากฏการโอนหุ้นโดยตรงจากผู้ถูกร้องไปยังบุคคลใกล้ชิด แล้วถือว่าบุคคลเหล่านั้นถือหุ้นแทนผู้ถูกร้อง ซึ่งความจริงเป็นเรื่องที่คู่สมรสผู้ถูกร้องนำหุ้นที่ผู้ถูกร้องโอนลอยให้นั้นไปโอนเป็นชื่อบุคคลอื่นต่อไป โดยผู้ถูกร้องไม่ทราบ ทั้งนี้ จะเห็นได้จากการเพิ่มทุนและการซื้อขายอันเกี่ยวกับหุ้นที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน จะใช้เงินของคู่สมรสผู้ถูกร้องและนำเข้าบัญชีคู่สมรสผู้ถูกร้องทั้งสิ้น

ผู้ถูกร้องไม่ได้ตั้งใจปกปิดหุ้นเหล่านั้น เพราะไม่ใช่หุ้นของผู้ถูกร้อง และคู่สมรสผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นเจ้าของหุ้น ก็ได้ตั้งใจปกปิด เพราะไม่มีเหตุผลใดที่จะปกปิดเนื่องจากเป็นหุ้นที่ได้มาโดยสุจริต ทั้งนี้ เมื่อเกิดเรื่องขึ้น ผู้ถูกร้องก็ได้ยอมรับถึงความมีอยู่และการไม่ได้แจ้ง พร้อมทั้งยื่นรายการเพิ่มเติม แสดงว่าผู้ถูกร้องมิได้มีเจตนา หรือจงใจปกปิดหรือได้ประโยชน์จากการปกปิดหรือเสียประโยชน์จากการเปิดเผยหุ้นเหล่านั้น

(๗) ตามหลักกฎหมายทั่วไป ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลกระทำการโดยสุจริต ตามหลักรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ มีว่า ในคดีอาญาดังสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และหลักตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖ ว่า ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลทุกคนกระทำการโดยสุจริต ซึ่งจากหลักกฎหมายดังกล่าว ผู้ร้องจึงมีหน้าที่ต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ให้เห็นชัดแจ้งว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ แต่จากสำนวนของผู้ร้องไม่มีพยานหลักฐานใดแสดงว่าผู้ถูกร้องจงใจกระทำการดังกล่าว นอกจากการคาดคิดหรือสันนิษฐานของผู้ร้องว่า ผู้ถูกร้องน่าจะมีมูลเหตุที่ต้องปกปิดรายการทรัพย์สินเหล่านั้น

ในเบื้องต้น จะวินิจฉัยประเด็นต่างๆ ที่ผู้ถูกร้องยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญ ยกคำร้อง

ประเด็นข้อที่ ๑ ผู้ถูกร้องอ้างว่าไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยมีเหตุผล ๔ ประการ คือ

(๑) ผู้ถูกร้องเข้าดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลที่มีพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ ก่อนที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ การดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นการดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ และไม่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายใดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เป็นรัฐมนตรี แต่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ โดยมีบทกำหนดโทษด้วย

(๒) มาตรา ๓๑๗ ของรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นบทเฉพาะกาลบัญญัติเพียงให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันที่ประกาศรัฐธรรมนูญ คงเป็นคณะรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญต่อไปเท่านั้น มิได้บัญญัติให้บทบัญญัติ หมวด ๑๐ การตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย ส่วนที่ ๑ การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน มาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๖ มีผลใช้บังคับ คงมีแต่มาตรา ๓๒๑ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. ทำหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.

จนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ แต่มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วให้ขอความเห็นชอบจากศาลรัฐธรรมนูญก่อน จึงจะประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อใช้บังคับต่อไปได้ แสดงว่าก่อนมีระเบียบเช่นนั้น การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ยังเกิดขึ้นไม่ได้ แต่ผู้ร้องอกระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๑ ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ จึงเป็นการยื่นโดยสมัครใจ มิใช่ยื่นเพราะมีหน้าที่ต้องยื่น ดังนั้น หากมีความผิดพลาดก็มีสาเหตุที่จะนำมาลงโทษผู้ถูกร้องได้

(๓) ตามที่ผู้ร้องอ้างหนังสือของเลขาธิการ ป.ป.ป. ลงวันที่ ๑๕ และ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๔๐ ถึงเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เลขาธิการวุฒิสภา ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และนายกเมืองพัทยา ส่งแบบบัญชีของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไปให้บุคคลตามที่ระบุในหนังสือเพื่อให้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อสำนักงาน ป.ป.ป. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนั้น เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. ไม่มีอำนาจดำเนินการดังกล่าว และไม่ได้ส่งให้ผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องซึ่งไม่ได้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามที่ระบุในหนังสือของสำนักงาน ป.ป.ป. ดังกล่าว จึงไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ อีกทั้งกำหนดระยะเวลาสามสิบวันที่กำหนดให้ยื่นตรงกับวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ก็เป็นวันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้ว ผู้ถูกร้องจึงไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินภายในระยะเวลาดังกล่าว

(๔) การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ นั้น แม้ว่า จะยื่นภายหลังวันที่มีระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ออกใช้บังคับแล้ว แต่เมื่อพิจารณาระเบียบดังกล่าว ข้อ ๓ ประกอบข้อ ๑๓ แล้ว ผู้ที่จะถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ตามระเบียบนี้ หมายถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่ในวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ แต่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งไปก่อนที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ จึงไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ การยื่นบัญชีดังกล่าว ครั้งที่ ๓ จึงเป็นการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ด้วยความสมัครใจ เช่นเดียวกับครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒

พิจารณาแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๒๗/๒๕๔๓ ว่า “รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติให้ข้าราชการการเมืองต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ และให้ถือเป็นหน้าที่โดยกำหนดองค์การผู้รับผิดชอบ และระยะเวลาในการยื่นบัญชีดังกล่าว ดังที่มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง

บัญญัติว่า ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง” และวรรคสอง บัญญัติว่า “บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมียุ่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา” นอกจากนี้ มาตรา ๓๐๑ บัญญัติว่า “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๔) ตรวจสอบความถูกต้องและความมียุ่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๖ ตามบัญชีและเอกสารประกอบที่ยื่นไว้” แสดงให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญบัญญัติให้อำนาจตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแก่ผู้ร้อง (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) และมาตรา ๒๕๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ (๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง (๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ฯลฯ” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งนอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วหนึ่งปีด้วย” ดังนั้น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจึงมีหน้าที่ยื่นบัญชีดังกล่าวต่อผู้ร้อง (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และมาตรา ๒๕๒

อนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้คงเป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” หมายความว่า รัฐธรรมนูญบัญญัติให้รัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีที่ได้รับแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิมยังคงความเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญต่อไป การดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญนี้จึงต้องถือวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นวันเริ่มต้นเข้ารับตำแหน่ง

จะเห็นได้ว่าข้อต่อสู้ของผู้ร้องที่ว่า ผู้ร้องไม่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วางไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๒๗/๒๕๕๓ ด้วยเหตุนี้ ข้อต่อสู้ของผู้ร้องดังกล่าว จึงรับฟังไม่ได้

ประเด็นข้อที่ ๒ ถ้าผู้ร้องจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ กรณีของผู้ร้องไม่อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ โดยมีเหตุผลดังนี้

(๑) ผู้ร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญตั้งแต่มาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๖ แล้ว จะเห็นได้ว่ามีถ้อยคำที่เกี่ยวข้องอยู่ ๒ คำ คือ คำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” คำหนึ่ง กับคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง” ซึ่งปรากฏในมาตรา ๒๕๒ และมาตรา ๒๕๔ อีกคำหนึ่ง สำหรับมาตรา ๒๕๕ อันเป็นบทบัญญัติลงโทษนั้น ได้บัญญัติให้ใช้เฉพาะกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเท่านั้น และเมื่อเป็นบทลงโทษจึงต้องแปลความโดยเคร่งครัดว่ามีได้หมายความว่าขยายไปถึง “ผู้ที่พ้นจากตำแหน่ง” ไปแล้วด้วย

(๒) จากถ้อยคำและสาระที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เห็นได้ชัดว่าเจตนารมณ์ของการบัญญัติมาตรา ๒๕๕ มิได้มุ่งหมายถึงบุคคลที่พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้ว เพราะบทลงโทษที่กำหนดไว้คือการให้พ้นจากตำแหน่งเมื่อบุคคลนั้นมิได้ดำรงตำแหน่งใดๆ อีกแล้ว การให้พ้นจากตำแหน่งย่อมเป็นไปไม่ได้ แม้จะมีบทลงโทษ อีกประการหนึ่ง คือ การห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีก็ตาม แต่ก็ยังเป็นบทกำหนดโทษที่ต่อเนื่องจากโทษ “การให้พ้นจากตำแหน่ง” กล่าวคือ โทษตามที่ระบุในมาตรา ๒๕๕ กำหนดไว้ ๒ อย่างควบคู่กันไม่ใช่อย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว เพราะมาตรา ๒๕๕ ใช้ถ้อยคำว่า “ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งและผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่ง เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง” เมื่อผู้ถูกร้องมิได้ดำรงตำแหน่งใดๆ ทางการเมืองที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว การพ้นจากตำแหน่งอันเป็นโทษประการแรกจึงมีไม่ได้ และเมื่อโทษประการแรกมีไม่ได้ การกำหนดห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ ต่อไปเป็นเวลาห้าปีที่ให้เริ่มนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าว อันเป็นโทษประการที่สองจึงเกิดขึ้นไม่ได้เช่นกัน แสดงให้เห็นว่าบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ซึ่งเป็นบทลงโทษมิได้มุ่งหมายให้ใช้กับบุคคลที่พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปก่อนแล้ว คงใช้เฉพาะกับกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหายังดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่ขณะถูกกล่าวหาเท่านั้น

(๓) มาตรา ๓๔ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติไว้ด้วยข้อความเดียวกันกับที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนขึ้นด้วย อันแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์โดยชัดแจ้งว่า บทลงโทษดังกล่าวเป็นบทลงโทษที่กำหนดไว้เฉพาะกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๔) ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น มาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ จึงไม่อาจนำมาใช้กับกรณีของผู้ร้องได้ เพราะผู้ถูกร้องมิได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ในวันที่ผู้ร้องได้ดำเนินการตรวจสอบการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องที่ถูกกล่าวหาเป็นเรื่องพิจารณานี้ กรณีของ

ผู้ถูกร้องเป็นเรื่องการยื่นบัญชีเพราะเหตุที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้ว ซึ่งอาจต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กล่าวคือ ให้คณะกรรมการผู้ร้องตรวจสอบบัญชีที่ยื่นหลังจากพ้นตำแหน่งถึงความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สิน หากพบว่าผู้ถูกร้องรั่วยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้น ผิดปกติ ผู้ร้องได้แต่จะดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคสอง คือ ส่งเอกสารทั้งหมดที่มีนั้น พร้อมทั้งรายงานผลการตรวจสอบไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดินต่อไปเท่านั้น ผู้ร้องไม่อาจดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กับผู้ถูกร้องได้

พิจารณาแล้ว ก่อนที่จะวินิจฉัยว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ให้อยู่กับกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้วหรือไม่ ขอกล่าวถึงแนวความคิดซึ่งเป็นพื้นฐานของระบบการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ ส่วนที่ ๑ ซึ่งว่าด้วยการแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ทั้งนี้ เพื่อประกอบการพิจารณาประเด็นที่ผู้ถูกร้องยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในเรื่องนี้

แนวความคิดดังกล่าวมีสาระสำคัญดังจะกล่าวต่อไปนี้

ในการตรวจสอบว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ ต้องตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าวในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งนั้น โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบรวม ๓ ครั้งคือ ครั้งที่หนึ่งยื่นในกรณีเข้ารับตำแหน่ง ครั้งที่สองยื่นในกรณีพ้นจากตำแหน่ง และครั้งที่สามยื่นในกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้วครบหนึ่งปี หากปรากฏจากการตรวจสอบว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติก็แสดงว่า ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นนั้นได้มาโดยมิชอบซึ่งจะต้องดำเนินการฟ้องต่อศาลให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติดตกเป็นของแผ่นดิน

ตามที่กล่าวข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และ ๒๕๒ ก็เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่จะใช้ในการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าวในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในการนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้อง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ ได้บังคับให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และเพื่อให้การบังคับใช้มาตรา ๒๕๒ ได้ผล รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ จึงได้วางบทกำหนดโทษผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่จงใจฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๒๕๒

เมื่อได้ทราบแนวความคิดซึ่งเป็นพื้นฐานของระบบการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ ส่วนที่ ๑ แล้ว จะได้พิจารณาวินิจฉัยว่ามาตรา ๒๕๕ ใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งแล้วหรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติไว้ดังนี้

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

และมาตรา ๒๕๒ บัญญัติไว้ดังนี้

“บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้วตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า มาตรา ๒๕๑ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ส่วนมาตรา ๒๕๒ บัญญัติให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว โดยให้ยื่น ๓ ครั้ง คือ ครั้งที่หนึ่งกรณีที่เข้ารับตำแหน่ง ต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง ครั้งที่สองกรณีที่พ้นจากตำแหน่ง ต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง และครั้งที่สามต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

ตามที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้วมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒

ปัญหามีว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้ว มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ตามมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ของรัฐธรรมนูญ บุคคลดังกล่าวจึงต้องรับผิดชอบในการกระทำความผิดที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญซึ่งเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ และต้องรับโทษตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ การตีความเช่นนี้สอดคล้องกับแนวความคิดซึ่งเป็นพื้นฐานของระบบการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ ส่วนที่ ๑ ซึ่งมุ่งประสงค์ให้มีการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตั้งแต่เข้ารับตำแหน่งจนถึงวันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวแล้วข้างต้น นอกจากนี้ การตีความดังกล่าวยังเป็นไปตามหลักกฎหมายที่ว่าหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลเป็นของคู่กัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งแล้ว อยู่ในบังคับของมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ

ประเด็นข้อที่ ๓ มติของผู้ร้องที่ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบเป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะมีบุคคลที่พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. แล้วเข้าร่วมประชุมด้วย คือ คุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ซึ่งกระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ วรรคสาม ประกอบกับมาตรา ๒๕๘ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑ วรรคสอง ประกอบกับมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๓) โดยดำรงตำแหน่งกรรมการและลูกจ้างทำบัญชีของบริษัท วงศ์อมร จำกัด กรรมการและลูกจ้างทำบัญชีของบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด

และยังคงดำรงตำแหน่งและเป็นลูกจ้างอยู่ในวันที่ได้รับเลือกและหลังวันที่โปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ตลอดมาจนถึงวันที่ลาออกจากกรรมการ ป.ป.ช. การดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. ของ คุณหญิงปรีญา ฯ จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ ผลของการที่ ถือว่าคุณหญิงปรีญาพ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ว่าจะถือว่าไม่เคยได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. มาตั้งแต่ต้นหรือพ้นจากตำแหน่งในภายหลังย่อมทำให้มติของผู้ร้องที่มีคุณหญิงปรีญาเข้าร่วม ประชุมด้วยหรือมีส่วนกระทำการหรือแสดงความคิดเห็นใช้ไม่ได้ด้วย มติของผู้ร้องเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๓ ซึ่งมิว่าคุณหญิงปรีญาเป็นผู้รายงานผลการสอบสวนและร่วมประชุมอยู่ด้วยจนเป็นผลให้ ผู้ร้องมีมติว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงเป็นมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย กรณีของผู้ถูกร้องได้

พิจารณาแล้ว ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องดังกล่าวมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า คุณหญิงปรีญา ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด กรรมการและเป็นลูกจ้างทำบัญชีของบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด และยังคงดำรงตำแหน่งดังกล่าวและเป็นลูกจ้างบริษัทดังกล่าวอยู่ในวันที่ได้รับเลือกและหลังวันที่ โปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ตลอดมาจนถึงวันลาออกจากกรรมการ ป.ป.ช. หรือไม่

พิจารณาแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๔ ว่า “ผู้ถูกร้องที่ ๒ (คุณหญิงปรีญา ฯ) ได้แสดงเจตนาลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด ต่อคุณหญิงวนิดา พูนศิริวงศ์ กรรมการผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อผูกพันบริษัท ฯ โดย คุณหญิงวนิดามีหนังสือรับรองและผู้ถูกร้องที่ ๒ (คุณหญิงปรีญา ฯ) ได้ยื่นคำให้การเป็นหนังสือ ของคุณหญิงวนิดาซึ่งเป็นพยานให้การรับรองว่ารับทราบการแสดงเจตนาลาออกจากการเป็นกรรมการ บริษัท ฯ ทั้งด้วยหนังสือและวาจาตั้งแต่ประมาณวันที่ ๑ ถึง ๓ เมษายน ๒๕๔๒ แล้ว การลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทสามารถทำได้ โดยแสดงเจตนาต่อผู้มีอำนาจของบริษัท โดยอาจทำเป็น หนังสือหรือวาจาก็ได้ และหน้าที่ในการจดทะเบียนถอนชื่อออกจากการเป็นกรรมการบริษัท ต่อนายทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัทเป็นหน้าที่ของกรรมการผู้มีอำนาจ ทั้งนี้ เป็นหลักทั่วไปที่ ศาลรัฐธรรมนูญได้วางไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ดังนั้น การลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ ของผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงมีผลตั้งแต่วันที่ ๑ หรืออย่างช้าตั้งแต่วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๒ ซึ่งอยู่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภาให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๒ ผู้ถูกร้องที่ ๒ (คุณหญิงปรีญา ฯ) มิได้กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคสอง ผู้ถูกร้องจึงได้รับเลือกเป็นกรรมการ ป.ป.ช. โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญและ ปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ได้”

โดยที่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้น จึงต้องพึงเป็นยุติว่า คุณหญิงปริยา ฯ ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร ฯ ภายในเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

ส่วนกรณีที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าคุณหญิงปริยา ฯ ดำรงตำแหน่งกรรมการและลูกจ้างทำบัญชีของบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด และยังคงดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการและเป็นลูกจ้างอยู่ในวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ตลอดมาจนถึงวันที่ลาออกจากการเป็นกรรมการ ป.ป.ช. นั้น

คุณหญิงปริยา ฯ ได้ยื่นคำแถลงเป็นหนังสือลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๔ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจ้งกรณิดังกล่าวไว้ เมื่อวุฒิสภามีมติเลือกให้ผู้แถลง (คุณหญิงปริยา ฯ) ดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. ผู้แถลงเป็นกรรมการบริษัท อมรเกษม ฯ บริษัท เกษมวนารมย์ ฯ และบริษัท วงศ์อมร ฯ และได้เขียนหนังสือลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัททั้งสามในวันเดียวกัน โดยนายทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานครรับจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมรายการในทะเบียนถอนชื่อผู้แถลงออกจากการเป็นกรรมการบริษัท อมรเกษม ฯ และบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ และออกหนังสือรับรองให้เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๒ ซึ่งอยู่ภายในระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมวุฒิสภา

ส่วนกรณีลงลายมือชื่อในฐานะผู้ทำบัญชีในแบบนำส่งงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนและในฐานะกรรมการบริษัทในงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนของบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ ในปี ๒๕๔๒ นั้น เป็นการรับรองงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนในรอบปีตามแบบ ซึ่งได้ลงลายมือชื่อมาหลายปีแล้ว ผู้ทำบัญชีบริษัททำงบดุล ๒๕๔๒ ซึ่งอยู่ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๔๒ มาให้ลงลายมือชื่อเช่นเดิมโดยชี้แจงว่าเป็นช่วงเวลาคาบเกี่ยวกัน เพราะเป็นกรรมการบริษัทระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน ๒๕๔๒ อยู่ในงบดุลปี ๒๕๔๒ ซึ่งสามารถรับรองงบดุลได้จึงลงลายมือชื่อไป การลงลายมือชื่อดังกล่าวมิได้ทำให้ผู้แถลงกลับมาเป็นกรรมการบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ เพราะมีการจดทะเบียนถอนชื่อออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ ตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๔๒ แล้ว

นอกจากนี้ ผู้แถลงได้อ้างหนังสือของคุณหญิงวนิดา พุนศิริวงศ์ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๔ เป็นพยานประกอบคำแถลง โดยคุณหญิงวนิดา ฯ รับรองว่า ในส่วนของบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ นั้น คุณหญิงวนิดา ฯ เป็นผู้ถือหุ้นและเป็นกรรมการบริษัทผู้หนึ่งยืนยันว่า ผู้แถลงไม่เคยเป็นลูกจ้างของบริษัท ฯ ไม่เคยได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนใดๆ การที่ผู้แถลงลงลายมือชื่อในแบบนำส่งงบดุล ฯ และในงบดุล ฯ ปี ๒๕๔๒ ในฐานะผู้ทำบัญชีและกรรมการบริษัทนั้น เป็นการลงลายมือชื่อตามที่เคยปฏิบัติมาในปีก่อนๆ โดยเข้าใจว่าสามารถลงลายมือชื่อได้เพราะเป็นกรรมการบริษัทอยู่ในช่วงเวลาหนึ่ง คือระหว่างเดือนมกราคมถึงเมษายน ๒๕๔๒

LIRT

พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ตามคำชี้แจงของผู้แถลงและพยานหลักฐานว่า คุณหญิงปรียา ฯ ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ ฯ ก่อนได้รับโปรดเกล้า ฯ ให้ดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. และเมื่อได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ไม่ได้เป็นลูกจ้างของบริษัท เกษมวารมย์ ฯ แต่อย่างใด

การดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. ของคุณหญิงปรียาจึงชอบด้วยบทบัญญัติแห่ง รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ฉะนั้นมติของกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าวข้างต้นจึงชอบแล้ว

ประเด็นข้อที่ ๔ ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ร้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรีบร้อนไม่ให้โอกาส ตามสมควรแก่ผู้ถูกร้องในการชี้แจงจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องได้รับการพิจารณาอย่างไม่เที่ยงธรรม และผู้ร้องไม่ปฏิบัติตามระเบียบของผู้ร้อง โดยระบุพฤติการณ์ต่าง ๆ ของผู้ร้องดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อว่าที่ร้อยตรี เสี่ยม บุษบาบาน มีหนังสือลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๓ ร้องขอต่อประธานกรรมการ ป.ป.ช. ให้ตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ของผู้ถูกร้อง ผู้ร้อง นำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบอย่างเร่งด่วนผิดปกติ และหลังจากนั้นสองวัน ก็แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการตรวจสอบ ฯ และสรุปผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินรายผู้ถูกร้อง ทั้ง ๆ ที่ ก่อนหน้าว่าที่ร้อยตรี เสี่ยม ฯ ร้องเรียนให้ตรวจสอบบัญชี ฯ ของผู้ถูกร้อง ได้มีประชาชนใช้สิทธิตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๔ เข้าชื่อร้องต่อประธานวุฒิสภาให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๓๐๗ ถอดถอน นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี และนายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ออกจากตำแหน่ง และประธานวุฒิสภาได้ส่งเรื่องให้ผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๕ ประธาน กรรมการ ป.ป.ช. ได้รับเรื่องไว้ตั้งแต่วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๓ ก่อนมีการร้องเรียนเกี่ยวกับกรณีของ ผู้ถูกร้อง แต่ผู้ร้องกลับลงมติเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๓ แต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง และออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ หลังจากนั้นก็ไม่มีความคืบหน้าของการไต่สวนจนบุคคลทั้งสองพ้นจากตำแหน่งไป

(๒) ในช่วงเดียวกันกับที่ผู้ถูกร้องถูกร้องเรียน มีผู้ร้องเรียนต่อผู้ร้องว่า นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี และนายบัญญัติ บรรทัดฐาน รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยไม่แสดงรายการทรัพย์สิน ซึ่งเป็นหุ้นเช่นเดียวกับผู้ถูกร้อง ผู้ร้องจึงนำเรื่องดังกล่าวไป พิจารณาในคราวเดียวกับผู้ถูกร้อง แต่เมื่อทั้งสองคนรับว่าไม่ได้ยื่นเพราะหลงลืม ผู้ร้องกลับมีมติว่า ถ้าเหตุที่ไม่แจ้งเพราะหลงลืมไม่เป็นความผิดแล้วเปลี่ยนแนวสอบสวนผู้ถูกร้องว่าไม่ได้แสดงรายการ ทรัพย์สิน ฯ ที่เป็นหุ้นที่ให้ผู้อื่นถือแทนเป็นความผิด

(๓) เมื่อแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ แล้ว ผู้ร้องไม่ได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ หรือให้ชี้แจง ผู้ถูกร้องทราบข่าวจากหนังสือพิมพ์ จึงได้แจ้งไปยังประธานกรรมการ ป.ป.ช. ว่า จะขอไปชี้แจง ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ จึงมีหนังสือให้ผู้ถูกร้องไปชี้แจงในวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ แต่ผู้ร้องกลับให้ข่าวต่อสาธารณชนว่า ผู้ถูกร้องประวิงเวลา ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือแจ้งความจำนงค์ว่าจะไปชี้แจงด้วยตนเองหลังจากเสร็จภารกิจเลือกตั้ง คือ หลังวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ แต่คณะกรรมการตรวจสอบ ฯ และผู้ร้องไม่ยอมและต้องการรวบรัดการตรวจสอบ ผู้ถูกร้องจึงมีหนังสือลงวันที่ ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ชี้แจงเพิ่มเติม และผู้ถูกร้องกับคู่สมรสได้ไปให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๓ และขอให้เรียกเอกสารจากบุคคลภายนอกมาประกอบการพิจารณา แต่คณะกรรมการตรวจสอบ ฯ รับผิดชอบผลการตรวจสอบโดยไม่รอเอกสาร แล้วส่งรายงานผลการตรวจสอบลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๓ ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ทันทีในวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ โดยที่ไม่ได้ส่งเอกสารประกอบกว่า ๓,๐๐๐ แผ่นไปด้วย

(๔) นายโอกาส อรุณินท์ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. สั่งการให้นำรายงานตรวจสอบเข้าพิจารณาในการประชุมของผู้ร้องวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ โดยกำหนดนัดประชุมเพื่อลงมติผลการตรวจสอบในการประชุมครั้งที่ ๕๘/๒๕๔๓ วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๓ และครั้งที่ ๕๙/๒๕๔๓ วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๓ ในวันประชุมที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๓ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. สั่งเลื่อนวาระการพิจารณารายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สิน ฯ รายผู้ถูกร้องซึ่งเป็นวาระที่ ๖.๒ ขึ้นมาพิจารณาเป็นลำดับต้นก่อนระเบียบวาระอื่นๆ ทั้งนี้ ก่อนเริ่มการประชุมมีกลุ่มประชาชนจำนวนมากมาร้องเรียนต่อประธานกรรมการ ป.ป.ช. ว่ามีกรรมการ ป.ป.ช. ๓ คน คือ คุณหญิงปรีดา เกษมสันต์ ณ อยุธยา พลโท สวัสดิ์ ออรั้งโรจน์ และนายเกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม เป็นกรรมการบริษัทและเป็นหุ้นส่วน ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่กรรมการ ป.ป.ช. ได้ แทนที่ประธานคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะชะลอการพิจารณาและลงมติกรณีของผู้ถูกร้องไว้ แล้วดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติกรรมการ ป.ป.ช. ๓ คนก่อน กลับรวบรัดพิจารณาและลงมติกรณีของผู้ถูกร้อง การกระทำของประธานกรรมการ ป.ป.ช. ถือได้ว่า เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เที่ยงธรรม เลือกปฏิบัติและมีได้ให้ความเป็นธรรมอย่างเพียงพอแก่ผู้ถูกร้อง นอกจากนี้ กรรมการ ป.ป.ช. คือ นายวิรัตน์ วัฒนศิริธรรม ซึ่งเป็นอนุกรรมการตรวจสอบ ฯ คนหนึ่ง มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลที่เป็นแกนนำของพรรคการเมืองคู่แข่งพรรคไทยรักไทย และเคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ถูกร้องมาก่อน

LIRT

(๕) ผู้ร้องใช้มาตรฐานการพิจารณารายงานผลการตรวจสอบ ๑ กรณีผู้ถูกร้องแตกต่างกันรายงานผลการตรวจสอบ ๑ ของนายชวน หลีกภัย และนายบัญญัติ บรรทัดฐาน โดยกรณีบุคคลทั้งสองนั้น ผู้ร้องมีมติให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมให้ชัดเจนก่อน แต่กรณีผู้ถูกร้องซึ่งมีประเด็นเดียวกันทั้งที่ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายยุ่งยากซับซ้อนมากกว่า ผู้ร้องกลับรับพิจารณาและลงมติให้เป็นโทษแก่ผู้ถูกร้องในการพิจารณาเพียงครั้งเดียวเท่านั้น

(๖) หลังจากที่คณะอนุกรรมการตรวจสอบ ๑ เสนอรายงานผลการตรวจสอบกรณีของผู้ถูกร้องต่อผู้ร้องแล้ว ผู้ร้องไม่ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงก่อนที่จะพิจารณาลงมติ อันเป็นการฝ่าฝืนระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๑ มติของผู้ร้องจึงไม่ชอบ

นายโอภาส อรุณินท์ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ได้ยื่นคำแถลงลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๔ ต่อศาลรัฐธรรมนูญชี้แจงกรณีที่ผู้ถูกร้องกล่าวหาว่า ผู้แถลงปฏิบัติไม่เป็นกลาง ไม่เป็นธรรม เลือกปฏิบัติ ด้วยการนำเรื่องของผู้ถูกร้องเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบอย่างเร่งด่วนผิดปกติ ชี้นำสาธารณชนล่วงหน้าก่อนลงมติและดำเนินการให้มีการลงมติเรื่องของผู้ถูกร้อง ทั้งๆ ที่รู้อยู่แล้วว่ามีการกรรมการ ป.ป.ช. ๓ คน ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่กรรมการได้

คำแถลงดังกล่าวมีใจความว่า ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ร้องดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่เหมือนกันทุกราย ตามหลักเกณฑ์ที่ผู้ร้องกำหนดตามมติครั้งที่ ๕/๒๕๔๐ เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๐ สำหรับกรณีของผู้ถูกร้อง ผู้ร้องได้ดำเนินการตรวจสอบตามแนวทางและหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น โดยตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งแล้วเสร็จ และประกาศผลการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม ๑๑๖ ตอนพิเศษ ๕๑ ง วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ส่วนบัญชีแสดงทรัพย์สิน ๑ กรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปีอยู่ในระหว่างการตรวจสอบ ยังไม่แล้วเสร็จ ปรากฏว่าในเดือนกันยายน ๒๕๕๓ สื่อมวลชนเสนอข่าวเกี่ยวกับการที่ผู้ถูกร้องไม่แสดงทรัพย์สิน (หุ้น) จำนวนมากที่อยู่ในชื่อของแม่บ้าน คนรับใช้ คนรถ และยามรักษาความปลอดภัยของผู้ถูกร้องในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๑ ที่ยื่นต่อผู้ร้องและว่าที่ร้อยตรี เสี่ยม บุญบาน ได้ยื่นคำร้องขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวด้วย ผู้ร้องจึงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบ ๑ ดำเนินการจนกระทั่งแล้วเสร็จ และเสนอผู้ร้องพิจารณารวมระยะเวลาดำเนินการเฉพาะในส่วนของการตรวจสอบ ๑ ประมาณสามเดือน ในการทำงานของคณะอนุกรรมการตรวจสอบ ๑ ได้ปฏิบัติไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย และในการลงมติของผู้ร้อง

ไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ เนื่องจากระเบียบดังกล่าวถูกยกเลิกไปแล้ว เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ทั้งนี้ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง

หลังจากที่คณะอนุกรรมการตรวจสอบ ๑ ส่งรายการผลการตรวจสอบมาแล้ว ผู้แถลงนำเรื่องดังกล่าวเข้าหารือในที่ประชุมผู้ร้องเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ ว่า สมควรมำรายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องมาพิจารณาเป็นการเฉพาะ โดยนัดประชุมพิเศษเพิ่มเติมหรือไม่ ที่ประชุมมีมติให้นำเรื่องไปพิจารณาในวาระอื่นๆ ในวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๓ รวมกับรายงานผลการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๑ ของนายบัญญัติ บรรทัดฐาน และนายชวน หลีกภัย เพื่อพิจารณาในคราวเดียวกัน โดยฝ่ายเลขานุการได้จัดส่งสำเนารายงานการตรวจสอบของคณะอนุกรรมการตรวจสอบ ๑ ซึ่งเกี่ยวกับผู้ถูกร้องให้กรรมการ ป.ป.ช. ทุกคน ตั้งแต่วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ ไม่ใช่วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๓ ดังที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้าง ในวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๓ ผู้ร้องกำหนดให้มีการประชุมตั้งแต่เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกาเป็นต้นไป ปรากฏว่า มีบุคคลจำนวนมากมาชุมนุมกันรอบบริเวณใกล้กับอาคารสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งจะเป็นที่ประชุมของผู้ร้องและพยายามขัดขวาง รวมทั้งดำเนินการต่างๆ เพื่อไม่ให้ผู้ร้องประชุมในวันดังกล่าว ผู้ร้องและผู้บริหารของสำนักงาน ป.ป.ช. ต้องเจรจากับกลุ่มผู้ชุมนุม และสามารถประชุมพิจารณาเรื่องตามระเบียบวาระได้เมื่อเวลา ๑๑.๐๐ นาฬิกา สำหรับระเบียบวาระใดที่ผู้ร้องเห็นว่าเป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาในรายละเอียดที่ประชุมก็มิตีให้เลื่อนการพิจารณาออกไปก่อน มิใช่ผู้แถลงเป็นผู้สั่งให้เลื่อนดังที่ผู้ถูกร้องอ้าง เมื่อถึงวาระพิจารณารายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง ผู้ร้องพิจารณาจนแล้วเสร็จ และมีมติด้วยคะแนนเสียง ๘ ต่อ ๑ ให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ การประชุมของผู้ร้องในวันดังกล่าวเป็นการปฏิบัติอย่างปกติซึ่งผู้ร้องทำมาตลอด มิได้ดำเนินการโดยเร่งรีบดังที่ผู้ถูกร้องกล่าวหาแต่อย่างใด

ส่วนกรณีที่มีผู้ร้องเรียนว่ามีกรรมการ ป.ป.ช. ๓ คน คือ คุณหญิงปรีดา ๑, พลโท สวัสดิ์ ๑ และนายเกริกเกียรติ ๑ เป็นกรรมการบริษัทหรือเป็นหุ้นส่วนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่กรรมการ ป.ป.ช. ได้นั้น ปัญหาเรื่องคุณสมบัติของกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าว เป็นเรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัย ผู้แถลงและผู้ร้องไม่มีอำนาจวินิจฉัยและผู้แถลงไม่มีอำนาจห้ามกรรมการ ป.ป.ช. คนหนึ่งคนใดเข้าร่วมในการประชุมของผู้ร้อง

LIRT

อนึ่ง คุณหญิงปรียา ฯ ไม่ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ก่อนการประชุมผู้ร้อง ในวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๓ ตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้าง แต่ได้ลาออกในวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๓

ในระหว่างการตรวจสอบเรื่องของผู้ถูกร้อง ผู้แถลงไม่เคยให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนในลักษณะ มีคำวินิจฉัยล่วงหน้าแต่อย่างใด และไม่เคยจัดแถลงข่าวก่อนผู้ร้องมีคำวินิจฉัย แต่โดยเหตุที่ในช่วงเวลาดังกล่าว มักจะมีนักข่าวทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์มาหาข่าวที่สำนักงาน ป.ป.ช. จำนวนมากทุกวัน และประตูเข้า - ออก สำนักงาน ป.ป.ช. มีเพียงประตูเดียว เมื่อผู้แถลงเข้ามาทำงานและจะกลับบ้าน จะมีนักข่าวสอบถามเรื่องต่างๆ รวมทั้งความคืบหน้าในการตรวจสอบทรัพย์สินผู้ถูกร้องอยู่เสมอ จึงได้พูดคุยกับนักข่าวไปบ้างตามที่ปรากฏเป็นข่าว

ผู้แถลงยืนยันว่า ในการพิจารณาเรื่องต่างๆ ผู้แถลงและผู้ร้องได้กระทำไปตามอำนาจหน้าที่ ตามกฎหมายด้วยความที่เป็นกลาง โดยบริสุทธิ์ยุติธรรม โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ผู้แถลงไม่เคยมีอคติกับบุคคลหนึ่งบุคคลใดรวมทั้งผู้ถูกร้อง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ร้องเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกเรื่อง

นอกจากนี้ ในการแถลงการณืปิดคดี ผู้ร้องได้ชี้แจงเกี่ยวกับประเด็นข้อนี้ว่า ผู้ร้องมิได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรีบร้อนแต่อย่างใด เพราะข้อเท็จจริงรับฟังยุติตามพยานหลักฐานที่ผู้ร้องตรวจพบ และคำรับของผู้ถูกร้องเองว่า ได้มีการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน และรับว่าผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการหุ้นนั้นไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้อง

กรณีที่ผู้ถูกร้องกล่าวหาว่า ผู้ร้องไม่ให้โอกาสตามสมควรแก่ผู้ถูกร้องในการชี้แจงจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องได้รับการพิจารณาอย่างไม่เที่ยงธรรมนั้น ไม่เป็นความจริง เพราะผู้ร้องมีหนังสือลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๓ ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงครั้งแรก ตามหนังสือลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ต่อมาผู้ร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารเพิ่มเติม ผู้ถูกร้องก็ชี้แจงอีก ๒ ครั้ง ตามหนังสือลงวันที่ ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ทั้งได้ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการตรวจสอบอีกเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๓ นอกจากนั้นเมื่อผู้ถูกร้องกล่าวอ้างพยานบุคคลเพิ่มเติม ผู้ร้องก็ได้สอบปากคำพยานบุคคลที่อ้างให้ทุกราย ถือว่าผู้ร้องเปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องชี้แจงและนำพยานบุคคลมาให้ผู้ร้องสอบปากคำตามความประสงค์ของผู้ถูกร้องทุกประการ เป็นการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้องเช่นเดียวกับกรณีอื่นๆ แล้ว

ส่วนกรณีที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า การที่ผู้ร้องไม่ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงก่อนที่จะลงมติเป็นการฝ่าฝืนระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๑ มติของผู้ร้องจึงไม่ชอบนั้น ผู้ร้องชี้แจงว่า ผู้ร้องได้มีมติให้นำระเบียบดังกล่าวมาใช้โดยอนุโลม ในขณะที่ยังไม่มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ออกใช้บังคับ แต่ขณะนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ระเบียบดังกล่าวจึงไม่อาจนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อีกต่อไป

พิจารณาแล้ว เห็นว่าผู้ร้องได้ให้โอกาสตามสมควรแก่ผู้ถูกร้องในการชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ แล้ว ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องในประเด็นนี้จึงรับฟังไม่ได้

ประเด็นข้อที่ ๕ คำร้องของผู้ร้องที่อ้างว่า ผู้ถูกร้องแสดงรายการทรัพย์สินเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เป็นคำกล่าวอ้างลอยๆ ไม่แยกแยะให้เห็นได้ว่ากรณีใดเป็นการแจ้งเท็จ และกรณีใดเป็นการปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ทำให้ผู้ถูกร้องไม่สามารถชี้แจงได้ถูกต้อง ทั้งคำร้องของผู้ร้องก็ไม่ปรากฏ ณ ที่ใดว่า ผู้ถูกร้องได้แจ้งรายการทรัพย์สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ แต่คณะกรรมการผู้ร้องกลับวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องแสดงรายการทรัพย์สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ผู้ร้องชี้แจงว่า กรณีของผู้ถูกร้องเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่เป็นหุ้นที่ผู้ถูกร้องและคู่สมรสใช้ชื่อนุคคลอื่นถือแทน ซึ่งในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ มีมูลค่า ๒,๓๗๑,๗๒๖,๒๗๑ บาท ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ เป็นมูลค่า ๑,๕๒๓,๑๓๕,๕๕๗ บาท และครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ มีมูลค่า ๖๔๖,๕๘๔,๒๘๓ บาท ซึ่งเป็นทั้งกรณีที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ เพราะเป็นการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง และเป็นกรณีปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบด้วย

พิจารณาแล้ว เห็นว่าคำชี้แจงของผู้ร้องดังกล่าวรับฟังได้ ประเด็นที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างจึงตกไป

ประเด็นข้อที่ ๖ กรณีจะต้องด้วยมาตรา ๒๕๕ แห่งรัฐธรรมนูญ จะต้องปรากฏว่ามีความจงใจและความจงใจจะเกิดขึ้นได้ผู้กระทำจะต้องรู้ถึงข้อเท็จจริงนั้นๆ

พิจารณาแล้ว ประเด็นนี้เป็นปัญหาข้อกฎหมาย ซึ่งเป็นปัญหาหลักแห่งคดี จึงขอนำไปพิจารณาในการวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบหรือไม่

ประเด็นข้อที่ ๗ ผู้ร้องไม่มีพยานหลักฐานอันจะแสดงให้เห็นได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ทั้งไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้ใช้หรือจะใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งทางการเมืองกระทำการทุจริตแสวงหาประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพื่อผู้ถูกร้องหรือเพื่อบุคคลอื่นตามรัฐธรรมนูญ มติของผู้ร้องที่ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงไม่ชอบ

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ บัญญัติไว้ดังนี้

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่าการกระทำความผิดแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้ว ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

จะเห็นได้ว่า มาตรา ๒๕๕ วรรคสอง ให้อำนาจคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาว่า กรณีใดเป็นกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบหรือไม่ และรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่า “จงใจ” ตามมาตรานี้มีความหมายอย่างไร ดังนั้น ผู้ร้องจึงสามารถใช้ดุลพินิจพิจารณาเรื่องดังกล่าวได้ อย่างไรก็ดีในการพิจารณาคำร้องของผู้ร้องตามมาตรา ๒๕๕ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญย่อมพิจารณาว่า กรณีของผู้ถูกร้องแต่ละรายเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบหรือไม่ โดยฟังข้อเท็จจริงตามพยานหลักฐานที่คู่กรณีนำสืบ

อนึ่ง ตามที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า กรณีของผู้ถูกร้องไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้ใช้หรือจะใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งทางการเมืองกระทำการทุจริตและหาประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อผู้ถูกร้องหรือบุคคลอื่นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญนั้น เห็นว่าความเข้าใจดังกล่าวยังคลาดเคลื่อนอยู่เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ - ๒๕๕ ก็คือ เพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบที่ถูกต้องตามความเป็นจริงทั้ง ๓ กรณี คือ กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้วหนึ่งปี ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ

ความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินในช่วงเวลาที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งจะทำให้ทราบว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ถูกตรวจสอบมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือไม่ ดังนั้น การลงโทษตามมาตรา ๒๕๕ จึงเป็นมาตรการที่จะทำให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ถูกต้องตามความเป็นจริงโดยไม่ปกปิดข้อเท็จจริง มิใช่เพื่อลงโทษผู้ใช้อำนาจหน้าที่ทางการเมืองกระทำการทุจริตแสวงหาประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังที่ผู้ถูกร้องเข้าใจ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า มติของผู้ร้องดังกล่าวข้างต้นชอบด้วยกฎหมายสำหรับประเด็นข้อที่ ๘ - ๑๕ ตามคำชี้แจงของผู้ถูกร้องนั้น มิใช่ประเด็นที่เป็นปัญหาเบื้องต้นแห่งคดี จึงขอต่อไปประกอบการพิจารณาวินิจฉัยประเด็นหลักแห่งคดี

ต่อไปนี้จะได้พิจารณาประเด็นตามคำร้องของผู้ร้อง

ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินของตน และ/หรือคู่สมรสที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น ดังนี้

ในการยื่นบัญชี ๑ ครั้งที่ ๑ (กรณีเข้ารับตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี) เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น มีมูลค่า ๒,๓๗๑,๗๒๖,๓๗๑ บาท

ในการยื่นบัญชี ๑ ครั้งที่ ๒ (กรณีพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี) เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ ไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น มีมูลค่า ๑,๕๒๓,๑๕๗,๖๕๗ บาท

ในการยื่นบัญชี ๑ ครั้งที่ ๓ (กรณีพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีแล้วครบหนึ่งปี) เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ ไม่แสดงรายการที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่นมีมูลค่า ๖๔๖,๕๘๔,๓๘๓ บาท

ผู้ถูกร้องยอมรับกับผู้ร้องว่า ไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่นในการยื่นบัญชี ๑ ต่อผู้ร้องทั้ง ๓ ครั้ง แต่อ้างว่าไม่ได้ตั้งใจไม่แสดงรายการดังกล่าว โดยให้เหตุผลดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ทราบข้อเท็จจริงการถือหุ้นของบุคคลอื่นที่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นผู้ดำเนินการ

(๒) ทรัพย์สิน (หุ้น) ที่ไม่แสดงไว้ในบัญชี ๑ เมื่อเทียบกับทรัพย์สินที่ได้แสดงไว้ในบัญชี ๑ แต่ครั้งมีจำนวนน้อยมาก

(๓) ผู้ถูกร้องไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน และไม่ทราบรายละเอียดการบริหารจัดการธุรกิจของบริษัทต่าง ๆ ของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร

(๔) ตนเองและเลขานุการส่วนตัวไม่เข้าใจในข้อกำหนด ระเบียบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และรายละเอียดการกรอกรายการทรัพย์สินในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ๑

(๕) การที่จะแสดงหรือไม่แสดงทรัพย์สินดังกล่าว ก็ไม่เป็นเหตุให้ตนได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์แต่อย่างใด

โดยที่ผู้ถูกร้องยอมรับว่า ตนมิได้แสดงรายการทรัพย์สินของคู่สมรสที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่นในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้องทั้ง ๓ ครั้งจริง แต่อ้างว่าไม่ได้ตั้งใจ จึงมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการทรัพย์สินดังกล่าว เป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

เพื่อประโยชน์ในการวินิจฉัยประเด็นดังกล่าว จะพิจารณาว่า ความในมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่งที่ว่า “จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ” และที่ว่า “ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ” มีความหมายอย่างไร

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้อธิบายความหมายของคำว่า “จงใจ” “เท็จ” และ “ปกปิด” ไว้ดังนี้

จงใจ ก. ตั้งใจ, หมายถึง, เจตนา*

เท็จ ว. ปด, โกหก, ไม่จริง**

ปกปิด ก. ปิดไม่ให้รู้หรือไม่ให้เห็น, ปิดไว้เป็นความลับ***

เมื่อพิจารณาความหมายของถ้อยคำดังกล่าวข้างต้น ย่อมเข้าใจได้ว่า “จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หมายถึงว่า “เจตนายื่นบัญชีดังกล่าว ประกอบด้วยข้อความที่ไม่จริง”

ดังนั้น การจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จตามมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง จึงหมายถึง กรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยื่นบัญชีดังกล่าวต่อผู้ร้อง ทั้งๆ ที่รู้ว่าบัญชีที่ยื่นนั้นมีข้อความอันเป็นเท็จ

ส่วนการปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง หมายถึง การปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบมิให้ใครรู้ หรือปิดไว้เป็นความลับ

ดังนั้น ในการพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบหรือไม่นั้น จึงมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า ในขณะที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินต่อผู้ร้องทั้ง ๓ ครั้ง ผู้ถูกร้องรู้หรือไม่ว่ามีทรัพย์สิน (หุ้น) ของตน และ/หรือของภริยาที่ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีดังกล่าว

* พจนานุกรมฯ หน้า ๒๑๐

** พจนานุกรมฯ หน้า ๔๒๐

*** พจนานุกรมฯ หน้า ๔๘๗

ในการวินิจฉัยประเด็นดังกล่าว มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า การถือหุ้นที่บุคคลต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดของผู้ถูกร้องและคู่สมรสถือในบริษัทต่าง ๆ เป็นการถือแทนผู้ถูกร้องหรือคู่สมรส ซึ่งจะได้วิเคราะห์ดังต่อไปนี้

อย่างไรก็ดี ในเบื้องต้น จะพิจารณาคำชี้แจงข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง ซึ่งเกี่ยวกับการถือหุ้น ในบริษัทต่าง ๆ ของผู้ใกล้ชิดของผู้ถูกร้อง

ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ทรัพย์สิน (หุ้น) ที่อยู่ในชื่อของคนใช้ แม่บ้าน คนขับรถ ยามรักษาความปลอดภัย และคนใกล้ชิดนั้น เป็นทรัพย์สินของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ไม่ใช่ของผู้ถูกร้อง เพราะผู้ถูกร้องได้ ดำเนินการโอนลอยทรัพย์สิน (หุ้น) ของตน รวมทั้งหุ้นบริษัท ฯ ในตลาดหลักทรัพย์และนอกตลาดหลักทรัพย์ ให้คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในปี ๒๕๓๗ ผู้ถูกร้องและคู่สมรสต่างคนต่างมีธุรกิจ ผู้ถูกร้องไม่ทราบข้อมูลข้อเท็จจริงที่คู่สมรส เอาหุ้นที่เคยอยู่ในชื่อของผู้ถูกร้องไปเป็นชื่อของคนใช้ แม่บ้าน คนขับรถ ยามรักษาความปลอดภัย และ คนใกล้ชิด

พิจารณาแล้ว คำชี้แจงของผู้ถูกร้องดังกล่าวเป็นปริยายว่า ผู้ถูกร้องรู้มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ ว่า จะได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในปี ๒๕๓๗ จึงได้ดำเนินการโอน ลอยหุ้นให้คู่สมรสตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ มีคำถามว่า ผู้ถูกร้องรู้ได้อย่างไรว่า จะมีการเปลี่ยนแปลงตัวรัฐมนตรี ของพรรคพลังธรรมซึ่งเป็นพรรคร่วมรัฐบาลที่ได้จัดตั้งขึ้นในปี ๒๕๓๕ โดยมีนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี เพราะเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า การปรับปรุงรัฐมนตรีในโควตาของพรรคพลังธรรม ในปี ๒๕๓๗ เป็นอุบัติเหตุทางการเมืองของพรรคพลังธรรมที่ไม่มีใครคาดคิดมาก่อน กล่าวคือ ในปี ๒๕๓๗ ได้เกิดการขัดแย้งทางความคิดระหว่างผู้บริหารพรรคพลังธรรมที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี และ ผู้บริหารพรรค ฯ ที่ไม่ได้เป็นรัฐมนตรี ซึ่งส่งผลให้รัฐมนตรีที่ร่วมรัฐบาลในเวลานั้นทุกคนลาออกจากการ เป็นรัฐมนตรี จึงได้มีการปรับปรุงตำแหน่งรัฐมนตรีในโควตาของพรรคพลังธรรม โดยผู้ถูกร้องได้รับ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ดังนั้น ข้ออ้างของผู้ถูกร้องดังกล่าวจึงขัดกับ ข้อเท็จจริงที่ทราบกันโดยทั่วไป

อนึ่ง ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ได้โอนลอยหุ้นบริษัทต่าง ๆ ที่ผู้ถูกร้องถืออยู่ให้คุณหญิงพจมาน คู่สมรสตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นปริยายว่า ผู้ถูกร้องได้วางมือจากการทำธุรกิจตั้งแต่นั้นมา แต่ปรากฏ ตามพยานหลักฐานที่ผู้ร้องนำสืบว่า ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นกรรมการของบริษัทต่าง ๆ ในปี ๒๕๓๗ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

LIRT

จากพยานหลักฐานที่ผู้ร้องนำสืบ ฟังข้อเท็จจริงได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นกรรมการของบริษัทต่าง ๆ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

- (๑) บริษัท ชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน)
- (๒) บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)
- (๓) บริษัท ยูไนเต็ด บรอดคาสติ้ง คอปอเรชั่นส์ จำกัด
(ทั้งสามบริษัทนี้ ลาออกเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๗)
- (๔) บริษัท อินโฟร์เซล เทเลคอม จำกัด (มหาชน)
(ลาออกเมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๓๗)
- (๕) บริษัท ชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และ
- (๖) บริษัท เอส ซี เค เอสเทค จำกัด
(สองบริษัทสุดท้ายลาออกเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๓๗)

จะเห็นว่า ข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่ว่า ได้โอนลอยหุ้นให้คุณหญิงพจมานในปี ๒๕๓๕ ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทต่าง ๆ ในปี ๒๕๓๗ ข้ออ้างของผู้ถูกร้องในเรื่องการโอนหุ้นดังกล่าว จึงไม่น่าเชื่อ

นอกจากนี้ ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องได้โอนลอยหุ้นของตนให้คุณหญิงพจมาน ชินวัตร คู่สมรส ซึ่งรวมทั้งหุ้นบริษัทในตลาดหลักทรัพย์และนอกตลาดหลักทรัพย์นั้น ข้ออ้างดังกล่าวรับฟังได้หรือไม่ เพียงใด

ในเรื่องนี้ นายสุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ ซึ่งผู้ถูกร้องอ้างเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญเรื่องการโอนลอย ได้เบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า “การโอนลอยหุ้นมี ๓ แบบ คือ

- (๑) บริษัทจำกัดมีแบบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๒๕
- (๒) บริษัทมหาชนจำกัดมีแบบตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕
- (๓) บริษัทมหาชนจำกัดในตลาดหลักทรัพย์ ฯ มีแบบตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕๑ ประกอบมาตรา ๑๕๕ การโอนลอยใช้บังคับได้ระหว่างคู่กรณี และถ้าเป็นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ฯ ใช้บังคับได้ระหว่างผู้โอนและผู้รับโอน แต่จะใช้กับบริษัทได้ต่อเมื่อจดทะเบียนการโอนแล้ว

การโอนลอย คือ การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อผู้ถือ ซึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อผู้มีชื่อแสดงว่าเป็นเจ้าของ หรือผู้รับโอนคนสุดท้ายได้ส่งมอบหุ้นดังกล่าวแก่ผู้รับโอนโดยลงลายมือชื่อสลักหลังแสดงการโอน ทั้งนี้ ตามนัยของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕๑ ประกอบมาตรา ๑๕๕”

ส่วนการโอนหุ้นบริษัทจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะต้องเป็นไปตาม มาตรา ๑๑๒๕ กล่าวคือ การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อในใบหุ้น ต้องทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของ ผู้โอนกับผู้รับโอน และต้องมีพยานคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมือชื่อนั้นๆ ด้วย ถ้าไม่ได้ ทำตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าว การโอนย่อมเป็นโมฆะดังที่ มาตรา ๑๒๒๕ วรรคสอง บัญญัติไว้ ดังนี้

“การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อผู้ถือลงในใบหุ้นนั้น ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของผู้โอน กับผู้รับโอนมีพยานคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยลงลายมือชื่อรับรองลายมือชื่อนั้นๆ ด้วยแล้วท่านว่าเป็นโมฆะ”

ส่วนการโอนหุ้นบริษัทมหาชนจำกัดนอกตลาดหลักทรัพย์นั้น ต้องกระทำตามพระราชบัญญัติ บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕๘ ซึ่งบัญญัติว่า “การโอนหุ้นย่อมสมบูรณ์เมื่อผู้โอน ได้สลักหลังใบหุ้น โดยระบุชื่อผู้รับโอนและลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน และส่งมอบใบหุ้นให้แก่ ผู้รับโอน การโอนหุ้นจะใช้อยู่บริษัทได้เมื่อบริษัทได้รับคำร้องขอให้ลงทะเบียนการโอนหุ้นแล้ว แต่จะใช้อยู่บุคคลภายนอกได้เมื่อบริษัทได้ลงทะเบียนการโอนหุ้นแล้ว”

กล่าวโดยสรุป การโอนหุ้นโดยวิธีโอนลอยหุ้นใช้ได้กับการโอนหุ้นบริษัทมหาชนจำกัด ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เท่านั้น

ฉะนั้น ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ได้โอนลอยหุ้นบริษัทต่างๆ ให้กับคุณหญิงพจมาน ชินวัตร คู่สมรส จึงรับฟังไม่ได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการโอนหุ้นนอกตลาดหลักทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโอนหุ้น บริษัทจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ต่อไปนี้จะได้พิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการถือหุ้นของบริษัทต่างๆ ของบุคคลซึ่งเป็น ผู้ใกล้ชิดกับผู้ถูกร้อง

๑. การถือหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) ของผู้ใกล้ชิดกับผู้ถูกร้อง

ผู้ร้องนำสืบว่า บริษัทนี้เดิมชื่อบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์เซอร์วิส แอนด์ อินเวสเมนต์ จำกัด จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๒๖ (ทะเบียนเลขที่ ๒๕๑๖/๒๕๒๖) มีทุนจดทะเบียน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แบ่งทุนออกเป็น ๒๐๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑๐๐ บาท มีผู้ถือหุ้นในวันประชุม จัดตั้งบริษัทเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๒๖ จำนวน ๑๔ คน ดังนี้

(๑) ห้างหุ้นส่วนจำกัด ท. ชินวัตรไหมไทย โดย นางเข็มทอง โอสภาพันธ์ ถือหุ้นจำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น (ใบหุ้นเลขที่ ๑ - ๕๐๐๐๐)

LIRT

(๒) บริษัท พี ที อินเวสเมนต์ จำกัด โดยนางพจมาน ชินวัตร ถือหุ้นจำนวน ๔๐,๐๐๐ หุ้น (ใบหุ้นเลขที่ ๔๐๐๐๑ - ๘๐๐๐๐)

(๓) บริษัท ราชวัตรฟิล์ม จำกัด โดยนายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ถือหุ้นจำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น (ใบหุ้นเลขที่ ๘๐๐๐๑ - ๙๐๐๐๐)

(๔) ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไอ ซี เอส ไอ โดยนางสาวบุษบา วันสุนิล ถือหุ้นจำนวน ๔๐,๐๐๐ หุ้น (ใบหุ้นเลขที่ ๙๐๐๐๑ - ๑๓๐๐๐๐)

(๕) นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ถือหุ้นจำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น (ใบหุ้นเลขที่ ๑๓๐๐๐๑ - ๑๔๐๐๐๐)

(๖) นางพจมาน ชินวัตร ถือหุ้นจำนวน ๔๐,๐๐๐ หุ้น (ใบหุ้นเลขที่ ๑๔๐๐๐๐-๑๘๐๐๐๐)

(๗) พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้องถือหุ้นจำนวน ๑๕,๕๕๓ หุ้น (ใบหุ้นเลขที่ ๑๘๐๐๐๑ - ๑๘๕๕๕๓)

สำหรับผู้ถือหุ้นอีก ๗ คน นั้น ไม่เกี่ยวกับประเด็นที่จะพิจารณา จึงไม่นำมากล่าวในที่นี้

บริษัทนี้มีผู้ถูกร้อง นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ และนางพจมาน ชินวัตร เป็นกรรมการ

ต่อมาในวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ ได้มีการเปลี่ยนชื่อบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ จำกัด บริษัทนี้มีผู้ถือหุ้นตามบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นที่ยื่นต่อกรมทะเบียนการค้า ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๐ จำนวน ๗ คน ดังนี้

(๑) นายวิชัย ช่างเหล็ก คนขับรถ ถือหุ้นจำนวน ๔๐,๐๐๐ หุ้น (ใบหุ้นเลขที่ ๑ - ๔๐๐๐๐) โดยเข้ามาถือหุ้นตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๗

สำหรับผู้ถือหุ้นอีก ๖ คน เป็นผู้ถือหุ้นเดิม ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นคนหนึ่งจำนวน ๖ คน โดยถือหุ้นเพิ่มเป็นจำนวน ๒๐,๐๐๐ หุ้น (ใบหุ้นเลขที่ ๑๘๐๐๐๑ - ๒๐๐๐๐๐) และผู้ถูกร้องยังคงมีฐานะเป็นกรรมการบริษัท

พิจารณาแล้ว จากพยานหลักฐานที่ผู้ร้องนำสืบดังกล่าวข้างต้น ฟังข้อเท็จจริงได้ว่านายวิชัย ช่างเหล็ก คนขับรถของผู้ถูกร้องถือหุ้นบริษัทดังกล่าวจำนวน ๔๐,๐๐๐ หุ้น ตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ ซึ่งขณะนั้นผู้ถูกร้องเป็นกรรมการของบริษัทนี้อยู่ด้วย จึงปฏิเสธว่าไม่รู้ถึงการที่นายวิชัย ช่างเหล็ก ถือหุ้นในบริษัทนี้แทนตน และ/หรือคู่สมรสไม่ได้ เพราะการโอนหุ้นดังกล่าวได้กระทำก่อนปี ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นปีที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ได้โอนลอยในใบโอนหุ้นให้กับคุณหญิงพจมาน ชินวัตร

ฉะนั้น จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องรู้อยู่แล้วว่า นายวิชัย ช่างเหล็ก ถือหุ้นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ จำกัด แทนผู้ถือหุ้นเดิม ซึ่งผู้ร้องไม่ได้นำสืบให้เห็นว่า เป็นการถือหุ้นแทนผู้ใดแน่ แต่หุ้นที่นายวิชัย ช่างเหล็ก รับโอนมานี้มีหมายเลขตรงกับหมายเลขหุ้นที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ท. ชินวัตร ใหมไทย ถืออยู่เดิม

นอกจากนี้ ยังฟังได้ตามพยานหลักฐานที่ผู้ร้องนำสืบว่า ในเวลาต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับทุนและผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าว ดังจะกล่าวต่อไปนี้

วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๓๒ บริษัท ฯ ได้เพิ่มทุนเป็น ๕๐ ล้านบาท แบ่งทุนออกเป็น ๕๐๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑๐๐ บาท ผู้ถือหุ้นไม่เปลี่ยนแปลง

วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๓๓ นายวิชัย ช่างเหล็ก ได้โอนหุ้นจำนวน ๔๐,๐๐๐ หุ้น ให้แก่นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์

วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๓๓ บริษัท ฯ ได้เพิ่มทุนจดทะเบียนจาก ๕๐ ล้านบาท เป็น ๒๐๐ ล้านบาท โดยแบ่งทุนออกเป็น ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑๐ บาท

วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๓๓ ได้มีการเพิ่มทุนบริษัท ฯ เป็น ๒๑๐ ล้านบาท

วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๓๓ ทางกรมการได้อนุญาตให้หุ้นของบริษัท ฯ เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๓๔ ผู้ถูกร้องเป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงชื่อและประทับตราสำคัญของบริษัท ฯ โดยมีการจดทะเบียนการเป็นกรรมการตามกฎหมาย

วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๓๔ บริษัท ฯ นี้เปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด

วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๓๔ บริษัท ฯ ได้จดทะเบียนเพิ่มทุนเป็น ๖๕๓ ล้านบาท

วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ได้มีการจดทะเบียนแปรสภาพบริษัท ฯ เป็นบริษัทมหาชน จำกัด ทุนจดทะเบียน ๑,๐๐๐ ล้านบาท (ทุนชำระแล้ว ๖๕๓ ล้านบาท)

วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ ได้มีการจดทะเบียนเพิ่มทุนบริษัท ฯ เป็น ๓,๐๐๐ ล้านบาท (ทุนชำระแล้ว ๑,๓๘๖ ล้านบาท) โดยผู้ถูกร้องเป็นกรรมการบริษัทตั้งแต่วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๓๓ และเป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงนามและประทับตราสำคัญของบริษัทตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๓๔ และได้ลาออกจากการเป็นกรรมการ ฯ เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๓๗

อนึ่ง จากพยานหลักฐานที่ผู้ร้องนำสืบ ฟังข้อเท็จจริงได้ว่า ในระหว่างที่ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้น และเป็นกรรมการบริษัทดังกล่าว ได้มีการโอนหุ้นของผู้ถูกร้องไปให้ผู้ใกล้ชิด ดังนี้

ณ วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๓ ผู้ถูกร้องถือหุ้นจำนวน ๕,๒๐๐,๐๐๐ หุ้น (ใบหุ้นเลขที่ ๓ หมายเลขหุ้น ๑๘๐๐๐๐๑ - ๗๐๐๐๐๐๐)

วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นให้บุคคลต่างๆ จำนวน ๑๖ คน ในจำนวนนี้เป็นผู้ใกล้ชิดของผู้ถูกร้อง ๗ คน ดังนี้

(๑) โอนหุ้นจำนวน ๓๔๖,๕๐๐ หุ้น ให้ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี คนเลี้ยงลูก (หุ้นเลขที่ ๓๑๒๕๓๕๒ - ๓๔๗๕๔๕๒) ต่อมาปรากฏหลักฐานทางทะเบียน ณ วันปิดทะเบียนผู้ถือหุ้นว่า ณ วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๖, วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๖, วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ และวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๖ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ถือหุ้นเพิ่มเป็น ๓,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น

วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๓๗ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ถือหุ้นเพิ่มเป็น ๖,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๗, วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๓๘ และวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๓๘ ก็ยังคงถือหุ้นจำนวนเท่าเดิม

(๒) โอนหุ้นจำนวน ๓๔๖,๕๐๐ หุ้น ให้ น.ส.สุกัญญา แซ่เฮ้ง คนรับใช้ (หุ้นเลขที่ ๓๔๗๕๔๕๒ - ๓๘๒๒๓๕๑)

(๓) โอนหุ้นจำนวน ๓๔๖,๕๐๐ หุ้น ให้ น.ส.บุญชู เจริญประดับ แม่บ้าน (หุ้นเลขที่ ๔๑๖๘๘๕๒ - ๔๕๑๕๓๕๑) ต่อมาปรากฏหลักฐาน ณ วันปิดทะเบียนผู้ถือหุ้นเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๖, วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๖, วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ และวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๖ ว่า น.ส.บุญชู เจริญประดับ ถือหุ้นเพิ่มเป็น ๘๔๐,๐๐๐ หุ้น และหลังจากนั้น หุ้นที่ผู้ถือหุ้นนี้ถืออยู่มีการเพิ่มขึ้นและลดลงตลอดเวลาจนถึงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ หุ้นที่ น.ส.บุญชูถืออยู่มีจำนวน ๑,๘๕๑,๗๐๐ หุ้น

(๔) โอนหุ้นจำนวน ๓๔๕,๐๐๐ หุ้น ให้นายวิชัย ช่างเหล็ก คนขับรถ (หุ้นเลขที่ ๕๒๐๘๓๕๒ - ๕๕๕๓๓๕๑)

(๕) โอนหุ้นจำนวน ๓๔๖,๕๐๐ หุ้น ให้นายมานัส ใจยา คนสวน (หุ้นเลขที่ ๕๕๕๓๓๕๒ - ๕๘๕๔๘๕๑)

(๖) โอนหุ้นจำนวน ๓๔๖,๕๐๐ หุ้น ให้นายพรทิพย์ เชียงพุกย์ คนขับรถ (หุ้นเลขที่ ๔๕๑๕๓๕๒ - ๔๘๖๑๘๕๑)

(๗) โอนหุ้นจำนวน ๓๔๖,๕๐๐ หุ้น ให้นายชัยรัตน์ เชียงพุกย์ ยามรักษาความปลอดภัย (หุ้นเลขที่ ๖๒๔๖๓๕๒ - ๖๕๕๒๖๕๑) ต่อมาปรากฏหลักฐาน ณ วันปิดทะเบียนผู้ถือหุ้นเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๖, วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๖, วันที่ ๒๔ ธันวาคม

๒๕๓๖, วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๖ ว่า นายชัยรัตน์ เชียงพลกษ์ ถือหุ้นเพิ่มเป็น ๖๗๕,๑๒๑ หุ้น วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๓๗, วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๗ หุ้นที่ผู้ถือหุ้นอยู่เพิ่มขึ้นเป็น ๑,๓๕๐,๓๔๒ หุ้น และเพิ่มขึ้นเป็น ๑,๗๓๓,๖๔๒ หุ้น ในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐

พิจารณาแล้ว จากพยานหลักฐานที่ผู้ร้องนำสืบดังกล่าวข้างต้น ฟังข้อเท็จจริงเป็นยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ก่อตั้งบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ เซอร์วิส แอนด์ อินเวสเมนต์ จำกัด เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ โดยเป็นทั้งผู้ถือหุ้นและกรรมการบริษัทนี้ตั้งแต่ก่อตั้งจนถึงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๓๗ (ยกเว้นช่วงระหว่างวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๓๑ ถึงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๓๓ เป็นเวลา ๑ ปี ๔ เดือน) และในเวลาที่ผู้ถูกร้องเป็นกรรมการบริษัท ฯ ได้มีการโอนหุ้นบริษัทนี้ไปให้บุคคลต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับผู้ถูกร้อง ดังนี้

(๑) มีการโอนหุ้นจำนวน ๔๐,๐๐๐ หุ้น (หุ้นเลขที่ ๑ - ๔๐๐๐๐) ซึ่งเป็นหุ้นที่ถือโดย ห้างหุ้นส่วนจำกัด ท. ชินวัตร ไหมไทย ให้นายวิชัย ช่างเหล็ก คนขับรถ

(๒) ณ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ก่อนที่จะจดทะเบียนแปรสภาพบริษัทดังกล่าว เป็นบริษัทมหาชนจำกัด ได้มีการโอนหุ้นไปให้บุคคลต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับผู้ถูกร้อง จำนวน ๗ คน คนละ ๓๔๖,๕๐๐ หุ้น ดังกล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งเป็นการโอนโดยตรงจากผู้ถูกร้อง เพราะหุ้นที่โอนไปให้ บุคคลดังกล่าวเป็นหุ้นที่มีหมายเลขตรงกับหมายเลขของหุ้นที่ผู้ถูกร้องถืออยู่ก่อน แต่หากผู้ถูกร้อง จะอ้างว่า หุ้นเหล่านั้นเป็นหุ้นที่ผู้ถูกร้องโอนลอยให้คุณหญิงพจมาน ชินวัตร คู่สมรสตั้งที่อ้างในคำชี้แจง ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง ก็รับฟังไม่ได้ เพราะขณะที่มีการโอนหุ้นดังกล่าว บริษัทนี้ยังเป็นบริษัทจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์* การโอนหุ้นของบริษัทจำกัดต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อ ผู้โอนและผู้รับโอน โดยมีพยานรับรองลายมือชื่อนั้น ๆ ด้วย ดังกล่าวแล้วในตอนต้น ดังนั้น หากผู้ถูกร้องประสงค์จะให้คู่สมรสเป็นผู้ตัดสินใจว่า จะโอนหุ้นของผู้ถูกร้องให้ผู้ใดตามที่คู่สมรสเห็นสมควร ก็จะต้องโอนเสร็จเด็ดขาดให้คู่สมรส แล้วให้คู่สมรสโอนต่อไปให้ผู้ใดตามที่ผู้รับโอนเห็นสมควรก็ได้

อนึ่ง ข้อเท็จจริงฟังได้ตามที่ผู้ร้องนำสืบว่า ณ วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ถือหุ้นในบริษัทนี้เพิ่มขึ้นเป็น ๕,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น และในวันเดียวกันนี้ หุ้นที่ น.ส.บุญชู เจริญประดับ ถืออยู่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน ๑,๘๕๑,๗๐๐ หุ้น และในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ นายชัยรัตน์ เชียงพลกษ์ ถือหุ้นเพิ่มเป็น ๑,๗๓๓,๖๔๒ หุ้น

* บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ จำกัด จดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัดเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่า การถือหุ้นในบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) โดยบุคคลต่างๆ ดังกล่าวเป็นการถือแทนผู้ถูกร้อง

๒. การถือหุ้นในบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ของผู้ใกล้ชิดกับผู้ถูกร้อง

จากการนำสืบของผู้ร้อง พังข้อเท็จจริงได้ว่า บริษัทนี้จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๒๕ ทุนจดทะเบียน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท แบ่งทุนออกเป็น ๕,๐๐๐ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑,๐๐๐ บาท คุณหญิงพจมาน ชินวัตร และบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ จำกัด เข้าไปถือหุ้นใหญ่ในบริษัท ฯ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ บริษัท ฯ ได้เพิ่มทุนเป็น ๒๐ ล้านบาท ทุนที่เพิ่มขึ้นอีก ๑๕ ล้านบาท เป็นของบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ จำกัด มีผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๓๒ จำนวน ๘ คน ดังนี้

- (๑) น.ส.สุนันท์ แซ่เฮ้ง ถือหุ้นจำนวน ๑ หุ้น มูลค่า ๑,๐๐๐ บาท
- (๒) น.ส.รัชดาภักดี ณ นคร ถือหุ้นจำนวน ๑ หุ้น มูลค่า ๑,๐๐๐ บาท
- (๓) นางพจมาน ชินวัตร ถือหุ้นจำนวน ๕ หุ้น มูลค่า ๕,๐๐๐ บาท
- (๔) นายสุรชัย แซ่เชียว ถือหุ้นจำนวน ๑ หุ้น มูลค่า ๑,๐๐๐ บาท
- (๕) นายอำนาจ เพชรสว่าง ถือหุ้นจำนวน ๑ หุ้น มูลค่า ๑,๐๐๐ บาท
- (๖) น.ส.ภาวนา รัตนปริดากุล ถือหุ้นจำนวน ๑ หุ้น มูลค่า ๑,๐๐๐ บาท
- (๗) นายวิฑูรย์ นราวิริยะกุล ถือหุ้นจำนวน ๑ หุ้น มูลค่า ๑,๐๐๐ บาท
- (๘) บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ จำกัด ถือหุ้นจำนวน ๑๕,๕๘๕ หุ้น มูลค่า ๑๕,๕๘๕,๐๐๐ บาท

ในวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๓๓ ได้มีการปรับโครงสร้างผู้ถือหุ้นใหม่เหลือ ๗ คน ดังนี้

๑. นายวิชัย ช่างเหล็ก คนขับรถ ถือหุ้นจำนวน ๒๐๐ หุ้น มูลค่า ๒๐๐,๐๐๐ บาท
๒. นางกาญจนาภา หงษ์เหิน เลขานุการคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ถือหุ้นจำนวน ๒๐๐ หุ้น มูลค่า ๒๐๐,๐๐๐ บาท
๓. บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ จำกัด ถือหุ้นจำนวน ๑๒,๐๐๐ หุ้น มูลค่า ๑๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๔. น.ส.สุนันท์ แซ่เฮ้ง ถือหุ้นจำนวน ๓,๐๐๐ หุ้น มูลค่า ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๕. น.ส.รัชดาภักดี ณ นคร ถือหุ้นจำนวน ๔,๐๐๐ หุ้น มูลค่า ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๖. นางสมทรง เครือไชย ถือหุ้นจำนวน ๔๐๐ หุ้น มูลค่า ๔๐๐,๐๐๐ บาท
๗. น.ส.จุไรรัตน์ ร่มลำดวน ถือหุ้นจำนวน ๒๐๐ หุ้น มูลค่า ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ในช่วงเวลาดังกล่าว นอกจากผู้ถูกร้องและคู่สมรสจะเป็นกรรมการบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ จำกัด ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในบริษัทนี้แล้ว บุคคลทั้งสองยังเป็นการของบริษัชนี้ด้วย จึงเป็นไปได้ที่ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นผู้บริหารของบริษัท ฯ จะไม่รู้ว่ามีการนำชื่อนายวิชัย ช่างเหล็ก คนขับรถเข้ามาถือหุ้นของบริษัท ซึ่งมีผู้ถือหุ้นเพียง ๗ คน และในจำนวนผู้ถือหุ้นดังกล่าวก็มีนางกาญจนาภา หงษ์เหิน เลขานุการของคณะผู้บริหาร ชินวัตร มีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ด้วย

ต่อมา ในเดือนสิงหาคม ๒๕๓๓ มีการเพิ่มทุนบริษัทนี้เป็น ๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยแบ่งทุนออกเป็น ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑๐ บาท โดยคณะผู้บริหาร ชินวัตร ถือหุ้นจำนวน ๔,๕๐๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าทั้งสิ้น ๔๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท นายวิชัย ช่างเหล็ก และนางกาญจนาภา หงษ์เหิน ก็ได้ถือหุ้นเพิ่มเป็นคนละ ๓๐๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่า ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท ด้วย

ในเดือนมิถุนายน ๒๕๓๔ มีการเพิ่มทุนบริษัทนี้อีกครั้งหนึ่งเป็น ๔๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยแบ่งทุนออกเป็น ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑๐ บาท โดยมีผู้ถือหุ้นใหม่รวมกับผู้ถือหุ้นเดิมรวมทั้งสิ้น ๒๒ คน และผู้ถูกร้องได้เข้ามาถือหุ้นจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่า ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาทด้วย อีกทั้งยังปรากฏว่า มีคนใกล้ชิดของผู้ถูกร้องเข้ามาถือหุ้นในบริษัทนี้อีก ๒ คน คือ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี คนเลี้ยงลูก และ น.ส.บุญชู เจริญประดับ แม่บ้านของผู้ถูกร้อง โดยถือหุ้นคนละ ๕๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าหุ้นคนละ ๕๐๐,๐๐๐ บาทด้วย จึงเป็นไปได้ที่ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นการของบริษัชนี้ และเป็นผู้ถือหุ้นด้วย จะไม่ทราบว่ามีการนำชื่อ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี คนเลี้ยงลูก และ น.ส.บุญชู เจริญประดับ แม่บ้าน เข้ามาถือหุ้นในบริษัทนี้ นอกจากนี้ ยังปรากฏหลักฐานว่า ในวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๓๔ นายชัยรัตน์ เชียงพุกษ์ ยามรักษาความปลอดภัย และนายพรทิพย์ เชียงพุกษ์ คนขับรถได้เข้ามาถือหุ้นในการเพิ่มทุนบริษัทครั้งนี้อีกคนละ ๑๐๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑๐ บาท เป็นมูลค่าหุ้นที่เพิ่มคนละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ บริษัทนี้ได้เพิ่มทุนเป็น ๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้มีการเพิ่มทุนบริษัทนี้อีกครั้งหนึ่งเป็น ๑,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ปรากฏว่า ณ วันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๓๖ นายชัยรัตน์ เชียงพุกษ์ ยามรักษาความปลอดภัย ถือหุ้นในบริษัทนี้ เป็นจำนวน ๒,๔๖๐,๐๐๐ หุ้น

พิจารณาแล้ว การเพิ่มทุนของบริษัทดังกล่าวเป็นการเพิ่มทุนในขณะที่ผู้ถูกร้อง และคู่สมรสเป็นการของบริษัชนี้ โดยผู้ถูกร้องเป็นการของบริษัชนี้ตั้งแต่ต้นจนถึงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๓๓ จึงเป็นไปได้ที่ผู้ถูกร้องจะไม่ทราบว่า มีการใช้ชื่อบุคคลใกล้ชิดดังกล่าวถือหุ้นของบริษัชนี้ โดยถือหุ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นต้นมา ซึ่งเป็นการถือหุ้นในช่วงเวลาก่อนที่

ผู้ถูกร้องอ้างว่า ได้โอนลอยหุ้นให้คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ข้ออ้างของผู้ถูกร้องว่า “หุ้นที่อยู่ในชื่อของคนรับใช้ แม่บ้าน คนขับรถ ยามรักษาความปลอดภัย เป็นทรัพย์สินของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร คู่สมรสของผู้ถูกร้อง ไม่ใช่ทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องได้โอนลอยหุ้นดังกล่าวให้คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ก่อนที่ผู้ถูกร้องเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง” จึงเป็นข้ออ้างที่ฟังไม่ขึ้น

๓. การถือหุ้นบริษัท เพจเจอร์ เซลล์ จำกัด ของผู้ใกล้ชิดกับผู้ถูกร้อง

จากพยานหลักฐานที่ผู้ร้องนำสืบ ฟังข้อเท็จจริงได้ ดังนี้

บริษัทนี้เดิมชื่อบริษัท โฟนลิงค์ จำกัด จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๓ มีทุนจดทะเบียน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท แบ่งทุนออกเป็นหุ้นจำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑๐๐ บาท มีผู้ถือหุ้นเมื่อเริ่มก่อตั้งจำนวน ๕ คน ดังนี้

(๑) นายฉาย ปรากฏประยูร ถือหุ้นจำนวน ๕,๕๕๓ หุ้น

(๒) บริษัท โกบอลเพจ พี ที อี ลิมิเต็ด (ประเทศสิงคโปร์) จำกัด ถือหุ้นจำนวน ๔,๐๐๐ หุ้น

(๓) นายวิรัตน์ ศิริขจรกิจ ถือหุ้นจำนวน ๑ หุ้น

(๔) น.ส.ลาวัลย์ พุประทีปศิริ ถือหุ้นจำนวน ๑ หุ้น

(๕) น.ส.ภาณี กิจบำรุง ถือหุ้นจำนวน ๑ หุ้น

(๖) นายธีระชัย ปัญญาศรีวินิจ ถือหุ้นจำนวน ๑ หุ้น

(๗) นายวิพล กิตติศนาสรชัย ถือหุ้นจำนวน ๑ หุ้น

(๘) น.ส.ภรณ์ ปิยะดำรง ถือหุ้นจำนวน ๑ หุ้น

(๙) น.ส.ทิพวัลย์ ติระชูศักดิ์ ถือหุ้นจำนวน ๑ หุ้น

ต่อมาวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๓๓ ผู้ถูกร้องได้เข้ามาถือหุ้นโดยรับโอนหุ้นจากนายฉาย ปรากฏประยูร จำนวน ๕,๕๕๓ หุ้น (หุ้นเลขที่ ๑ - ๕๕๕๓)

วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๔ มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนผู้ถือหุ้นเหลือเพียง ๗ คน ดังนี้

(๑) พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้อง ถือหุ้นจำนวน ๕,๕๕๓ หุ้น (หุ้นเลขที่ ๑ - ๕๕๕๓)

(๒) บริษัท โกบอล ๑ ถือหุ้นจำนวน ๓,๘๐๐ หุ้น (หุ้นเลขที่ ๕๕๕๔ - ๕๙๓๓)

(๓) คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ถือหุ้นจำนวน ๒ หุ้น (หุ้นเลขที่ ๕๕๕๔ - ๕๕๕๕)

(๔) นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ถือหุ้นจำนวน ๒ หุ้น (หุ้นเลขที่ ๕๕๕๖ - ๕๕๕๗)

(๕) นายเชิดศักดิ์ กุ้เกียรตินันท์ ถือหุ้นจำนวน ๒๐๑ หุ้น (หุ้นเลขที่ ๕๕๕๘ ๕๗๕๔ - ๕๕๕๓)

(๖) น.ส.บุษบา วันสุนิล ถือหุ้นจำนวน ๑ หุ้น (หุ้นเลขที่ ๕๕๕๕)

(๗) นางดวงฤทัย กสิโสภา ถือหุ้นจำนวน ๑ หุ้น (หุ้นเลขที่ ๑๐๐๐๐)

วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๗ ผู้ถูกร้องโอนหุ้นเลขที่ ๑ - ๕๕๕๓ จำนวน ๕,๕๕๓ หุ้น ให้ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี คนเลี้ยงลูก และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร โอนหุ้นเลขที่ ๕๕๕๔ - ๕๕๕๕ จำนวน ๒ หุ้น ให้นายชัยรัตน์ เชียงพฤกษ์ ยามรักษาความปลอดภัย ถือแทน

ต่อมาในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๓๘ ได้มีการเพิ่มทุนบริษัทนี้เป็น ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แบ่งทุนออกเป็นหุ้นจำนวน ๕,๐๐๐,๐๐๐ หุ้นๆ ละ ๑๐ บาท

ในการเพิ่มทุนครั้งนี้ ปรากฏว่า น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ได้ถือหุ้นเพิ่มเป็น ๒,๕๕๕,๕๘๔ หุ้น (หุ้นเลขที่ ๑๗ - ๓๐๐๐๐๐๐) และนายชัยรัตน์ เชียงพฤกษ์ ถือหุ้นเพิ่มเป็น ๕ หุ้น (หุ้นเลขที่ ๑ - ๕)

หลังจากนั้น ได้มีการโอนหุ้นระหว่างผู้ใกล้ชิดของผู้ถูกร้อง ดังนี้

วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ได้โอนหุ้นเลขที่ ๑๘ - ๓๐๐๐๐๐๐ จำนวน ๒,๕๕๕,๕๘๓ หุ้น ให้ น.ส.บุญชู เจริญประดับ ซึ่งเมื่อรวมกับหุ้นเดิมที่มีอยู่ ๒ หุ้น จะเป็นจำนวนหุ้นที่ถือทั้งสิ้น ๒,๕๕๕,๕๘๕ หุ้น และนายชัยรัตน์ เชียงพฤกษ์ ยังคงถือหุ้นอยู่ ๕ หุ้น เท่าเดิม

วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๔๑ ได้มีการลดทุนของบริษัทนี้ลงเหลือ ๑๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท แบ่งทุนออกเป็น ๑,๓๐๐,๐๐๐ หุ้นๆ ละ ๑๐๐ บาท

ในการลดทุนของบริษัทครั้งนี้ ปรากฏว่า น.ส.บุญชู เจริญประดับ ถือหุ้นจำนวน ๗๗๕,๕๕๕ หุ้น (หุ้นเลขที่ ๖ - ๗๘๐๐๐๐) และนายชัยรัตน์ เชียงพฤกษ์ ถือหุ้นเลขที่ ๑ จำนวน ๑ หุ้น

พิจารณาแล้ว จากพยานหลักฐานที่ผู้ร้องนำสืบ ฟังข้อเท็จจริงได้ว่า ผู้ถูกร้องได้เข้ามาถือหุ้นของบริษัทนี้จำนวน ๕,๕๕๓ หุ้น เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๓๓ ต่อมาในวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๗ ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ปรากฏหลักฐานว่า มีการโอนหุ้นโดยตรงจากผู้ถูกร้องจำนวน ๕,๕๕๓ หุ้น ให้แก่ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี คนเลี้ยงลูกและคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้โอนหุ้นของตนเองจำนวน ๒ หุ้น ให้แก่นายชัยรัตน์ เชียงพฤกษ์ ยามรักษาความปลอดภัยเป็นผู้ถือหุ้นแทน

ต่อมาเมื่อมีการเพิ่มทุนของบริษัทนี้เป็น ๕๐ ล้านบาท โดยแบ่งทุนออกเป็น ๕,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น หุ้นที่อยู่ในชื่อ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ก็เพิ่มเป็น ๒,๕๕๕,๕๘๔ หุ้น และหุ้นที่อยู่ในชื่อนายชัยรัตน์

เชียงใหม่ ก็เพิ่มเป็น ๕ หุ้น และในวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ก็โอนหุ้นของตนให้ น.ส.บุญชู เจริญประดับ เป็นจำนวน ๒,๕๕๕,๕๘๓ หุ้น โดยที่บริษัทนี้เป็นบริษัทจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งการโอนหุ้นต้องทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของผู้โอนและผู้รับโอนมีพยานรับรอง ตามมาตรา ๑๒๒๕ ของประมวลกฎหมายดังกล่าว ดังนั้น จึงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นของตนให้ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี และ น.ส.บุญชู เจริญประดับ เป็นผู้ถือหุ้นแทนในบริษัท เพจเจอร์เซลล์ จำกัด โดยตรง

๔. การถือหุ้นของบริษัท เทเลอินโฟรมีเดีย จำกัด ของผู้ใกล้ชิดกับผู้ถูกร้อง

ข้อเท็จจริงฟังได้ตามที่ผู้ร้องนำสืบว่า บริษัทนี้ซึ่งเดิมมีชื่อว่าบริษัท เอ ที แอนด์ ที ไคเรคตอรี (ประเทศไทย) จำกัด ได้รับอนุญาตจากองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยให้เป็นผู้จัดพิมพ์และโฆษณาสมุดรายนามผู้ใช้โทรศัพท์ ผู้ถูกร้อง คู่สมรส และกลุ่มบริษัทชินวัตรได้เข้าไปซื้อหุ้นในบริษัทดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๔ ขณะนั้นบริษัทมีทุนจดทะเบียน ๑,๐๓๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท แบ่งทุนออกเป็น ๑๐,๓๓๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑๐๐ บาท โดยมีผู้ถือหุ้นใหม่ ๗ คน ดังนี้

๑. พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้อง ถือหุ้นเลขที่ (๒๖) ๑ - ๒๐๖๖๐๐ จำนวน ๒๐๖,๖๐๐ หุ้น

๒. คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ถือหุ้นเลขที่ (๒๗) ๒๐๖๖๐๑ - ๕๑๖๕๐๐ จำนวน ๓๐๕,๕๐๐ หุ้น

๓. บริษัท เอสซี ออฟฟิศ ปาร์ค จำกัด ถือหุ้นเลขที่ (๒๘) ๕๑๖๖๐๑ - ๑๐๓๓๐๐๐ จำนวน ๕๑๖,๕๐๐ หุ้น

๔. บริษัท บี พี พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด ถือหุ้นเลขที่ (๒๙) ๑๐๓๓๐๐๑ - ๒๐๖๖๐๐๐ จำนวน ๑,๐๓๓,๐๐๐ หุ้น

๕. บริษัท เวิร์ธ ซัพพลายส์ จำกัด ถือหุ้นเลขที่ (๓๐) ๒๐๖๖๐๐๑ - ๓๕๒๕๔๐๐ จำนวน ๑,๘๕๕,๔๐๐ หุ้น

๖. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไอ ซี เอส ไอ ถือหุ้นเลขที่ (๓๑) ๓๕๒๕๔๐๑ - ๕๕๕๑๔๐๐ จำนวน ๒,๐๖๖,๐๐๐ หุ้น

๗. บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ จำกัด ถือหุ้นเลขที่ (๓๒) ๕๕๕๑๔๐๑ - ๑๐๓๓๐๐๐๐ จำนวน ๔,๓๓๘,๖๐๐ หุ้น

วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๓๕ ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างผู้ถือหุ้น เป็นดังนี้

๑. ผู้ถือหุ้นโอนหุ้นเลขที่ ๑ - ๒๐๖๖๐๐ จำนวน ๒๐๖,๖๐๐ หุ้น ให้ น.ส.บุญชู เจริญประดับ แม่บ้าน

๒. คุณหญิงพจมาน ชินวัตร โอนหุ้นเลขที่ ๒๐๖๖๐๑ - ๕๑๖๕๐๐ จำนวน ๓๐๙,๙๐๐ หุ้น ให้กับนายชัยรัตน์ เชียงพุกษ์ ยามรักษาความปลอดภัย

๓. บริษัท เอส ซี ออฟฟิต ปาร์ค จำกัด โอนหุ้นเลขที่ ๕๑๖๕๐๑ - ๑๐๓๓๐๐๐ จำนวน ๕๑๖,๕๐๐ หุ้น ให้ น.ส.สุกัญญา แซ่เฮ้ง คนรับใช้

๔. บริษัท บี พี พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด โอนหุ้นเลขที่ ๑๐๓๓๐๐๑ - ๒๐๖๖๐๐๐ จำนวน ๑,๐๓๓,๐๐๐ หุ้น ให้กับนายวิชัย ช่างเหล็ก คนขับรถ

๕. บริษัท เวิร์ธ ซัพพลายส์ จำกัด โอนหุ้นเลขที่ ๒๐๖๖๐๐๑ - ๓๙๒๕๔๐๐ จำนวน ๑,๘๕๘,๔๐๐ หุ้น ให้กับนายมานัส ใจยา คนสวน

๖. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไอ ซี เอส ไอ ไอ โอนหุ้นเลขที่ ๓๙๒๕๔๐๑ - ๕๙๙๑๔๐๐ จำนวน ๒,๐๖๖,๐๐๐ หุ้น ให้กับ น.ส.ดวงดา วงศ์ภักดี คนเลี้ยงลูก

๗. บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด ยังคงถือหุ้นเลขที่ ๕๙๑๑๔๐๑ - ๑๐๓๓๐๐๐๐ จำนวน ๔,๓๓๘,๖๐๐ หุ้นเท่าเดิม

ต่อมาวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๓๕ ได้มีการลดทุนของบริษัท ฯ ลงเหลือ ๓,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น ฯ ละ ๑๐๐ บาท จึงเป็นทุนจดทะเบียน ๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ ได้มีการเพิ่มทุนบริษัท ฯ จากเดิมเป็น ๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยแบ่งทุนออกเป็น ๕,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น หุ้นละ ๑๐๐ บาท บริษัท ฯ จึงมีทุนจดทะเบียนเป็นจำนวน ๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๓๗ บริษัท ฯ ได้กระจายหุ้นเดิมออกเป็น ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑๐ บาท ทุนจดทะเบียน ๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ภายหลังการกระจายหุ้นดังกล่าว จำนวนหุ้นที่ น.ส.บุญชู เจริญประดับ และนายชัยรัตน์ เชียงพุกษ์ ถืออยู่เดิมเปลี่ยนแปลงไปดังนี้

ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐

(๑) น.ส.บุญชู เจริญประดับ ถือหุ้นเลขที่ ๑ - ๑๐ จำนวน ๑๐ หุ้น

(๒) นายชัยรัตน์ เชียงพุกษ์ ถือหุ้นเลขที่ ๑๑ - ๒๐ จำนวน ๑๐ หุ้น

ณ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

(๑) น.ส.บุญชู เจริญประดับ ถือหุ้นเลขที่ ๑ - ๗ จำนวน ๗ หุ้น

(๒) นายชัยรัตน์ เชียงพฤกษ์ ถือหุ้นเลขที่ ๘ - ๑๔ จำนวน ๗ หุ้น

นอกจากนี้ ปรากฏตามหลักฐานที่ผู้ร้องนำสืบว่า ในวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๓๕ ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นโดยตรงจากผู้ถูกร้องจำนวน ๒๐๖,๖๐๐ หุ้น มูลค่า ๒๐,๖๖๐,๐๐๐ บาท ให้ น.ส.บุญชู เจริญประดับ แม่บ้าน และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้โอนหุ้นจำนวน ๓๐๕,๕๐๐ หุ้น มูลค่า ๓๐,๕๕๐,๐๐๐ บาท ให้นายชัยรัตน์ เชียงพฤกษ์ พนักงานรักษาความปลอดภัย จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ใช้ชื่อ น.ส.บุญชู เจริญประดับ ถือหุ้นบริษัทนี้แทน และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ใช้ชื่อนายชัยรัตน์ เชียงพฤกษ์ ถือหุ้นบริษัทเดียวกันแทน

๕. การถือหุ้นในบริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด ของผู้ใกล้ชิดกับผู้ถูกร้อง

ข้อเท็จจริงฟังได้ตามที่ผู้ร้องนำสืบว่า บริษัทนี้เดิมชื่อบริษัท ยูเนี่ยนเรียลเอสเตท จำกัด จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ทุนจดทะเบียน ๒๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท แบ่งทุนออกเป็น ๒๕๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑๐๐ บาท บริษัท ฯ ประกอบกิจการให้เช่าที่ดินและอาคารแก่องค์กรการขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ข.ส.ม.ก.) เพื่อใช้เป็นสถานที่สับเปลี่ยนรถโดยสารและลานจอดรถโดยสารประจำทางผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงต่อผู้ร้องตามหนังสือลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ผู้ถูกร้องได้เข้าไปซื้อหุ้นและกิจการจากกลุ่มผู้ถือหุ้นเดิมและเปลี่ยนแปลงผู้ถือหุ้นใหม่ เป็นดังนี้

๑. บริษัท พี ที คอปอเรชั่น จำกัด ถือหุ้นจำนวน ๖๒,๕๐๐ หุ้น

๒. นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ถือหุ้นจำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น

๓. นางบุษบา วันสุนิล ถือหุ้นจำนวน ๕,๐๐๐ หุ้น

๔. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไอ ซี เอส ไอ ถือหุ้นจำนวน ๖๒,๕๐๐ หุ้น

๕. บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ จำกัด ถือหุ้นจำนวน ๖๕,๐๐๐ หุ้น

๖. พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้อง ถือหุ้นจำนวน ๒๕,๐๐๐ หุ้น

๗. นางพจมาน ชินวัตร ถือหุ้นจำนวน ๒๕,๐๐๐ หุ้น

ในเวลาต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงผู้ถือหุ้นหลายครั้ง ผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ มี ๗ คน ดังนี้

๑. พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ผู้ถูกร้อง ถือหุ้นจำนวน ๕๐,๐๐๐ หุ้น

๒. นายวิชัย ช่างเหล็ก คนขับรถ ถือหุ้นจำนวน ๕ หุ้น

๓. นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ ถือหุ้นจำนวน ๔ หุ้น
๔. น.ส.บุษบา วันสุนิลา ถือหุ้นจำนวน ๔ หุ้น
๕. น.ส.จุไรรัตน์ ร่มลำควน ถือหุ้นจำนวน ๑ หุ้น
๖. นางกาญจนาภา หงษ์เหิน ถือหุ้นจำนวน ๑ หุ้น
๗. คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ถือหุ้นจำนวน ๑๕๕,๕๕๕ หุ้น

ผู้ร้องนำสืบว่า ในการประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นของบริษัท ฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๓๖ เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ และครั้งที่ ๒/๒๕๓๖ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๓๖ ที่ประชุมได้มีมติพิเศษให้เพิ่มทุนของบริษัทจาก ๒๕ ล้านบาท เป็น ๒๐๐ ล้านบาท การเพิ่มทุนครั้งนี้ทำให้ผู้ถือหุ้นเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ ผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๖ มีจำนวน ๗ คน ดังนี้

๑. นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์	ถือหุ้น ๑,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น
๒. น.ส.บุญชู เจริญประดับ	ถือหุ้น ๔๐๐,๐๐๐ หุ้น
๓. น.ส.สุกัญญา แซ่เฮ้ง	ถือหุ้น ๓๐๐,๐๐๐ หุ้น
๔. น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี	ถือหุ้น ๒๕๕,๕๕๗ หุ้น
๕. นายสมเกียรติ ฝิโลประการ	ถือหุ้น ๑ หุ้น
๖. นางศิริเพ็ญ สิตสุวรรณ	ถือหุ้น ๑ หุ้น
๗. นายชานนท์ สุวสิน	ถือหุ้น ๑ หุ้น

พิจารณาแล้ว จากพยานหลักฐานที่ผู้ร้องนำสืบฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นกรรมการบริษัทดังกล่าว ตั้งแต่วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ถึงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๖ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการเพิ่มทุนบริษัทในครั้งนี้ จึงเป็นไปได้ที่ผู้ถูกร้องจะไม่ทราบว่า เมื่อมีการเพิ่มทุนแล้วมีใครบ้างเป็นผู้ถือหุ้น เพราะตามมาตรา ๑๑๓๕ วรรคสอง ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กรรมการบริษัทมีหน้าที่ส่งสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ที่ยังคงเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ทั้งหมดในเวลาที่มีการประชุมผู้ถือหุ้น และรายชื่อผู้ที่ขาดจากการเป็นผู้ถือหุ้นนับแต่วันประชุมสามัญครั้งที่แล้วนั้น ไปยังนายทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัทอย่างน้อยปีละครั้ง * ดังนั้น จึงเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่า ผู้ถูกร้องรู้ถึงการที่บุคคลต่างๆ คือ น.ส.บุญชู เจริญประดับ น.ส.สุกัญญา แซ่เฮ้ง และน.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ถือหุ้นในบริษัทดังกล่าว

* ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๓๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “ให้เป็นหน้าที่ของกรรมการที่จะส่งสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ที่ยังคงเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ทั้งหมดในเวลาที่ประชุม และรายชื่อผู้ที่ขาดจากการเป็นผู้ถือหุ้นจำเดิมแต่วันประชุมสามัญครั้งที่แล้วมานั้นไปยังนายทะเบียนอย่างน้อยปีละครั้ง และมีให้ช้ากว่าวันที่สืบสืบนับแต่การประชุมสามัญ บัญชีรายชื่อนี้ให้มีรายการที่ระบุไว้ในมาตราก่อนหน้านั้นทุกประการ”

๖. การถือหุ้นในบริษัท อินโฟรเซค เทเลคอม จำกัด (มหาชน) ของผู้ใกล้ชิดกับผู้ถูกร้อง

ข้อเท็จจริงฟังได้ตามที่ผู้ถูกร้องนำสืบว่า ณ วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๐ บริษัทนี้มีผู้ถือหุ้น ๓๓ ราย เป็นหุ้นทั้งสิ้น ๓๐๐ ล้านหุ้น ผู้ถือหุ้นมีทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ผู้ถือหุ้นจำนวนมากที่สุด คือ บริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ จำกัด ซึ่งถือหุ้นจำนวน ๒๓๕,๕๕๕,๕๕๕ หุ้น

ต่อมาปรากฏว่า ในปี ๒๕๔๐ เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั้งในประเทศไทยและประเทศใกล้เคียงที่บริษัทนี้ได้ไปลงทุนประกอบกิจการ อีกทั้งกิจการที่บริษัทได้ลงทุนประกอบกิจการขาดทุนมาโดยตลอด จึงมีผู้ถือหุ้น ๒ ราย คือ กองทุน MFC - THAI CAPITAL FUND ในกลุ่มของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ซึ่งถือหุ้นจำนวน ๕๖๐,๐๐๐ หุ้น และบริษัท พี เอส แอสเสทส์ จำกัด ซึ่งถือหุ้นจำนวน ๗๕๐,๐๐๐ หุ้น แจ้งความประสงค์จะขายหุ้นบริษัทนี้ที่ถืออยู่คืนแก่คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ซึ่งคุณหญิงพจมานตกลงรับซื้อหุ้นคืน แต่เนื่องจากบริษัทมีผลประกอบการขาดทุนมาตลอด และมีโอกาสที่จะหยุดประกอบกิจการ อีกทั้งไม่ประสงค์ให้ผู้ถือหุ้นรายอื่นทราบว่า คุณหญิงพจมานซื้อหุ้นจากผู้ถือหุ้น ๒ รายนี้ อันจะทำให้ผู้ถือหุ้นรายอื่นมาขอให้อย่าช่วยเหลือซื้อหุ้นของตนบ้าง คุณหญิงพจมานจึงนำหุ้นที่ซื้อมาให้ น.ส.บุญชู เจริญประดับ เป็นผู้ถือหุ้นแทนทั้งหมดจำนวน ๑,๓๑๐,๐๐๐ หุ้น เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๐ และวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๐ ตามลำดับ

จากการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของผู้ถูกร้องที่ยื่นต่อผู้ร้องทั้ง ๓ ครั้ง พบว่ามีทรัพย์สิน (หุ้น) ของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ที่อยู่ในชื่อของ น.ส.บุญชู เจริญประดับ ดังกล่าว มิได้ยื่นแสดงไว้ในบัญชีดังกล่าว

อย่างไรก็ดี กรณีนี้ผู้ร้องมิได้นำพยานหลักฐานมาสืบเพื่อให้แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องทราบถึงการถือหุ้นในบริษัทดังกล่าวของ น.ส.บุญชู เจริญประดับ ซึ่งเป็นการถือแทนคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ผู้ร้องเพียงแต่อ้างข้อเท็จจริงในกรณีอื่นๆ ที่ผู้ถูกร้องเคยนำหุ้นของตนไปให้บุคคลดังกล่าวถือแทนเป็นเหตุผลที่สนับสนุนว่า กรณีที่ น.ส.บุญชู เจริญประดับ ถือหุ้นแทนคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ดังกล่าว ผู้ถูกร้องย่อมปฏิเสธไม่ได้

พิจารณาแล้ว เห็นว่าข้ออ้างของผู้ร้องดังกล่าวไม่มีน้ำหนักพอรับฟังได้

๗. การถือหุ้นในบริษัท ชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) ของผู้ใกล้ชิดกับผู้ถูกร้อง

ผู้ร้องนำสืบว่า บริษัทนี้จดทะเบียนจัดตั้งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ มีทุนจดทะเบียน ๑,๐๐๐ ล้านบาท โดยมีผู้ถูกร้องและคุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อและประทับตราของบริษัท ตั้งแต่จัดตั้งจนถึงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๓๘

ข้อเท็จจริงฟังได้ตามพยานหลักฐานที่ผู้ร้องนำสืบว่า ในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ และวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ น.ส.บุญชู เจริญประดับ ได้มีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทนี้ จำนวน ๔๐,๒๐๐ หุ้น ซึ่งผู้ถูกร้องและคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ให้การสอดรับกันว่าหุ้นจำนวน ๔๐,๒๐๐ หุ้นดังกล่าว เป็นหุ้นของคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ที่ได้ใช้ชื่อของ น.ส.บุญชู เจริญประดับ ถือหุ้นแทน ซึ่งในประเด็นนี้ น.ส.บุญชู ก็ได้ให้การต่อผู้ร้องว่า คนไม่ได้เป็นเจ้าของหุ้นดังกล่าวแต่อย่างใด แต่เป็นเรื่องที่คุณหญิงพจมานได้มาเอ่ยปากขอยืมชื่อจากตนไปใช้ในการถือหุ้น ซึ่งตนก็ไม่ขัดข้อง แต่ตนก็ไม่เคยได้รับเงินปันผลหรือผลประโยชน์ใดๆ จากการมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นดังกล่าว

นอกจากนี้ จากการตรวจสอบหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัท ชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) ปรากฏว่า ผู้ร้องและคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการในบริษัทนี้เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๔, วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๖, วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๓๖, วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ และจากวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๖ ถึงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๓๘ แต่ปรากฏในทะเบียนผู้ถือหุ้นว่า น.ส.บุญชู เจริญประดับ มีชื่อถือหุ้นในบริษัทนี้เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๗ จำนวน ๑๒๓,๑๐๐ หุ้น จากการเพิ่มทุนของบริษัท ฯ ก่อนนำหุ้นเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และในวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๓๘ น.ส.บุญชู เจริญประดับ ได้กระจายหุ้นดังกล่าวไปออกใบหุ้นใหม่จำนวน ๑๒๓,๑๐๐ หุ้น* และได้โอนหุ้นไปยังบริษัทศูนย์รับฝาก ฯ และบุคคลอื่นๆ เป็นจำนวน ๘๒,๕๐๐ หุ้น คงเหลือหุ้นที่ น.ส.บุญชู เจริญประดับ ถือไว้จำนวน ๔๐,๒๐๐ หุ้น ในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐, วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ และวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

พิจารณาแล้ว การที่ผู้ถูกร้องเป็นกรรมการบริษัท ชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) ในระหว่างวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๖ ถึงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๓๘ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ น.ส.บุญชูถือหุ้นจำนวน ๑๒๓,๑๐๐ หุ้น ย่อมจะต้องทราบว่า น.ส.บุญชู เจริญประดับ มีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทนี้ ณ วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๗ จำนวนดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ จึงเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่า ผู้ถูกร้องรู้ถึงเรื่องการถือหุ้นของ น.ส.บุญชู เจริญประดับ ในบริษัทนี้

๘. การถือหุ้นในบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สपोर्टคลับ จำกัด ของผู้ใกล้ชิดกับผู้ถูกร้อง

ผู้ร้องนำสืบว่า เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๐ บุคคลใกล้ชิดของผู้ถูกร้องถือหุ้นในบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สपोर्टคลับ จำกัด ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ครั้งที่ ๓ กรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ดังนี้

*การกระจายหุ้นก็คือการกระจายหุ้นเพื่อนำไปซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์

(๑) นายชัยรัตน์ เขียงพุกษ์ ยามรักษาความปลอดภัย ถือหุ้นจำนวน ๒๔,๘๕๕,๕๘๗ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑๐ บาท เป็นเงิน ๒๔๘,๕๕๕,๘๗๐ บาท

(๒) น.ส.บุญชู เจริญประดับ แม่บ้าน ถือหุ้นจำนวน ๒๔,๘๕๕,๕๘๗ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑๐ บาท เป็นเงิน ๒๔๘,๕๕๕,๘๗๐ บาท

(๓) นายวิชัย ช่างเหล็ก คนขับรถ ถือหุ้นจำนวน ๒๔,๘๕๕,๕๘๖ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑๐ บาท เป็นเงิน ๒๔๘,๕๕๕,๕๘๖ บาท

ผู้ร้องได้พิเคราะห์พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องที่ได้มีการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ ประกอบคำให้การของนายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง แล้วเห็นว่า เหตุผลของผู้ถูกร้องที่ไม่สามารถใช้ชื่อของผู้ถูกร้องหรือคู่สมรสเข้าถือหุ้นในบริษัทดังกล่าวได้ ก็เนื่องจากว่า บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด เป็นผู้ค้าประกันหนี้บริษัท อัลไพน์ เรียวเอสเตท จำกัด ซึ่งขณะนั้นอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการองค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) หากใช้ชื่อผู้ถูกร้องหรือคู่สมรสเป็นผู้ถือหุ้นอาจจะทำให้เจ้าหนี้บริษัทเกิดข้อต่อรอง และจะกระทบกระเทือนชื่อเสียงของผู้ถูกร้องหรือคู่สมรส จึงต้องให้บุคคลใกล้ชิดมีชื่อถือหุ้นแทน

ผู้ถูกร้อง ซึ่งแจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า การถือหุ้นบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด ไม่ได้มีการปิดบังซ่อนเร้นแต่อย่างใด เพราะมีข่าวการซื้อหุ้นดังกล่าวมาตั้งแต่ก่อนที่ผู้ร้องจะยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินครั้งสุดท้าย แต่ที่มีบุคคลอื่นถือแทนนั้น ผู้ถูกร้องทราบว่า คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ได้มอบให้นายสุรเชียร จักรธรานนท์ ซึ่งเป็นกรรมการบริหารกลุ่มบริษัท แอสเสท (คือกลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์) ของคุณหญิงพจมานไปเจรจากับผู้บริหารของบริษัท อัลไพน์ เรียวเอสเตท จำกัด และได้มีการตกลงทำบันทึกข้อตกลงจะซื้อขายหุ้นพร้อมทรัพย์สินระหว่างบริษัท อัลไพน์ เรียวเอสเตท จำกัด (ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด) กับบริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๑ ผู้ถูกร้องเข้าใจตลอดมาแต่เพียงว่า ในการซื้อขายหุ้นและทรัพย์สินของบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด เป็นการดำเนินการของบริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด ผู้ถูกร้องไม่ทราบรายละเอียดข้อเท็จจริง แต่ต่อมาทราบว่าบริษัท อัลไพน์ เรียวเอสเตท จำกัด มีภาระหนี้สินค้างชำระกับสถาบันการเงินอยู่หลายแห่ง เช่น บริษัท นวชนกิจ จำกัด (มหาชน) บริษัท เงินทุนเอเชียไฟแนนซ์ จำกัด, บริษัท เงินทุนเอกชนกิจ จำกัด (มหาชน), บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์เอกพัฒน์ จำกัด (มหาชน) โดยบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด เป็นผู้ค้าประกันหนี้ที่บริษัท อัลไพน์ เรียวเอสเตท จำกัด มีอยู่กับสถาบันการเงินดังกล่าว ซึ่งสถาบันการเงินเจ้าหนี้เหล่านั้น ส่วนใหญ่ถูกรัฐบาลสั่งปิดกิจการอย่างถาวรแล้ว และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ

คณะกรรมการองค์การเพื่อการปฏิรูปสถาบันการเงิน (ปรส.) และขณะนั้น ปรส. กำลังดำเนินการแยกหนี้ออกไปบริหารหรือประมุลขาย นายสุรเชียร ฯ กรรมการอำนวยการบริหารกลุ่มบริษัท แอสเสท พิจารณาแล้วเห็นว่า ถ้าให้บริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด ซื้อหุ้นหรือกิจการของบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด โดยตรง การเจรจาประนีประนอมเกี่ยวกับหนี้สินที่ค้างชำระอยู่กับเจ้าหนี้สถาบันการเงินจะทำให้ยาก คณะบริหารกลุ่มบริษัทแอสเสทจึงแนะนำให้คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ซื้อหุ้นและกิจการไว้แทน โดยให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทน

พิจารณาแล้ว เห็นว่า คำให้การของพยานฝ่ายผู้ถูกร้อง คือนายสุรเชียร จักรธรานนท์ ซึ่งเป็นพยานที่รู้เห็นเหตุการณ์มีน้ำหนักมากกว่าพยานของผู้ร้อง (นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง) ซึ่งมีใช้พยานที่รู้เห็นเหตุการณ์โดยตรง ดังนั้น จึงฟังข้อเท็จจริงว่า คุณหญิงพจมานเป็นผู้ซื้อหุ้นบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด โดยใช้ชื่อนายชัยรัตน์ เที่ยงพลฤกษ์ ยามรักษาความปลอดภัย น.ส.บุญชู เจริญประดับ แม่บ้าน และนายวิชัย ช่างเหล็ก คนขับรถ เป็นผู้ถือดังกล่าวแล้วข้างต้น เมื่อได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการถือหุ้นของบุคคลต่างๆ แทนผู้ถูกร้องหรือคู่สมรสของผู้ถูกร้องดังกล่าวข้างต้นแล้ว จะได้พิจารณาว่า

(๑) ณ วันที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อผู้ร้องทั้ง ๓ ครั้ง มีหุ้นในบริษัทใดบ้างที่บุคคลอื่นถือแทนผู้ถูกร้องหรือคู่สมรสของผู้ถูกร้อง และไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีดังกล่าว

(๒) ในกรณีที่ฟังข้อเท็จจริงได้ว่า มีหุ้นในบริษัทใดที่บุคคลอื่นถือแทนผู้ถูกร้องหรือคู่สมรสของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องรู้หรือไม่ว่า มีการถือหุ้นในบริษัทนั้นแทนตนหรือคู่สมรสของตนในขณะที่ยื่นบัญชีดังกล่าว

จะได้พิจารณาประเด็นดังกล่าวตามลำดับ

๑. หุ้นที่บุคคลอื่นถือแทนผู้ถูกร้องหรือคู่สมรส ณ วันที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อผู้ร้อง

จากการพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการถือหุ้นในบริษัทต่างๆ ของผู้ใกล้ชิดของผู้ถูกร้องที่ผ่านมา รับฟังได้ว่า ณ วันที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อผู้ร้องทั้ง ๓ ครั้งมีหุ้นในบริษัทต่างๆ ที่บุคคลอื่นถือแทนผู้ถูกร้องหรือคู่สมรส ดังนี้

๑.๑ ณ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ครั้งที่ ๒ กรณีพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี นายชัยรัตน์ เที่ยงพลฤกษ์ ยามรักษาความปลอดภัย ถือหุ้นในบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑,๗๓๓,๖๔๒ หุ้น แทนผู้ถูกร้อง

๑.๒ ณ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ครั้งที่ ๒ กรณีพ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ถือหุ้นบริษัท เพจเจอร์ เซลส์ จำกัด จำนวน ๒,๕๕๕,๕๘๓ หุ้น* แทนผู้ถูกร้อง

๑.๓ ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐, วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ และวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อผู้ร้องครั้งที่ ๑, ๒ และ ๓ ตามลำดับ น.ส.บุญชู เจริญประดับ ถือหุ้นบริษัท อินโฟมีเดีย จำกัด จำนวน ๑๐ หุ้น (เลขที่ ๑ - ๑๐) แทนผู้ถูกร้อง และนายชัยรัตน์ เขียวพฤกษ์ ถือหุ้นจำนวนเท่ากันของบริษัทดังกล่าว (เลขที่ ๑๑ - ๒๐) แทนผู้ถูกร้อง

๑.๔ ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐, วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ และวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ครั้งที่ ๑, ๒ และ ๓ ตามลำดับ นางคณีย์ บุรกลีกร ถือหุ้นบริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด จำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น** โดยถือหุ้นดังกล่าวมาตั้งแต่วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๓๗ เป็นต้นมาจนถึงปี ๒๕๕๓ และไม่ปรากฏชัดว่า เป็นการถือแทนผู้ถูกร้องหรือคู่สมรสของผู้ถูกร้อง อย่างไรก็ดี แม้จะฟังว่านางคณีย์ บุรกลีกร ถือหุ้นดังกล่าวแทนคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ก็ตาม ก็เชื่อว่าผู้ถูกร้องทราบเรื่องนี้ดี เพราะผู้ถูกร้องเป็นกรรมการบริษัทนี้มาตั้งแต่วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ถึงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๓๖ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มิดิพิเศษของที่ประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นครั้งที่ ๑/๒๕๓๖ เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ และครั้งที่ ๒/๒๕๓๖ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๓๖ ให้เพิ่มทุนของบริษัท ฯ จาก ๒๕ ล้านบาท เป็น ๒๐๐ ล้านบาท ซึ่งจากการเพิ่มทุนครั้งนี้นางคณีย์ บุรกลีกร ได้เข้ามาถือหุ้นจำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น

๑.๕ น.ส.บุญชู เจริญประดับ ถือหุ้นบริษัท ชินวัตร แชนเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๐,๒๐๐ หุ้น แทนคุณหญิงพจมาน ชินวัตร คู่สมรสของผู้ถูกร้อง ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐, วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ และวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อผู้ร้องครั้งที่ ๑, ๒ และ ๓ ตามลำดับ

* ผู้ร่อนำสืบว่า วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๓๘ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ถือหุ้นในบริษัท เพจเจอร์ เซลส์ จำกัด จำนวน ๒,๕๕๕,๕๘๔ หุ้น ต่อมาในวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ได้โอนหุ้นจำนวน ๒,๕๕๕,๕๘๓ หุ้น ให้ น.ส.บุญชู เจริญประดับ จึงแสดงว่า ณ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ซึ่งอยู่ในช่วงเวลา ระหว่างวันที่ถือหุ้นและวันที่โอนหุ้นดังกล่าว น.ส.ดวงตา ยังคงถือหุ้นจำนวน ๒,๕๕๕,๕๘๔ หุ้นอยู่

** หุ้นที่นางคณีย์ บุรกลีกร ถืออยู่จำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐ หุ้นนี้ เป็นหุ้นเดิมที่ น.ส.สุกัญญา แซ่เฮ้ง ถืออยู่ก่อน จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ หุ้น ต่อมาเมื่อมีการเพิ่มทุนในปี ๒๕๓๗ จึงปรากฏชื่อนางคณีย์ บุรกลีกร เป็นผู้ถือหุ้น จำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นหุ้นที่รับโอนมาจาก น.ส.สุกัญญา แซ่เฮ้ง ดังกล่าว

๑.๖ นายชัยรัตน์ เขียงพฤกษ์, น.ส.บุญชู เจริญประดับ และนายวิชัย ช่างเหล็ก ถือหุ้นบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด แทนคุณหญิงพจมาน ชินวัตร คู่สมรสของผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๑ ตามจำนวนหุ้นที่กล่าวแล้วข้างต้น และถืออยู่ในวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี

๒. ณ วันที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อผู้ร้องทั้ง ๓ ครั้ง ผู้ถูกร้องรู้หรือไม่ว่า มีบุคคลต่าง ๆ ตาม ๑.๑ - ๑.๖ ถือหุ้นแทนผู้ถูกร้องหรือคู่สมรสของผู้ถูกร้อง พิจารณาแล้ว จากพยานหลักฐานที่ผู้ร้องนำสืบ ฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องทราบดีว่า มีบุคคลต่าง ๆ ถือหุ้นแทนผู้ถูกร้องและคู่สมรสของผู้ถูกร้อง โดยมีเหตุผลดังนี้

๒.๑ กรณีการถือหุ้นแทนในบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิเคชั่นส์ จำกัด (มหาชน)

ผู้ถูกร้องเป็นผู้ก่อตั้งบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์เซอร์วิส แอนด์ อินเวสเมนต์ จำกัด เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ และเป็นทั้งผู้ถือหุ้นและกรรมการบริษัทนี้ ตั้งแต่ก่อตั้งจนถึงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๗ (ยกเว้นช่วงเวลาระหว่างวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๓๑ ถึงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๓๓ เป็นเวลาหนึ่งปีกับสี่เดือน) และระหว่างที่เป็นกรรมการบริษัท ได้มีการโอนหุ้นไปให้บุคคลต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดของผู้ถูกร้อง โดยมีหลักฐานการโอนที่ชัดเจนคือ หมายเลขหุ้นของผู้ถูกร้องที่โอนไปให้บุคคลเหล่านั้น นอกจากนี้ การโอนหุ้นให้บุคคลใกล้ชิดทั้งหลายกระทำในขณะที่บริษัทนั้นเป็นบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งจะกระทำโดยวิธีโอนลอยไม่ได้ ดังนั้น จึงเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่า ผู้ถูกร้องทราบถึงการถือหุ้นในบริษัทนี้ของบุคคลต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิด

๒.๒ กรณีการถือหุ้นแทนในบริษัท เพจเจอร์ เซลล์ จำกัด

การถือหุ้นบริษัท เพจเจอร์ เซลล์ จำกัด ของ น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี จำนวน ๒,๕๕๕,๕๘๓ หุ้น มีหลักฐานว่า หุ้นดังกล่าวได้รับโอนมาจากผู้ถูกร้อง จึงเป็นไปได้ที่ผู้ถูกร้องจะไม่ทราบว่า ณ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อผู้ร้อง น.ส.ดวงตา วงศ์ภักดี ถือหุ้นบริษัทดังกล่าวแทนตนเป็นจำนวน ๒,๕๕๕,๕๘๓ หุ้น

๒.๓ กรณีการถือหุ้นแทนในบริษัท อินโฟมีเดีย จำกัด

เดิมผู้ถูกร้องถือหุ้นบริษัทนี้ ๒๐๖,๖๐๐ หุ้น และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร
คู่สมรสถือหุ้นจำนวน ๓๐๕,๕๐๐ หุ้น (ณ วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๔)

ต่อมาในวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๓๕ ผู้ถูกร้องโอนหุ้นจำนวน ๒๐๖,๖๐๐ หุ้น
ให้กับ น.ส.บุญชู เจริญประดับ และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร โอนหุ้นจำนวน ๓๐๕,๕๐๐ หุ้น
ให้กับนายชัยรัตน์ เชียงพฤษ

วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๓๗ มีการกระจายหุ้นเป็น ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าหุ้นละ
๑๐ บาท และปรากฏว่า หุ้นที่ น.ส.บุญชู เจริญประดับ ถืออยู่ ณ วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐
และวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ ลดลงจากเดิมเหลือเพียง ๑๐ หุ้น และหุ้นที่นายชัยรัตน์ เชียงพฤษ
ถืออยู่เดิมลดลงเหลือ ๑๐ หุ้น ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐
โดยมีหลักฐานการโอนหุ้นจากผู้ถูกร้องไปยังบุคคลทั้งสอง จึงเป็นไปได้ที่ผู้ถูกร้องจะไม่ทราบถึง
การถือหุ้นของบุคคลทั้งสอง

๒.๔ กรณีการถือหุ้นแทนในบริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด

นางदनีย บวรสิกร ถือหุ้นบริษัทนี้จำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น ในปี ๒๕๓๗
อย่างไรก็ดีไม่มีหลักฐานที่ชี้ชัดว่า บุคคลดังกล่าวถือหุ้นแทนผู้ถูกร้องหรือคุณหญิงพจมาน ชินวัตร
คู่สมรสของผู้ถูกร้อง อย่างไรก็ตาม แม้จะฟังว่านางदनีย บวรสิกร ถือหุ้นแทนคุณหญิงพจมาน
ชินวัตร ก็ตาม ผู้ถูกร้องย่อมต้องรู้เรื่องการถือหุ้นของบุคคลดังกล่าว เพราะผู้ถูกร้องเป็นกรรมการ
บริษัท ฯ ตั้งแต่วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ถึง ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๖ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มิตติ
พิเศษของที่ประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นครั้งที่ ๑/๒๕๓๖ และครั้งที่ ๒/๒๕๓๖ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม
๒๕๓๖ ให้เพิ่มทุนบริษัท ฯ เป็น ๒๐๐ ล้านบาท ซึ่งการเพิ่มทุนครั้งนี้นางदनีย บวรสิกร ได้เข้ามา
ถือหุ้น ๓,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นกรรมการจึงต้องทราบว่า นางदनีย บวรสิกร ถือหุ้นแทน
คู่สมรส

๒.๕ กรณีการถือหุ้นแทนในบริษัท ชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน)

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐, วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐
และวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อผู้ร้องทั้ง
๓ ครั้ง น.ส.บุญชู เจริญประดับ ถือหุ้นบริษัทนี้จำนวน ๔๐,๒๐๐ หุ้น ซึ่งทั้งผู้ถูกร้องและคู่สมรส
ได้ชี้แจงต่อผู้ร้องว่า หุ้นจำนวนดังกล่าวเป็นของคู่สมรส

ตามพยานหลักฐานที่ผู้ร้องนำสืบ ปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๗ น.ส.บุญชู เจริญประดับ ถือหุ้นบริษัทนี้จำนวน ๑๒๓,๑๐๐ หุ้น แต่ต่อมา เมื่อมีการกระจายหุ้นของบริษัทนี้ น.ส.บุญชู ได้โอนหุ้นดังกล่าวให้ผู้อื่นเป็นจำนวน ๘๒,๕๐๐ หุ้น คงเหลือหุ้นที่ น.ส.บุญชู ถือไว้เป็นจำนวน ๔๐,๖๐๐ หุ้น ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐, วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ และวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

โดยที่ผู้ถูกร้องเป็นกรรมการบริษัท ชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) ระหว่างวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๖ ถึง ๒๖ มกราคม ๒๕๓๗ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ น.ส.บุญชู ถือหุ้นจำนวน ๑๒๓,๑๐๐ หุ้น ย่อมจะต้องทราบว่า น.ส.บุญชู มีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นบริษัทนี้ ดังนั้น จึงเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่า ผู้ถูกร้องรู้ถึงการถือหุ้นของ น.ส.บุญชู เจริญประดับ แทนคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ดังกล่าวข้างต้น

๒.๖ กรณีการถือหุ้นแทนในบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด

กรณีนี้ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องไม่ทราบเรื่องที่ถูกไล่ชื่อของผู้ถูกร้องถือหุ้น บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด แทนคุณหญิงพจมาน ชินวัตร คู่สมรส ข้ออ้างดังกล่าวฟังได้หรือไม่

พิจารณาแล้ว ผู้ถูกร้องและคุณหญิงพจมาน ชินวัตร เป็นสามีภรรยาที่ได้ร่วมกันก่อร่างสร้างตัวด้วยกันมานาน และทำธุรกิจต่างๆ ร่วมกันมากมายอย่างมีประสิทธิภาพ จนประสบความสำเร็จ มีฐานะทางธุรกิจที่มั่นคง ผู้ถูกร้องและคู่สมรสมีความผูกพันกันมาก ทั้งทางครอบครัวและทางธุรกิจ ดังนั้น แม้ผู้ถูกร้องจะเลิกทำธุรกิจเพื่อเตรียมตัวเข้ามาทำงานการเมือง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ก็ตาม แต่ถ้าคุณหญิงพจมาน ชินวัตร มีปัญหาเกี่ยวกับธุรกิจก็ต้องปรึกษาร่วมกับผู้ถูกร้อง และร่วมกันพิจารณาแก้ปัญหาอันมีภรรยาที่ดีก่อนการตัดสินใจ

โดยที่การซื้อหุ้นบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด มีปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดมาก่อน และเป็นปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของผู้ถูกร้องและคู่สมรสได้ อีกทั้งจะทำให้การประนีประนอมหนี้กับเจ้าหนี้ของบริษัท อัลไพน์ เรียวเลสเทท จำกัด มีปัญหาดังกล่าวแล้วข้างต้น จึงต้องแก้ปัญหาโดยให้ผู้ไล่ชื่อถือหุ้นแทน ฉะนั้น จึงเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่า ในขณะที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อผู้ร้องครั้งที่ ๓ ในวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ ผู้ถูกร้องทราบถึงการที่มีผู้ไล่ชื่อของผู้ถูกร้องถือหุ้นในบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด แทนคุณหญิงพจมาน ชินวัตร คู่สมรส

LIRT

๓
๕๕
๓๗
เอง
ญช
นที่
ว่า
วน
จาก
วัตร
นัยท
ล่าว
งตัว
เรื่อง
รกิจ
ตาม
มกัน
ขึ้น
าทัง
งต้น
ร้อง
ราบ
แทน

จากการรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวมาข้างต้น จึงเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่า ในวันที่ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ต่อผู้ร้องทั้ง ๓ ครั้ง ผู้ถูกร้องรู้ว่า ผู้ถูกร้องและคู่สมรส มีทรัพย์สิน (หุ้น) ที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่นดังกล่าวแล้วข้างต้น แต่ก็ไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินนั้นไว้ในบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สิน ฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้องทั้ง ๓ ครั้ง ฉะนั้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควร แจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประกาศ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ